

VUOKRAUS- ALAA UUDISTAMASSA CRAMO

2010

SISÄLLYSLUETTELO SIVU

Tuotevalikoima Etusivu

STRATEGIA JA

TÄRKEIMMÄT TAPAHTUMAT

Cramo lyhyesti	4
Vuosi 2010 lyhyesti	6
Toimitusjohtajan katsaus	8
Hallituksen puheenjohtajan kirje osakkeenomistajille	10
Vuokrauksen kasvutekijät	11
Markkinaolosuhteet	12
Asiantuntijan näkemys	14
Uusi strategia kaudelle 2010–2013	17

VASTUULLISUUS

Henkilöstö	19
Cramo ja vastuullisuus	23

LIIKETOIMINTAKATSAUS

Liiketoimintakatsaus	26
Suomi	28
Ruotsi	30
Norja	32
Tanska	34
Keski- ja Itä-Eurooppa	36

HALLINTO

Hallinnointi ja ohjaus	38
Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	45
Hallitus	50
Johtoryhmä	52

TALOUSTIEDOT

Sisällys	54
Hallituksen toimintakertomus	56
Keskeiset tunnusluvut	61
Konsernitilinpäätös	62
Emoyhtiön tilinpäätös	96

TIETOJA OSAKKEENOMISTAJILLE 106

VUOKRAUSALAA UUDISTAMASSA

Cramo henkilöstön kehittäminen	16
Kaupungin paras, uusille markkinoille	22
Cramo Prosessien käyttöönotto	29
Cramo Konseptin uudistaminen	31
Cramo Konseptin käyttöönotto	33
Siirtokelpoisten tilojen kasvun vauhdittaminen/Cramo C100	35
Siirtokelpoisten tilojen kasvun tukeminen/Latvia	37

Yhteystiedot Takakansi

TYÖKALUT

Cramo tarjoaa markkinoiden laajimman valikoiman koneita ja laitteita tavallisista koneista erityislaitteisiin, kuten lämpökameroihin ja muoviputkien hitsauslaitteisiin. Cramolta asiakas saa korkealaatuiset ja toimivat merkkituotteet. Cramo on täyden palvelun toimittaja, jolta asiakas saa kaiken tarvitsemansa saman katon alta.

- Kuljetuskalusto
- Betoninsekoittimet
- Kuljettimet ja säiliöt
- Puristinlaitteet
- Betonikalusto
- Tilapäiset tehon lähteet
- Tilapäisen sähköntuotannon kalusto
- Paineilmakalusto
- Lämmitys- ja ilmanvaihtolaitteet
- Pumput
- Nostokalusto
- Maa- ja kallioporakalusto
- Ruuvinvääntimet ja naulaimet
- Piikkausvasarat
- Leikkurit ja sahat
- Hioma- ja jyrsinkoneet
- Porakoneet
- Leikkaus- ja taivutuskoneet
- Mittaus- ja säätölaitteet
- Suojalaitteet ja putoamissuojaimet
- Puhdistuslaitteet

Koneita ja laitteita yhteensä noin 130 000 kpl

MAANRAKENNUSKONEET

Cramo tarjoaa laajan valikoiman koneita erilaisiin maanrakennustöihin. Pystyäkseen tarjoamaan asiakkailleen erityisosaamista ja parasta mahdollista palvelua Cramo on keskittänyt maanrakennuskoneita koskevan toimintansa erityisiin toimipisteisiin.

- Dumpperit
- Kaivinkoneet
- Kuormaajat
- Purkukalusto
- Jyrät
- Generaattorit
- Kompressorit
- Porauslaitteistot

Maanrakennuskoneita yhteensä noin 3 600 kpl

NOSTINKALUSTO

Cramo on yksi suurimmista nostin-kaluston vuokrausyrityksistä, jolla on kattava valikoima erilaisia nosto- ja siirtolaitteita. Kalustoa on kaikkiin tarpeisiin 4–42 metrin nostokorkeudelle.

- Pystysuorat mastonostimet
- Saksilavat
- Nivelteleskooppipuominostimet
- Teleskooppipuominostimet
- Telaketjunostimet
- Hinattavat nostimet
- Ajettavat nostimet
- Hissit
- Työlavat
- Rakennustelineet
- Nostotrukit

Nostinkalustoa yhteensä 12 250 kpl

SIIRTOKELPOISET TILAT

Cramo vuokraa ja myy asiakkailleen siirrettäviä, helposti muunneltavia tiloja, jotka vastaavat laatutasoltaan pysyviä tiloja. Cramo hoitaa rakennusprojektin suunnittelun, ja tilojen pystytyksestä ja purkamisesta huolehtivat ulkopuoliset urakoitsijat.

- Työmaakopit
- Moduulit
- Työmaavaunut
- Varastokontit

- Ratkaisut:
- Työmaatilat
- Toimistot
- Koulut
- Päiväkodit
- Asuntolat

Yksiköitä yhteensä: rakentamisen ratkaisuihin noin 25 700 muihin ratkaisuihin noin 15 600

VUOKRAUSRATKAISUT JA PALVELUT

Cramo pystyy yhdistämään tuotevalikoimansa ja laajan palvelutarjontansa ja luomaan näin kokonaisvaltaisia vuokrausratkaisuja kaikkiin tarpeisiin niin pitkällä kuin lyhyellä aikavälillä.

- Ulkoistaminen (asiakkaiden kannalta)
- Työmaainfrastruktuuri
- Tilahallinta
- Cramo Smart Energy
- Cramo School
- Cramo Flexi
- Cramo Safety
- Cramo Security
- Cramo Dry Construction
- Cramo Terve Talo

- Työmaapalvelut:
- Työmaatoimitukset
- Tilapäiset toimipisteet työmaalla
- Kuivaus
- Lämmitys
- Rakennustelineet
- Tilapäiset sähköliitännät

- Muut palvelut:
- Cramo-verkkokauppa
- Cramo 24
- Kaupan valikoima toimipisteissä
- Liiketoiminnan tuki
- Käytetyn kaluston myynti

TEHOKKAITA VUOKRAUSRATKAISUJA

Cramo tarjoaa nykyaikaisia vuokrausratkaisuja rakennusalan toimijoiden tarpeisiin Cramo Konseptin mukaisesti. Vuokraus-ratkaisuja ja -palveluja käyttävissä asiakkaissa on myös kaupan, teollisuuden ja julkisen sektorin toimijoita sekä yksityishenkilöitä. Cramon asiakkaisiin kuuluu sekä pieniä että suuria paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti toimivia yrityksiä ja yhteisöjä.

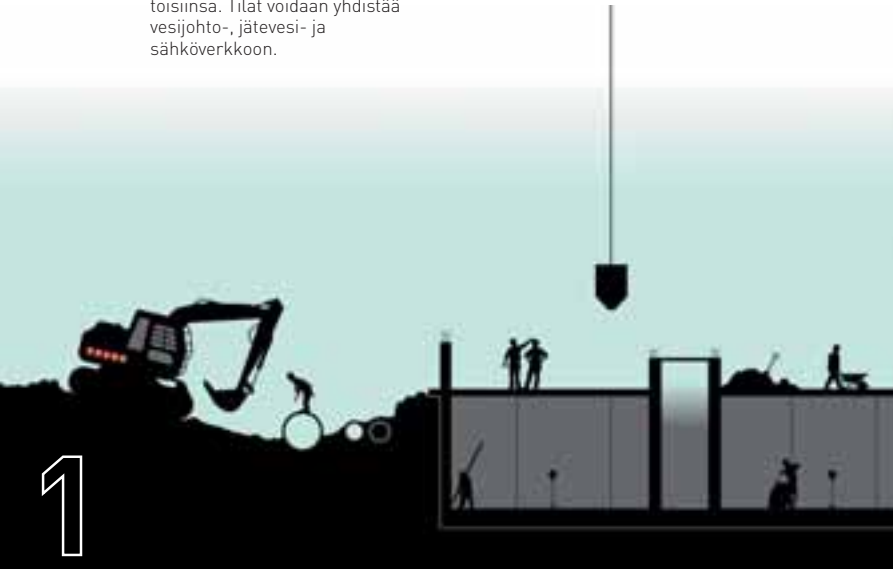
MAAPOHJAN LUJITTAMINEN
Rakennustyömaata perustettaessa ensimmäisiä työvaiheita on maapohjan lujittaminen. Tarve määräytyy tontin koon ja maaperän mukaan. Valikoimaamme kuuluvat kaikki tarpeelliset koneet sullontajyristä ja täyttimistä maa- ja asfalttijyriin.

SIIRTOKELPOISET TILAT
Siirrettäviin tilaratkaisuihin kuuluvat esimerkiksi toimistotilat, sosiaalitilat ja varastot. Tilat voidaan rakentaa yhteen, kahteen tai kolmeen kerrokseen ja yhdistää toisiinsa. Tilat voidaan yhdistää vesijohto-, jätevesi- ja sähköverkkoon.

MAANSIIRTOKONEET
Kalustomme kattaa niin pienikokoiset ahtaisiin oloihin sopivat kauhakuormaajat kuin pyöräkuormaajat raskaisiin maansiirtotöihin.

KAIKKIIN TARPEISIIN

Osalla asiakkaista on satunnaisia vuokraus-tarpeita, osalle laajamittainen kaluston tai siirtokelpoisten tilojen vuokraus on strateginen valinta. Yhä suurempi osa asiakkaista ulkoistaa koko kalustonsa Cramon hoidettavaksi. Cramon tuotevalikoima sisältää

erilaisia koneita, laitteita ja siirtokelpoisia tiloja. Tuotevalikoiman ja laajan palvelutarjonnan yhdistäminen mahdollistaa Cramolle kokonaisvaltaisten vuokraus-ratkaisujen kehittämisen kaikkiin tarpeisiin niin pitkällä kuin lyhyellä aikavälillä.

SIIRTOKALUSTO

Kurottaja on monipuolinen siirtolaite rakennustyömaan tarpeisiin. Laitteessa on kauha ja nostohaarukat. Nosturin ja työalavan ansiosta laite on tavallista monikäyttöisempi.

PUHTAAT TILAT

Puhtaat tilat edistävät työympäristön terveellisyyttä. Cramolla on laaja valikoima pölynpoistimia kannettavista laitteista koko työmaan tarpeet täyttäviin siirrettäviin laitteisiin.

NOSTINKALUSTO

Cramolla on tuhansia nostolaitteita pienistä pylväsnostimista suuriin dieselkäyttöisiin saksilavoihin ja puominkannattimiin. Meiltä asiakas saa kaikki rakentamisessa tarvittavat nostimet.

TURVALLISUUS

Työmailla tarvitaan entistä enemmän putoamissuojaimia, esimerkiksi teräsverkoja. Joillakin markkinoilla on määritetty työkorkeudet, jota ylempänä työskenneltäessä on käytettävä henkilökohtaisia suojaimia, esimerkiksi turvalajaita.

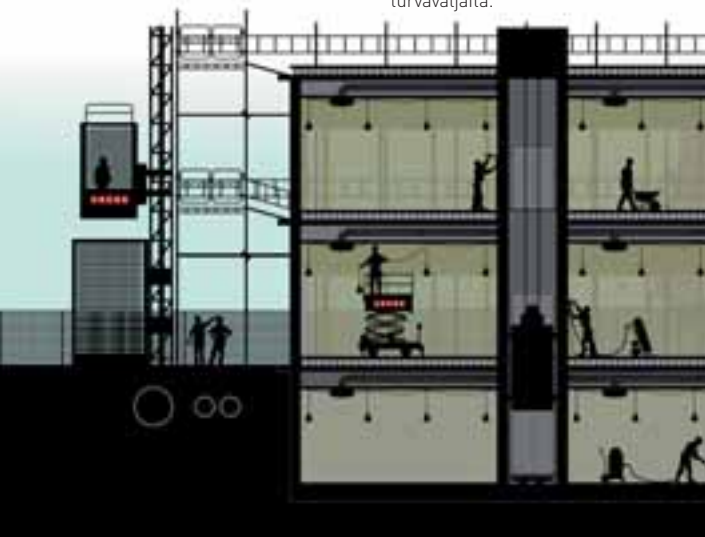
PORAKONEET

Porakoneita on joka lähtöön kevyistä akkuporakoneista vesijäähdytteisiin kairauskoneisiin.

PULTTAUS

Naulat ja pultit on helppo kiinnittää betoni- tai teräspalkkeihin oikeilla työkaluilla. Valikoimissamme on sekä kaasua- että paineilma-pistooleja.

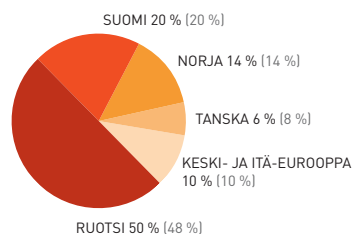
3

CRAMO LYHYESTI

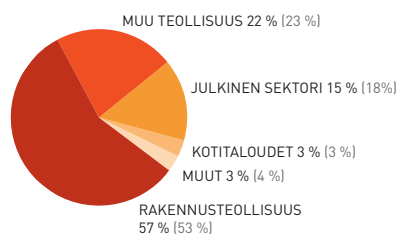
Cramo Oyj on palveluyritys, joka on erikoistunut kone- ja laitevuokrauspalveluihin sekä siirtokelpoisten tilojen vuokraukseen ja myyntiin. Cramon kone- ja laitevuokrauspalvelut koostuvat erilaisten koneiden ja laitteiden vuokrauksesta ja niihin liittyvistä palveluista. Cramo on yksi toimialansa johtavista palveluntarjoajista Euroopassa. Cramo toimii Pohjoismaissa ja Keski- ja Itä-Euroopassa.

Vuoden 2010 liikevaihto oli **492,1** miljoonaa euroa. Cramolla on **2 083** työntekijää ja **288** toimipistettä **11** maassa.

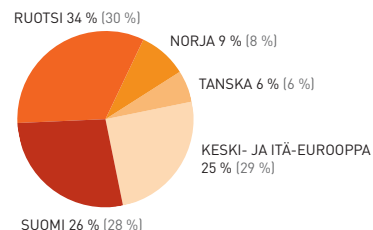
LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN 2010 (2009)
% KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

LIKEVAIHTO ASIAKASRYHMÄN MUKAAN
2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN SEGMENTEITTÄIN
2010 (2009), % KOKONAISMAÄRÄSTÄ

LIIKETOIMINTA-ALUEET 2010

MARKKINAN KOKO*
320 M€
**58 TOIMI-
PISTETTÄ**

MARKKINAN KOKO*
1 077 M€
**119 TOIMI-
PISTETTÄ**

SUOMI

TARJONTA Kokonaisratkaisun tarjoaja

STRATEGINEN ROOLI Rahavirran maksimoiminen, uusien palvelukonseptien kehittäminen

VAHVUUDET Vahva markkina-asema, laaja valikoima vuokraukseen liittyviä palveluita, tehokas logistiikkakeskusten ympärille rakentuva organisaatio

STRATEGISET PRIORITEETIT Paluu kasvu-uralle ja kannattavuuden parantaminen, keskittyminen asiakkaisiin

ARVIOITU MARKKINA-ASEMA Vahva, toiseksi suurin toimija. Siirtokelpoisissa tiloissa ykkössija

KILPAILUYMPÄRISTÖ Kaksi vahvaa toimijaa sekä joukko paikallisia ja erikoistuneita kilpailijoita. Siirtokelpoisten tilojen tuotealuetta hallitsee muutama vahva toimija.
Lisätietoja on sivuilla 26–29

RUOTSI

TARJONTA Kokonaisratkaisun tarjoaja

STRATEGINEN ROOLI Rahavirran maksimoiminen, edelläkävijä konsernitason prosessien ja konseptien kehityksessä

VAHVUUDET Pitkäaikainen johtava markkina-asema, toimipisteiden tehokas johto ja tehokas logistiikkakeskusten ympärille rakentunut organisaatio

STRATEGISET PRIORITEETIT Kasvun lisääminen, kalustonhallinnan optimoiminen, tuloksen parantaminen

ARVIOITU MARKKINA-ASEMA Vahva, markkinajohtaja sekä kone- ja laitevuokrauksessa että siirtokelpoisissa tiloissa

KILPAILUYMPÄRISTÖ Kaksi vahvaa toimijaa sekä joukko paikallisia ja erikoistuneita kilpailijoita. Siirtokelpoisten tilojen tuotealuetta hallitsee muutama vahva toimija.
Lisätietoja on sivuilla 26–27 ja 30–31

1.2.2011 alkaen Cramon raportointi pohjautuu kuuteen maantieteelliseen segmenttiin: Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Keski-Eurooppa ja Itä-Eurooppa. Keski-Euroopan segmentti muodostuu Theisen-konsernista, joka toimii Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä ja Unkarissa. Itä-Euroopan segmenttiin kuuluu Viro, Latvia, Liettua, Puola, Venäjä, Tsekin tasavalta ja Slovakia.

* ERA European Rental Industry 2009 Report, kevät 2010

** Cramon johtoryhmän arvio. Sisältää Baltian maat, Puolan, Tsekin tasavallan, Slovakian ja Venäjän.

VISIO	Vuokraustoimialan esikuva
MISSIO	Luomme joustavuutta ja tehokkuutta vuokrausratkaisujen avulla
STRATEGIA	Cramo Konseptin käyttöönotto yhdessä Cramo Prosessien ja Cramo Henkilöstön kanssa Lisätietoja sivuilla 17–21
ARVOT	Luotettavuus, luovuus, lojaalisuus

NORJA

TARJONTA Kokonaisratkaisun tarjoaja

STRATEGINEN ROOLI Kasvupotentiaalin luominen

VAHVUUDET Markkina-aseman suotuista kehitys, Cramon toimivien konseptien ja tuotteiden hyödyntäminen, tehokas logistiikkakeskusten ympärille rakentuva organisaatio

STRATEGISET PRIORITEETIT

Kannattavuuden lisääminen, kasvu, rahavirran parantaminen

ARVIOITU MARKKINA-ASEMA Toiseksi suurin toimija

KILPAILUYMPÄRISTÖ Neljä vahvaa toimijaa sekä joukko paikallisia kilpailijoita. Siirtokelpoisten tilojen tuotealueella muutamia toimijoita.

Lisätietoja on sivuilla 26–27 ja 32–33

TANSKA

TARJONTA Kokonaisratkaisun tarjoaja

STRATEGINEN ROOLI Kasvun lisääminen, Cramon pohjoismaisen tarjonnan täydentäminen

VAHVUUDET Markkina-aseman suotuista kehitys, Cramon toimivien konseptien ja prosessien hyödyntäminen

STRATEGISET PRIORITEETIT

Kannattavuuden parantaminen, palvelurakenteen optimoiminen, kannattava kasvu, siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan kasvattaminen

ARVIOITU MARKKINA-ASEMA Toiseksi suurin toimija

KILPAILUYMPÄRISTÖ Sirkaleiset, konsolidoitumassa olevat markkinat. Siirtokelpoisten tilojen tuotealueella muutamia pieniä toimijoita.

Lisätietoja on sivuilla 26–27 ja 34–35

KESKI- JA ITÄ-EUROOPPA

TARJONTA Yleinen vuokrauspalvelujen tarjonta useimmissa maissa. Laaja työkaluvalikoima Baltian maissa, vahva nostinkaluston tarjonta Puolassa, Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa.

STRATEGINEN ROOLI Kasvun lisääminen ja synergiaetujen luominen

VAHVUUDET Aikaiseen markkinoille tulon perustuva vahva markkina-asema, toimivat vuokrauskonseptit, kokenut organisaatio, siirrettävät parhaat käytännöt, kasvava vuokrauskaluston tarjonta

STRATEGISET PRIORITEETIT Kannattava kasvu, prosessien parantaminen, kaluston optimoiminen, tuotevalikoiman laajentaminen, mahdollisuuksien hyödyntäminen siirtokelpoisissa tiloissa

ARVIOITU MARKKINA-ASEMA

Markkinajohtaja Virossa, Latviassa ja Liettuaassa, toiseksi suurin toimija Venäjällä ja Puolassa, markkinajohtaja nostinkaluston osalta Tsekin tasavallassa, neljänneksi suurin toimija Slovakiassa

KILPAILUYMPÄRISTÖ Lähinnä pieniä kansallisia ja paikallisia toimijoita sekä muutama länsieurooppalainen kilpailija. Useita erikoistuneita vuokrausyrityksiä Venäjällä. Monet vuonna 2008 markkinoille tulleet uudet eurooppalaiset toimijat lähtivät markkinoilta vuonna 2010. Siirtokelpoisten tilojen tuotealueen markkinat vasta kehittymässä. Lisätietoja on sivuilla 26–29 ja 36–37

VUOSI 2010 LYHYESTI

KESKEISET TUNNUSLUVUT

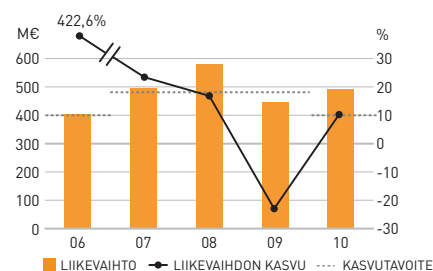
	2010	2009	MUUTOS, %
Tuloslaskelma			
Liikevaihto, M€	492,1	446,7	10,2
Liikevoitto ennen yrityshankinnoista aiheutuneita aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisia (EBITA), M€	34,5	17,3	99,5
EBITA-%	7,0	3,9	81,0
Liikevoitto/-tappio (EBIT), M€	27,4	-11,5	**
Voitto/tappio ennen veroja (EBT), M€	4,8	-34,2	**
Tilikauden tulos, M€	-2,2	-39,9	-94,5
Tase			
Nettovelkaantumisaste, %	103,4	113,4	
Omavaraisuusaste, %	38,7	37,4	
Korolliset nettovelat, M€	382,0	383,7	-0,4
Taseen loppusumma, M€	965,7	918,4	5,2
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma, M€	319,3	288,3	10,8
Osakekohtaiset ja muut tunnusluvut			
Henkilöstö keskimäärin	2 083	2 356	-11,6
Toimipisteiden määrä	288	284	1,4
Oman pääoman tuotto (ROE), %	-0,6	-12,1	
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	3,7	-1,2	
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin, M€	86,2	31,9	**
josta liiketoimintahankinnat, M€	33,8	0,5	**
Liiketoiminnan rahavirta, M€	68,3	76,6	-10,8
Tulos/osake (EPS), laimentamaton, €			
Tulos/osake (EPS), laimentamaton, €	-0,07	-1,30	-94,6
Tulos/osake (EPS), laimentamaton, €	-0,07	-1,28	-94,5
Osakekohtainen osinko, €	0,10*	0,00	**
Oma pääoma/osake, €	10,52	9,50	10,7
Markkina-arvo, M€	585,0	367,6	59,1

Lisätietoja keskeisistä tunnusluvuista on sivulla 61 ja tunnuslukujen laskentakaavoista sivulla 94.

* Hallituksen esitys

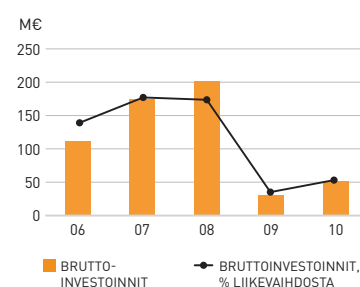
** Muutos yli 100 %

LIKEVAIHTO, M€, LIKEVAIHDON KASVU %

Liikevaihdon elpyminen alkoi vuoden toisella vuosipuoliskolla ja vuositason liikevaihdon kasvu oli 10 %.

BRUTTOINVESTOINNIT PITKÄAIKAISIIN VAROIHIN*, M€ JA % LIKEVAIHDOSTA

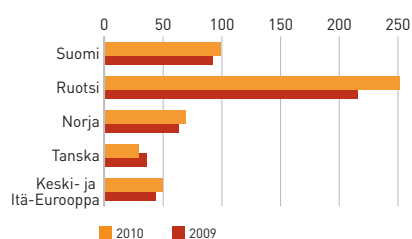

Investoinnit vuokrauskalustoon kasvoivat selvästi etenkin vuoden viimeisellä vuosineljänneksellä.

* ILMAN LIKETOIMINTAHANKINTOJA

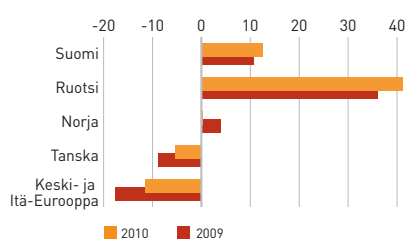
LIKETOIMINTASEGMENTIT

LIKEVAIHTO SEGMENTEITTÄIN, M€

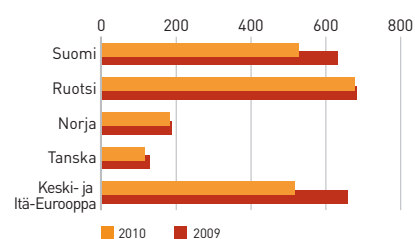
Liikevaihto kasvoi Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Keski- ja Itä-Euroopassa, mutta laski Tanskassa.

EBITA SEGMENTEITTÄIN, M€

EBITA-liikevoitto oli positiivinen Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. EBITA-liikevoitto parani vuonna 2010 kaikissa liiketoimintasegmenteissä Norjaa lukuun ottamatta.

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN SEGMENTEITTÄIN

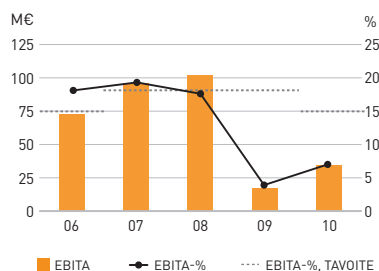

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä pieneni kaikissa liiketoimintasegmenteissä.

KONSERNIN VIIDEN VUODEN TALOUDELLINEN KEHITYS

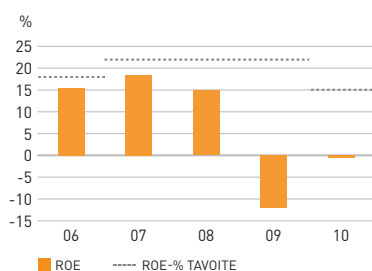
Konsernin pää tavoitteet vuodelle 2010 olivat positiivinen rahavirta, kannattavuuden parantaminen sekä nettovelkaantumistasen laskeminen. Nämä tavoitteet saavutettiin. Cramo uudisti strategiset ja taloudelliset tavoitteensa vuonna 2010. **Lisätietoja on sivulla 17**

EBITA, M€, EBITA-%

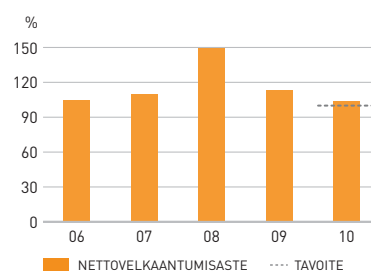
EBITA-liikevoitto lähes kaksinkertaistui vuoteen 2009 nähden, mutta kannattavuus pysyi tavoitetason alapuolella.

OMAN PÄÄOMAN TUOTTO (ROE), %

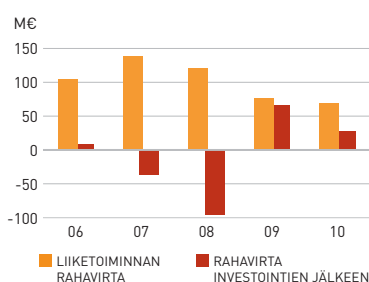
ROE parani selvästi kannattavuuden elpessä, mutta pysyi lievästi negatiivisena.

NETTOVELKAANTUMISASTE, %

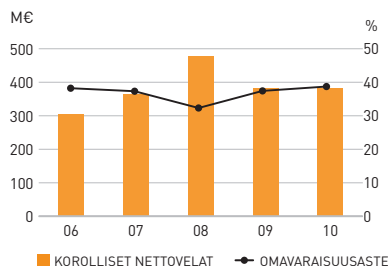
Tase vahvistui vuonna 2010 ja nettovelkaantumisaste saavutti lähes tavoitetasonsa.

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA JA RAHAVIRTA INVESTOINTIEN JÄLKEEN, M€

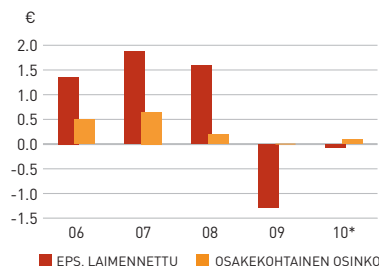
Rahavirta pysyi selvästi positiivisena.

KOROLLISET NETTOVELAT, M€ JA OMAVARAISUUSASTE, %

Korolliset nettovelat pysyivät lähes muuttumattomina vuonna 2010, sillä investoinnit rahoitettiin pääasiassa tulorahoituksella.

EPS JA OSAKEKOHTAINEN OSINKO, €

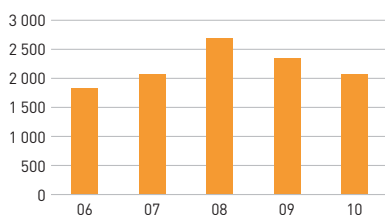

Osaakekohtainen tulos parani selvästi vuoden loppua kohden, mutta vuositasen osakekohtainen tulos oli lievästi negatiivinen.

* HALLITUKSEN ESITYS (OSINKO)

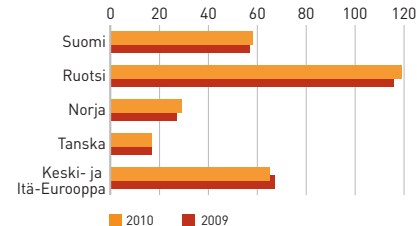
MUITA TIETOJA

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN

Henkilöstön määrä laski edelleen vuonna 2010, vähentyen 12 % vuoteen 2009 verrattuna.

VUOKRAUSTOIMIPISTEIDEN LUKUMÄÄRÄ

Vuokraustoimipisteiden lukumäärä kasvoi hieman Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, ja laski jonkin verran Keski- ja Itä-Euroopassa.

OSAKEKURSSI, 2006–2010, €

Lisätietoja taloudellisesta tuloksesta on **sivuilla 61–65** (konserni) ja **sivuilla 27 ja 73–74** (liiketoimintasegmentit).
Kaikki Cramon vuonna 2010 julkaisemat pörssitiedotteet ovat luettavissa osoitteessa www.cramo.com >Suomi> Sijoittajat > Tiedotteet

CRAMO SELVISI TAANTUMASTA KUNNIALLA

Tiesimme, että vuodesta 2010 tulisi haastava, joten sopeutimme toimintaamme markkinatilanteeseen. Olimme silti valmiita toimimaan, kun talouden käänteestä alkoi näkyä merkkejä kesän lopussa. Valppautemme ansiosta selvisimme taantumasta kunnialla, ja olemme hyvissä asemissa, kun nousu alkaa.

Vuoden 2010 alussa taloudellisen taantumän syvyys ja pituus eivät olleet selvillä. Tuolloin tärkeimpiä tavoitteitamme olivat positiivisen rahavirran turvaaminen ja mahdollisimman hyvä kannattavuus. Tämän suunnitelman toteutimme onnistuneesti, ja vuodesta 2010 tuli meille vaikeuksien vuoden sijasta mahdollisuuksien vuosi.

Vaikka alkuvuoden ennakoitua syvempi talouden taantuma ja vaikeat talviolosuhteet siirsivät rakentamisen aloituksia joissakin Cramon toimintamaissa, vuonna 2008 aloitetut sopeutustoimet kantoiivat hedelmää. Konsernin rahavirta parani heikossa markkinatilanteessa, ja onnistuimme pitämään kannattavuuden kohtalaisella tasolla. Hyvä saavutus, jossa on varaa myös parantaa. Pyrimme edelleen parantamaan kannattavuutta ja hillitsemään kustannusten nousua.

Vuokraustoimialan elpyminen alkoi näkyä Cramon markkina-alueilla kesän jälkeen. Otimme samaan aikaan käyttöön uuden kasvustrategiamme. Kustannusten karsimisen sijaan tavoitteenamme on nyt määritellä järjestelmällisesti sekä nykyisien että uusien markkina-alueiden osalta ne alueet ja kaupungit, joissa meillä on mahdollisuus nousta vuokraustoimialan markkinajohtajaksi, ja hyödyntää niissä avautuvia mahdollisuuksia. Jos mahdollisuutta noutaa ykkössijalle tulevaisuudessa ei ole nähtävissä, olemme valmiita vetäytymään kyseiseltä alueelta. Selkeä tavoitteemme on olla alueen paras vuokrauspalveluyhtiö.

Lisääntyvä kiinnostus kaluston ulkoistukseen avaa Cramolle mahdollisuuksia kasvuun. Niin suuret rakennusalan yritykset kuin keskikokoiset toimijatkin ovat muuttamassa toimintatapojaan. Olemmekin tehneet Pohjoismaissa useita merkittäviä ulkoistusopimuksia ja hankintoja.

Markkina-asemamme vahvistui useilla alueilla. Asemamme oli erityisen vahva Ruotsissa, jonne taantuma iski monia muita maita lievemmin. Kipeät sopeutustoimet toivat tulosta myös Suomessa, jossa talous sukelsi odotettua syvemmälle. Vahvistimme asemaamme myös siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnassa, niin Suomessa ja Ruotsissa kuin Tanskassa ja

Norjassakin. Keski- ja Itä-Euroopassa toteutimme ensimmäiset tilaratkaisut muille kuin rakennusalan asiakkaille – toimitimme tilat latvialaiselle koululle.

Meillä on hyvät lähtökohdat jatkaa aktiivista toimintaa kaikilla markkina-alueillamme ja myös niiden ulkopuolella. Aiomme myös kasvaa markkinoita nopeammin.

Jatkamme liiketoiminnan joustavuuden ja valmiussuunnittelun kehittämistä varmistaaksemme entistä paremman toiminnan näillä alueilla. Lisäksi hyödynnämme synergiaetuja entistä tehokkaammin yhdenmukaistamalla toimintatapoja, tuotevalikoimia, asiakaspalvelua ja koulutusta sekä toiminnan tehokkuutta lisääviä järjestelmiä. Näin varmistamme asiakkaille yhdenmukaisen palvelun ja tuotteet kaikilla toiminta-alueillamme.

Kaluston käyttöasteet paranivat selvästi vuonna 2010. Tähän vaikuttivat lisääntyneet kysyntä ja kaluston käytön jatkuva optimointi, jonka määrittelimme muutama vuosi sitten yhdeksi sisäistä tehokkuutta lisääväksi tekijäksi. Kehitimme maiden, alueiden ja toimipisteiden välisten kalustosiirtojen ja sisäisten kalustonhallintaprosessien toimivuuden hyvälle tasolle. Kalustomyyntien määrä oli tavallista suurempi, mutta myynnit toteutettiin suunnitelmallisesti ja kannattavasti. Vuoden loppuun mennessä kalustomyynnit palautuivat normaalille tasolle. Jatkamme prosessien kehittämistä, sillä tavoitteemme on jatkuva parantaminen.

Vaikeista ajoista huolimatta jatkoimme edelleen tulevaisuuteen tähtääviä hankkeita, erityisesti myynti- ja asiakaspalvelutaitojen ja johtajuusosaamisen kehittämistä, ja panostimme vuokraustarjonnan uudistamiseen, liiketoimintakonsepteihin ja prosesseihin.

Tavoitteemme on olla asiakkaan ensisijainen vaihtoehto ja paikallisesti paras toimija. Tämä vaatii meiltä ensiluokkaista toimintaa kaikessa, myös vuokrausliiketoiminnan kehityksessä, jossa tavoitteemme on olla edelläkävijä. Pyrimme jatkuvaan kehittämiseen, olipa kyse uusista tuotteista tai palveluista, asiakaspalvelusta tai

prosesseista, ja toimimme alan muutoksen veturina. Osaamistamme kuvastaa muun muassa uusi energiatehokas tilaratkaisu, jonka tuomme markkinoille vuoden 2011 alkupuoliskolla.

Jatkamme aktiivisesti uuden strategiamme toimeenpanoa. Tästä on osoitukseksi vuoden 2011 alussa toteuttamamme Theisenin yrityskauppa. Theisen on yksi Saksan kolmesta suurimmasta kone- ja laitevuokrausyrityksestä, ja se täydentää erinomaisesti Cramon nykyistä liiketoimintaa niin maantieteellisesti kuin tuote-, palvelu- ja asiakaskunnan näkökulmasta. Yrityskauppa tuo Cramolle huomattavia synergiaetuja ja vahvistaa konsernin johtavaa markkina-asemaa Euroopan kone- ja laitevuokrausmarkkinoilla. Pitkän tähtäimen visionamme on, että Euroopan neljänneksi suurin vuokrausmarkkina Saksa antaa meille ponnistus pohjan, kun haemme liisäkasvua Keski-Euroopassa. Uskomme myös, että yritysoston ajoitus on oikea, koska Theisenin markkinat ovat jo toipumassa taantumasta.

Haluan esittää vilpittömät kiitokseni Cramon osakkeenomistajille, työntekijöille ja johdolle. Viimeksi kuluneet kaksi vuotta ovat olleet vaikeita teille kaikille. Olen äärettömän ylpeä kaikista työntekijöistämme ja haluan vielä kerran kiittää teitä sitoutuneisuudestanne. Cramo-henki on pysynyt vahvana. Tämä antaa meille erinomaiset lähtökohdat tulevaisuutta ajatellen.

Kuten viime vuonna totesimme, talouden laskusuhdanne pani liiketoimintamallimme ja joustavuutemme kovalle koetukselle. Voin ilokseni todeta, että tulikoe ja hienosäätö ovat nyt molempien osalta takanapäin ja että näillä alueilla tekemiemme ratkaisujen tehokkuus on todistettu. Näkymät ovat positiiviset ja kasvu vahvistuu. Uskon meidän olevan siihen valmiita. Cramo on ketterämpi kuin koskaan. Hyödynnämme kasvun mahdollisuudet.

Vesa Koivula, toimitusjohtaja

HYVÄ OSAKKEENOMISTAJA,

Cramon liiketoiminta alkoi vuoden 2010 loppupuolella nousta siitä syvästä alhosta, johon se oli globaalin taantuman myötä vajonnut. Rakennuslalla suurimpien asiakkaidemme tunnelmat muuttuivat positiivisiksi jo alkuvuodesta. Projektien aloitukset lisääntyivät, mikä vauhditti myös vuokraustoimintaa muutaman kuukauden viipeellä.

Maantieteellisesti nousu lähti epäta-
saaisesti käyntiin. Tärkeimmät markki-
namme Suomessa ja erityisesti Ruotsissa
olivat ensimmäisiä alueita, joilla valtio-
valta vastasi talouden heikkenemiseen
lisäämällä julkisia investointeja ja tukemal-
la rakennustoimintaa.

Keski-Euroopassa Cramon toiminta on
keskittynyt entisiin sosialistisiin maihin,
joissa markkinat ovat vielä uudet ja kehitty-
mättömät. Taantuma iski rajusti näihin mai-
hin, ja nousu on hidasta. Liiketoiminta on
kuitenkin nyt piristynyt näissäkin maissa.

Cramon osakkeiden kurssi on toipu-
nut huomattavan nopeasti, ja kurssinou-
su oli noin 60 prosenttia vuonna 2010. Nykykurssista on kuitenkin vielä matkaa
kaikkien aikojen ennätykseen (37,50 euroa),
joka saavutettiin niinkin hiljattain kuin hei-
näkuussa 2007. Taantuman aikana osake-
kurssi oli alhaisimmillaan joulukuun lopus-
sa 2008, jolloin kurssi oli 4,41 euroa.

Osakkeen hinta heijastaa dramaattisesti
toimintaympäristössämme tapahtu-
neita myllerryksiä.

Taantuman pyörteissäkin
liiketoimintamme pysytteli
kohtalaisen hyvällä tasolla.

Taantuma oli syvempi, ja
sen vaikutukset olivat ra-
jupia kuin kukaan osasi
odottaa. Onnistuimme
kuitenkin pitämään raha-
virran positiivisena to-
teuttamalla määrätietoi-
sia toimia, esimerkiksi
lomautuksia, ja karsimal-
la kustannuksia. Tasetta
vahvistaaksemme myim-
me ylimääräistä kalustoa.
Kate toki kärsi tiukassa
kilpailussa.

Vuosi 2010 oli meille
myös toiminnan kehittämisen
vuosi. Liiketoiminnan vähentymi-
nen antoi meille tilaisuuden te-
rävöittää toimintaamme ja koh-
distaa resursseja selvemmin
tarpeiden ja tuottomahdollisuuksien
mukaan kaikessa liiketoimin-

nassamme. Tämä paransi käyttöasteita
koko konsernissa.

Liiketoiminnan vähentyminen mahdol-
listi myös liiketoimintarutiinien ja hallin-
nollisten järjestelmien kehittämisen.

Cramo on pyrkinyt kasvamaan koko
olemassa olonsa ajan. Taantuman aikana
kasvua ei saatu, mutta Cramo onnistui silti
toteuttamaan useita laajentumishankkeita.

Vuoden 2010 viimeisellä neljänneksel-
lä valmistelimme Cramon kaikkien aikojen
suurinta yritysostoa, joka toteutettiin tam-
mikuussa 2011. Saksalaisen Theisen AG:n
osto oli Cramolle merkittävä askel laajen-
tumisen tiellä.

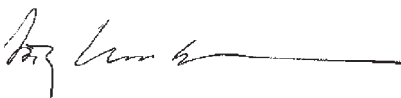
Strategiamme on kaksitahoinen: halu-
amme vahvistaa liiketoimintamme pohjois-
maista perustaa ja laajentaa sitä ja halu-
amme laajentua Keski- ja Itä-Euroopan
avautuville uusille markkinoille. Olemme
järjestelmällisesti vahvistaneet asemaam-
me Euroopassa. Toimintamme laajuus
ei kuitenkaan tähän asti ole riittänyt tuo-
maan liiketoiminnallemme sen tarvitse-
maa vakautta. Yrityksemme ei ole ollut
läsnä Euroopan tärkeimmillä markkinoilla
eli Saksassa.

Theisenin oston myötä nousemme
merkittäväksi toimijaksi myös Keski-
Euroopassa.

Kuten yllä on havainnollistettu,
Cramolla on laajentumismahdollisuuksia.
Näin ollen hallitus on päättänyt lisätä kon-
sernin omaa pääomaa merkintäetuoikeus-
annilla, josta tiedotettiin 17.2.2011.

Merkintäetuoikeusannin tarkoituk-
sena ei ole täyttää laskusuhdanteen ai-
kaansaamia aukkoja. Uutta omaa pää-
omaa tarvitaan uuden, kannattavan kasvun
rahoittamiseen.

Haluan kiittää kaikkia osakkeenomis-
tajia pitkäaikaisesta tuesta ja kutsun kaikki
uudet osakkeenomistajat jakamaan kans-
samme kasvuun ja tuottavuuteen perustu-
vaa tulevaisuutta.

Stig Gustavson

VUOKRAUSLIIKETOIMINNASSA PITKÄN AIKAVÄLIN KASVUPOTENTIAALIA

Cramon näkemyksen mukaan kone- ja laitevuokrausalan positiiviset pitkän aikavälin kasvutekijät ovat entisellään.

KASVAVAT RAKENNUSMARKKINAT

Euroconstructin mukaan rakennusmarkkinoiden elpyminen alkoi suurimmassa osassa Cramon toimintamaita vuoden 2010 aikana, ja sen arvioidaan jatkuvan vahvana lähes kaikilla markkinoilla vuoden 2011 aikana. Suotuisan kehityksen uskotaan jatkuvan myös vuosina 2012–2013.

VUOKRAUKSEN PENETRAATIOASTE KASVAA

Kone- ja laitevuokrausalan odotetaan kasvavan pitkällä aikavälillä rakennusmarkkinoita nopeammin huolimatta penetraation vaihteluista lyhyellä aikavälillä. Erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa penetraatioaste on Länsi-Eurooppaan verrattuna edelleen alhainen.

ULKOISTAMINEN

Rakennusyritysten kiinnostus kaluston ulkoistamista kohtaan on lisääntynyt selvästi. Ulkoistamalla kalustonsa rakennusyritykset voivat parantaa palvelujensa ja logistiikkansa tehokkuutta ja joustavuutta. Vuokrausyrityksiä ulkoistusjärjestelyt auttavat nostamaan kaluston käyttöasteita. Ulkoistaminen tuo kasvumahdollisuuksia suurille vuokrausyrityksille, jotka pystyvät toimittamaan asiakkailleen kaikki näiden tarvitsemat koneet ja palvelut paikasta riippumatta.

TEKNOLOGISET INNOVAATIO

Rakennusala on siirtymässä yhä enemmän työvoiman käytöstä tekniikan hyödyntämiseen. Vuokrausyrityksistä on tulossa pitkälle erikoistuneiden koneiden ja laitteiden asiantuntijoita. Tehokkuuden ja ympäristön huomioon ottavien vuokrausratkaisujen tarve on suurimmillaan kypsillä markkinoilla, joilla työvoimakulut vaikuttavat merkittävästi tuottavuuteen ja kestävään kehitykseen kiinnitetään paljon huomiota.

VUOKRAUKSEEN LIITTYVÄT PALVELUT

Rakennusyritykset ostavat entistä enemmän ulkoisia palveluja, esimerkiksi erilaisia työmaapalveluja. Kehittämällä asiantuntemustaan ja palvelukonsepteja vuokrausyritykset voivat ottaa asiakkaiden tarpeet entistä kattavammin huomioon.

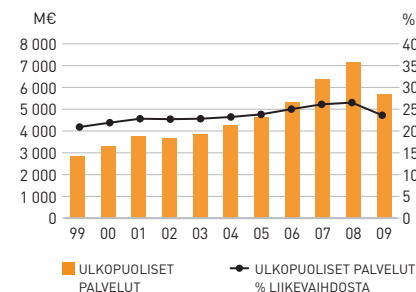
VÄESTÖRAKENTEEN MUUTOKSET

Väestönkasvu ja väestön liikkuvuuden lisääntyminen, kaupungistuminen ja väestön ikääntyminen lisäävät kehittyneen infrastruktuurin tarvetta sekä tarvetta entistä joustavimmille ratkaisuille esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja tilapäisissä toimipisteissä. Tämä lisää niin rakentamisen kuin siirtokelpoisten tilojen kysyntää.

KONSOLIDAATIO

Taloudellisen taantuman nähdään lisänneen konsolidaatiomahdollisuuksia ja helpottavan siten melko sirpaloituneen vuokraus-toimialan uudelleenjärjestelyä. Useimmilla Cramon markkina-alueilla siirtokelpoisten tilojen markkinat ovat edelleen suhteellisen nuoret, mutta ne kehittyvät nopeasti. Poikkeuksia ovat Suomi ja Ruotsi, joissa siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnalla on muita maita pidempi historia.

RAKENNUSYHTIÖIDEN OSTAMAT ULKOPUOLISET
PALVELUT SUOMESSA, M€

LÄHDE: TILASTOKESKUS

MIKSI VUOKRATA?

Kone- ja laitevuokrauksen ansiosta asiakas voi keskittyä omaan ydinliiketoimintaansa ja parantaa samalla laatua sekä vähentää kustannuksia.

- **KESKITTÄMINEN YDINLIIKETOIMINTAAN** Useimmille yrityksille kaluston hallinnointi ei ole ydinliiketoimintaa, mutta meille se on. Voimme auttaa asiakkaitamme keskittymään siihen, missä he ovat parhaita. Me hoidamme koneet ja laitteet.
- **JOUSTAVUUS** Vuokrausratkaisujen ansiosta kaluston määrää voidaan lisätä tai vähentää tarpeen mukaan.
- **PAREMPI SAATAVUUS** Vuokraamalla asiakas saa aina käyttöönsä nykyaikaiset ja laadukkaat koneet paikasta riippumatta.

- **KUSTANNUSTEHOKKUUS** Jos kalustoa käytetään vain vähän, sen omistaminen ei ole järkevää. Vuokrauksessa kaluston pääoma- ja ylläpitokustannukset jakautuvat monen yrityksen kesken.
- **LÄPINÄKYVYYS** Vuokrausratkaisuja käytettäessä kalustokustannuksista saa selkeän kokonaiskuvan. Budjetointi on helpompaa kuin koskaan, samoin kustannusten hallinta.
- **VAPAUS** Vuokrausyrityksen tehtävänä on pysyä ajan tasalla uusien ratkaisujen ja koneiden kehityksestä sekä niitä koskevista säädöksistä ja määräyksistä. Näin asiakkaan ei tarvitse investoida teknologiaan, joka voi olla jo huomenna vanhentunutta.

MARKKINAOLOSUhteet PARANEMASSA

Vaikka Euroopan talouden elpyminen on yhä epävakaata ja vähittäistä, toipuminen on alkanut odotettua nopeammin ja se etenee alalta toiselle. Talouden kehitystä koskeva epävarmuus on kuitenkin yhä suurta, ja toipuminen etenee hyvin eri tahtiin eri puolilla Eurooppaa.

Ensimmäiset merkit talouden käännteestä nähtiin vuonna 2009, ja ne vahvistuivat vuoden 2010 ensimmäisen puoliskon aikana. Kasvu alkoi Aasian kehittyvistä markkina-alueista, mutta kiihtyi vähitellen myös kehittyneissä talouksissa, myös useimmissa Euroopan maissa. Talous kehittyi voimakkaasti erityisesti vuoden toisella neljänneksellä maailmankaupan ja viennin kasvun ansiosta. Myös kotimainen kysyntä ja viime aikoina investointien elpyminen vauhdittivat toipumista. Myönteisen kehityksen odotetaan jatkuvan, joskin mahdollisesti aikaisempaa hitaammin, huolimatta joissakin Euroopan maissa yhä tarvittavista laajoista sopeutumistoimista.

Bruttokansantuotteen kasvun odotetaan Euroopassa hidastuvan vuoden 2011 puolivälin paikkeilla viennin kasvun hidastuessa ja epävarmuuden jatkuessa työmarkkinoilla. Kasvuvauhdin hidastumiseen vaikuttavat myös talouden elpymiseen merkittävästi vaikuttaneiden poikkeuksellisten elvytystoimien ja varastojen sopeutusten asteittainen

lopettaminen. Monissa Euroopan maissa käynnissä oleva talouden vakauttaminen ja valtionvelkamarkkinoiden jännitteet rasittivat lyhyen aikavälin kasvumahdollisuuksia.

TALouden elpyminen etenee

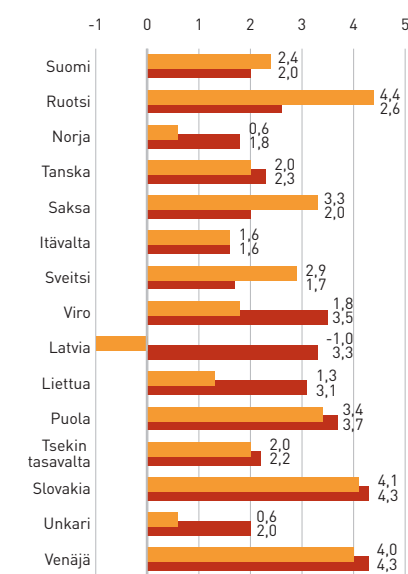
Euroalueella bruttokansantuote kasvoi arviolta 1,7 prosenttia vuonna 2010, ja saman kasvuvauhdin odotetaan jatkuvan vuosina 2011–2012. Euroopan eri maiden talousnäkymissä on kuitenkin suuria eroja.

Pohjoismaissa toipumisen arvioidaan olleen vuonna 2010 nopeinta Ruotsissa, missä bruttokansantuote kasvoi yli neljä prosenttia. Vuonna 2011 kasvun ennustetaan olevan noin kolme prosenttia. Suomessa ja Tanskassa talouden arvioidaan kasvaneen yli kaksi prosenttia vuonna 2010, ja kasvun ennusteet vuodelle 2011 ovat jokseenkin samaa luokkaa. Norjan arvioidaan kärsineen taantumasta eniten. Norjan talouden arvioidaan kasvaneen vuonna 2010 alle prosentin; vuodelle 2011 ennustetaan noin kahden prosentin kasvua.

Keski- ja Itä-Euroopassa talous on kääntänyt yleisesti kasvuun, vaikkakin taantumien vaikutukset tuntuivat tämän alueen maissa pahemmin kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Cramon Keski- ja Itä-Euroopan alueen markkinoista Viron uskotaan elpyvän muita Baltian maita nopeammin. Talous kasvoi Virossa noin kaksi prosenttia vuonna 2010. Liettua toipuminen oli maltillisempaa, ja Latviassa talous supistui lievästi. Vuonna 2011 talouskasvun arvioidaan pääsevän 3–4 prosentin vauhtiin kaikissa Baltian maissa. Venäjällä, Puolassa ja Slovakiassa talouden arvioidaan kasvaneen 3–4 prosenttia jo vuonna 2010. Tsekin tasavallassa vauhti on ollut hitaampaa, noin kahden prosentin luokkaa. Vastaavia kasvulukuja on ennustettu vuodelle 2011. Cramon uusimpien markkina-alueiden, Saksan, Itävallan, Sveitsin ja Unkarin talouksien arvioidaan kasvavan noin kahden prosentin vauhtia vuonna 2011.

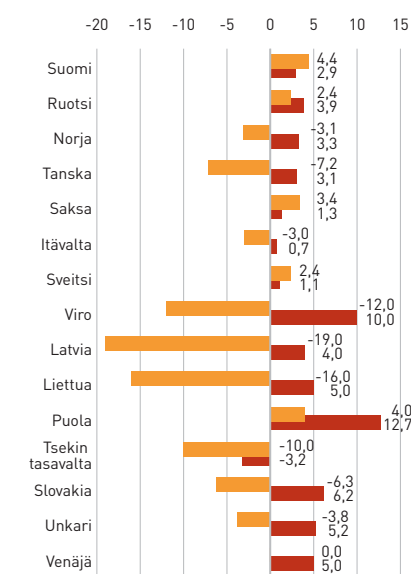
Lähteet: Euroopan komission talousennuste, marraskuu 2010; IMF World Economic Outlook Update, lokakuu 2010, OECD Economic Outlook, marraskuu 2010.

BKT:N KASVUENNUSTE, %
(REAALINEN KASVU) 2010–2011

LÄHDE: IMF WORLD ECONOMIC OUTLOOK, LOKAKUU 2010

RAKENTAMISEN KASVUENNUSTE, %
(REAALINEN KASVU) 2010–2011

LÄHDE: EUROCONSTRUCT/VTT, JOULUKUU 2010

MERKITTÄVIÄ VAIHTELUITA RAKENNUSSEKTORIN TOIPUMISESSA VUONNA 2010

Talouden taantuma iski poikkeuksellisen rajusti moneen Euroopan maahan. Vaikka talous on useimmissa maissa kääntynyt kasvuun, Euroopan rakennussektorille vuoden 2010 arvioidaan olleen kolmas perättäinen vuosi, jolloin tuotanto supistui. Selkeää käännettä parempaan odotetaan aikaisintaan vuoden 2011 lopussa tai vuonna 2012.

Rakennusalan nousu etenee vaihtelevalla nopeudella Cramon eri markkina-alueilla. Suomessa rakentamisen arvioidaan kasvaneen vuonna 2010 odotettua enemmän eli 4,4 prosenttia. Kasvua kiihdyttivät viennin kasvu, sijoitusten lisääntyminen ja kuluttajien luottamuksen paraneminen. Myös Ruotsissa alan arvioidaan kääntyneen selkeään, noin 2,4 prosentin kasvuun. Norjassa ja Tanskassa rakentamisen arvioidaan kuitenkin heikentyneen vielä merkittävästi vuonna 2010. Norjassa rakentamisen arvioidaan supistuneen 3,1

prosenttia ja Tanskassa 7,2 prosenttia. Varsinkin Tanskassa toipuminen on viivästynyt aikaisempiin arvioihin verrattuna.

Keski- ja Itä-Euroopassa rakennus-tuotannon arvioidaan kasvaneen Puolassa noin neljä prosenttia vuonna 2010. Venäjällä rakennustuotannon kasvun arvioidaan pysyneen edellisen vuoden tasolla loppuvuodesta tapahtuneesta selkeästä paranemisesta huolimatta. Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa markkinoiden arvioidaan supistuneen ennakoitua voimakkaammin, Tsekin tasavallassa 10 prosenttia ja Slovakiassa kuusi prosenttia. Baltian maissa rakennusmarkkinoiden supistumisen arvioidaan yltäneen edelleen kaksinumeroisiin lukuihin vuonna 2010 huolimatta vuoden lopussa nähtävissä olleista parane-misen merkeistä, erityisesti Virossa.

Asuinrakentamisessa vuotta leimasivat huomattavat erot markkinoiden välillä. Suomessa asuinrakentamisen kasvuksi vuonna 2010 arvioidaan noin 18 prosenttia. Myös Ruotsissa ja Norjassa asuinrakentaminen kasvoi selvästi. Suotuisaa kehitystä vauhditti asuntojen uudisrakentamisen lisääntyminen. Tanskassa asuntojen uudisrakentamisen arvioidaan kuitenkin supistuneen vielä 25 prosenttia useiden vaikeiden vuosien jälkeen. Keski- ja Itä-Euroopassa asuinrakentamisen arvioidaan lisääntyneen hieman Puolassa vuonna 2010, mutta Tsekin tasavallassa, Slovakiassa ja Baltian maissa asuinrakentamisen arvioidaan vähentyneen edelleen voimakkaasti vuonna 2010. Venäjällä asuinrakentamisen arvioidaan olleen edellisen vuoden tasolla tai hiukan vilkkaampaa.

Liike- ja toimitilarakentamisen tuotanto väheni edelleen lähes kaikilla Cramon markkinoilla vuonna 2010, tosin useimmissa maissa edellisvuotta vähemmän. Pohjoismaista Tanskassa tuotanto väheni 10 prosenttia vuonna 2010. Muissa Pohjoismaissa tuotanto supistui myös selvästi, mutta vähemmän kuin Tanskassa. Keski- ja Itä-Euroopan maissa Puolan arvioidaan olevan ainoa markkina-alue, jossa liike- ja toimitilarakentaminen kääntyi lievään kasvuun. Muilla markkinoilla rakentamisen arvioidaan vähentyneen selvästi, Baltian maissa jopa 20–30 prosenttia.

Myös maa- ja vesirakentaminen kehittyi vaihtelevasti Cramon markkina-alueilla. Ruotsissa maa- ja vesirakentamisen arvioidaan kasvaneen noin neljä prosenttia ja pysyneen lähes ennallaan Suomessa ja Tanskassa, mutta Norjassa tuotannon arvioidaan vähentyneen lähes neljä prosenttia. Keski- ja Itä-Euroopassa maa- ja vesirakentamisen odotetaan kasvaneen eniten Puolassa, arviolta kahdeksan prosenttia. Tuotannon arvioidaan kasvaneen myös Slovakiassa. Virossa ja Liettuassa tilanteen odotetaan parantuneen vuodenvaihteeseen mennessä edellisvuoden tasolle, mutta Latviassa ja Tsekin tasavallassa

rakentamisen arvioidaan vähentyneen jopa 10 prosenttia.

Lähteet: Euroconstruct/VTI, joulukuu 2010.

RAKENTAMISEN ELPYMISEN ARVIODAAJAT JATKUVAN VUONNA 2011

Euroconstruct ennustaa Euroopan rakennussektorin kääntyvän vähitellen kasvuun vuonna 2011, mutta kasvun olevan vielä epävakaa. Vuoden 2011 ennusteiden mukaan rakentaminen kehittyi suotuisasti lähes kaikilla Cramon markkina-alueilla. Nousun odotetaan laajenevan aikaisempaa laajemmalle alueelle, ei ainoastaan maantieteellisesti vaan myös rakentamisen eri osa-alueille. Myös liike-, toimitila- ja teollisuusrakentamisen arvioidaan kääntyvän monilla markkinoilla kasvuun vuonna 2011. Rakennusalan arvioidaan piristyvän edelleen Pohjoismaissa ja kasvavan 3–4 prosenttia vuonna 2011. Rakentaminen kääntyy kasvuun myös Norjassa ja Tanskassa. Keski- ja Itä-Euroopan maissa kasvuvauhdin odotetaan olevan tätä nopeampaa. Puolassa ja Virossa ennustetaan päästävän kaksinumeroisiin kasvulukuihin. Muiden Keski- ja Itä-Euroopan maiden arvioidaan yltävän vahvaan 4–6 prosentin kasvuun, lukuun ottamatta Tsekin tasavaltaa, missä rakentamisen arvioidaan edelleen supistuvan noin kolme prosenttia vuonna 2011. Tähän ovat syynä yksityisen kysynnän jatkuminen hitaana ja julkisen sektorin investointeja koskevat rajoitukset. Rakentamisen odotetaan elpyvän Cramon uusimmilla markkinoilla Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä noin yhden prosentin vauhtia ja Unkarissa yli 5 prosenttia vuonna 2011.

Lähteet: Euroconstruct/VTI, joulukuu 2010.

VUOKRAUSLIIKETOIMINNASSA SUHDANTEEN POHJA OHITETTIIN VUONNA 2010

Monilla Cramon markkina-alueista kone- ja laitevuokrauksessa suhdanteen pohja saavutettiin vuoden 2010 ensimmäisen puoliskon aikana. Rakentamisen piristyminen on näkynyt kone- ja laitevuokrausmarkkinoilla pienellä viipeellä. Ensimmäiset merkit rakentamisen lisääntymisestä olivat nähtävissä jo vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla, mutta kone- ja laitevuokraus kääntyi kasvuun vasta vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Kuten rakentamisessa, myös kone- ja laitevuokrauksessa käänne on tapahtunut eri aikoina eri alueilla, ja kasvuvauhdissa on eroja. ERA arvioi keuhäällä 2010 julkistamassaan ennusteessa, että kone- ja laitevuokrausmarkkinat pysyisivät lähes muuttumattomina Suomessa ja Ruotsissa vuonna 2010 ja supistuisivat Norjassa ja Tanskassa. Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnassa kysyntä on Pohjoismaissa jatkunut hyvänä.

Lähteet: European Rental Associationin European Rental Industry 2009 Report, kevät 2010.

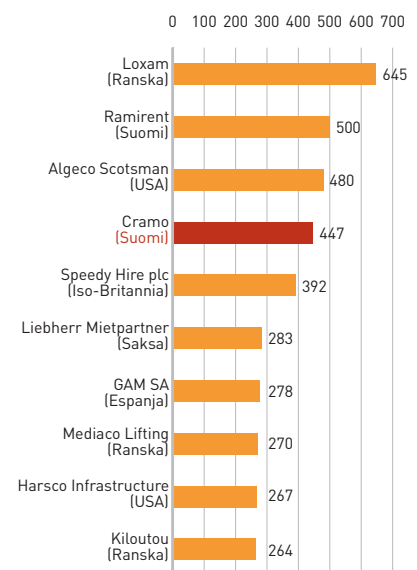
VUOKRAUSLIIKETOIMINNAN TOIMINTAEDELITYKSET PARANEMASSA EDELLEEN

ERA/IRN Rental Tracker -tutkimuksen mukaan Euroopan vuokraussektorin toimintaedellytykset paranevat edelleen. Liiketoiminnan edellytyksiä kuvaava indikaattori kääntyi positiiviseksi vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä ja on pysynyt selvästi positiivisena sen jälkeen. Toimintaympäristön suotuisa kehitys näytää jatkuneen ja jopa hieman vahvistuneen huolimatta talouden yleisestä epävarmuudesta. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista vuokrausyrityksistä ilmoitti kuitenkin käyttöasteiden parantuneen vuonna 2010, minkä arvioidaan lisäävän kalustoinvestointeja vuodelle 2011. Investointien odotetaan kuitenkin jäävän alle vuosien 2005–2007 huipputason.

Cramo ennustaa rakennus- ja kone- ja laitevuokrauspalveluiden markkinoiden kasvavan kaikilla markkina-alueillaan vuonna 2011 Tsekin tasavaltaa lukuun ottamatta. Vuokrauspalvelujen kysynnän odotetaan useimmilla markkinoilla lisääntyvän rakennustuotantoa enemmän. ERA:n keuhäällä 2010 julkistaman ennusteen mukaan kone- ja laitevuokrausmarkkinat kasvavat kaikissa Pohjoismaissa sekä Saksassa selvästi, 5–10 prosenttia, vuonna 2011. Kone- ja laitevuokrauksesta on tullut entistä suositumpi vaihtoehto omistamiselle, mikä tukee markkinoiden kasvua. Monet rakennusyritykset pitävät myös aiempaa houkuttelevampina järjestelyjä, joissa kone- ja laitekanta ulkoistetaan vuokrauspalveluyhtiön hoidettavaksi.

Lähteet: European Rental Associationin European Rental Industry 2009 Report, kevät 2010; European Rental Association ja International Rental News, tammikuu 2011.

JOHTAVAT VUOKRAYRITYKSET EUROOPAN LIIKEVAIHDON MUKAAN 2009, M€

LÄHDE: INTERNATIONAL RENTAL NEWS, KESÄKUU 2010

UUDISTUMINEN

Murray Pollok, International Rental News (IRN) -lehden päätoimittaja, pohtii, miten vuokrausyritykset ovat vastanneet toimintaympäristössä tapahtuneisiin muuttuksiin.

ON OIKEUTETTUA todeta, että monille vuokrausyrityksille liiketoiminnan kasvu alkoi olla itsestäänselvyys. Olivathan eri maiden kansantaloudet kunnossa, ja vuokrauspalvelujen kysyntä kasvoi – vääjäämättömästi, kuten näytti.

Jos alalla vallitsi itsetyytyväisyys – ja kuka sitä kiistäisi – se on taatusti hävinnyt tyystin kahden viime vuoden aikana. Tilalle on tullut uusi säästäväisyys, kovaa työtä ja innovaatiota korostava ajattelu.

Säästäväisyys ja kova työ liittyvät niihin välttämättömiin ja usein kipeisiin toimiin, joita vuokrausyrityksissä on täytynyt tehdä kahden viime vuoden aikana. Talouden elpymisestä puhuttaessa innovaatio on kuitenkin näitä kahta optimistisempi, tulevaisuuteen katsova käsite.

Vaikka innovaatio ei ole vuokraustoimialalla uusi asia, on totta, että taantuma sai vuokrausyritykset etsimään uusia, usein yllättäviäkin keinoja erottautua kilpailijoista.

Tätä innovaatiota – ”uudistuminen” on sille hyvä termi – on kanavoitu eri tavoin. Yksi tapa tarkastella tilannetta on jakaa toteutetut toimet kolmeen luokkaan: uusiin palveluihin, markkinakanaviin ja teknologioihin. Nämä kaikki nivoutuvat toisiinsa.

UUDET PALVELUT

Tarkastelu kannattaa aloittaa uusien palvelujen näkökulmasta, koska tällä asialla on perustavanlaatuisen merkitys kaikille vuokrausyrityksille. Palvelussa ei ole enää kyse pelkästään koneiden vuokrauksesta asiakkaille.

Otetaan esimerkiksi Isossa-Britanniassa toimiva Speedy Hire. Kun yhtiön toimitusjohtajalta Steve Corcoranilta kysyttiin äskettäin, onko Speedy yhä vuokrausyhtiö, hän vastasi kysymykseen kysymyksellä: ”Miksi asiakkaat loppujen lopuksi valitsevat vuokraamisen? Siihen on kolme merkittävää syytä: toiminnallisen riskin vähentäminen, taloudellisen

riskin vähentäminen ja lakien ja säästöjen vaatimusten noudattamiseen liittyvien riskien vähentäminen. Jos nämä ovat perusnäkökohdat, olisivatko asiakkaat päässeet tavoitteisiinsa pelkästään vuokraamalla kalustoa?”

Corcoran puhui asiantuntijapalveluista muun muassa käyttökoulutuksesta, huollosta ja testauksesta. Hän olisi voinut mainita myös ympäristökonsultoinnin – tämä palvelu kuuluu nyt myös Cramon tarjontaan.

Speedyn mukaan palvelujen laajentaminen lisää tarvetta uudentilaisille sopimusjärjestelyille. Markkinoilla on alettu tehdä asiakaskohtaisia puitesopimuksia, joilla työmaata johtavan urakoitsijan sijasta loppuasiakas (esimerkiksi sähköyhtiö) hankkii itse kaikki tarvittavat vuokrauspalvelut. Ensimmäiset tällaiset sopimukset on tehty kunnallisteknisten palvelujen alalla, mutta Speedy uskoo mallin leviävän myös muille aloille ja muihin maihin.

MARKKINAKANAVA

Markkinakanava on toinen uudistumiseen liittyvä teema, joka kattaa niin asiakassegmentoinnin ja monialaistumisen kuin toimipisteverkostot, online-verkkopalvelut ja franchising-toiminnan.

Yksi keskeisistä kysymyksistä on suurien vuokrausyritysten pyrkimys kasvattaa liiketoimintaansa suurasiakkaiden avulla.

Esimerkiksi Iso-Britanniassa usein jopa puolet vuokrausyrityksen liikevaihdesta kertyy suurasiakkailta. Näistä asiakkaista on tullut ratkaisevan tärkeitä. Monet näistä yrityksistä ovat kasvattaneet markkinaosuuttaan taantumien aikana. Ne solmivat pitkäaikaisia sopimuksia, joiden ansiosta vuokrausyritykset pystyvät ennakoimaan liikevaihdon tasoa. Sopimukset ovat usein myös tavallista kannattavampia.

Maaailman suurimman vuokrausyrityksen United Rentalsin liikevaihdesta 24 prosenttia kertyi suurasiakkailta vuonna 2009. Yhtiön

pääjohtaja Michael Kneeland totesi alkuvuodesta seuraavaa: ”Asiakassegmentointi on meille liiketoimintaamme uudistava strategia. Haluamme hyödyntää johtoasemaamme ja saada siitä kilpailuetua. Pyrimme kehittämään vahvaa asiakas pohjaa keskittymällä asiakkaisiin, jotka arvostavat toimintamme maantieteellistä ulottuvuutta ja kaluston määrää.”

Asiakaskunnan moninaistuminen on myös merkittävä näkökulma. Isot vuokrausyritykset pyrkivät voimakkaasti vahvistamaan asemaansa rakennusteollisuuden ulkopuolisilla teollisuudenaloilla. Toimintaa siirretään alueille, joilla on öljyn- tai kaasuntuotantoa, jalostustoimintaa tai petrokemian yrityksiä, ja koneinvestoinnit perustuvat näiden asiakkaiden (esimerkiksi sähköntuottajien) tarpeisiin.

Vuokrauspalveluyritysten on myös kehitettävä asiakkaiden toimintaa tukevia ratkaisuja. Esimerkiksi tehon- ja lämpötilansäätölaitteistoja vuokraava Aggreko on hiljattain laajentanut teollisuusyrityksille suuntaamia palveluja teollisten prosessien tehokkuutta lisääviin sähköjakelu-, jäähdytys- ja lämmitysjärjestelmiin. Esimerkkinä voidaan mainita tuuletusjärjestelmä, joka parantaa katalyyttisten krakkausyksiköiden tehokkuutta helteisissä olosuhteissa.

Yksi toimintamalli on etsiä kumppani, jolla on hyvät suhteet teollisuusyrityksiin. United Rentals ja AMECO, Fluor Corp -konsernin vuokrausliiketoimintoja hoitava yritys, ilmoittivat hiljattain perustavansa yhteisyrityksen tuottamaan palveluja Meksikonlahden alueen yrityksille. Toisena esimerkkinä voidaan mainita Cramo, joka on solminut yhteistyösopimuksen nosturitoimittaja Nordic Crane Groupin kanssa. Sopimus avaa Cramolle mahdollisuuksia laajentaa asiakaskuntaansa teollisuussektorilla.

Muita markkinakanaviin liittyviä trendejä ovat franchising-järjestelyt ja suurten rakennustarvikelikkeiden tiloissa toimivat pienet vuokrauspalvelupisteet.

Tätä mallia käyttävät esimerkiksi amerikkalainen Sunbelt Rentals (yhteistyökumppanina Lowes), hollantilainen Boels Verhuur (useita yhteistyökumppaneita) ja amerikkalainen Compact Equipment Rental Centers (yhteistyökumppanina Home Depot). Vuokrausyritysten kannalta kumppanuus on edullinen tapa tavoittaa uusia asiakkaita, esimerkiksi pienyrittäjiä, rakennuttajia ja yksityishenkilöitä.

Muilla teollisuudenaloilla franchising-toimintaa on jo kauan pidetty hyvänä keinona kasvattaa brändiä tai verkostoa nopeasti. Vuokraustoimialalla Hertz Equipment Rental Co (HERC) on hakenut uusia markkinoita ja tekee siinä tiivistä yhteistyötä muiden autonvuokrausyritysten kanssa. Volvo Rents puolestaan rakentaa globaalia verkostoa jälleenmyyjien ja muiden kumppaneiden avulla.

Useimmille vuokrauspalvelu yrityksille perinteinen markkinointikanava on kuitenkin kiinteä toimipisteverkosto. Taantuma on pakottanut ne kiinnittämään huomiota myös tähän asiaan. Esimerkiksi Iso-Britanniassa kone- ja laitevuokrausyritysten perinteinen toimintamalli – koko maan kattava, sadoista toimipisteistä koostuva verkosto – on väistynyt tätä monimuotoisempien ratkaisujen alta.

Toimipisteverkostojen karsimisen ja yhdistämisen yhteydessä vuokrauspalvelu yritykset ovat todenneet erilaisten asiakkaiden tarvitsevan erilaisia toimipisteitä. Tältä pohjalta on syntynyt kolmitasoinen toimintamalli, jossa on suurasiakkaita palvelevia täyden palvelun keskuksia sekä keskisuuria asiakkaita palvelevia tai pienissä kaupungeissa toimivia suuria toimipisteitä. Verkostoa täydentävät lukuisat perustason toimipisteet.

UUSI TEKNOLOGIA

Markkinakanavaa koskevan tarkastelun viimeinen näkökulma on Internetin käyttö sekä viestintätyökaluna että sisäisiä prosesseja tukevana työkaluna. Se linkittyy luontevasti uuden teknologian teemaan.

Kaluston vuokraaminen Internetin kautta on vuokrausyrityksille selkeä mahdollisuus.

Ne voivat joko tarjota palveluja omien verkkosivujensa kautta (tai asiakkaan ekstranetissä) tai riippumattoman palveluntarjoajan verkkosivustolla. Yksi tällaisia verkkosivustoja on Saksassa ja Iso-Britanniassa toimiva erento-sivusto.

Erento ja muut vastaavat sivustot – Euroopassa esimerkiksi Zilok ja Yhdysvalloissa RentalHawk – toimivat eräänlaisina vuokrausalan huuto.net-sivustoina, joissa asiakkaat ja sivustoon osallistuvat vuokrausyritykset tavoittavat toisensa.

Hire Station on kehittänyt toimintamallin, joka vie tätä toimintatapaa askeleen pidemmälle. Monet tunnetut brittiläiset vähittäiskauppiat ja verkkobrändit (esimerkiksi puutarhakeskukset tai rautakaupat) ovat sisällyttäneet verkkosivuilleen toiminnon, jonka kautta asiakas voi etsiä vuokrauspalveluja palveluntarjoajasta riippumatta. Vuokrausta koskevat tiedustelut ohjautuvat Hire Stationille.

Monet vuokrauspalvelu yritykset ovat lisänneet omille verkkosivuilleen toimintoja, joiden kautta asiakkaat voivat tutustua vuokrattavissa olevaan kalustoon, hintoihin ja kaluston sijaintiin. Osa yrityksistä jopa muistuttaa asiakasta sähköposti- tai tekstiviestillä, kun sovitun vuokratuokauden loppu lähenee. (Tästä syystä brittiläinen A-Plant pyytää nykyisin asiakkaita ilmoittamaan kaluston vapautumispäivän jokaisen tilauksen yhteydessä).

HSS Hire (brittiläinen vuokrausyritys) on ottanut käyttöön järjestelmän, jonka kautta asiakkaat voivat vuokrata kalustoa ja päättää vuokrauksen reaaliaikaisesti yrityksen verkkosivujen kautta. LiveHire-järjestelmään on syötetty tiedot asiakkaan toimipiste- ja tuotekohtaisista sopimushinnoista.

Vuokrauspalvelu yritykset hyödyntävät myös modernia tietotekniikkaa eri tavoin. Ne tarjoavat esimerkiksi älypuhelimien suunniteltuja iPhone- tai Google Android -sovelluksia, joiden kautta asiakas voi etsiä tietoa kalustosta ja toimipisteistä.

Vuokrauspalvelu yrityksen sisällä älypuhelimet yhdistävät aidosti koko kenttähenkilöstön. Sekä A-Plant että sen amerikkalainen sisaryritys Sunbelt Rentals ovat kehittäneet iPhone-sovelluksia johdon ja myyntihenkilöstön tarpeisiin. Sovellukset mahdollistavat esimerkiksi keskitetyn hinnoittelun, mistä voi olla huomattavaa hyötyä. Myyjät voivat laatia tarjouksia ja ottaa vastaan tilauksia älypuhelimien kautta, mutta saavat samalla tarjousprosessin aikana yksityiskohtaista tietoa hinnoista, mikä antaa mahdollisuuden käyttää korkeampia hintoja. A-Plantin mukaan iPhone-puhelinten avulla tehdyissä sopimuksissa hinnat ovat keskimäärin kuusi prosenttia keskitason yläpuolella.

Vuokrauspalvelu yritykset pyrkivät siis hyödyntämään kaikkia käytössään olevia työkaluja: tietokoneohjelmia, jotka auttavat niitä ymmärtämään, mitkä koneet ja laitteet tai mitkä asiakkuudet ovat kannattavimpia; uusia palveluja, jotka edistävät entistä tiiviimpien suhteiden luomista suurasiakkaisiin; kumppanuuksia, jotka laajentavat asiakaskantaa sekä teknologiaa, joka helpottaa yrityksen tarjoamien palvelujen käyttöä.

Vuokraustoimialalla taantuma ei ole hyödyttänyt ketään. Mutta jos synkstä tilanteesta kuitenkin seuraa jotakin hyvää, se on tämä: vuokrauspalvelu yrityksistä on tullut entistä ohuempia, ketterämpiä ja kannattavampia.

KIRJOITTAJA

Murray Pollok on KHL Groupin (www.khl.com) julkaiseman International Rental News (IRN) -lehden päätoimittaja, joka on seurannut vuokraustoimialaa yli 15 vuoden ajan. Pollokin sähköpostiosoite on Murray.pollok@khl.com

CRAMOPOL VIESTII JA LUO STRATEGIAA JA ARVOJA KOSKEVAA VUOROPUHELUA

Cramopol on peli, jonka avulla parannetaan mahdollisuuksia selviytyä yhdestä keskeisimmistä haasteista: innostuneiden vuokraustoiminnan taitajien kehittämisestä. Se on innovatiivinen ja yhteistyöhön panostava tapa ottaa henkilöstö mukaan Cramon strategiaa ja toimintatapaa koskevaan vuoropuheluun.

- Cramopol mahdollistaa organisaatioiden välisen oppimisen ja parantaa yhteistä ymmärrystä yhtiöstä tuomalla liiketoimintayksiköiden ja konsernitoimintojen työntekijät yhteen. Peli on hyvä johtamistyökalu Cramon strategian ja arvojen viestimiseen ja Cramon hengen vahvistamiseen, Cramon talous- ja rahoitusjohtaja Martti Ala-Härkönen kertoo hyödyistä.

- Cramon strategiasta viestitään tietokysymyksien kautta. Uusien ideoiden syntyminen varmistetaan luovuuskorteilla. Cramon tapaa hoitaa arkipäivän erilaiset tilanteet selvennetään tilannekysymyksillä. Niissä pelaajat valitsevat vaihtoehdon, joka heidän mielestään vastaa tapaa, jolla he itse toimisivat kyseisessä tilanteessa. Tämän jälkeen jokaisella on mahdollisuus kuvata, miten teki päätöksensä, ja perustella valitsemansa ratkaisu, jotta ryhmä voisi yrittää sopia valinnastaan. Näissä tilanteissa käytetyt taustalla olevat periaatteet ovat Cramon arvot, visio, politiikka, liiketoimintamalli sekä johtamis- ja laatu järjestelmät, Ala-Härkönen jatkaa.

PELIN KONSERNIVERSIO on kehitetty edelleen Ruotsissa vuonna 2010 pelatusta versiosta.

- Cramopol sai erittäin hyvää palautetta Ruotsissa. Menestyksen avain oli, että tilannekysymysten kehittämiseen osallistui työntekijöitä organisaation kaikilta tasoilta. Eri alueiden esimiehet suunnittelivat, miten pelin pelaaminen yhdistettäisiin arkipäivän liiketoimintaan. Kahden viikon aikana eri puolilla maata pelattiin 96 peliä, joihin koko henkilöstö osallistui. Mahdollisuutta esittää omat mielipiteensä arvostettiin, ja peliä pidettiin hyvänä tapana levittää arvoja ja yhteistä toimintatapaa. Esimerkiksi uusi toimipisteen johtaja

kertoi oppineensa viikon aikana Cramon kulttuurista enemmän kuin hän olisi oppinut pitkän ajan kuluessa, Cramo Ruotsin henkilöstöpäällikkö Ingrid Hollertz kertoo.

- Peli ei ole pelkästään innostava, vaan se saa ihmiset myös nostamaan esille asioita, joita he haluavat parantaa, ja uusia ideoita sen tekemiseen. Saimme paljon aloitteita, joista johtoryhmä valitsi osan jatkokehitykseen. Tämän seurauksena olemme esimerkiksi ottaneet käyttöön useita uusia toimintatapoja reklamaatioiden käsittelyyn ja näin parantaneet asiakaspalveluamme, mikä oli yksi pelin valituista parannusalueista.

- Kun Cramopol esiteltiin toimipisteissämme, ensireaktiot olivat epäileviä. Pian työntekijämme kuitenkin huomasivat, että se oli palkitsevaa ja hauskaa. Samalla he oppivat, että heidän pitää kommunikoida enemmän toistensa kanssa. Uusille työntekijöille tämä oli ensimmäinen kerta, kun he saivat tietoa strategiastamme ja arvoistamme. Peli antoi mahdollisuuden keskustella työtoverien kanssa, ja se myös rohkaisti keskustelua jälkeinpäin. Tämä on erittäin arvokasta ja palkitsevaa, Cramon Örnsköldsvikin toimipisteen johtaja Jonas Svedin kertoo.

PELIÄ PELATAAN KAIKISSA CRAMON TOIMINTAMAISISSA alkuvuoden 2011 aikana.

- Uskon, että Cramopolin avulla pystymme viestimään Cramon arvoista ja strategiasta todellisten jokapäiväisten tilanteiden avulla, jotka ovat helposti ymmärrettäviä ja kaikille työntekijöille tuttuja. Samalla opimme tuntemaan arvomme, kertoo Cramo Liettuun, Latvian ja Kaliningradin toimitusjohtaja Darius Norkus.

- Olin itse hiukan epäilevä alussa, kun pelasimme peliä johtoryhmässä. Huomasin kuitenkin nopeasti, että se on erittäin hyvä apuväline kommunikointiin kaikilla tasoilla ja helposti sovitettavissa todellisten tilanteiden mukaiseksi. Uskon, että voisimme käyttää Cramopolia säännöllisesti pitkään, Norkus lopettaa.

CRAMO HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN / CRAMOPOL

UP
L
CONC
GROUP
LEVEL
CONC
LEA

JOHTAVASTA VUOKRAUSYRITYKSESTÄ VUOKRAUSTOIMIALAN EDELÄKÄVIJÄKSI

Cramo uudisti strategiaansa vuonna 2010. Kaudelle 2010–2013 laaditun uuden strategian painopisteitä ovat synergiaetujen entistä tehokkaampi hyödyntäminen, yhtenäisen liiketoimintamallin optimoiminen, kannattavan kasvun lisääminen, Cramon ydinosaamisen hyödyntäminen ja uusien markkinoiden valloittaminen.

Cramon tavoitteena on nousta vuokraustoiminnan edelläkävijäksi Cramo Konseptin sekä Cramo Prosessien ja Cramo Henkilöstön avulla. Asiakkaille Cramo tarjoaa vuokrausratkaisuja, jotka tuovat liiketoimintaan joustavuutta ja tehokkuutta.

Menestymiseen vaadittavat voitettavat taistelut ovat seuraavat:

1 CRAMO KONSEPTIN UUDISTAMINEN

Uudistetun Cramo Konseptin käyttöönotto Cramon kaikilla markkina-alueilla.
Lisätietoja on sivulla 18

2 CRAMO PROSESSIEN KÄYTTÖÖNOTTO

Yhdenmukaisten prosessien käyttöönotto koko konsernissa. Lisätietoja on sivuilla 18–19

3 CRAMO HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Henkilöstön kehittämisen tavoitteena on auttaa työntekijöitä kehittymään sitoutuneiksi, asiantunteviksi vuokraustoimialan ammattilaisiksi. Lisätietoja on sivuilla 19–20

4 PAIKALLISESTI PARAS VUOKRAUSYRITYS, UUSIEN MARKKINOIDEN VALLOITTAMINEN

Menestyksellinen laajeneminen uusille maantieteellisille alueille.
Lisätietoja on sivuilla 20–21

5 SIIRTOKELPOISET TILAT -LIIKETOIMINNAN KASVATTAMINEN

Kannattava kasvu siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnassa muilla kuin rakentamiseen liittyvillä aloilla Suomessa ja Ruotsissa. Lisätietoja on sivulla 21

STRATEGISET TAVOITTEET 2010–2013

Asiakkaiden ensisijainen vaihtoehto
Paikallisesti paras: ykkössija tai mahdollisuus nousta ykköseksi
Kannattava kasvu markkinoita nopeammin
Vuokraustoimialan kehityksen edistäminen

TALOUDELLISET TAVOITTEET

	2010	Tavoite
Liikevaihdon kasvu	10,2	> 10 % vuodessa
EBITA-liikevoittomarginaali	7,0	> 15 % liikevaihdosta
Oman pääoman tuotto (ROE)	-0,6	> 15 %
Nettovelkaantumisaste	103,4	maksimi 100 %

Tavoitteena on saavuttaa taloudelliset tavoitetasot mahdollisimman nopeasti vuosien 2010–2013 aikana.

1 CRAMO KONSEPTIN UUDISTAMINEN

Strategisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhtenäisen Cramo Konseptin käyttöönottoa Cramon kaikilla markkina-alueilla

Cramo tarjoaa rakennusalan toimijoille vuokrauksen kokonaisratkaisuja, laajan valikoiman koneita, laitteita ja siirtokelpoisia tiloja sekä vuokraukseen liittyviä palveluita, räätälöityjä ratkaisuja, tukea, ohjeita ja koulutusta. Myös muiden teollisuudenalojen yritykset ja julkisen sektorin toimijat käyttävät Cramon tuotteita ja palveluja. Cramo pyrkii tarjoamaan asiakkailleen yhdenmukaiset vuokrauspalvelut ja ratkaisut kaikilla markkinoilla.

Cramon pitkän aikavälin menestys nopeasti muuttuvilla vuokrausmarkkinoilla perustuu yhtiön joustavaan liiketoimintamalliin. Cramo yhdistää konsernin synergiaedut ja paikallisen liiketoimintatietämyksen tehokkaaksi toiminnaksi. Yhteisten liiketoimintakonseptien, prosessien ja järjestelmien kehittäminen luo mitattavaa etua, jotka tehostavat entisestään Cramon toimintaa.

Cramo toimii yhden yhteisen brändin mukaisesti kaikkien sidosryhmiensä kanssa

kaikilla markkinoilla ja pyrkii johdonmukaisella toiminnalla säilyttämään brändin vahvana. Laajan kansainvälisen toimipisteverkostonsa ansiosta Cramo pystyy yhdistämään paikallisyrityksen vahvuudet – esimerkiksi yrittäjähenkisyyden ja läsnäolon – ja kansainvälisen suuryrityksen voimavarat. Cramolla on johtava asema asiakas-arvoa luovana ja tuottavana yrityksenä.

KAUDELLA 2010–2013 Cramon tavoitteena on ottaa kaikilla markkinoilla käyttöön sekä uudistettu Cramo Konsepti että yhteinen hinnoitteluyökalu. Cramo pyrkii kasvattamaan markkinaosuuttaan, liikevaihtoaan ja kannattavuuttaan sekä toimintamaiden että konsernin tasolla.

VUONNA 2010 yhtiö laati uuden yhtenäisen asiakassegmentointimallin eri maayhtiöissä käytettyjen segmentointimenetelmien kartoituksen ja arvioinnin perusteella. Maayhtiöiden tasolla otettiin käyttöön

yhtenäinen innovaatioprosessi. Erilaisia jakelumalleja analysoitiin, ja maayhtiöiden toimipisteverkostojen keskinäistä paremmuutta selvitettiin. Konsernissa määritettiin paras toimipisteverkoston rakennemalli, johon sisältyvät logistiikkakeskukset.

Segmentointimalliin perustuva kalustorakenteen määrittäminen vietiin päätökseen.

Organisaatiossa määritettiin prosessi uusien tuotteiden käyttöönotolle maayhtiöiden ja konsernin tasolla. Brändi-identiteettiä ja -viestintää varmistettiin noudattavan nykyistä brändiohjeistoa ja toimintaperiaatteita, ja käyttöönoton seuraavat vaiheet suunniteltiin.

Tarjontaan kuuluvien palveluiden, konseptien ja ratkaisujen määritelmät kartoitettiin, ja konsernitason palvelujen, konseptien ja ratkaisujen määrittely aloitettiin. Eri maayhtiöiden käyttämät hinnoittelumallit kartoitettiin ja otettiin käyttöön tuotteet ja palvelut kattava konsernitason hinnoittelujärjestelmä sekä hinnoittelua helpottava ja kannattavuutta parantava hinnoitteluyökalu.

UUDEN CRAMO KONSEPTIN MÄÄRITTELY saatetaan loppuun ja konsepti otetaan käyttöön kaikissa Cramon toimintamaissa vuonna 2011. Konsepti tehdään tutuksi koulutuksella ja sen ymmärtämisen varmistetaan koko konsernissa.

2 CRAMO PROSESSIEN KÄYTTÖÖNOTTO

Yhdenmukaiset Cramo Prosessit on otettava käyttöön kaikilla markkinoilla

Cramon tavoitteena on, että konsernilla on yhtenäiset ja tehokkaat, perustehtävän toteuttamista tukevat liiketoimintaprosessit. Avainprosessit liittyvät kalustonhallintaan, tarjonnan ja tuotteiden kehittämiseen, vuokraustoimintaan, uusien toimipisteiden avaamiseen, koulutukseen, laadunvarmistukseen ja kestäväan kehitykseen sekä markkinointiin, brändäykseen ja viestintään.

Yhdenmukaiset prosessit tehostavat toimintaa ja auttavat kustannusjohtajuuden saavuttamisessa.

KAUDELLA 2010–2013 Cramon tavoitteena on ottaa käyttöön yhteinen vuokrausala ja yhdenmukaiset avainprosessit, kehittää yhtenäiset laatu-, turvallisuus- ja ympäristöstandardit sekä ottaa käyttöön Cramo Toolbox eli yhtenäiset liiketoiminnan ohjauksen ja kalustonhallinnan työkalut.

VUONNA 2010 kehitettiin yhtenäistä kalustonhallintaa sekä yhteistä IT-työkalua, jonka avulla voi etsiä käytettävissä olevaa kalustoa. Yhteinen toimintatapa ja työkalu otettiin käyttöön kaikilla markkinoilla osana yhdenmukaisen vuokrausalan kehitystä.

Yhteisen statuskoodijärjestelmän ansiosta toimipisteillä on käytettävissään ajantasaiset tiedot koneiden ja laitteiden kunnosta, sijainnista ja saatavuudesta. Myös tarkat kaluston ylläpito- ja huolto-ohjeet otettiin käyttöön vuonna 2010. Yhdenmukaiset prosessit parantavat kaluston laatua ja vähentävät läpimenoaikaa – aikaa, jolloin kone tai laite ei ole käytettävissä – ja tehostavat siten kaluston käyttöä. Kalustonhallinnan prosesseihin perustuva Cramo Toolbox tuo koko kaluston tiedot kaikkien toimipisteiden saataville, mikä helpottaa kaluston siirtoa toimipisteiden ja maiden välillä.

Kaikilla markkinoilla otettiin käyttöön yhteinen hinnoittelutyökalu, joka helpottaa tuotteiden hinnoittelua ja parantaa niiden kannattavuutta. Työkalu lisää hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja tietoisuutta nettohinoista, mikä auttaa parantamaan kannattavuutta toimipistetasolla.

Yhteisiä tavoitteita ja kalustonhallinta-organisaation yhtenäisiä työskentelytapoja kehitettiin edelleen sekä konsernitasolla että maayhtiöiden tasolla. Konsernissa otettiin käyttöön investointiprosessi, jossa on selkeästi määritetyt tarkistuspisteet käyttöasteiden toteutumisen, siirtomahdollisuuksien ja tuotteiden kannattavuuden osalta. Siirtyminen keskitettyyn hankintamenettelyyn ja yhteiseen kalustoon on osoittautunut oikeaksi ratkaisuksi, josta on ollut kiistatonta hyötyä taantuman aikana, kun kalustoa on voitu siirtää vapaasti maasta toiseen tai alueelta toiselle.

Kalustosiirrot toimipisteiden ja maiden välillä lisääntyivät, ja kaluston optimointi (joka käsittää käyttöasteet, tuotteiden kannattavuuden ja läpimenoajat) parani kaikissa Cramon toimintamaissa. Myös vuokrausalan laatu parani.

LAATU-, TURVALLISUUS- JA YMPÄRISTÖASIAT sisällytettiin osaksi liike-toimintasuunnittelua. Toimintasuunnitelman kehittämiseksi ja maakohtaisen lähtötilanteen selvittämiseksi kaikissa maissa kartoitettiin laatu-, turvallisuus- ja ympäristöasioiden tilanne ja tehtiin työmaavierailuja. Tulokset raportoitiin

konsernin johdolle, ja tarvittavat toimenpiteet ja tavoitteet määritettiin maakohtaisesti niiden perusteella. Kukin maaorganisaatio valitsi lähivuosien kehitysalueet ja laati itselleen toimintasuunnitelman konsernitasoon laatu-, turvallisuus- ja ympäristöasioita koskevan toimintasuunnitelman ja konsernin johdon asettamien tavoitteiden mukaisesti.

VUONNA 2010 KEHITETTYJEN prosessien ja työkalujen kehitystyö jatkuu edelleen vuonna 2011. Erityistä huomiota kohdistetaan hinnoittelutyökaluun ja kaluston käytön tehostamiseen, mihin pyritään läpimenoaikoja lyhentämällä ja kehittämällä yhdenmukaista seurantaa. Kasvavaan kysyntään vastataan siirtämällä painopiste kalustomyyneistä kalustohankintoihin.

Laatu-, turvallisuus- ja ympäristöasioissa Cramo keskittyy konsernitasoon toimintasuunnitelmassa määritettyihin toimiin. Tavoitteena on saada ottaa ISO-sertifiointi käyttöön myös Pohjoismaiden ulkopuolella sekä tuoda ympäristö- ja laatuajattelun lisäksi (ISO 14001 ja ISO 9001) myös työympäristö ja turvallisuus sertifioinnin piiriin (OHSAS 18001). Konsernitasoon laatu-, turvallisuus- ja ympäristövaatimusten ja prosessien arvioidaan olevan käytössä vuonna 2013.

3 CRAMO HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Onnistuminen edellyttää luonnollisesti myös osaavaa, innostunutta ja tehtävänsä sitoutunutta henkilöstöä

Cramon henkilöstöpolitiikan tavoitteena on taata yhtiölle markkinoiden osaavimmat työntekijät, työhönsä sitoutuneet vuokrausalan ammattilaiset, joilla on yrittäjähenkinen palveluasenne. Ainutlaatuinen Cramohenki tulee säilyttää. Avoin keskustelu on

kaiken sisäisen viestinnän peruspilari. Cramon työntekijät ovat innovatiivisia ja luovia. Yhtiö kouluttaa henkilöstöään jatkuvasti, auttaa urasuunnittelussa ja tarjoaa mahdollisuuksia työnkiertoon. Hyvästä suorituksesta ja ideoista palkitaan.

KAUDELLA 2010–2013 Cramon tavoitteena on ottaa käyttöön uusi koulutusmalli, konsernin sisäinen työnkierron ja parhaiden käytäntöjen jakamisen malli sekä Cramopol, strategian ja arvojen jakamiseen suunniteltu viestintätyökalu.

VUONNA 2010 Cramo uudisti konsernitasoon henkilöstöstrategiaansa tukemaan uuden kasvustrategian toteutumista. Strategiaassa määritettiin viisi Cramon vision toteuttamisen kannalta tärkeintä aluetta,

HRD-STRATEGIAN KULMAKIVET

CRAMO
OSAAMISEN
KEHITTÄMINEN

CRAMO
OSAAMISEN
SIIRTÄMINEN

HENKILÖSTÖN

C R A M O

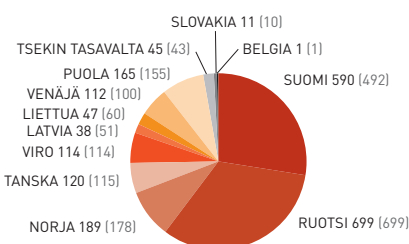
CRAMOPOL KEHITTÄMINEN

CRAMO
DIALOGI

CRAMO
HENKILÖSTÖ-
TYTYTYVÄISYYSKYSELY

KESKEISET TUNNUSLUVUT	2010	2009	Muutos, %
Henkilöstö keskimäärin	2 083	2 356	-11,6
Henkilöstö vuoden lopussa	2 131	2 018	5,6
Henkilöstölukumäärä	2 205	2 194	0,5
joista vakituisia	2 080	2 103	-1,1
joista määräaikaista	125	91	37,4
joista naisia	270	276	-2,2
joista miehiä	1 935	1 918	0,9
Henkilöstökulut/ henkilö (1 000 €)	48,9	43,7	11,9
Henkilöstökulut/ liikevaihto-%	20,7	23,1	-10,2

HENKILÖSTÖ MAITTAIN 31.12.2010 (2009)

ohjausryhmä sekä eri maiden HR-asiantuntijoista koostuva koordinoitiryhmä. Tavoitteena on yhtenäistää HR-toimintaa ja varmistaa parhaiden käytäntöjen ja osaamisen jakaminen.

CRAMO OTTAA CRAMOPOL-TYÖKALUN KÄYTTÖÖN

CRAMO Osaamisen kehittäminen -prosessin tarkoituksena on tunnistaa ja määrittää Cramon vision ja strategisten tavoitteiden saavuttamiseen vaadittava osaaminen. Sen pohjalta kehitetään peruskoulutusmoduuleja perehdytyksen, Cramo-koulun ja Cramo Akatemian tarpeisiin sekä konsernitasolla että maayhtiöiden tasolla. Mentorointikonsepti määritetään ja sen käyttöönotto aloitetaan. Seuraavat Cramo Akademia -ohjelmat järjestetään vuosina 2011 ja 2013.

Cramo Osaamisen siirtäminen -prosessissa määritetään ulkomaankomennusta koskevat mahdolliset vaihtoehdot ja tarkastellaan esimerkkitapauksia. Cramo Assignment -toimintamalli ja kotiuttamisprosessi määritetään.

Cramo Dialogi -prosessissa määritetään keskustelun rakenne, elementit ja prosessi sekä prosessia tukevat työkalut ja mallipohjat. Uuden keskustelumallin käyttöönotto aloitetaan.

Cramo Henkilöstötyytyväisyyskysely -prosessissa toteutetaan yhdenmukainen henkilöstökysely kaikissa maissa.

jotka luovat kuvaa Cramosta työntekijöistään huolehtivana yrityksenä ja houkuttelevat yritykseen oikeanlaista osaamista.

Cramopol-johtamistyökalun avulla Cramo toteuttaa strategiaa ja arvoja koskevaa viestintää ja keskustelua ja vahvistaa yrityskulttuuriaan. **Lisätietoja on sivulla 29.**

Cramo Osaamisen kehittäminen -prosessi tarjoaa yhtenäiset kehykset työntekijöiden ja johdon koulutukselle ja kehittämistoiminnalle kaikkialla konsernissa. Prosessin kehitystyö on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2011 aikana. Myös henkilöstön kehittämisohjelmia jatkettiin eri maissa. Ohjelmissa keskityttiin edelleen asiakaspalvelu- ja myyntivalmiuksien kehittämiseen sekä kalustonhallintaan.

Cramo Osaamisen siirtäminen -prosessi mahdollistaa avainhenkilöiden liikkuvuuden konsernin sisällä ja lisää monikulttuurista ymmärrystä. Vuonna 2010 aloitettiin yleisen ulkomaankomennuksia ja niiltä

kotiutumista koskevan prosessin määrittely.

Cramon Dialogi -prosessi määrittelee puitteet suoriutumisen ja osaamisen kehittämistä koskevalle keskustelulle Cramon ja sen työntekijöiden välillä. Päämääränä on luoda avoin keskustelukulttuuri ja luottamuksellinen ilmapiiri. Menetelmä liitetään jatkossa palkitsemisjärjestelmiin. Dialogi-prosessin määrittäminen aloitettiin uudistamalla käytössä oleva kehityskeskustelulomake. Nykyisen prosessin mukaisia kehityskeskusteluja käytiin lähes koko konsernissa vuoden aikana.

Yhtenäinen henkilöstökyselyprosessi, *Cramo Henkilöstötyytyväisyyskysely*, sai lopullisen muotonsa. Kaikki toimintamaat kattava konsernitason kysely toteutetaan joka toinen vuosi. Maayhtiöiden tasolla kyselyä tehdään tarvittaessa tätä useammin.

HR-ORGANISAATION vahvistamiseksi perustettiin henkilöstön kehittämisen

4 PAIKALLISESTI PARAS VUOKRAUSYRITYS, UUSIEN MARKKINOIDEN VALLOITTAMINEN

Myös ”paikallisesti paras” -strategia on jalkautettava menestyksekkäästi nykyisillä ja uusilla toiminta-alueilla Euroopassa

Cramon pyrkimyksenä on olla aina paikallisesti paras vuokrausyritys eli johtava vuokrausratkaisujen toimittaja jokaisella yhteisöllä paikallisella markkina-alueella,

kuten kaupungissa, seudulla tai alueella.

Cramo seuraa asemaansa jatkuvasti ja arvioi toimipisteiden sijaintipaikkakuntia sisäisten ja ulkoisten kriteerien pohjalta,

esimerkiksi nykyisen markkina-aseman ja kannattavuuden perusteella. Toimipistekohtaisilla toimintasuunnitelmilla pyritään kattamaan havaitut aukot. Arvioinnin perusteella nimetään alustavasti toimipisteet, joiden toimintaa laajennetaan ja kehitetään, joiden toimintatapaa muutetaan tai jotka mahdollisesti suljetaan. Jos mahdollisuutta nousta paikallisesti parhaaksi toimijaksi ei ole, Cramo on valmis harkitsemaan paikallisen toiminnan lopettamista.

Cramo on myös valmis laajentamaan toimintaansa nykyisillä markkinoillaan sekä laajenemaan uusille markkina-alueille.

KAUDELLE 2010-2013 Cramon tavoitteena on ottaa käyttöön ”paikallisesti paras” -strategia, kehittää yhdenmukaista

integraatiomallia, kasvaa Venäjällä sekä laajentua uusille markkinoille Euroopassa.

VUONNA 2010 Cramo arvioi jokaisen toimipisteen markkina-asemaa ja kannattavuutta. Arvioinnin perusteella toimipisteitä ryhmiteltiin suunniteltujen toimenpiteiden mukaisesti sekä aloitettiin

toimipistekohtaisten toimintasuunnitelmien laatiminen.

VENÄJÄN markkinoita varten laadittiin uusi kasvustrategia.

TOIMIPISTEKOHTAISET toimintasuunnitelmat vahvistetaan vuonna 2011. Vuoden

aikana kehitetään myös yhtenäistä integraatiomallia. Tammikuussa 2011 toteutetun Theisen Baumaschinen -yrityskaupan myötä Cramo laajensi toimintaansa Saksan, Itävallan, Sveitsin ja Unkarin markkinoille. Konserni selvittää nykyisten markkina-alueidensa tarjoamia kasvumahdollisuuksia tarkemmin vuonna 2011.

5 SIIRTOKELPOISET TILAT -LIIKETOIMINNAN KASVATTAMINEN

Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan kasvattaminen on yksi Cramon voitettava taistelu

Cramo tarjoaa siirtokelpoisten tilojen liiketoimintansa asiakkaille joustavuutta, helpoutta ja muunneltavuutta toteuttamalla ratkaisuja, jotka täyttävät samat vaatimukset kuin pysyvät tilat. Elementit ovat pitkälle standardoituja, joten niiden määrää on helppo vähentää tai lisätä asiakkaan tarpeen mukaan. Rakennuksen pystyttäminen vie vain muutamia viikkoja.

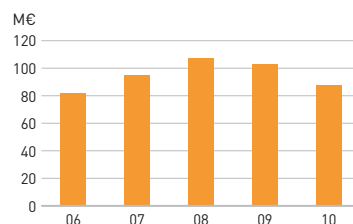
Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnassa Cramon pyrkimyksenä on kasvaa markkinoita nopeammin. Tavoitteena on säilyttää selkeä markkinajohtajuus Suomessa ja Ruotsissa sekä vahvistaa markkina-asemaa Norjassa ja Tanskassa. Lisäksi Cramon pyrkimyksenä on hyödyntää mahdollisuudet Keski- ja Itä-Euroopassa, missä markkinat eivät ole yhtä kypsät kuin Pohjoismaissa. Tavoitteeseen pyritään siirtämällä tietoa, hyödyntämällä pohjoismaista kalustoa, tuomalla markkinoille uusia tuotteita sekä hyödyntämällä tuotekehitysosaamista.

Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan aktiivinen kehittäminen takaa Cramolle vakaan rahavirran ja tuottaa vuokraukseen liittyviä synergiaetuja. Siirtokelpoisten tilojen kysyntä on kone- ja laitevuokrausta vähemmän riippuvainen talouden suhdanteista – vuokrasopimukset ovat pidempiä kuin kone- ja laitevuokrauksessa, ja julkinen sektori on tärkeä asiakassegmentti – joten se vähentää talouden vaihteluiden vaikutusta Cramon liiketoimintaan.

KAUDELLA 2010–2013 Cramon tavoitteena on kasvattaa siirtokelpoisten tilojen liiketoimintaa erityisesti Norjassa ja Tanskassa sekä Pohjoismaiden ulkopuolella.

VUONNA 2010 Cramo vahvisti edelleen siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan organisaatiota, erityisesti myynnin ja tuotekehityksen osalta. Norjan, Tanskan ja Keski- ja Itä-Euroopan maiden organisaatioiden tukemiseksi näihin maihin siirrettiin osaamista Ruotsista ja Suomesta. Cramo perusti siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan ohjausryhmän, joka koostuu eri maayhtiöiden edustajista ja jonka tehtävänä on varmistaa konsernin synergiaetujen optimointi ja tukea toimintaa uusilla markkina-alueilla. Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan prosesseja harmonisoitiin, ja kussakin maassa vaadittava osaaminen määritettiin.

SIIRTOKELPOISTEN TILOJEN TILAUSKANTA, M€

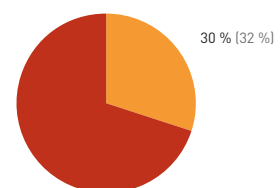
Myös maayksiköiden yhteiset tukitoiminnot tarjoavat apuaan uusilla kehittyvillä markkinoilla. Tanskassa ja Norjassa aloitettiin logistiikkakeskusten ympärille rakentuvan siirtokelpoisten tilojen organisaation rakentaminen.

VUONNA 2010 markkinoille tuodun ympäristöä säästävän Cramo green -moduulin kehitystä jatkettiin. Tämän työn tuloksena kehitettiin uusi korkealaatuinen konsernitason konsepti, joka tarjoaa ratkaisuja koulujen, päiväkotien ja toimistojen tilatarpeisiin. Konsepti otetaan käyttöön vuoden 2011 alussa. Keski- ja Itä-Euroopan maissa aloitettiin siirtokelpoisten tilojen vuokraaminen myös muilla kuin rakentamiseen liittyvillä aloilla.

Cramo vahvisti asemaansa siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnassa kaikissa Pohjoismaissa. Keski- ja Itä-Euroopassa allekirjoitettiin ensimmäiset rakennussektorin ulkopuoliset sopimukset. Korkealaatuisten, ympäristön kannalta kestävien ratkaisujen kysynnän odotetaan kasvavan, ja Cramolla on hyvät mahdollisuudet hyödyntää sen tarjoamat mahdollisuudet.

VUONNA 2011 Cramo pyrkii kasvamaan edelleen Norjassa ja Tanskassa sekä luomaan Keski- ja Itä-Euroopassa markkinoita myös muille kuin rakennusalan ratkaisuille. Konserni tekee myös aktiivisesti yhteistyötä toimialajärjestöjen ja päättäjien kanssa.

SIIRTOKELPOISTEN TILOJEN LIIKEVAIHTO 2010 (2009), % KONSERNIN LIIKEVAIHDOSTA

KAUPUNGIN PARAS KALININGRADISSA

Perusteellisen markkinatutkimuksen jälkeen uusi toimipiste avattiin Kaliningradissa vuonna 2009. Kaikkien valmistelujen tarkoitus oli muodostaa perusta alueen johtavaksi vuokrauspalvelujen tarjoajaksi tulemiselle. Cramo on tähän mennessä onnistunut siinä. Cramolla on Kaliningradin alueen paras osaaminen, ennakkoluulottomuus ja kyky löytää uusia ratkaisuja.

UUDEN TOIMIPISTEEN SUUNNITTELU, perustaminen ja toiminta ensimmäisten kuukausien aikana edellyttävät yhtiön prosessien tuntemisen lisäksi myös käytännön osaamista toimipisteen jokapäiväisen toiminnan kaikilla osa-alueilla. Jokaisella uudella toimipisteellä on omat haasteensa.

- Kaupungin teollisuusalueelta valittu sijainti on logistisesti erittäin kätevä asiakkaille. Toimipiste on vähittäis- ja tukkukaupan rakennusmateriaalivaraston alueella. Näin voimme tuottaa lisäarvoa asiakkaillemme, sillä tarjontamme täydentävät toisiaan, Cramon Liettuan, Latvian ja Kaliningradin yksikön liiketoiminnan kehitysjohdaja Juri Vasiljev kertoo.

PITKÄSTÄ KOKEMUKSESTA Liettuan ja Latvian markkinoilta oli paljon apua tarjontaa koskevassa päätöksenteossa.

- Toimipiste varustettiin muiden toimintamaiden ylimääräisellä kalustolla. Liettuan ja Latvian kanssa yhteisen kalustonhallintajärjestelmän ansiosta pysymme ajan tasalla käytettävissä olevasta kalustosta. Näin pystymme tarjoamaan asiakkaillemme sisäisenä siirtona nopeasti kalustoa, joka ei kuulu valikoimaamme, esimerkiksi raskaita maanrakennuskoneita. Tuote- ja palveluvalikoimaa myös laajennetaan jatkuvasti asiakkaiden tarpeiden mukaan. Lisäsimme valikoimaan esimerkiksi pohjavesipumput, sillä vedenpinnan alentamiseen padoissa oli jatkuvasti tarvetta, Vasiljev selittää.

TÄLLÄ HETKELLÄ Kaliningradin toimipisteen valikoimiin sisältyy lähes täysi Cramon työkalu- ja rakennuslaima- ja konevalikoima, valittu osa nostinkalustoa sekä useimmat palvelukonseptit. Siirtokelpoisten tilojen sovelluksia on saatavilla sekä rakentamiseen että muuhun käyttöön.

- Ammattitaitoinen henkilöstö varmistaa toimituksen ajallaan ja erinomaisen palvelun. Rekrytoinnissa käytämme samaa rekrytointiyritystä kuin Liettuassa ja Latviassa. Osa asiantuntijoista rekrytoitiin Cramon Liettuan ja Latvian toimipisteistä. Myös molemmat toimipisteen johtajat tulevat Liettuan organisaatiosta. Cramon arvojen, liiketoimintamallin ja prosessien tietämyksen ja kokemuksen siirron ansiosta olemme pystyneet luomaan ensiluokkaisen organisaation nopeasti.

KALININGRAD ON KASVAVA MARKKINA-ALUE, jossa on paljon potentiaalia kalustovuokraukseen. Sekä infrastruktuuri että kalustovuokraus ovat varhaisessa kehitysvaiheessa. Tämän lisäksi käynnissä on suuria peruskorjaushankkeita.

- Kalustovuokrausmarkkinat on luotava, sillä perinteisesti kalusto on omistettu. Käynnistimme esimerkiksi Baltian ydinvoimalan (BCCP) rakennustyömaalle projektitoimipisteen viime keväänä aktiivisten myyntitoimien seurauksena. Toimipiste tarjoaa työkaluja ja generaattoreita BNNP:n tarpeiden mukaan, kun taas suurempi kalusto toimitetaan Kaliningradista. Lisäksi asiakas on käyttänyt moduulejamme toimistotiloina. Olemme

toimittaneet projektitoimipisteestä kalustoa myös kolmeen muuhun kaupunkiin niiden läheisyyden vuoksi.

- **YHTEISET TEHOKKAAT** liiketoimintaprosessit yhdessä koko yhtiössä tunnustettujen parhaiden käytäntöjen kanssa ovat tehneet aloituksesta helppoa ja nopeaa sijainnin selvittämisestä tilojen järjestämiseen ja työntekijöiden rekrytointiin ja koulutukseen sekä vakiomuotoisten vuokrauskonseptien ja -ratkaisujen käyttöön. Näin ollen ei ole yllätys, että meistä on tullut markkinajohtaja, kaupungin paras kalustovuokrausyhtiö erittäin lyhyen ajan kuluessa, Juri Vasiljev kertoo.

- Teemme myös parhaamme, että säilyttäisimme johtoaseman ja tulisisimme asiakkaan ensimmäiseksi valinnaksi valitussa kohderyhmässämme. Esimerkiksi tulevien vuosien aikana tavoitteenamme on, että meillä on kolmen tai neljän toimipisteen verkosto, jolla pystymme palvelemaan asiakkaitamme tehokkaasti koko alueella. Samalla pyrimme parantamaan asiakaspalveluamme jatkuvasti ja tuottamaan uusia tuotteita ja palveluja markkinoille sekä pitämään kannattavuutemme ja kustannustehokkuutemme hyvällä tasolla, Vasiljev kertoo tulevaisuuden painopistealueista.

KAUPUNGIN PARAS, UUSILLE MARKKINOILLE / KALININGRAD

J.P. COUCK
GROUP COUK
LEVEL COUK
CONFER
TEK

CRAMO CARE – VASTUULLISTA JA KESTÄVÄÄ TOIMINTAA

Cramon strategian uudistamisen yhteydessä myös yritys- ja yhteiskuntavastuupolitiikkaa päivitettiin vuonna 2010. Uusi Cramo Care -malli luo puitteet, jotka kattavat kaikki kestävä liiketoiminnan osatekijät ja kaikki sidosryhmät, niin asiakkaat ja työntekijät kuin osakkeenomistajat, toimittajat ja paikallisen yhteisön. Malli vahvistaa Cramon liiketoimintaa ja brändiä ja auttaa meitä saavuttamaan johtoaseman vastuullisena, asiakkaistaan huolehtivana yrityksenä.

CRAMO CARE – PÄÄKOHTIA

Ilmasto: ilmastolaskelmat käyttöön Pohjoismaissa

Toimittajat: kestävä kehityksen vaatimukset osaksi toimittajasopimuksia

Koulutus: Cramo-koulun ja Cramo Akatemia -koulutusohjelman kehittäminen, Cramopolin käyttöönotto

Laatu- turvallisuus- ja ympäristöasiat: toimintasuunnitelma käyttöön kaikissa maissa

Työpaikka: työtapaturmien raportointi konsernitasolla ja tapaturmien vähentämistavoite

Johtamisjärjestelmä: ISO, eettiset toimintaperiaatteet, Toimintaperiaatteet-asiakirja

Raportointi: selvitys mahdollisuudesta siirtyä Global Reporting Initiative (GRI) -ohjeiston mukaiseen raportointiin

JOHTOASEMA INNOVAATIOISSA JA ASIAKAS-PALVELUSSA

Cramo Care -malli määrittelee Cramon yritys vastuun painopisteet ja toimenpiteet seuraavan kolmen vuoden ajalle. Se käsittelee kaikki YK:n Global Compact -hankkeen kattamat tai siihen liittyvät tekijät: laatu, turvallisuus- ja ympäristöasiat, työympäristön ja henkilöstöasiat, liiketoiminnan eettiset periaatteet ja yhteiskuntavastuun.

Cramo Care -ohjelman toteuttamiseksi konserni on laatinut Cramo Care -suunnitelman kaudelle 2011–2012. Suunnitelmassa on määritetty konsernitason yhteiset vastuut ja vastuuorganisaatiot, tärkeimmät kestävä kehityksen näkökohdat sekä raportointi- ja johtamisjärjestelmä, joka ohjaa vuosittaista tavoitteenasettelua ja toiminnan suunnittelua.

POHJANA YK:N GLOBAL COMPACT -HANKKE

Cramon liiketoiminnassaan soveltamat kestävän kehityksen periaatteet perustuvat YK:n Global Compact -hankkeessa määritettyihin yritys- ja yhteiskuntavastuun periaatteisiin. Cramo liittyi hankkeeseen vuonna 2009. Yhteiset työkalut, esimerkiksi toimintatapaperiaatteet (Code of Conduct) ja ISO-sertifiointi, takaavat Cramo Care -mallin yhdenmukaisen toteuttamisen koko konsernissa.

Cramo noudattaa kaikessa liiketoiminnassaan konsernin yleisiä toimintatapaperiaatteita ja edellyttää periaatteiden mukaista vastuullista toimintaa myös jokaiselta työntekijältä. Toimintatapaperiaatteet perustuvat Cramon arvoihin ja YK:n Global Compact -hankkeessa määritettyihin periaatteisiin, ja niihin sisältyy esimerkiksi työntekijöiden oikeuksiin ja eettiseen toimintatapaan liittyviä periaatteita.

Yhtiön sisällä hankkeen etenemistä seurataan paikallisten toimintojen suunnitteluprosessin avulla ja sisäisissä tarkastuksissa. Ulkoisesti hankkeen etenemisestä raportoidaan vuosittain Global Compactin pääkonttoriin. Cramo tarkastelee jatkossa mahdollisuuksia siirtyä GRI-ohjeiston mukaiseen raportointiin.

ASKEL KERRALLAAN

Kestävän kehityksen strategia ja organisaatio, tarkka nykytilanteen analyysi sekä toimintasuunnitelman määrittely aloitettiin konsernitalolla vaiheittain vuonna 2010. Strategian ja suunnitelman toteutumista seuraamaan nimitetään konsernitason koordinaattori. Maayhtiöt ottavat yhtenäisen strategian käyttöön ja soveltavat sitä vaiheittain.

EDELLYTYKSENÄ VAKAA TALOUDELLINEN TULOS

Cramo pyrkii jatkuvasti tuottamaan lisäarvoa osakkeenomistajilleen, henkilöstölleen, toimittajilleen ja muille tärkeille sidosryhmille sekä lisäämään taloudellista hyvinvointia kaikissa toimintamaissaan. Cramon liiketoiminta ja asiakassuhteet perustuvat pitkäaikaiseen toimintaan ja kestävään kehitykseen.

Vahva taloudellinen tulos ja liiketoiminnan pitkäaikainen kannattavuus luovat perustan ympäristöstä ja yhteiskuntavastuusta huolehtimiselle. Tähän tarvitaan tehokasta, kannattavaa ja kilpailukykyistä toimintaa.

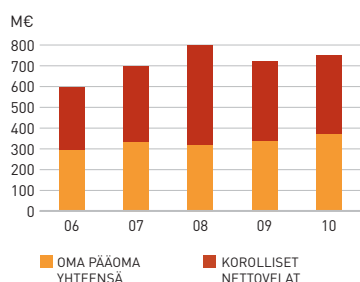
Lisätietoja on sivuilla 56–65

"KESTÄVÄ KEHITYS, VASTUULLISUUS, YRITYKSEN YHTEISKUNTAVASTUU, LAATU-, TURVALLISUUS- JA YMPÄRISTÖASIOISTA HUOLEHTIMINEN – RAKKAALLA LAPSELLA ON MONTA NIMEÄ. MEILLÄ CRAMOSSA TÄMÄ KAIKKI KULKEE NIMELLÄ CRAMO CARE;

- **VÄLITÄMME** asiakkaita ja heidän turvallisuudestaan
- **VÄLITÄMME** työntekijöistämme ja heidän työympäristöstään
- **VÄLITÄMME** toimintamme ympäristövaikutuksista
- **VÄLITÄMME** yhteisöstä, jossa toimimme."

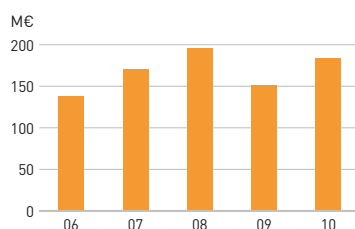
Vesa Koivula, Cramon toimitusjohtaja

PÄÄOMARAKENNE, M€

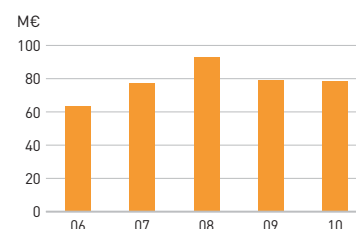
Pääomarakenne parantui edelleen vuonna 2010.

MATERIAALIEN JA PALVELUIDEN OSTOT, M€

Materiaalien ja palveluiden käyttö lisääntyi liiketoiminnan volyymin elpessä.

PALKAT, M€

Palkat pysyivät lähes muuttumattomina vuonna 2010.

TALOUDELLINEN VAIKUTUS

Asiakkaat

Liikevaihto 2010

M€ 492,1

(M€ 446,7)

Muut tuotot

M€ 15,1

(M€ 7,3)

CRAMO

M€	2010	2009	MUUTOS, %
Toimittajat, materiaalit ja palvelut			
- Materiaalit, palvelut ja muut kulut	286,1	244,3	17,1
- Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin	52,4	31,5	66,5
Henkilöstö			
- Palkat ja bonukset	78,4	79,2	-1,0
Julkinen sektori ja yhteiskunta			
- Verot ja sosiaaliturvamaksut	26,0	23,2	12,3
Omistajat ja rahoittajat			
- Rahoituskulut	29,3	24,4	20,1
- Osingot	-	6,1	-100,0

Lisätietoja Cramon vastuullisuudesta on www.cramo.com > Suomi > Yhteiskuntavastuu

LIIKETOIMINTAKATSAUS

KANNATTAVUUS PARANI LÄHES KAIKILLA MARKKINOILLA

STRATEGISET TAVOITTEET KAUDELLE 2010–2013

TÄRKEIMMÄT TAPAHTUMAT JA SAAVUTUKSET VUONNA 2010

SUOMI

- Kasvatetaan markkinaosuutta
- EBITA takaisin vuoden 2008 tasolle
- Tuodaan markkinoille uusia palveluita

- Asema toimialan toiseksi suurimpana yrityksenä vahvistui
- Merkittäviä uusia ulkoistussopimuksia allekirjoitettiin
- Tuotiin markkinoille uusia vuokraukseen liittyviä palveluita
- Kannattavuus parani
- Käyttöasteet ja toiminnan joustavuus paranivat

RUOTSI

- Ollaan ”paikallisesti paras”
- Parannetaan tehokkuutta
- Parannetaan kannattavuutta ja sijoitetun pääoman tuottoa

- Asema markkinajohtajana vahvistui
- Uusia palvelukonsepteja tuotiin markkinoille
- Kalustoon liittyviä prosesseja ja tehokkuutta kehitettiin edelleen
- Vahvistettiin Cramo-henkeä ja toimintamallia
- Saavutettiin hyvä kannattavuus

NORJA

- Parannetaan kannattavuutta ja sijoitetun pääoman tuottoa
- Ollaan ”paikallisesti paras”
- Kasvu sekä organisaation että ulkoistusjärjestelyjen ja yritysostojen avulla

- Tyydyttävä kannattavuus haastavassa markkinatilanteessa
- Logistiikka-, kuljetus- ja palveluverkoston uudelleenjärjestely lähes valmis
- Saavutettiin asema toimialan toiseksi suurimpana yrityksenä
- Vahvistettiin asiakkuuksia
- Asiakaskuntaa laajennettiin rakentamisen ja teollisuuden segmenteissä

TANSKA

- Kannattavuus tyydyttävälle tasolle
- Tuomalla markkinoille täysi tuote- ja palveluvalikoima rakennetaan pitkän aikavälin kannattavuutta
- Ollaan ”paikallisesti paras” valituilla alueilla

- Keskittyminen ydinprosesseihin ja tärkeimpiin asiakkaisiin
- Organisaatiota ja johtoryhmää uudistettiin
- Perusprosesseja yhdenmukaistettiin ja kehitettiin
- Saavutettiin asema toimialan toiseksi suurimpana yrityksenä haastavilla markkinoilla

KESKI- JA ITÄ- EUROOPPA

- Kannattava kasvu markkinoita nopeammin
- Paikallisesti paras vuokrauspalvelujen toimittaja kaikilla markkinoilla
- Vähennetään riippuvuutta rakennusteollisuudesta

- Liikevaihto ja kannattavuus kehittyivät positiivisesti Venäjällä ja Baltian maissa
- Markkina-asema ja pohjoismainen asiakaskunta vahvistuivat Moskovan, Kalugan ja Kaliningradin alueilla
- Puolassa liikevaihto pysyi hyvänä ja asiakaskunta laajeni infrastruktuurialalla vaikeassa markkinatilanteessa
- Kaluston käytön tehostaminen Venäjällä, Puolassa, Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa
- Siirtokelpoisten tilojen ratkaisuja tuotiin rakentamisen ulkopuolisille markkinoille Baltian maissa ja Puolassa

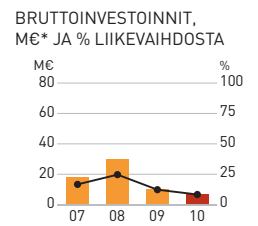
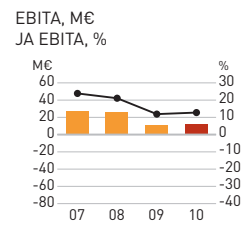
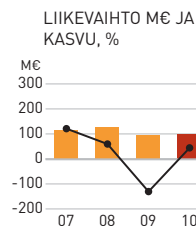

PAINOPISTEET VUODELLE 2011

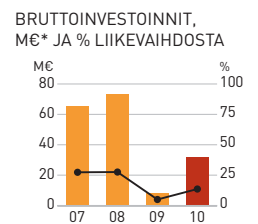
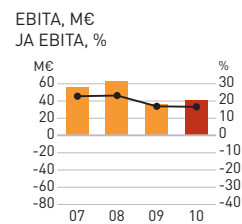
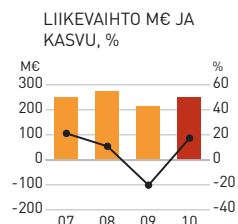
TALOUDELLINEN KEHITYS VUOSINA 2007–2010

■ Liikevaihto → Liikevaihdon kasvu % ■ EBITA → EBITA, % ■ Bruttoinvestoinnit → Bruttoinvestoinnit, % liikevaihdosta

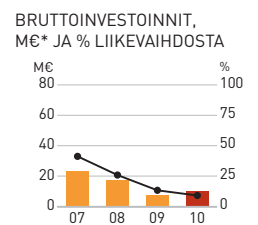
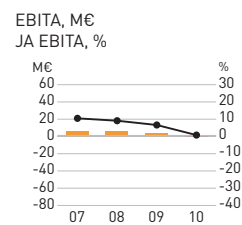
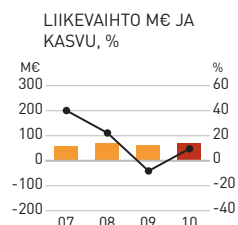
- Lisätään kasvuvauhtia ja kannattavuutta
- Lisätään asiakaslähtöisyyttä entisestään: palvelutasot, uudet palvelut ja palvelukonseptit, aikaisempaa laajempi asiakaskunta
- Hyödynnetään ulkoistusmahdollisuudet

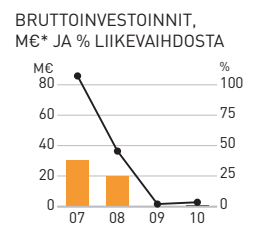
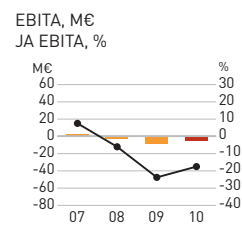
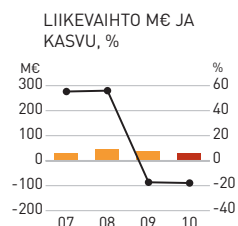
- Vahvistetaan kykyä lisämyyntiin
- Kalustonhallinnan optimoiminen
- Parannetaan toimipisteiden tuottavuutta ja asiakaspalvelua
- Kehitetään tehokasta hinnoittelu- ja alennuspolitiikkaa
- Tiukka kustannuskuri ja tunnuslukujen seuranta

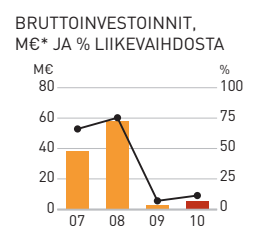
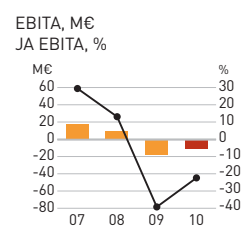
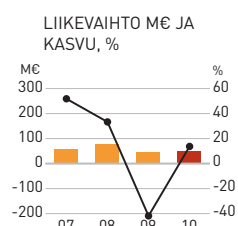
- Tehokas hinnoittelu- ja alennuspolitiikka
- Investoinnit suunnataan tuottopotentialtaan merkittävimpiin tuotealueisiin
- Kehitetään kustannusten hallintaa ja tunnuslukuja
- Vauhditetaan kannattavaa kasvua

- Parannetaan kannattavuutta
- Keskitytään kannattavaan ydinliiketoimintaan ja tärkeimpiin asiakkaisiin sekä alueisiin, joilla Cramolla on vahva asema
- Parannetaan hinnoittelua
- Valmistaudutaan yritysostoihin ja ulkoistussopimuksiin
- Hyödynnetään siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan vahvaa asemaa rakentamisen ulkopuolisilla aloilla

- Tehokkaampi hinnoittelu ja kaluston optimointi Baltian maissa
- Strategiset asiakkuudet, organisaation ja prosessin kehittäminen, työkalujen vuokrauksen lisääminen Venäjällä
- Viedään "paikallisesti paras" -konsepti Baltian maihin, Venäjälle ja Puolaan
- Kannattava kasvu Puolassa laajentamalla kokonaisratkaisujen tarjoajaksi sekä optimoimalla toimipiste- ja logistiikkakeskusverkosto
- Laajennetaan verkostoa ja tuotevalikoimaa Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa

* Investoinnit ilman liiketoimintahankintoja

Lisätietoja taloudellisesta tuloksesta on **sivuilla 6–7 ja 61–65** (konserni) ja **sivuilla 73–74** (liiketoimintasegmentit).

Kaikki Cramon vuonna 2010 julkaisemat pörssitiedotteet ovat luettavissa osoitteessa www.cramo.com >Suomi> Sijoittajat > Tiedotteet

SUOMESSA SELKEÄ MUUTOS PAREMPAAN

Rakennusmarkkinoiden matalasuhdanteesta huolimatta Cramon EBITA-marginaali ylsi kaksinumeroisiin lukuihin, ja vahvistimme asemaamme Suomen toiseksi suurimpana kone- ja laitevuokrausyrityksenä. Vahva kysyntä sekä ulkoistukset ja yritysostot luovat erinomaiset edellytykset kasvulle.

KANNATTAVUUS KOHENI

Rakentaminen jatkui vaimeana vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla. Talous alkoi elpyä vuoden jälkimmäisellä puoliskolla, ja Rakennusteollisuus RT arvioi rakentamisen kasvuksi 2,0 prosenttia vuonna 2010. Euroconstructin arvion mukaan kasvu oli 4,4 prosenttia.

Käännös näkyi erityisesti asuinrakentamisessa, joka kasvoi 17,8 prosenttia. Uusia asuntoja aloitettiin jopa kolmannes enemmän kuin edellisellä vuonna, ja korjausrakentaminen lisääntyi selvästi valtion tukitoimien ansiosta. Maa- ja vesirakentaminen pysyi edellisvuoden tasolla, mutta liike- ja toimitilarakentaminen väheni edelleen. Siirtokelpoisten tilojen kysyntä kehittyi edelleen myönteisesti.

Cramon vuoden liikevaihto oli Suomessa 99,6 (92,1) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 8,2 prosenttia. Tulosta paransivat kysynnän elpymisen ja onnistuneesti suoritettujen sopeutustoimien, kuten kaluston hallinnan tehostaminen. EBITA-liikevoitto kasvoi 16,5 prosenttia ja oli 12,5 (10,7) miljoonaa euroa eli 12,5 (11,6) prosenttia liikevaihdosta. Siirtokelpoisten tilojen kannattavuus säilyi koko vuoden hyvänä. Vuosina 2009–2010 Cramo muutti yhteensä 21 toimipistettä yrittäjävetoisesti toimiviksi, mikä on lisännyt toiminnan joustavuutta. Kaluston käyttöasteet paranivat merkittävästi.

Cramo laajensi pitkään jatkunutta yhteistyötään Lemminkäinen-konsernin kanssa ja nousi sen ensisijaiseksi kone- ja laitetoimittajaksi. Järjestely kertoo kasva-

vasta kiinnostuksesta kaluston ulkoistamiseen. Cramo osti myös merkittävän osan suomalaisen Lambertsson Oy:n vuokrausliiketoiminnasta ja solmi viisivuotisen sopimuksen kaluston edelleen vuokraamisesta Peab Suomelle. Cramo vahvisti markkinaosuuttaan erityisesti Itä-Suomessa sekä Tampereen ja Turun alueilla. Koko Suomen markkinoilla Cramolla on vahva asema markkinoiden toiseksi suurimpana yrityksenä.

Cramo palveluverkosto on rakentunut logistiikkakeskusten ympärille. Verkostoon kuuluu 58 (57) toimipistettä, joista yrittäjävetoisia on 21 (15).

UUSIA PALVELUITA, VAHVEMPI ASEMA

Cramo tarjoaa Suomessa Cramo Konseptin mukaisesti laajan valikoiman eri tuotealueisiin kuuluvia tuotteita.

Yhteistyössä rakennuttajien kanssa Cramo on kehittänyt palveluja ja kalustoaan vastaamaan entistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Uuden Cramo On Site Support -palvelukonseptin mukaisesti Cramo tarjoaa rakennuttajille ratkaisua, joka kattaa kaikki tarvittavat palvelut työmaasähköistyksestä valaistukseen ja kuivaukseen. Asiakkaat voivat keskittyä varsinaiseen rakentamiseen, kun Cramo huolehtii vuokrauksesta ja siihen liittyvistä palveluista yhteisesti laaditun suunnitelman mukaisesti.

Asiakaspalvelun kehittämistä jatkettiin vuonna 2010. Sekä Cramon omien toimipisteiden että franchising-toimipisteiden laatuja järjestelmät sertifioitiin. Kaikki

toiminnot kattava laatu-, turvallisuus- ja ympäristösertifiointi aloitettiin, ja työ vietiin päätökseen vuonna 2011. Konsernin uusi yhteinen toiminnanohjausjärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2011 alussa, ja myös sitä koskeva koulutus vietiin loppuun. Järjestelmä parantaa toiminnan tehokkuutta ja joustavuutta.

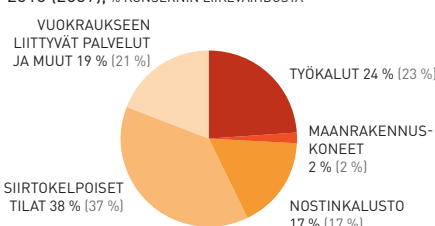
NÄKYVISSÄ VAKAA KASVU

Euroconstruct ennustaa Suomen rakennustuotannon kasvun jatkuvan vakaana vuosina 2011–2013 ja vuosikasvun olevan noin kolme prosenttia. Asuinrakentamisen arvioidaan vauhdittavan noin 7 prosentin kasvullaan rakentamisen elpymistä vuonna 2011. Liike- ja toimitilarakentamisen

TUNNUSLUKUJA	2010	2009	Muutos, %
Liikevaihto, M€	99,6	92,1	8,2
EBITA, M€	12,5	10,7	16,5
EBITA-%	12,5	11,6	
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin, M€	7,2	10,4	-30,6
Toimipisteiden määrä	58	57	1,8
Henkilöstö keskimäärin	529	632	-16,3

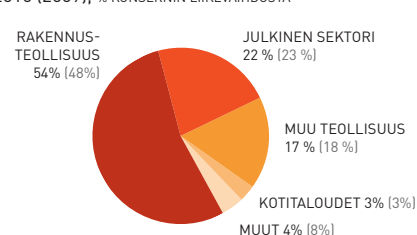
LIKEVAIHTO TUOTERYHMÄN MUKAAN

2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

LIKEVAIHTO ASIAKASRYHMÄN MUKAAN

2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

KÄYTÖN OPTIMOINTI KALUSTON ELINKAAREN AVULLA

Uusi ilmakompressori XAS97 toimitetaan kuorma-autolla Riassa sijaitsevaan keskukseen. Cramon kalustonhallintajärjestelmiin syöttämisen jälkeen se tulee yhdeksi konsernin vuokrauskaluston 180 000 tuotteesta. Tämän jälkeen sen koko elinkaaren aikana tärkeintä on sen käytön optimointi. XAS97:n elinkaari kertoo, miten Cramo voittaa taistelun yhtenäisten prosessien käyttöönotosta koko konsernissa.

Ennen kuin keskitetty hankintayksikkö on tilannut XAS97:n, Cramon sisäiset käyttöasteraportit ovat osoittaneet puutteen tällaisista ilmakompresso-reista ilman mahdollisuuksia sisäisiin siirtoihin. Ennen investoinnin tekemistä kyseiselle ilmakompressorityypille tehdään myös kannattavuuden arviointi.

- Käyttöaste – vuokrattuna olevien päivien lukumäärä vuodessa – on kaikkein tärkein kaluston optimoinnissa käytetty mittari, sillä se kertoo suoraan sisäisestä tehokkuudestamme. Käyttöasteen tavoitetasot vaihtelevat tuoteryhmittäin ja tuotetyypeittäin, ja niitä seurataan päivittäin ja käytetään hankintapäätösten pohjana, Cramon kalustonhallinnasta vastaava johtaja Martin Holmgren selittää.

Ilmakompressori on käynyt läpi myös kaluston merkkivalinnan, joka perustuu hinnan, teknisen käyttöiän, merkin arvostuksen, käytetyn laitteen arvon, varaosien hinnan, huoltovälien ja toimittajan tarjoaman tuen yhdistelmään.

KUN XAS97 ON LISÄTTY kalustoon, siihen on lisätty kullekin tuotetyypille asetettu vuotuisen vähimmäisvuokratulon (MARR) tavoite. Samaan aikaan XAS97:lle on laadittu huoltosuunnitelma, jolla sen käyttöikä maksimoidaan. Alustavan luovutustarkastuksen ja vuokrausjärjestelmään rekisteröinnin jälkeen XAS97 on vuokrattavissa.

- Koska kalustomme on hyvin yhtenäistetty ja standardoitu ja meillä on yhtiöiden välistä kauppaa

tukevat ohjeet, sisäiset kaluston käsittelyn prosessit ja vuokrausjärjestelmä, tämä XAS97 saattaa elinkaarensa aikana käydä kaikissa 11 toimintamaassamme. Ilmakompressori vuokrataan noin 500 kertaa kymmenen vuoden käyttöikänsä aikana. Tänä vuonna julkistetulla ainutlaatuisella tuotehaun apuvälineellä kaikkien laitteiden sijainti ja tila ovat nähtävissä koko konsernissa, Holmgren kertoo.

TOIMIPISTEVERKOSTOON PALAUTAMISEN yhteydessä XAS97:lle tehdään palautustarkastus, joka sisältää puhdistuksen sekä laadun ja turvallisuuden tarkastuksen. Ilmakompressori viedään huoltoon tai korjattavaksi, jos se on rikki tai huoltosuunnitelma sitä edellyttää. Kaluston sisäisen odotusajan – palautuksen seurantaan, korjauksiin tai huoltoihin käytetyn ajan – vähentämiseksi kaikissa toimintamaissa on otettu käyttöön paikallisten vuokrausjärjestelmien tukemat yhtenäiset prosessit. Lisäksi toimittajien kanssa on tehty useita huolto- ja korjaussopimuksia, joissa on taatut odotusajat.

- **KALUSTON KÄYTETTÄVYYS** on kriittisessä asemassa kokonaiskustannusten optimoimisessa. Päivä korjaamalla on menetettyä tuloa, jota

ei saada koskaan takaisin. Tehokkaat palautuksen käsittelyn ja korjauksen prosessit parantavat käyttöastetta merkittävästi. Monilla markkinoilla on keskuskorjaamoja, millä on erittäin myönteisiä vaikutuksia odotusajoihin ja laatuun, Holmgren kertoo.

Käyttöiän lopussa tai kun käyttöaste osoittaa, että kalustosta on ylikapasiteettia esimerkiksi markkinakysynnän rakennemuutosten vuoksi, käytetyn kaluston myyntiorganisaatio myy XAS97:n pois.

- Tuotteiden käyttöikä koskevien ohjeidemme mukaisesti optimaalinen ajankohta myymiseen on, kun käytetyn laitteen arvo on edelleen hyvä, huolto- ja kunnossapitokustannukset eivät ole vielä alkaneet nousta ja tuote on ulkoasultaan edelleen riittävän siisti. Samalla pidämme huolta, että kun XAS97 myydään, se on huollettu asianmukaisesti. Cramo on luonut maineen hyvin ylläpidetystä kalustosta, mikä houkuttelee kansainvälisiä välittäjiä ostamaan kalustoa hyvillä hinnoilla. Käytetyn kaluston myynti on tärkeä osa kokonaiskustannusmallia, Holmgren lopettaa.

CRAMO PROSESSIN KÄYTTÖÖNOTTO / KALUSTON OPTIMOINTI

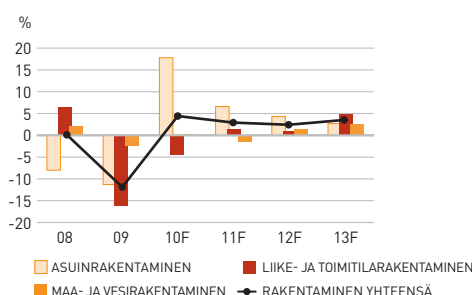
UP-
L-
GROUP-
LEVEL-
COL-
LEI-
LEV-

odotetaan tukevan kasvua vuodesta 2011 lähtien, ja maa- ja vesirakentamisen odotetaan supistuvan hiukan. Kaikkien rakennusteollisuuden alojen odotetaan kasvavan melko tasaisesti vuosina 2012–2013.

Vuokrauksen kysynnän odotetaan nopeammin kasvavan rakennusteollisuutta nopeammin vuonna 2011. Kysynnän lisääntyminen, vuokraushintojen nousu ja vuokrauksen penetraatioasteen kasvu kasvattavat liikevaihtoa vuonna 2011.

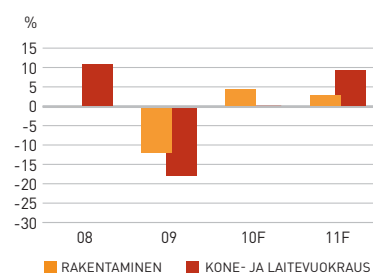
Lähteet: Euroconstruct, joulukuu 2010; European Rental Association, kevät 2010.

RAKENTAMISEN SEKTORIT SUOMESSA 2008–2013, RAKENTAMISEN MUUTOS, F=ENNUSTE

LÄHTEET: EUROCONSTRUCT, JOULUKUU 2010; THE EUROPEAN RENTAL INDUSTRY 2009 -RAPORTTI, EUROPEAN RENTAL ASSOCIATION, KEVÄT 2010

RAKENTAMINEN JA VUOKRAUS SUOMESSA 2008–2011, F=ENNUSTE

ASEMA RUOTSISSA VAHVISTUI

Cramon kannattavuus pysyi hyvällä tasolla taantuman aikana, ja konserni vahvisti johtavaa asemaansa Ruotsin markkinoilla. Cramo on hyvissä asemissa, kun nousu alkaa.

KANNATTAVUUS HYVÄLLÄ TASOLLA

Rakentaminen ja vuokrauspalveluiden kysyntä kehittyivät Ruotsissa koko vuoden myönteisesti. Kasvu oli vahvaa erityisesti Tukholman alueella ja Etelä-Ruotsissa, ja myös muualla kysyntä vilkastui loppuvuonna. Ruotsin Rakennusteollisuus (Sveriges Bygginindustrier) arvioi rakentamisen kasvaneen 3,0 prosenttia ja Euroconstruct 2,4 prosenttia vuonna 2010. Kasvu laajeni jo edellisvuonna vahvasti kasvaneesta maa- ja vesirakentamisesta (kasvu 3,7 % vuonna 2010) asuinrakentamiseen, joka kasvoi 6,2 %, ja erityisesti asuntojen uudisrakentamiseen. Siirtokelpoisten tilojen kysyntä pysyi hyvällä tasolla.

Cramon vuoden liikevaihto oli Ruotsissa 251,9 (215,7) miljoonaa euroa. Liikevaihto

kasvoi 16,8 prosenttia. Paikallisessa va-
luutassa liikevaihto kasvoi 5,2 prosenttia.
EBITA-liikevoitto kasvoi 14,3 prosenttia ja
oli 41,2 (36,0) miljoonaa euroa eli 16,4 (16,7)
prosenttia liikevaihdosta. Hintapaineet,
korkeat korjaus- ja huoltokustannukset
sekä konsernin sisäiset kalustosiirrot hei-
kensivät kannattavuutta vuoden ensimmäi-
sellä puoliskolla. Kysynnän kasvu ja kalus-
ton käyttöasteiden selkeä parantuminen
vahvistivat koko vuoden tulosta. Vuokra-
aikojen lyhentymisen kasvatti kuitenkin
kuljetus- ja korjauskuluja. Siirtokelpoisten
tilojen kannattavuus säilyi koko vuoden hy-
vällä tasolla.

Cramo myi raskaan kaluston kuljettaja-
ja operointipalveluja tarjoavan liiketoimin-
tansa Peabille ja uudisti kaluston vuokra-
ussopimuksen yhtiön kanssa seuraavaksi
viideksi vuodeksi. Myyty liiketoiminta kä-
sittää vuokraukseen liittyviä kuljettaja- ja
operointipalveluja, jonka liikevaihto on ollut
vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa. Svensk Byggleasingin vuokraustoiminto-
jen hankinta sekä ulkoistussopimus Frijo
AB:n kanssa vahvistivat Cramon markki-
najohtajuutta Tukholman alueella.

Cramon toimipisteverkosto on raken-
tunut logistiikkakeskusten ympärille.
Verkostoon kuuluu 119 (116) toimipis-
tettä, joista 41 (40) on yrittäjävetoisia
toimipisteitä.

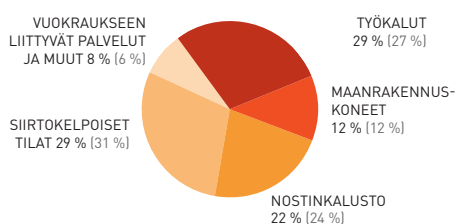
alueisiin kuuluvia tuotteita. Vuonna 2010
kehitettiin uusi palvelukonsepti, Dry
Construction, ehkäisemään sään aiheutta-
mien vahinkoja ja viivästyksiä rakennuspro-
sessin aikana. Konsepti kattaa koko pro-
sessin ohjeista ja tuotteista rakentamiseen,
laitteiden käyttöön ja työmaan kosteuden-
mittaukseen. Dry Construction -konsep-
ti otetaan käyttöön vuonna 2011. Vihreä
rakennus -konsepti eli vuonna 2009 mark-
kinoille tuodut energiatehokkaat modu-
lit, joissa on tehokas vesilämmitys, otettiin
hyvin vastaan. Kolmannes uusista hank-
keista toteutetaan konseptin mukaisesti.

Pitkäjänteinen panostus prosessien
ja asiakaspalvelun kehittämiseen lisäsi
tuottavuutta ja paransi laitteiden kunnossa-
pitoa sekä projektinhallinnan laatua, mikä
kasvatti suurten hankkeiden osuutta
liikevaihdosta.

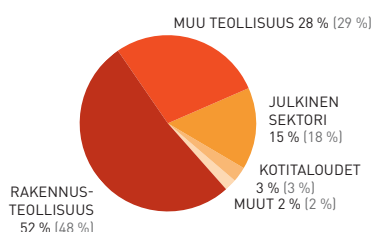
Cramopol on yhdessä henkilöstön kans-
sa kehitetty peli, joka perustuu Cramon
strategiaan ja arvoihin. Peli otettiin käyttöön
ja sitä pelattiin kaikilla alueilla. Tämä vah-
visti yhdenmukaista toimintakulttuuria
ja yhdenmukaisia toimintatapoja, ja kon-
sERNISSA toteutettiin kymmeniä toimenpi-
de-ehdotuksia toiminnan parantamiseksi.
Cramo ottaa pelin myöhemmin käyttöön
kaikissa toimintamaissa. Sekä uusille työn-
tekijöille että mahdollisille uusille esimie-
hille suunnattuja koulutuksia toteutettiin.

TUNNUSLUKUJA	2010	2009	Muutos, %
Liikevaihto, M€	251,9	215,7	16,8
EBITA, M€	41,2	36,0	14,3
EBITA-%	16,4	16,7	
Bruttoinvestoinnit pitkä- aikaisiin varoihin, M€	31,8	8,4	278,7
Toimipisteiden määrä	119	116	2,6
Henkilöstö keskimäärin	677	683	-0,9

LIKEVAIHTO TUOTERYHMÄN MUKAAN
2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

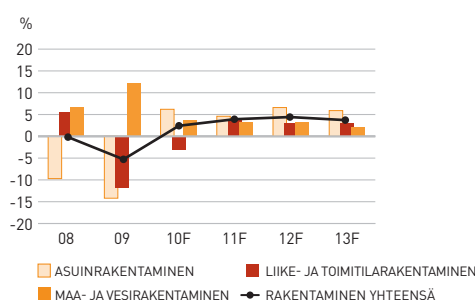
LIKEVAIHTO ASIAKASRYHMÄN MUKAAN
2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

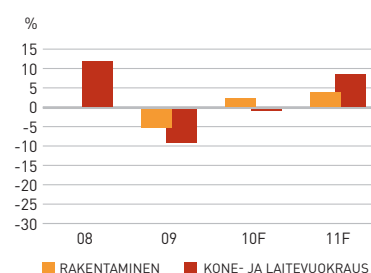
UUSIA, AIKAISEMPAAKIN PAREMPIA PALVELUJA

Cramo tarjoaa Ruotsissa Cramo Konseptin mukaisesti laajan valikoiman eri tuote-

RAKENTAMISEN SEKTORIT RUOTSISSA
2008–2013, RAKENTAMISEN MUUTOS, F=ENNUSTE

RAKENTAMINEN JA VUOKRAUS RUOTSISSA
2008–2011, F=ENNUSTE

LÄHTEET: EUROCONSTRUCT, JOULUKUU 2010; THE EUROPEAN RENTAL INDUSTRY 2009 -RAPORTTI, EUROPEAN RENTAL ASSOCIATION, KEVÄT 2010

CRAMON RAKENNUSAIKAINEN KOSTEUDEN- HALLINTA PARANTAA RAKENTAMISEN LAATUA

Rakennusten kosteus aiheuttaa vuosittain miljardien eurojen vahingot. Se aiheuttaa usein homeen ja bakteerien kasvua ja tekee asukkaiden elinympäristöstä epäterveellisen. Lisäksi se nostaa rakentamisen kustannuksia ja monesti viivästyttää rakennushankkeita. Cramon rakennusaikainen kosteudenhallinta on hyvä esimerkki Cramo Konseptin uusimisesta. Se on vuokrausmarkkinoiden ensimmäinen kattava konsepti säältä suojautumiseen, mikä parantaa rakentamisen laatua ja tekee rakennuksesta terveellisemmän.

- Kokemus on osoittanut, että hyvällä sääsuojauksella pystytään rakennuksen kosteus- ja homeongelmilta välttymisen lisäksi myös parantamaan rakentamisen laatua, nopeuttamaan rakentamista ja parantamaan tuottavuutta. Hyvän sääsuojauksen avulla rakentaminen on mahdollista vuoden ympäri samalla, kun sairauspoissaoloja on vähemmän, Cramo Ruotsin toimitusjohtaja Erik Bengtsson kuvaa uuden palvelun kehittämisen syitä.

Cramon rakennusaikainen kosteudenhallinta on kattava ratkaisu, jolla vältetään sään aiheuttamilta vahingoilta ja rakentamisprosessin viivästyksiltä. Siinä neuvonta ja koulutus yhdistyvät kattavaksi paketiksi tuotteisiin, joita tarvitaan rakennustyömaan suojaamiseen kosteudelta ja ilmastokosteuden mittaamiseen.

- **TÄRKEINTÄ** kosteuden estämisessä on ymmärtää rakennusmääräykset ja -lait ja se, millaisia tuotteita voidaan käyttää vaurioiden estämiseen kaikissa sääolosuhteissa. Meillä on vuosien kokemus säältä suojaamisesta erilaisista ja erikokoisista rakennushankkeista. Näin ollen pystymme antamaan joustavasti

perusteellisia ohjeita ja koulutusta asiakkaiden tarpeiden mukaan aina rakennusaikaisen kosteuden rakennukseen kohdistuvista vaikutuksista siihen, miten estetään sään aiheuttamat vahingot tai eri sääolosuhteissa käytettäviin menetelmiin ja tuotteisiin asti, Bengtsson kertoo.

- **SÄÄSUOJAUKSEN TARVE** vaihtelee rakennuskohteittain. Melko usein suojaus tulisi kuitenkin saada käyttöön nopeasti. Pystymme toimittamaan nopealla aikataululla markkinoiden laajimman valikoiman sääsuojatuotteita ja tilapäisiä työmaakoppeja, oli kyse lämmitys- tai kuivauslaitteista, pressuista tai erikokoisista halleista lyhyt- tai pitkäaikaiseen käyttöön. Esimerkiksi yli 100 m²:n hallit voidaan pystyttää tai purkaa muutamassa päivässä avaimet käteen -periaatteella, Bengtsson jatkaa.

Uusi konsepti on kehitetty yhteistyössä ruotsalaisen sääsuojausmateriaalien toimittajan NSS:n kanssa.

- Cramon kunnianhimoisena tavoitteena on olla vuokrausratkaisujen kehityksen edelläkävijä. Kehitämme

jatkuvasti uutta tarjontaa, jotka tuovat asiakkaillemme lisäarvoa esimerkiksi parantamalla asiakkaidemme prosesseja, Bengtsson toteaa.

CRAMON RAKENNUSAIKAINEN KOSTEUDENHALLINTA

- sääsuojatuotteet (pressut, suojapeitteet, hallit)
- neuvonta ja konsultointi
- koulutus- ja mittauspalvelut

CRAMO KONSEPTIN UUDISTAMINEN / KOSTEUDENHALLINTA

UP-
CON-
CEPT
GROUP LTD
LEVEL CON-
CEPT

KASVU JATKUU VUONNA 2011

Euroconstruct ja Sveriges Bygginstrument arvioivat Ruotsin rakennusmarkkinoiden kasvavan 4–5 prosenttia vuonna 2011. Euroconstruct arvioi asuinrakentamisen kasvavan 4,6 prosenttia ja maa- ja vesirakentamisen 3,3 prosenttia. Muun kuin asuinrakentamisen odotetaan kääntyvän positiiviseksi vuonna 2011. Kasvuksi arvioidaan 3,8 prosenttia. Asuinrakentamisen arvioidaan lisääntyvän vuosittain noin kuusi prosenttia vuosina 2012–2013. Muille rakennusteollisuuden aloille ennustetaan hieman maltillisempaa kasvua.

Vuokrauksen kysynnän arvioidaan kasvavan yli kahdeksan prosenttia vuonna 2011 eli selvästi rakennustuotantoa nopeammin.

Lähteet: Euroconstruct, joulukuu 2010; Sveriges Bygginstrument, joulukuu 2010. European Rental Association, kevät 2010.

NORJAN TOISEKSI SUURIN VUOKRAUSPALVELUYRITYS

Norjassa Cramo onnistui kasvattamaan markkina-asemaansa haasteellisessa markkinatilanteessa. Oman arvionsa mukaan Cramo on markkina-asemaltaan toiseksi suurin vuokrauspalveluyritys Norjassa. Cramo jatkaa kannattavuuden parantamiseen tähtääviä toimia.

KANNATTAVUUS TYYDYTTÄVÄ

Rakentaminen supistui Norjassa Euroconstructin mukaan 3,1 prosenttia vuonna 2010. Kysyntä alkoi kuitenkin elpyä vuoden loppupuolella. Asuinrakentaminen kasvoi 3,7 prosenttia, mutta liike- ja toimitilarakentaminen supistui 7,5 prosenttia ja maa- ja vesirakentaminen 3,7 prosenttia. Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminta kasvoi hiukan vuonna 2010.

Cramon vuoden liikevaihto oli Norjassa 69,1 (63,4) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 9,0 prosenttia. Paikallisessa valuutassa muutos oli 0,4 prosenttia. Alkuvuoden voimakas hintakilpailu näkyi myös Cramon tuloksessa. Tilanne parani kuitenkin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla, ja tulos kehittyi myönteisesti vuoden kolmannelta neljänneksestä lähtien. EBITA-liikevoitto pieneni 92,4 prosenttia ja oli 0,3 (4,0) miljoonaa euroa eli 0,4 (6,3) prosenttia liikevaihdosta. Tulos sisältää 0,7 (0,2) miljoonaa euroa luottotappioita ja luottotappiovarauksia.

Cramo jatkaa kannattavuuden parantamiseen tähtääviä toimia, muun muassa logistiikan, kuljetusten sekä huolto- ja kunnossapitoverkoston uudelleenorganisointia. Käyttöasteet paranivat hieman. Myös hintataso parani vuoden loppuun mennessä.

PALVELUVALIKOIMAA PARANNETTIIN ENTISESTÄÄN

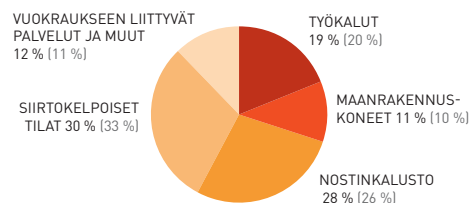
Cramo tarjoaa Norjassa Cramo Konseptin mukaisesti laajan valikoiman eri tuotealueisiin kuuluvia tuotteita. Vuonna 2010 otettiin käyttöön uusi työmaan turvallisuuteen liittyvä palvelukonsepti, ja siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan organisaatiota vahvistettiin. Cramon toimipisteverkosto on rakentunut logistiikkakeskusten ympärille. Verkostoon kuuluu 29 (27) toimipistettä.

Toiminnassa keskityttiin avainasiakkuuksien kehittämiseen, minkä seurauksena nykyisten asiakkaiden sopimusten määrä kasvoi. Myös teollisuuden ja julkisen sektorin asiakaspohjaa laajennettiin. Cramo solmi merkittävät sopimukset teollisuussektorilla toimivan Elkem AS:n kanssa sekä Nordic Crane Group AS -mobiilnosturitöimittäjän kanssa. Viimeksi mainittu sopimus on viisivuotinen strateginen kumppanuussopimus, joka kattaa kaikki Pohjoismaat. Osana järjestelyä Cramo osti Nordic Crane -konsernilta Bergenissä toimivan nostinkaluston vuokrausyhtiön Hego Maskinutleie AS:n osakekannan. Sopimukset laajentavat Cramon asiakaskuntaa erityisesti teollisuussektorilla. Cramon asiakkaille sopimukset merkitsevät entistä parempaa palvelua ja tuotevalikoimaa.

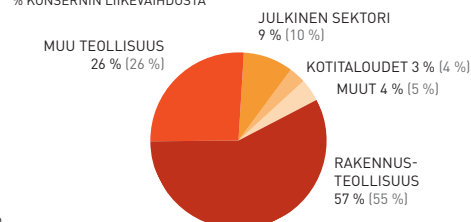
Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnassa Cramo allekirjoitti muun muassa sopimuksen noin 300 tilaelementistä koostuvien tilojen toimittamisesta Holmenkollenissa järjestettäviin hiihdon vuoden 2011 maailmanmestaruuskisoihin. Urheilijoiden ja median käyttöön tulevien tilojen pinta-ala on yhteensä 6 000 neliometriä.

TUNNUSLUKUJA	2010	2009	Muutos, %
Liikevaihto, M€	69,1	63,4	9,0
EBITA, M€	0,3	4,0	-92,4
EBITA-%	0,4	6,3	
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin, M€	5,6	7,8	-28,6
Toimipisteiden määrä	29	27	7,4
Henkilöstö keskimäärin	184	188	-2,1

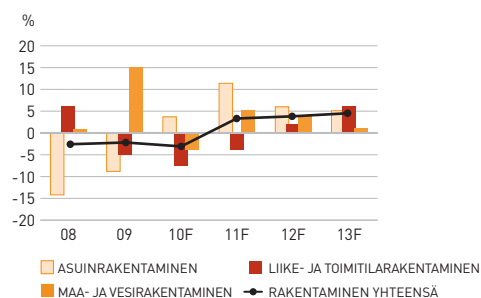
LIKEVAIHTO TUOTERYHMÄN MUKAAN 2010 (2009),
% KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

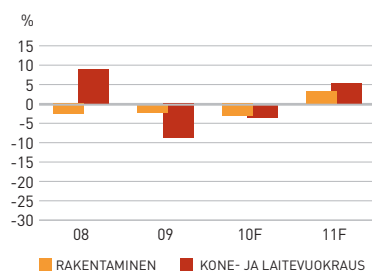
LIKEVAIHTO ASIAKASRYHMÄN MUKAAN 2010 (2009),
% KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

RAKENTAMISEN SEKTORIT NORJASSA
2008–2013, RAKENTAMISEN MUUTOS, F=ENNUSTE

RAKENTAMINEN JA VUOKRAUS NORJASSA
2008–2011, F=ENNUSTE

LÄHTEET: EUROCONSTRUCT, JOULUKUU 2010; THE EUROPEAN RENTAL INDUSTRY 2009 -RAPORTTI, EUROPEAN RENTAL ASSOCIATION, KEVÄT 2010

YHTENÄISEN CRAMO KONSEPTIN KÄYTTÖÖNOTTO HYVÄSSÄ VAUHDISSA

Muutaman viime vuoden aikana Cramo on keskittynyt yhtenäistetyin tarjonnan järjestelmälliseen käyttöönottoon kaikissa toimintamaissa. Tämän seurauksena Cramo on Puolassa laajentanut tarjontaansa pääasiassa nostinkalustosta ja työkaluista lähes kaiken kattaviin rakennusalan vuokrausratkaisuihin samalla, kun sisäistä tehokkuutta on parannettu. Samaan aikaan laajentuminen muihin asiakasryhmiin ja muille maantieteellisille alueille on meneillään.

Sen jälkeen, kun toiminta alkoi Puolassa vuonna 1996, Cramo on laajentanut toimintaansa sekä nostolaitteiden vuokrausyritysten ostoilla että avaamalla uusia toimipisteitä.

- **YHDISTÄMÄLLÄ** nostolaiteliiketoiminnan yleiseen kalustovuokraustoimintaan olemme luoneet yhden vahvan Cramon, jolla on kattava tuote- ja palveluvalikoima ja 18 toimipisteen verkosto. Vuoden 2010 lopussa meillä oli 14 yleistä vuokraustoimipistettä ja neljä nostolaitteisiin erikoistunutta toimipistettä. Lisäksi meillä on kaksi yksikköä, jotka ovat erikoistuneet työmaaparakeihin ja nostinlaitteisiin. Kaikki toimipisteet tekevät läheistä yhteistyötä kattavan valikoiman tarjoamiseksi asiakkaille. Pyrimme myös yhtenäistämään organisaatiota entisestään, että löytäisimme vielä lisää synergiaetuja, Cramo Puolan maajohtaja Bernard Michalczewski selittää.

- Myös vuokrausalaustamme on suurta apua kokonaisvalikoiman tarjoamisessa, erityisesti nostolaitteosaston kaluston sisällyttämisen ja uuden kaluston seurannan apuvälineen käyttöönoton jälkeen. Tämän tuloksena noin 10 prosenttia kalustosta siirretään kuukausittain toimipisteiden

välillä samalla, kun asiakastietojen saatavuus mahdollistaa tehokkaamman ristiinmyynnin laajemmille asiakasryhmille, Michalczewski jatkaa.

ERITYISTÄ HUOMIOTA on kiinnitetty uusien pk-yrityksiä saamiseksi nostinkalustolle, jotta vähennettäisiin riippuvuutta suurista asiakkaista ja tuettaisiin hintojen toipumista. Lisäksi myyntiorganisaatiota on vahvistettu palkkaamalla uusi projektipäällikkö.

- Olemme alkaneet tarjota muuhun kuin rakentamiseen tarkoitettuja siirtokelpoisia tiloja kunnille erikoistuotteella. Samalla se on hyvä tilaisuus esitellä kunnille koko tarjontamme, Michalczewski kertoo.

Paljon aikaa on käytetty toiminnan tehostamiseen. Esimerkiksi vuonna 2010 korjauskeskus uudelleenorganisoiin Varsovassa. Se on täysin toiminnassa helmikuussa 2011. Lisäksi kalustopalvelusopimuksia on neuvoteltu uudelleen, mikä on tarjonnut Cramolle uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

- **KONSERNIIN KUULUMINEN** antaa muitakin etuja yhteisten liiketoimintakonseptien ja -prosessien sekä tietotaidon jakamisen lisäksi. Olemme esimerkiksi laajentaneet asiakkaiden

yhteyspisteverkostoa vuonna 2010 avaamalla shop-in-shop-toimipisteitä yhteistyössä kattavia materiaali- ja palveluja tarjoavan Onnisen kanssa. Tämä idea tuli Cramossa konsernin tasolta, Michalczewski kertoo.

- Meille nämä perusvalikoiman tarjoavat shop-in-shop-toimipisteet ovat erinomaisia myyntityöstä ja niiden avulla voimme laajentaa toimintaamme jakamalla uusien markkina-alueiden asiakaskunnan ja kustannukset. Cramon ja Onnisen valikoimat täydentävät toisiaan, ja voimme myydä ristiin ja tehdä markkinointiyhteistyötä, Michalczewski jatkaa.

- **CRAMO KONSEPTIN KÄYTTÖÖNOTTO** on hyvässä vauhdissa Puolassa. Vielä on kuitenkin paljon tehtävää. Näin ollen jatkamme yhteisten konseptien ja prosessien käyttöönottoa samalla, kun tarkastelemme mahdollisuuksia laajentaa verkostoa ja vahvistaa kalustokantaa, Michalczewski kertoo.

CRAMO KONSEPTIN KÄYTTÖÖNOTTO / CRAMO PUOLA

CRAMO
KONSERNI
KÄYTTÖÖNOTTO
KÄYTTÖÖNOTTO
KÄYTTÖÖNOTTO
KÄYTTÖÖNOTTO

ERI ALOJEN NÄKYMISSÄ EROJA

Rakennusmarkkinat supistuivat edelleen vuonna 2010. Euroconstruct/Prognosesenteret arvioi rakennusalan toipumisen alkavan Norjassa vuonna 2011. Asuinrakentamisen odotetaan piristyvän selvästi. Asuinrakentamisen ennustetaan kasvavan 11 prosenttia ja rakennustuotannon kolme prosenttia. Myös maa- ja vesirakentamisen ennustetaan kääntyvän selvään kasvuun, mutta liike- ja toimitilarakentaminen voi heiketä vuoden aikana edelleen. Rakentamisen kasvun ennustetaan jatkuvan vakaana myös vuosina 2012–2013. Liike- ja

toimitilarakentamisen piristyminen tasapainottaa maa- ja vesirakentamisen kasvun hidastumisen vaikutuksia.

Vuokrauspalvelujen kysyntä rakennussektorilla kasvaa, vuokratilustalon käyttöaste kasvaa. Näiden tekijöiden ennustetaan vaikuttavan vuokrausliiketoiminnan selvään kasvuun vuonna 2011.

Euroconstruct, joulukuu 2010; European Rental Association, kevät 2010.

MARKKINOIDEN KAKKOSEKSI TANSKASSA

Markkinatilanne Tanskassa jatkui erittäin vaikeana, ja Cramon tulos jäi odotettua pienemmäksi. Oman arvionsa mukaan Cramo onnistui kuitenkin nousemaan markkina-asemaltaan alan toiseksi suurimmaksi palveluntarjoajaksi ja vahvistamaan asemaansa rakennusteollisuuden ulkopuolella, erityisesti terveydenhuollon toimialalla.

KANNATTAVUUS EPÄTYDYTTÄVÄ

Rakentaminen supistui Tanskassa vuonna 2010 odotuksia enemmän. Euroconstruct arvioi joulukuussa rakentamisen supistuneen 7,2 prosenttia. Asuinrakentaminen väheni yli 9 prosenttia ja liike- ja toimitalorakentaminen lähes 10 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisen markkinat säilyivät edellisvuoden tasolla. Siirtokelpoisten tilojen kysyntä säilyi rakentamisen heikosta markkinatilanteesta huolimatta hyvänä.

Cramon vuoden 2010 liikevaihto Tanskassa oli 29,5 (36,3) miljoonaa euroa. Liikevaihto väheni 18,8 prosenttia. Vaikka tulos kehittyi myönteisesti koko vuoden ja viimeisellä neljänneksellä saavutettiin jo lähes nollatulos, koko vuoden EBITA-liiketulos pieneni -5,3 (-8,9) miljoonaa euroon eli -18,1 (-24,4) prosenttiin liikevaihdosta. Tulos sisältää uudelleenorganisointikuluja 0,9 (3,5) miljoonaa euroa, luottotappiota ja luottotappiovarauksia 0,7 (1,7) miljoonaa euroa sekä kaluston arvonalentumiskirjauksia 0,1 (1,3) miljoonaa euroa. Hintakilpailu laantui lievästi vuoden lopussa.

Cramo uusi vuonna 2010 Tanskan organisaatiotaan ja sen johtoa. Liiketoiminnassa keskityttiin aiempaa tiukemmin keskeisiin asiakkaisiin ja toimialoihin, ja vastaavasti joitakin toimintoja karsittiin. Yhteistyötä Etelä-Ruotsin kanssa lisättiin muun muassa yhdistämällä nostin- ja kaluston huoltotoiminnot Malmön alueen

kanssa. Sopeutustoimien ansiosta Cramo onnistui nostamaan käyttöasteitaan. Vuoden lopussa aloitettiin toimia, joilla pyritään nostamaan hintoja.

KESKITTYMINEN YDINLIKETOIMINTAAN

Cramo tarjoaa Tanskassa Cramo Konseptin mukaisesti laajan valikoiman eri tuotealueisiin kuuluvia tuotteita. Vuonna 2010 Cramo toi siirtokelpoisten tilojen markkinoille uuden, rakennussektorin ulkopuolisen ratkaisun eli vanhusten palvelutalon. Liiketoiminnassa keskityttiin kasvumahdollisuuksia tarjoaviin ydinasiakkaisiin ja -alueisiin, mikä johti ydintoimintojen ulkopuolisten toimintojen, kuten kone- ja projektitoiminnan, lopettamiseen. Logistiikkakeskusrakennetta kehitettiin edelleen. Malmöön avattiin Etelä-Ruotsin toimintojen kanssa yhteinen asiakaspalvelukeskus. Cramon toimipisteverkosto on rakentunut logistiikkakeskusten ympärille. Verkostoon kuuluu 17 (17) toimipistettä.

Prosessien ja toimintatapojen harmonisointi Cramon toimintamallin mukaisiksi sekä parhaiden käytäntöjen jakaminen Norjan ja Ruotsin kanssa jatkui. Yhtiössä otettiin käyttöön esimerkiksi yhteiset kalustonhallinta- ja logistiikka-prosessit, yhdenmukaiset tunnusluvut ja yhdenmukainen seurantajärjestelmä. Kaluston sopeuttamistoimien ja prosessikehityksen ansiosta kaluston käyttöasteet

paranivat jatkuvasti, ja ne nousivat lähes tyydyttävälle tasolle vuoden lopussa.

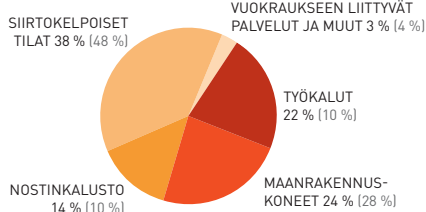
Vahvaa asemaa eräissä tuotteissa hyödynnettiin tekemällä ristiinmyyntiä ja yhteistä myyntitoimintaa Ruotsin kanssa. Siirtokelpoisissa tiloissa Cramo onnistui edelleen vahvistamaan asemaansa rakennusteollisuuden ulkopuolella, erityisesti sairaalasektorilla. Esimerkiksi Herlevin sairaalan kanssa tehtyä merkittävää sopimusta 7 884 neliometriä käsittävistä tiloista jatkettiin vuoteen 2018 saakka, ja sopimukseen liitettiin 44 uutta tilaelementtiä.

RAKENTAMISEN ELPYMINEN ALKAA

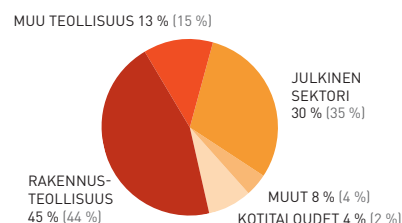
Euroconstruct arvioi Tanskan rakennusmarkkinoiden kääntyvän noin kolmen prosentin kasvuun useita vuosia kestäneen laskun jälkeen. Voimakkainta kasvua odotetaan aluksi maa- ja vesirakentamisessa.

TUNNUSLUKUJA	2010	2009	Muutos, %
Liikevaihto, M€	29,5	36,3	-18,8
EBITA, M€	-5,3	-8,9	-39,9
EBITA-%	-18,1	-24,4	
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin, M€	0,7	0,3	139,6
Toimipisteiden määrä	17	17	0,0
Henkilöstö keskimäärin	117	129	-9,3

LIIVEVAIHTO TUOTERYHMÄN MUKAAN
2010 (2009), % KONSERNIN LIIVEVAIHDOSTA

LIIVEVAIHTO ASIAKASRYHMÄN MUKAAN
2010 (2009), % KONSERNIN LIIVEVAIHDOSTA

TULEVAISUUDEN ENERGIATEHOKKAAT RATKAISUT OVAT SAATAVILLA JO NYT

Rakentamisen ja rakennusten energiatehokkuusnormit ja vaatimukset kiristyvät jatkuvasti. Cramo kehittää samalla ennakoivasti uutta tarjontaa tulevien vaatimusten täyttämiseksi. C100, koulu- ja päivähoitosovellusten uusi energiatehokas moduuli on uusi innovaatio, jolla Cramo pyrkii vauhdittamaan siirtokelpoisten tilojen kasvua.

- Cramo haluaa olla edelläkävijä innovatiivisissa energiatehokkaissa ja ympäristöystävällisissä palveluissa ja ratkaisuissa. Uusin C100-moduulimme tarjoaa pysyvien rakennusten energiatehokkuuden ja mukavuuden keskipitkien, kolmen-viiden vuoden vuokraajan sovelluksiin, Cramon tekninen päällikkö Reijo Nygård kuvaa.

Kiristyvät energiatehokkuusvaatimukset kaikissa Cramon toimintamaissa ovat C100-moduulin suunnittelun ja kehityksen perusta. Ensinnäkin uudessa moduulissa on paksumpi eristys joka puolella. Tehokas vesikiertoinen lattialämmitys jakaa lämmön tasaisesti koko huoneeseen. Lämmin ilma kiertää kohti kattoa eikä toisin päin, mikä tuottaa miellyttävän sisäympäristön. Automaattisilla sisäantureilla varustettu ilmanvaihtojärjestelmä valvoo yksikön sisällä olijoiden määrää ja tekee säädöt sen mukaan. Sisätilat on suunniteltu koulu- ja päivähoitokäyttöön.

- **TÄMÄN SEURAUKSENA** esimerkiksi C100 energiankulutus on puolet pienempi kuin muilla ratkaisuilla, Nygård kertoo.

- C100 on myös logistisesti joustavampi ja tehokkaampi kuin mikään muu moduuli. Se koostuu vain kolmesta yksiköstä, jotka voi yhdistää tilatarpeen mukaan, jolloin logistiikan näkökulmasta saavutetaan kustannustehokkuutta ja hyötyjä. Moduulien pystyttäminen on helppoa, ja ne mahdollistavat monia

vaihtoehtoisia ratkaisuja irrotettavien väliseinien ansiosta. Standardoitu moduuli täyttää maakohtaiset energia-vaatimukset pienillä ja helposti tehtävillä säädöillä, Nygård kertoo.

C100:n projekti-, konsultointi- ja tuotantoryhmissä on ollut pääasiassa ruotsalaisia ja suomalaisia asiantuntijoita. Kaikki Pohjoismaat ovat olleet mukana ohjausryhmässä.

- **ON OLLUT ERITTÄIN** palkitsevaa tehdä yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa. Aikaa on ehkä mennyt enemmän, mutta lopputuloksena on ylivoimainen tuote, joka täyttää tulevaisuuden vaatimukset jo tänään, Nygård kertoo.

- Tämä on erinomainen esimerkki siitä, miten tuotamme jatkuvasti lisäarvoa asiakkaillemme innovatiivisella uudella tarjonnalla, joka toimii muiden vertailukohtana ja avaa meille uusia markkinoita. Samalla se osoittaa, miten voimme toimia tiiminä ja jakaa tietoa ja parhaita käytäntöjä eri maiden välillä, Cramon siirtokelpoisista tiloista vastaava johtaja Ossi Alastalo kertoo.

Ruotsiin on pystytetty C100-pilotti. Puolet siitä on osoitettu päivähoiton tarpeisiin, toinen puoli kouluille. Konsepti tuodaan Pohjoismaiden markkinoille vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen aikana.

SIIRTOKELPOISTEN TILOJEN KASVUN VAUHDITTAMINEN / CRAMO C100

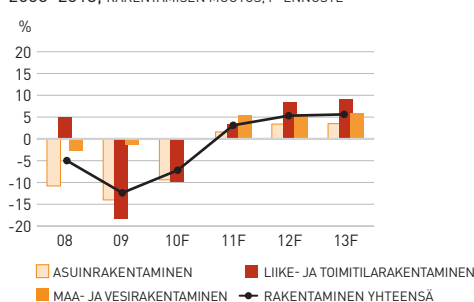
UP-
CON-
GRU-
LEV-
CON-
LEV-

Myös liike- ja toimitilarakentamisen arvioidaan kasvavan nopeasti vuodesta 2012 lähtien. Asuinrakentamisen piristymisen enustetaan jäävän korkeintaan kohtalaiseksi.

Rakentamisen kasvun odotetaan kääntävän myös toistaiseksi hiljaiset vuokrausmarkkinat selvälle kasvu-uralle vuonna 2011.

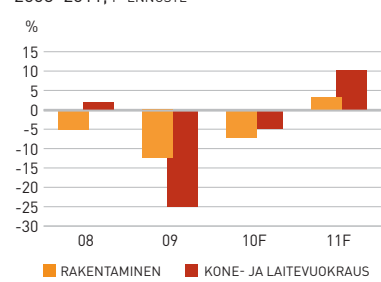
Euroconstruct, joulukuu 2010; European Rental Association, kevät 2010.

RAKENTAMISEN SEKTORIT TANSKASSA
2008–2013, RAKENTAMISEN MUUTOS, F=ENNUSTE

LÄHTEET: EUROCONSTRUCT, JOULUKUU 2010; THE EUROPEAN RENTAL INDUSTRY 2009 -RAPORTTI, EUROPEAN RENTAL ASSOCIATION, KEVÄT 2010

RAKENTAMINEN JA VUOKRAUS TANSKASSA
2008–2011, F=ENNUSTE

KESKI- JA ITÄ-EUROOPAN TOIMINTOJEN UUDELLEEN-JÄRJESTELY TUOTTAA TULOKSIA

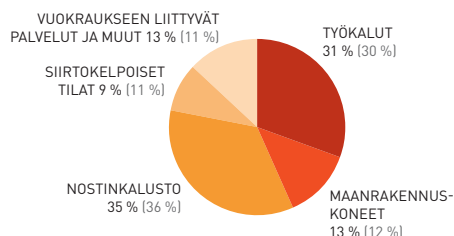
Cramo onnistui lisäämään liikevaihtoaan merkittävästi Keski- ja Itä-Euroopassa, erityisesti Venäjällä ja Puolassa. Yhtiö kasvatti markkinaosuuttaan kaikilla markkinoilla taantuman aikana, ja asema tulevilla kasvumarkkinoilla on hyvä.

TULOS KEHITTYI MYÖNTEISESTI

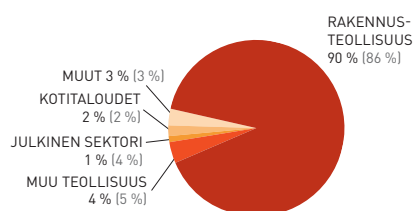
Euroconstructin ja VTT:n ennusteiden mukaan rakentaminen supistui Baltian maissa 12–19 prosenttia vuonna 2010. Bruttokansantuote kääntyi kuitenkin kasvuun kaikissa Baltian maissa kolmannella vuosineljänneksellä, minkä seurauksena myös rakentamisen odotetaan kääntyvän kasvuun vuonna 2011. Slovakiassa rakentaminen supistui noin kuusi ja Tsekin tasavallassa kymmenen prosenttia. Puolassa rakentaminen kasvoi odotetun kymmenen prosentin sijaan vain neljä prosenttia, sillä maa- ja vesirakentaminen jäi arvioitua vähäisemmäksi useiden projektien siirtyessä tuleville vuosille. Venäjällä rakentaminen ei vuonna 2010 enää supistunut vaan säilyi edellisvuoden tasolla. Alueelliset erot

TUNNUSLUKUJA	2010	2009	Muutos, %
Liikevaihto, M€	49,9	44,1	13,1
EBITA, M€	-11,5	-17,6	-35,0
EBITA-%	-23,0	-40,0	
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin, M€	5,1	2,6	98,6
Toimipisteiden määrä	65	67	-3,0
Henkilöstö keskimäärin	518	660	-21,5

LIKEVAIHTO TUOTERYHMÄN MUKAAN 2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

LIKEVAIHTO ASIAKASRYHMÄN MUKAAN 2010 (2009), % KONSERNIN LIKEVAIHDOSTA

ovat kuitenkin suuria. Asuinrakentamisen osuus rakentamisesta on asuntopulasta kärsivällä Venäjällä merkittävä, ja valtion aktiivisuus asuinrakentamisessa piti sen jopa hienoisessa kasvussa myös kuluneena vuonna.

Cramo onnistui hyödyntämään kasvumahdollisuuksia Keski- ja Itä-Euroopassa, jossa liikevaihto oli 49,9 (44,1) miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 13,1 prosenttia. Paikallisissa valuutoissa liikevaihdon muutos oli 7,8 prosenttia. Kasvu oli koko vuoden erityisen vahvaa Venäjällä (60,2 prosenttia). Tappiollisesta vuosituloksesta huolimatta tulos kehittyi positiivisesti vuoden aikana. EBITA-liiketulos oli -11,5 (-17,6) miljoonaa euroa eli -23,0 (-40,0) prosenttia liikevaihdesta. Liiketulos kasvoi 35,0 prosenttia. Tulos sisältää uudelleenorganisointikuluja 0,8 (1,0) miljoonaa euroa sekä luottotappioita ja luottotappiovarauksia 2,1 (3,0) miljoonaa euroa.

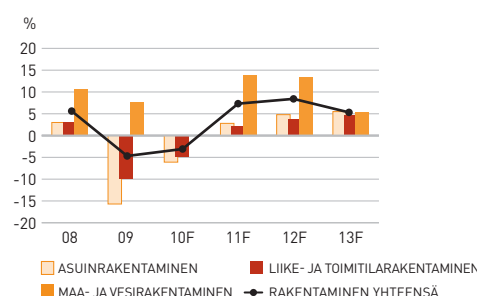
Kaluston käyttöasteet nousivat lähes kaikissa Keski- ja Itä-Euroopan maissa hyvälle tasolle, mutta hinnankorotukset eivät vielä näy tuloksessa.

YHTENÄISTÄMINEN JATKUI

Baltian toimintojen uudelleenjärjestely saatettiin päätökseen. Yrittäjävetoisten franchising-toimipisteiden osuutta lisättiin Latviassa ja Liettuaissa. Kaluston kokoa sopeutettiin sisäisten kalustonsiirtojen avulla sekä myymällä vanhaa kalustoa.

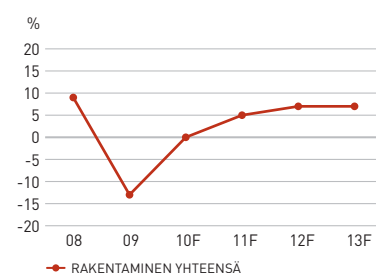
RAKENTAMISEN SEKTORIT KESKI- JA ITÄ-EUROOPASSA 2008–2013,

RAKENTAMISEN MUUTOS, F=ENNUSTE
ML: BALTIAN MAAT, PUOLA, TSEKKI JA SLOVAKIA.

LÄHTEET: EUROCONSTRUCT, JOULUKUU 2010

RAKENNUSTUOTANTO VENÄJÄLLÄ 2008–2013, RAKENTAMISEN MUUTOS, F=ENNUSTE

LISÄTILAA NOPEASTI KOULUILLE MODUULEILLA

Kun latvialaisen Kekavan kunnan ala- ja yläkoulujen kapasiteettiongelmat tulivat akuuteiksi keväällä 2010, kunta alkoi etsiä nopeaa ratkaisua. Cramon ansiosta syyskuun ensimmäisenä päivänä koulun alkaessa lapset pääsivät Cramon modulaariseen C40-järjestelmään perustuviin uusiin ja tilaviin laajennuksiin. Tämä todistaa, miten Cramo pystyy vauhdittamaan siirtokelpoisten tilojen kasvua.

- Kekavan kapasiteettiongelmat ratkaistiin Cramon siirtokelpoisilla tilajärjestelmillä. Alakoulun laajennusmoduulit vuokrataan kolmen vuoden ajaksi ja yläkoulun laajennukset kahdeksi vuodeksi. Cramon siirtokelpoisten tilojen vuokraaminen maksoi kunnalle paljon vähemmän kuin Kekavan koululaisten lähettäminen toisten kuntien ja kaupunkien kouluihin. Tämä on myös paras väliaikaisratkaisu, sillä ensi vuonna alamme rakentaa uutta koulua, jonka pitäisi valmistua vuoteen 2012 mennessä, Kekavan kunnanjohtaja Roberts Jurkis kertoo.

- **KOULUJEN JA PÄIVÄKOTIEN** siirtokelpoiset tilaratkaisut ovat tuntemattomia Baltian maissa, ja potentiaalisilla asiakkailta on monia kysymyksiä siitä, sopivatko siirtokelpoiset tilat oikeasti lasten tarpeisiin. Näin ollen tarjosimme vierailun Ruotsiin, jotta voimme näyttää, miten laajasti siirtokelpoisia tiloja voidaan käyttää, ja että Cramon moduulit täyttävät lasten tarpeet ja Latvian lainsäädännön täysin, kertoi Cramo Latvian siirtokelpoisten tilojen projektipäällikkö Janis Freimanis.

- Cramo oli ainoa toimija, joka pystyi ratkaisemaan kapasiteettiongelmat kovasta aikataulupaineesta huolimatta ja pystyi tarjoamaan myös Kekavan kunnalle sopivan rahoitusmallin. Lisäksi pystyimme laajentamaan ratkaisumme infrastruktuuriin, Freimanis kertoo.

- **AIKATAULU OLI KOVA** – oli heinäkuun puoliväli, ja lasten koulun piti alkaa 1.9. Kesästä ja lomakaudesta huolimatta onnistuimme Cramo-konsernin kalustotiimin avulla. Cramo Norja pystyi toimittamaan tarvittavan määrän modulaarisia yksiköitä riittävän nopeasti. Toimitus saapui Latviaan heinäkuun 2010 lopussa. Ruotsalaisten asiantuntijoiden avulla asennustyö, joka sisälsi sisätilat, aloitettiin 16.8. Elokuun 25. päivään mennessä eli puolentoista kuukauden kuluttua sopimuksen tekemisestä meillä oli valmiina kaksi 189 neliömetrin laajennusosaa, Freimanis kertoo.

- Mahdollisuus toimittaa muuhun kuin rakennuskäyttöön tarkoitettuja yksiköitä Latviaan tuli esille konsernitason kokouksessa, jossa oli mukana edustajat kaikista Pohjoismaista ja muista toimintamaista. Päätimme yhdessä, mitä pitäisi tehdä ja miten sopimuksen teossa voitaisiin auttaa. Yksiköt lähetettiin matkaan kolmen päivän kuluessa Latviasta tulleesta tilauksesta. Latvialaiset työtoverimme järjestivät kuljetuksen, me taas varmistimme, että yksiköt olivat hyvässä kunnossa ja autoimme paperihommissa, Cramo Norjan siirtokelpoisten tilojen tuotepäällikkö Kai-Tommy Olsen selittää.

Ruotsalainen asiantuntija vieraili työmaalla Latviassa ja moduulien toimituskohteena olleessa tehtaassa heinäkuussa tutustuakseen tarvittaviin muutoksiin ja paikallisiin olosuhteisiin. Tarvittavat materiaalit saatiin Cramon varastosta Ruotsista.

- **TÄMÄ KOULUHANKE ON ENSIMMÄINEN** onnistumisemme muissa kuin rakentamisen sovelluksissa markkinoilla, joilla modulaaristen tilasovellusten kysyntä on lähes olematonta. Se on hyvä esimerkki siitä, miten pystymme tarjoamaan asiakkaillemme erinomaisia ratkaisuja erittäin nopeasti eri toimintamaiden yhteistyön ja tiedon jakamisen avulla, Cramon siirtokelpoisten tiloista vastaava johtaja Ossi Alastalo sanoo.

SIIRTOKELPOISTEN TILOJEN KASVUN TUKEMINEN / LATVIA

UP-
CORP-
GROUP-
LEVEL-COVER-
CONCEPT-
LATVIA

PALVELUVALIKOIMAA LAAJENNETTIIN
Cramon tuotevalikoima Keski- ja Itä-Euroopan maissa vaihtelee maittain.

Vuonna 2010 aloitettiin siirtokelpoisten tilojen vuokraus rakennussektorin ulkopuolelle, ja siirtokelpoisten tilojen liiketoiminnan organisaatiota vahvistettiin Baltian maissa ja Puolassa. Venäjällä otettiin käyttöön uusi Hot Rental -vuokrauskonsepti, kattava palveluratkaisu, joka mahdollistaa ympärivuorokautiseen sähköntuotannon työmaalla. Lämmitys- ja kuivauspalveluiden kehittäminen aloitettiin yhdessä Cramo Finlandin kanssa. Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa markkinoille

tuotiin työmaatilat sekä ensimmäiset rakennuskoneet ja -työkalut.

Cramolla oli vuoden lopussa Keski- ja Itä-Euroopassa 65 (67) toimipistettä, joista 13 oli yrittäjävetoisia.

VAIHTELUITA TOIPUMISVAUHDISSA

Euroconstructin ja VTT:n ennusteiden mukaan rakentaminen kasvaa Keski- ja Itä-Euroopassa Puolan vetämänä. Kasvuksi ennustetaan 12,7 prosenttia vuonna 2011. Kasvun odotetaan olevan nopeaa kuluvaan vuonna myös Virossa, jossa kasvun ennustetaan olevan 10 prosenttia. Venäjällä, Latviassa, Liettuassa ja Slovakiassa kasvu

on 4–6 prosenttia. Ainoastaan Tsekin tasavallassa rakennustuotannon odotetaan supistuvan edelleen noin kolme prosenttia. Syynä on julkisen sektorin kululeikkauksen jatkuminen. Toipuminen alkaa maa- ja vesirakentamisesta, mutta sen odotetaan laajenevan sekä maantieteellisesti että kaikille rakentamisen osa-alueille vuosina 2012–2013.

Rakennustuotannon kasvun myötä vuokrauksen kysynnän odotetaan kääntyvän kasvuun Cramon Keski- ja Itä-Euroopan markkina-alueilla mahdollisesti Tsekin tasavaltaa lukuunottamatta.

Lähteet: Euroconstruct/VTT, joulukuu 2010.

HALLINNOINTI JA OHJAUS

JOHDONMUKAINEN JA LÄPINÄKYVÄ HALLINNOINTI

Cramon hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä perustuu Suomen lainsäädäntöön ja yhtiön yhtiöjärjestykseen. Konserni noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöjä ja Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Cramo julkaisee konsernin hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen Internet-sivuillaan.

Cramo poikkeaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksesta 9, sen osalta ettei hallituksessa ole jäseninä molempia sukupuolia. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta on selvittänyt sopivia ehdokkaita yhtiön hallituksen kokoonpanoon hallinnointikoodin suosituksen täyttämiseksi ja esittää yhtiökokoukselle yhden naisehdokkaan valitsemista hallituksen jäseneksi. Cramon vuosittaiset tilinpäätökset ja osavuositarkastukset laaditaan Suomen lainsäädännön mukaisesti ja julkaistaan sekä suomeksi että englanniksi. Kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS) otettiin käyttöön vuonna 2005.

YLEISKATSAUS CRAMO-KONSERNIN HALLINNOINTI- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄÄN

Konsernin johto ja hallinto on jaettu yhtiökokouksen, hallituksen ja sen kahden valiokunnan sekä toimitusjohtajan kesken. Työhön osallistuvat myös ylin johtoryhmä ja konsernin johtoryhmä sekä tytäryhtiöiden toimitusjohtajat. Yksi työn muodoista on konsernin johdon tapaaminen. Hallitus valvoo osakkeenomistajien puolesta yhtiön toimintaa, johtoa ja organisaatiota. Hallitus ja konsernin johtoryhmä muodostavat kaksi erillistä elintä, eikä sama henkilö voi toimia jäsenenä molemmissa.

Cramon hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän pääpiirteet on esitetty oheisessa kuvassa. Lisätietoja näistä osa-alueista on seuraavissa luvuissa.

YHTIÖKOKOUS

Osakkeenomistajat tai osakkeenomistajien valtuuttamat edustajat voivat käyttää päätöksentekooikeuttaan yhtiötä koskevissa asioissa osallistumalla asianmukaisesti koolle kutsuttuun yhtiökokoukseen. Osakkeenomistajalla voi olla mukanaan avustaja.

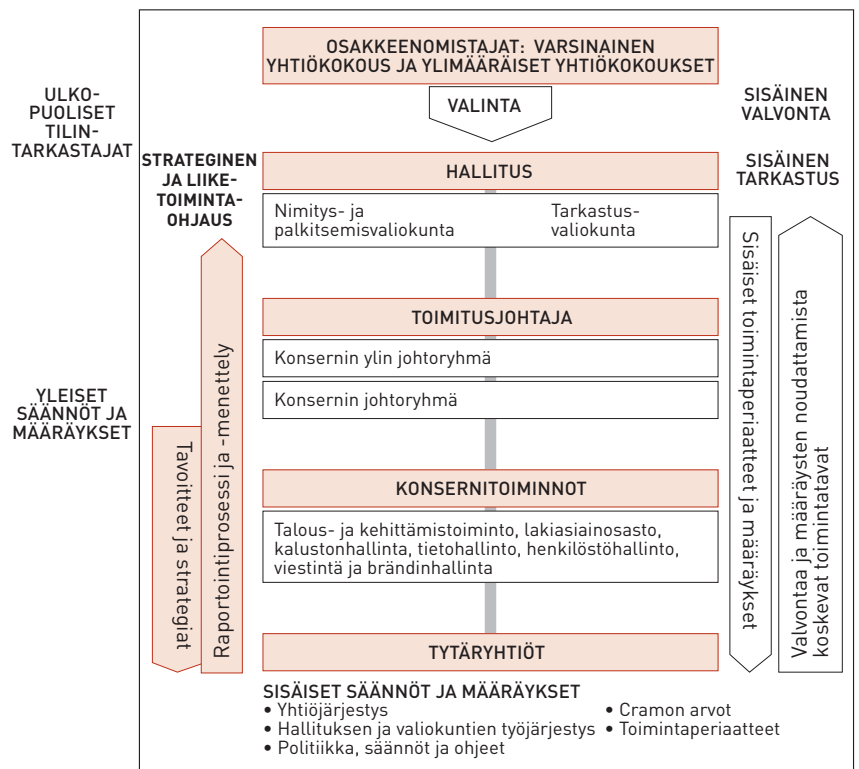
Varsinainen yhtiökokous pidetään Vantaalla tai Helsingissä kerran vuodessa,

viimeistään kesäkuun lopussa. Yhtiökokouksen tehtävänä on muun muassa vahvistaa emoyhtiön ja konsernin tuloslaskelma ja tase, päättää osingonjaosta, nimittää hallituksen jäsenet ja päättää näiden palkitsemisesta sekä valita tilintarkastajat. Hallitus voi tarvittaessa kutsua koolle ylimääräisen yhtiökokouksen.

Cramon yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokouskutsun julkaisee hallitus. Kutsu julkaistaan vähintään 21 päivää ennen kokousajankohtaa hallituksen määräämässä sanomalehdessä, ja kutsusta ilmoittava

pörssitiedote asetetaan nähtäville yhtiön Internet-sivuilla.

Yhtiökokoukseen voivat osallistua Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon yhtiökokouksen täsmäytyspäivään mennessä osakkeenomistajaksi merkityt osakkaat. Voidakseen osallistua yhtiökokoukseen osakkeenomistajan on ilmoitettava osallistumisestaan yhtiölle viimeistään yhtiökokouskutsussa mainittuna päivänä, jonka on oltava vähintään 10 päivää ennen kokousta. Jos osakkeenomistaja haluaa yhtiökokouksen käsittelevän tiettyä

asiaa, on hänen esitettävä asia hallitukselle kirjallisesti viimeistään neljä viikkoa ennen kokouskutsun julkaisemista, jotta asia voidaan sisällyttää yhtiökokouskutsuun.

Lisätietoja yhtiökokousjärjestelyistä on osoitteessa www.cramo.com > Suomi > Sijoittajat > Yhtiökokoukset.

Yhtiön tilinpäätös sekä muut osakeyhtiölain nojalla yhtiökokouksessa mahdollisesti hyväksyttävät asiakirjat ja hallituksen esitykset asetetaan osakkeenomistajien nähtäville yhtiön pääkonttorissa ja Internet-sivuilla 21 päivää ennen yhtiökokousta. Osakeyhtiölain mukaisesti asiakirjojen jäljennökset lähetetään pyynnöstä osakkeenomistajille. Yhtiökokouksen pöytäkirja äänestystuloksineen ja ne pöytäkirjan liitteet, jotka ovat osa yhtiökokouksen päätöstä, asetetaan osakkeenomistajien saataville yhtiön Internet-sivuilla kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta.

Lisäohjeet ja yhteystiedot ovat saatavilla yhtiön Internet-sivuilla.

Cramon tarkoituksena on, että kaikki hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä talous- ja rahoitusjohtaja ovat läsnä yhtiökokouksessa. Yhtiön tilintarkastajien tulee

aina olla läsnä varsinaisessa yhtiökokouksessa, jotta he voivat vastata osakkeenomistajien kysymyksiin. Hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevan henkilön on osallistuttava hänen valinnastaan päättävään yhtiökokoukseen, jollei hänen poissaololleen ole painavia syitä.

Yhtiökokouksen päättämä osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka osingonjaon täsmäytyspäivänä on merkittynä yhtiön osakasrekisteriin.

Vuoden 2010 varsinainen yhtiökokous pidettiin 13.4.2010. Kokoukseen osallistui joko henkilökohtaisesti tai valtakirjalla yhteensä 185 osakkeenomistajaa, jotka edustivat noin 45,3 prosentin osuutta yhtiön koko äänimäärästä. Kaikki hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä talous- ja rahoitusjohtaja ja tilintarkastaja olivat läsnä varsinaisessa yhtiökokouksessa. Vuonna 2010 ei pidetty ylimääräisiä yhtiökokouksia.

Tietoja yhtiökokouksen päätöksistä on osoitteessa www.cramo.com > Suomi > Sijoittajat > Yhtiökokoukset > Yhtiökokous 2010.

HALLITUS

Cramon hallituksen tehtävät ja velvollisuudet

määritellään hallituksen työjärjestyksessä sekä konsernin Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä- ja Toimintaperiaatteet-asiakirjoissa. Hallituksen työjärjestystä päivitetään tarvittaessa vuosittain hallituksen järjestäytymiskokouksen yhteydessä.

Hallitus vastaa Cramo-konsernin hallinnosta ja asianmukaisesta johtamisesta. Hallituksen tehtävänä on lisäksi varmistaa, että yhtiö noudattaa asiaankuuluvia sääntöjä ja säädöksiä, yhtiön yhtiöjärjestyksestä sekä yhtiökokouksen antamia ohjeita. Hallitus on vastuussa yhtiön strategisesta kehittämisestä sekä liiketoiminnan seurannasta ja ohjauksesta. Hallitus päättää konsernin keskeisistä toimintaperiaatteista, vahvistaa liiketoimintastrategian ja talousarvion, tuloslaskelman ja osavuosi-katsaukset. Lisäksi hallitus päättää muun muassa toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan nimityksistä ja erottamisesta sekä näiden palkkioista, konsernirakenteesta, yrityskaupoista sekä yhtiön taloudesta ja investoinneista.

Hallituksen jäsenet (5–7) valitsee varsinainen yhtiökokous. Jäsenen toimikausi kestää vuoden ja päättyy valintaa seuraavan

HALLITUKSEN TOIMINTAKALENTERI

Q1	- Käsittelee ja hyväksyy tilinpäätöksen ja tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksen - Tarkastelee ja hyväksyy nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan esittämän johdon ja avainhenkilöiden kannustinjärjestelmiä käsittelevän ehdotuksen - Aloittaa strategisen suunnittelun: toimintaympäristön, markkina-alueiden ja talouskehityksen analysointi - Hyväksyy vuosikertomuksen ja selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä - Valmistelee yhtiökokousta - Analysoi tytäryhtiöiden liiketoimintoja ja keskeisiä tunnuslukuja - Analysoi talousennusteita, investointeja, yritysostoja ja -myyntejä sekä rakenteellisia kysymyksiä - Hyväksyy osavuosi-katsaukset sekä arvioi markkinoihin ja talouteen liittyviä kysymyksiä	Strategian toteutumisen ja edellisen tilikauden seuranta
Q2	- Valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä hallituksen valiokuntien jäsenet - Tarkastelee ja hyväksyy konsernin keskeiset politiikat ja toimintaperiaatteet - Analysoi ja arvioi liiketoimintastrategiaan liittyviä kysymyksiä - Tarkastelee tarkastusvaliokunnan esittämiä asioita - Analysoi tytäryhtiöiden liiketoimintoja ja keskeisiä tunnuslukuja - Analysoi talousennusteita, investointeja, yritysostoja ja myyntejä sekä rakenteellisia kysymyksiä - Hyväksyy osavuosi-katsaukset sekä arvioi markkinoihin ja talouteen liittyviä kysymyksiä	Strategia, sen toteuttaminen ja liiketoiminnan kehittäminen
Q3	- Aloittaa budjetoinnin ja tytäryhtiöiden toiminnan suunnittelun - Analysoi tytäryhtiöiden liiketoimintoja ja keskeisiä tunnuslukuja - Analysoi talousennusteita, investointeja, yritysostoja ja -myyntejä sekä rakenteellisia kysymyksiä - Hyväksyy osavuosi-katsaukset sekä arvioi markkinoihin ja talouteen liittyviä kysymyksiä	
Q4	- Hyväksyy budjetin ja arvioi liiketoimintasuunnitelmat - Tarkastelee tarkastusvaliokunnan esittämiä asioita - Hallituksen itsearviointi - Analysoi tytäryhtiöiden liiketoimintoja ja keskeisiä tunnuslukuja - Analysoi talousennusteita, investointeja, yritysostoja ja myyntejä sekä rakenteellisia kysymyksiä - Hyväksyy osavuosi-katsaukset sekä arvioi markkinoihin ja talouteen liittyviä kysymyksiä	Seuraavan tilikauden suunnittelu

varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen enemmistön tulee olla riippumattomia yhtiöstä, ja vähintään kahden tähän enemmistöön kuuluvista hallituksen jäsenistä tulee olla riippumattomia yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista. Cramon hallituksen kokoonpanon on oltava sellainen, että hallitus voi hoitaa tehtäviään tehokkaasti. Kokoonpanossa on myös otettava huomioon yhtiön toiminnan ja kehitysvaiheen vaatimukset. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan ehdotus hallituksen kokoonpanoksi sekä ehdokkaiden henkilötiedot on sisällytettävä yhtiökokouksut-suun. Konsernin yhtiöjärjestyksessä ei ole määritelty hallituksen jäsenille erityistä asettamisjärjestystä.

Hallituksen päätösvaltaisuus edellyttää, että jäsenistä on läsnä vähintään puolet. Toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla sekä talous- ja rahoitusjohtajalla on oikeus osallistua hallituksen kokouksiin säännöllisesti. Konsernin johtoryhmän muut jäsenet saavat osallistua hallituksen kokouksiin esittääkseen hallituksen pyytämiä tietoja tai saatuaan kutsun kokoukseen. Hallitus pääsee rajoittamattomasti käyttämään yhtiön tietoja, ja se saa säännöllisesti raportteja yhtiön toiminnasta. Uudet hallituksen jäsenet perehdytetään yhtiön toimintaan kokouksissa, joihin osallistuu yhtiön avainhenkilöitä. Lisäksi hallituksen jäsenet käyvät myös tutustumassa liiketoimintayksiköihin. Tarkoituksena on esitellä uusille jäsenille Cramon sisäisiä ohjaus- ja toimintatapoja. Myös kautensa päättävät hallituksen jäsenet auttavat uusia jäseniä orientoitumaan yhtiöön ja hallituksen tehtäviin.

Hallituksen puheenjohtaja valmistelee hallituksen kokouksissa käsiteltävät asiat yhdessä toimitusjohtajan kanssa. Esityslista, joka sisältää kaikki tarpeelliset tiedot yhtiön rakenteesta, toiminnasta ja markkinoista, taloudellisesta tuloksesta ja rahoituksesta, henkilöstöstä ja investoinneista sekä näihin asioihin liittyvistä riskeistä, jaetaan vähintään viisi päivää ennen hallituksen kokousta. Hallituksen puheenjohtaja alustaa myös hallituksen itsearviointia koskevan keskustelun ja johtaa sitä asianomaisessa kokouksessa. Hallitus suorittaa vuosittain toimintansa itsearvioinnin hallitustyöskentelyn kehittämiseksi. Itsearviointi toteutetaan keskustelemalla hallituksen toiminnasta ja työskentelyta-voista hallituksen kokouksen yhteydessä. Kukin hallituksen jäsen ja koko hallitus arvioivat jäsenten riippumattomuutta vuosittain ja aina tarvittaessa.

HALLITUKSEN JÄSENET VUONNA 2010

Vuoden 2010 varsinaisessa yhtiökokouk-

sessä hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin seitsemän, ja hallitukseen valittiin seuraavat henkilöt: Stig Gustavson, Fredrik Cappelen, Eino Halonen, Esko Mäkelä ja Jari Lainio sekä uusina jäseninä Victor Hartwall ja Thomas von Hertzen. Hallituksen järjestäytymiskokous valitsi puheenjohtajaksi Stig Gustavsonin ja varapuheenjohtajaksi Eino Halosen. Lisäksi Gunnar Glifberg ja Hannu Krogerus toimivat hallituksen jäseninä varsinaisen yhtiökokouksen 2009 valitsemina 12.4.2010 asti.

Lisätietoja hallituksen ja valiokuntien jäsenistä on sivuilla 50–51. Lisätietoja palkitsemisesta annetaan erillisessä Palkka- ja palkkioselvityksessä sivuilla 44–45.

HALLITUSTYÖSKENTELY VUONNA 2010

Cramon hallitus kokoontuu säännöllisesti, noin kerran kuukaudessa, ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Vuonna 2010 hallitus kokoontui yksitoista kertaa, joista yksi oli puhelinkokous. Läsnäolo kokouksissa on esitetty erillisessä taulukossa sivulla 42. Viereinen kuva havainnollistaa hallituksen vuosittaista toimintakalenteria.

Vuonna 2010 keskeisin vuosittaisen toimintakalenterin ulkopuolella käsitelty asia liittyi konsernin uuden vision, strategian, mission, arvojen sekä strategisten ja taloudellisten tavoitteiden kehittämiseen, kiteyttämiseen ja vahvistamiseen kaudelle 2010–2013. Edistääkseen strategian toteuttamista ja sen siirtämistä konkreettisiksi toimiksi hallitus asetti voitettavat taistelutavoitteita, jotka jaettiin edelleen useiksi käytännön projekteiksi. Hallituksen työhön lukeutui myös Cramo-konsernin vuonna 2010 toteuttamien useiden ulkoistusjärjestelyjen ja yritysostojen käsitteleminen.

Hallitustyöskentelyssä pääpaino oli lisäksi konsernin kannattavuuden, kassavirran, rahoitusta koskevien kysymysten sekä asiakkaiden luotonvalvonnan varmistamisesta ja kehittämisestä. Hallitus keskittyi edelleen konsernin sisäisen valvonnan prosessien vahvistamiseen ja konsernin sisäisten kalustosiirtojen tehostamiseen. Lisäksi hallitus tarkasteli Cramon taseerien arvostusta ja kovenanttisopimuksia.

HALLITUKSEN VALIOKUNNAT

Hallitusta avustaa sen työssä kaksi pysyvää valiokuntaa, tarkastusvaliokunta sekä nimitys- ja palkitsemisvaliokunta. Hallitus nimittää keskuudestaan valiokunnan jäsenet ja puheenjohtajat. Valiokunnan päätösvaltaisuus edellyttää, että jäsenistä on läsnä vähintään puolet. Jäsenten toimikausi kestää vuoden ja päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitus on vahvistanut valiokuntien

kirjalliset työjärjestykset, joiden keskeinen sisältö esitetään seuraavassa. Valiokunnat raportoivat työstään hallitukselle säännöllisesti. Raportteihin sisältyy yhteenveto merkittävistä käsitellyistä asioista ja valiokunnan toimenpiteistä.

TARKASTUSVALIOKUNTA

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävissä. Valiokunnan Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaiset tehtävät on lueteltu seuraavassa.

- Seuraa tilinpäätösraportoinnin prosessia.
- Valvoo taloudellista raportointia.
- Seuraa konsernin sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestelmien tehokkuutta.
- Käsittelee taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvausta yhtiön julkaisemassa selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.
- Seuraa yhtiön ja konsernin lakisäätöistä tilintarkastusta.
- Arvioi lakisäätöisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta yhtiöstä, erityisesti tilintarkastettavalle yhtiölle suunnattujen tilintarkastukseen liittyvien palvelujen osalta.
- Valmistelee tilintarkastajan valintaa koskevan päätösehdotuksen.
- Arvioi poikkeuksellisten tai merkittävien liiketoimien vaikutuksia.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Eino Halonen 12. huhtikuuta 2010 asti. Valiokunnan jäseninä toimivat Esko Mäkelä, Jari Lainio ja Fredrik Cappelen. Hallituksen järjestäytymiskokouksessa 13.4.2010 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Eino Halonen ja jäseniksi Fredrik Cappelen, Thomas von Hertzen ja Esko Mäkelä. Mäkelä ja Cappelen ovat yhtiöstä ja suurimmista osakkeenomistajista riippumattomia. Halonen ja von Hertzen ovat riippumattomia yhtiöstä, mutta eivät ole riippumattomia suurimmista osakkeenomistajista.

Tarkastusvaliokunta kokoontui viisi kertaa vuonna 2010. Läsnäolo kokouksissa on esitetty erillisessä taulukossa sivulla 42. Seuraavalla sivulla oleva taulukko havainnollistaa tarkastusvaliokunnan vuosittaista toimintakalenteria.

Vuonna 2010 tarkastusvaliokunta käsiteli säännöllisen toimintakalenterinsa lisäksi uutta vuokrausjärjestelmää koskevaa riskiarviointia.

NIMITYS - JA PALKITSEMISVALIOKUNTA

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta laatii yhtiökokoukselle esitettävän ehdotuksen

TARKASTUSVALIOKUNNAN TOIMINTAKALENTERI

Q1	• Valvoo ja seuraa tilinpäätökseen liittyvää taloudellisen raportoinnin prosessia • Käsittelee tilinpäätöstietoja ja hallituksen toimintakertomusta • Analysoi tilintarkastushavaintoja ja tilintarkastajan antamaa lausuntoa • Käsittelee ja hyväksyy taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvät laskentaperiaatteet • Käsittelee vuosikertomuksessa ja tilinpäätöksessä esitettävät riskit ja riskienhallintaa koskevat kysymykset	NELJÄNNES-VUOSITTAISET TEHTÄVÄT
Q2	• Käsittelee, päivittää tarvittaessa ja vahvistaa sisäisen valvonnan periaatteet • Arvioi ja hyväksyy sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman ja määrittää tarvittaessa erillisesti suoritettavat sisäisen tarkastuksen toimeksiannot • Käsittelee tytäryhtiöiden sisäiseen valvontaan liittyvät itsearviointien tulokset • Analysoi arvonalentumisiin, tase-erien arvostukseen, treasuryyn ja operatiivisiin riskeihin liittyviä riskiarviointoja	• Valvoo tilinpäätösraportoinnin prosessia seuraamalla tilinpäätöksen ja siihen liittyvien julkaisujen laatua ja eheyttä • Seuraa taloudellista raportointiprosessia • Seuraa taloudellista asemaa tarkistamalla osavuositarkastukset
Q3	• Käsittelee ja luonnostelee taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvän sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan kuvausta yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmäselvityksessä • Keskustelee vastuullisen tilintarkastajan kanssa vuosittaisesta tarkastussuunnitelmasta ja hyväksyy suunnitelman • Arvioi ja hyväksyy tilintarkastajan toimeksiannon vahvistuksen sekä arvioi tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta	• Seuraa yhtiön sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinta-järjestelmien tehokkuutta • Tarkistaa sisäisen tarkastuksen yksikön suunnitelmat ja raportit
Q4	• Arvioi ja kommentoi hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen luonnosta • Arvioi sisäisen tarkastuksen ja sisäisen valvonnan kehittämisen suunnitelmia • Käsittelee tytäryhtiöiden sisäiseen valvontaan liittyvät itsearviointien tulokset • Valmistelee tilintarkastajan valintaa koskevaa päätösehdotuksen • Analysoi arvonalentumisiin, tase-erien arvostukseen, treasuryyn ja operatiivisiin riskeihin liittyviä riskiarviointoja	• Arvioi lakien ja määräysten noudattamista • Kommunikoii tilintarkastajan kanssa ja käy läpi tarkastusvaliokunnalle laaditut raportit

hallituksen jäsenten valinnasta ja palkitsemisesta. Valiokunta laatii hallitukselle ehdotuksen toimitusjohtajan nimittämistä sekä hänen toimitushteensa ehdoista. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta valmistelee ja arvioi toimitusjohtajan sekä konsernin johtoryhmän palkkioihin ja palkitsemiseen liittyvät asiat ja huolehtii palkitsemisjärjestelmien tarkoituksenmukaisuudesta. Valiokunta valmistelee myös muita yhtiön palkitsemisjärjestelmään liittyviä asioita, mukaan lukien vuositulokseen perustuvat ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät, ja suunnittelee edellä mainittujen kannustimien kohdentamista Cramon avainhenkilöiden kesken. Palkitsemisjärjestelyistä päätettäessä on huomioitu yrityksen strategia, voitettavat taistelut -tavoitteet sekä pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet. Valiokunta vastaa varsinaisessa yhtiökokouksessa mahdollisiin palkka- ja palkkioselvitystä koskeviin kysymyksiin.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimi Stig Gustavson 12. huhtikuuta 2010 asti. Valiokunnassa toimivat jäsenenä Gunnar Glifberg ja Hannu Krogerus sekä hallituksen ulkopuolisena jäsenenä Erik Hartwall. Hallituksen järjestäytymiskokouksessa 13.4.2010 nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi

valittiin Stig Gustavson ja jäseniksi Jari Lainio ja Victor Hartwall. Gustavson ja Lainio ovat yhtiöstä ja suurimmista osakkeenomistajista riippumattomia. Hartwall on riippumaton yhtiöstä, mutta ei ole riippumaton suurimmista osakkeenomistajista.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui kolme kertaa vuonna 2010. Läsnäolo kokouksissa on esitetty alla olevassa taulukossa. Tärkeimpiä valiokunnan käsittelemiä kysymyksiä vuonna 2010 olivat palkkiojärjestelmät ja vuoden 2010 optio-ohjelman kohdentaminen.

Cramon hallituksen jäsenten läsnäolo kokouksissa vuonna 2010 on esitetty alla olevassa taulukossa.

TOIMITUSJOHTAJA

Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa Suomen osakeyhtiölain ja siihen liittyvän lainsäädännön sekä hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Edellä mainittujen lainmukaisten vaatimusten ja hallituksen päätösten toimeenpanon lisäksi toimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluvat erityisesti liiketoiminnan

HALLITUS 31.12. 2010

Nimi	Asema	Hallituksen kokoukset	Tarkastusvaliokunnan kokoukset	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan kokoukset
Stig Gustavson	Puheenjohtaja	11/11	–	3/3
Eino Halonen	Varapuheenjohtaja	10/11	5/5	–
Fredrik Cappelen	Jäsen	9/11	4/5	–
Esko Mäkelä	Jäsen	11/11	5/5	–
Jari Lainio	Jäsen	11/11	1/1	2/2
Victor Hartwall*	Jäsen	9/9	–	2/2
Thomas von Hertzen*	Jäsen	9/9	4/4	–
Gunnar Glifberg**	Jäsen	2/2	–	1/1
Hannu Krogerus**	Jäsen	2/2	–	1/1
Erik Hartwall	Ei jäsen	–	–	1/1

* Alkaen 13.4.2010, ** 12.4.2010 asti

tavoitteiden seuranta, omistaja-arvon lisääminen, yhtiön toiminnan kannattavuus ja tehokkuus sekä investointien toteuttaminen hallituksen määräämissä rajoissa. Cramo on laatinut sisäisen dokumentin, joka koskee hallituksen, toimitusjohtajan ja muun johdon hyväksymisvaltuuksia.

Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja hyväksyy hänen toimitusohjeensa ehdot. Hallitus arvioi toimitusjohtajan toimintaa vuosittain. Kuukausipalkan ja luontoisetujen lisäksi toimitusjohtaja on oikeutettu vuotuisen tulospalkkioon. Toimitusjohtajan toimitusohjeen irtisanomisaika on 6 kuukautta. Irtisanomisaikalta maksetaan täysi palkka. Työnantajan päättämällä toimitusohjeen toimitusjohtaja voi olla lisäksi oikeutettu 18 kuukauden palkkaa vastaavaan erorahaan.

Ks. toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän palkitseminen sivulla 44–45 ja Internet-sivuilla.

Toimitusjohtajaa ei voida valita hallituksen puheenjohtajaksi. Toimitusjohtajaa ja yhtiön muita johtajia ei myöskään voida valita nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan virallisiksi jäseniksi.

Ylin johtoryhmä ja konsernin johtoryhmä avustavat toimitusjohtajaa tämän työssä.

MUU JOHTO

KONSERNIN YLIN JOHTORYHMÄ

Konsernin ylimmän johtoryhmän muodostavat toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja sekä talous- ja rahoitusjohtaja. Ylin johtoryhmä vastaa konsernin hallituksen antamien strategien linjausten täytäntöönpanosta. Ylin johtoryhmä hahmottelee konsernin vision ja strategian, jotka hallitus hyväksyy, ja laatii operatiiviset toimintasuunnitelmat asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi ylin johtoryhmä valvoo rahoitusasioita, ylimmän johdon resursseja sekä koko konsernia koskevia toimintalinjauksia. Ylin johtoryhmä valvoo myös yhtiön tärkeimpien kehitysprojektien läpiviennin. Lain mukaan ylin johtoryhmä on luonteeltaan neuvoa-antava elin. Ylin johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti käsittelemään ja valmistelemaan keskeisimpiä yhtiötä koskevia asioita, joihin se on saanut hallituksen valtuutuksen.

Vuonna 2010 ylin johtoryhmä keskittyi valvomaan ja käsittelemään yhtiön rahoituksen ja toiminnan uudelleenjärjestelyä sekä yhtiön kehittämistä. Lisäksi ylin johtoryhmä tarkasteli ja käsittelee erilaisia hallituksen määräämiä tehtäviä sekä keskeisiä kysymyksiä, jotka liittyivät konsernin uuden strategiaan kaudelle 2010–2013.

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

Konsernin johtoryhmään kuuluvat ylimmän

johtoryhmän jäsenet, yhtiön neljän liiketoiminta-alueen johtajat sekä kolme konsernipalveluiden johtajaa. Konsernin johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti kuukausittain.

Konsernin johtoryhmän vastuulla on hallituksen tekemien strategien päätösten toteuttaminen sekä Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä- ja Toimintaperiaatteet-asiakirjoissa määritettyjen menettelytapojen toteuttaminen ja valvonta. Lisäksi se valvoo ja ohjaa tytäryhtiöiden tulosta ja toimintaa jatkuvasti. Konsernin johtoryhmä vastaa Cramo-konsernin operatiivisesta johtamisesta.

Cramo-konsernin johtoryhmän jäsenet ja heidän vastuualueensa esitetään sivuilla 52–53 ja palkitsemista koskevat tiedot löytyvät sivuilta 44–45.

Vuonna 2010 konsernin johtoryhmä kokoontui yksitoista kertaa. Konsernin johtoryhmän työskentely keskittyi konsernin ja sen liiketoimintayksiköiden liiketoiminnan ja rahoituksen ohjaukseen. Erityistä huomiota kiinnitettiin tavoitteista jäljessä oleviin yksikköihin. Lisäksi konsernin johtoryhmä ohjasi ja seurasi konsernin tärkeimpien strategien projektien ja kehityshankkeiden toteuttamista sekä seurasi konsernin tärkeimpien asiakkaiden liiketoiminnan kehitystä. Vuonna 2010 tärkeimpiä käsiteltyjä asioita olivat konsernin kannattavuuden kehitys eri maissa, kalustonhallinta ja uudet palvelut.

TYTÄRYHTIÖIDEN TOIMITUSJOHTAJAT

Kunkin toimintamaan kotipaikassa toimiva toimitusjohtaja toimii kyseisen tytäryhtiön toimitusjohtajana. Koko maan liiketoiminnasta vastaavat toimitusjohtajat toimivat myös maajohtajina.

Toimitusjohtajat vastaavat päivittäisestä liiketoiminnasta strategian, Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä- ja Toimintaperiaatteet-asiakirjoissa määritettyjen periaatteiden sekä muiden Cramo Oyj:n ja kunkin tytäryhtiön hallituksen määräämien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajat raportoivat esimiehilleen ja toimintayhtiön hallitukselle säännöllisesti yhtiön ja sen tytäryhtiöiden taloudellisesta tilanteesta ja liiketoiminnasta.

KONSERNIN JOHDON TAPAAMINEN

Konsernin johdon tapaaminen pidetään kerran vuodessa. Tapaamiseen osallistuvat konsernin johtoryhmä, tytäryhtiöiden toimitusjohtajat sekä muu keskeinen konserni- ja toimihenkilöstö. Kokous kestää kaksi päivää.

Konsernin johdon tapaamisessa tarkastellaan ja käsitellään strategisia ja operatiivisia tavoitteita. Keskustelut toimivat seuraavan vuoden toiminta- ja rahoitussuunnittelun pohjana. Lisäksi johdon

tapaamisten tarkoituksena on jakaa tietoja ja tietämystä johdon kesken. Näin varmistetaan Cramon parhaiden käytäntöjen tehokas toteuttaminen.

Vuonna 2010 johdon tapaamisessa käsiteltiin ja arvioitiin konsernin strategia-suunnitelmaa kaudelle 2010–2013 sekä strategien tavoitteiden toteutumisen edellyttämiä voitettavat taistelut -tavoitteita. Johdon tapaamisessa keskusteltiin myös liiketoimintayksiköiden toiminnan suunnitteluprosessista kaudelle 2010–2013 ja budjettiprosessista sekä alustavista budjettitavoitteista vuodelle 2011. Osanottajat jakoivat myös tietoa eri liiketoimintayksiköiden menestystarinoista ja parhaista käytännöistä.

PALKITSEMINEN

Konserni on julkaissut erillisen palkka- ja palkkioselvityksen yhtiön Internet-sivuilla. Palkka- ja palkkioselvityksessä on kaikki konsernin palkitsemiseen liittyvät tiedot.

CRAMON PALKITSEMISPERIAATTEET JA PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTYS

Cramon palkitseminen perustuu yhtiön palkitsemisperiaatteisiin. Palkitsemisjärjestelyistä päätettäessä on huomioitu Cramon strategia, voitettavat taistelut -tavoitteet sekä pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet. Taatakseen, että palkitseminen on yhteydessä Cramon taloudellisen tuloksen kanssa, palkitsemisperiaatteet perustuvat ennalta määriteltyihin ja mitattaviin suoritus- ja tulosteknisiin. Hyvin suunniteltujen palkitsemisjärjestelyjen tavoitteena on houkuttaa ja sitouttaa lahjakkaita työntekijöitä ja edistää yrityksen taloudellista menestystä.

Kiinteiden palkkojen lisäksi Cramolla on yhtiön johdolle ja avainhenkilöstölle suunniteltu kilpailukykyinen palkitsemisjärjestelmä. Johdon palkkiot perustuvat henkilökohtaisesti määrättyyn palkitsemisjärjestelmään, joka noudattaa paikallisia sääädöksiä ja sisältää kaikki veronalaiset luontoisedut. Palkitsemisjärjestelmä koostuu kahdesta osasta: vuosituloksen perustuvista kannustinjärjestelmistä ja pitkän aikavälin kannustimista.

Osakkeenomistajat päättävät varsinaisessa yhtiökokouksessa hallituksen jäsenen palkkioista nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan ehdotuksesta.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta valmistelee myös hallituksen hyväksyttäväksi asiat, jotka liittyvät yhtiön palkitsemisjärjestelmään, johdon ja avainhenkilöstön vuosituloksen perustuviin palkkioihin ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmiin sekä edellä mainittujen palkkioiden ja kannustimien kohdentamiseen.

Cramon nimitys- ja palkitsemisvaliokunta laatii hallitukselle ehdotuksen toimitusjohtajan työsuhteen ehdoista. Hallitus hyväksyy toimitusjohtajan työsuhteen ehdot ja palkitsemisen.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta valmistelee hallitukselle ehdotuksen konsernin johtoryhmän jäsenille maksettavasta kiinteästä vuosittaisesta palkasta.

HALLITUKSEN PALKKIOT

Vuoden 2010 varsinainen yhtiökokous vahvisti hallitusten jäsenten vuosipalkkiot seuraavasti:

- hallituksen puheenjohtaja: 60 000 euroa
- hallituksen varapuheenjohtaja: 40 000 euroa
- muut hallituksen jäsenet: 30 000 euroa

Lisäksi kustakin hallituksen valiokunnan kokouksesta maksettiin 1 000 euron suuruinen kokouspalkkio.

Vuonna 2010 hallitus kokoontui yksi-toista kertaa, joista yksi oli puhelinkokous. Tarkastusvaliokunta kokoontui viisi kertaa ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kolme kertaa vuonna 2010. Seuraavassa taulukossa on esitetty Cramon hallituksen jäsenten maksuperusteiset palkkiot vuonna 2010.

Palkkiosta 40 prosentin suuruinen osuus suoritetaan Cramo Oyj:n osakkeina ja 60 prosentin suuruinen osuus käteisenä rahana. Jos osakkeiden hankkimista ei voida toteuttaa yhtiöstä tai hallituksen jäsenestä johtuvan synn vuoksi, maksetaan koko palkkio rahana. Kohtuulliset matkakustannukset korvataan laskua vastaan. Hallituksen jäsenet eivät kuulu yhtiön optio-ohjelmaan, bonusjärjestelmään eivätkä eläkejärjestelmiin. Hallituksen jäsenille

ei tilikauden aikana myönnetty palkkiona osakkeita eikä osakkeisiin liittyviä oikeuksia, lukuun ottamatta edellä mainittuja osakkeita.

TOIMITUSJOHTAJAN JA KONSERNIN JOHTORYHMÄN PALKITSEMINEN

Tulokseen perustuvat kannustinjärjestelmät

Cramon lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmän tarkoituksena on edistää yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamista luomalla vahva tulokulttuuri. Konserni- ja maa- tai tytäryhtiökohtaisiin tulokseen perustuviin kannustinjärjestelmien piiriin kuuluvat ylin johtoryhmä (toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja sekä talous- ja rahoitusjohtaja), muut konsernin johtoryhmän jäsenet ja avainhenkilöstö kaikista Cramo-konsernin maista. Hallitus asettaa konsernin ja maa-kohtaiset tulostavoitteet, joiden saavuttamiseen johdolle maksettavat palkkiot ovat sidoksissa. Tavoitteet asetetaan vuosittain, ja mahdollinen palkkio maksetaan kerran vuodessa tilikauden päättymisen jälkeen. Vuonna 2010 pääasialliset taloudelliset tavoitteet olivat sidoksissa liikeluokkaan (EBITA) sekä sijoitetun pääoman tuotto prosenttiin (ROI%). Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja laatii ehdotuksen kannustimien kohdentamisesta hallituksen hyväksyttäväksi. Vuosibonus suuruus määräytyy konsernin taloudellisen tuloksen perusteella. Tilikaudella 2010 enimmäisbonukseksi määritettiin 65 prosenttia.

Konsernin ylimmän johtoryhmän pitkän aikavälin osakeomistusohjelma

Cramon hallitus hyväksyi Cramo-konsernin

ylimmän johtoryhmän uuden osakeomistusohjelman kesäkuussa 2009. Järjestelyn tarkoituksena on sitouttaa ylimmän johtoryhmän jäsenet yhtiöön kannustamalla heitä hankkimaan ja omistamaan Cramo Oyj:n osakkeita ja tätä kautta kasvattamaan yhtiön omistaja-arvoa pitkällä aikavälillä.

Osakeomistusta varten ylimmän johtoryhmän jäsenet perustivat vuonna 2009 Cramo Management Oy -nimisen yhtiön, joka hankki markkinoilta 316 288 Cramo Oyj:n osaketta noin 2,48 miljoonalla eurolla. Osakehankinnat rahoitettiin ylimmän johtoryhmän yhteensä 500 000 euron suuruisella oman pääoman ehtoisella panoksella sekä Cramo Oyj:n myöntämällä 2,0 miljoonan euron suuruisella korollisella lainalla.

Järjestely on voimassa syyskuun 2012 saakka. Cramo Management Oy:n omistamien Cramo Oyj:n osakkeiden luovuttamisesta on rajoitettu järjestelyn voimassaoloaika. Ylimmän johtoryhmän jäsenten omistus Cramo Management Oy:ssä pysyy voimassa järjestelyn purkamiseen saakka.

Pitkän aikavälin kannustimet

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta on valinnut ja hallitus on hyväksynyt kaikista Cramo maista noin 100 yritysjohtoon ja avainhenkilöstöön kuuluvaa henkilöä, mukaan lukien ylimmän johtoryhmän ja muut konsernin johtoryhmän jäsenet, osallistumaan vuoden 2006 optio-ohjelmaan. Cramon yritysjohtoon ja avainhenkilöiden 2006 käynnistetty ohjelma (2006A, 2006B ja 2006C) tukee konsernin pitkäaikaisten tavoitteiden saavuttamista motivoimalla tunnustetut avainhenkilöt pysyvästi yhtiöön.

Marraskuussa 2009 ja 2010 hallitus vahvisti kulloisenkin vuoden optio-ohjelman

CRAMON HALLITUKSEN JÄSENTEN MAKSUPERUSTEISET PALKKIOT VUONNA 2010

Nimi	Asema	Hallituksen palkkiot						Hallitus-palkkioilla ostettujen osakkeiden määrä
		Osakkeita €	Palkkiot €	Hallitus yhteensä	Tarkastusvaliokunta	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta	Yhteensä	
Stig Gustavson	Puheenjohtaja	23 994	36 006	60 000	–	3 000	63 000	2 071
Eino Halonen	Varapuheenjohtaja	16 000	24 000	40 000	5 000	–	45 000	1 381
Fredrik Cappelen	Jäsen	11 991	18 009	30 000	4 000	–	34 000	1 035
Esko Mäkelä	Jäsen	11 991	18 009	30 000	5 000	–	35 000	1 035
Jari Lainio	Jäsen	11 991	18 009	30 000	1 000	2 000	33 000	1 035
Victor Hartwall*	Jäsen	11 991	18 009	30 000	–	2 000	32 000	1 035
Thomas von Hertzen*	Jäsen	11 991	18 009	30 000	4 000	–	34 000	1 035
Gunnar Glifberg**	Jäsen	–	–	–	–	1 000	1 000	–
Hannu Krogerus**	Jäsen	–	–	–	–	1 000	1 000	–
Erik Hartwall	Ei jäsen	–	–	–	–	2 000	2 000	–
Yhteensä		99 950	150 050	250 000	19 000	11 000	280 000	8 627

* Alkaen 13.4.2010, ** 12.4.2010 asti

JOHDON MAKSUPERUSTEISET PALKKIOT VUONNA 2010

Nimi	Kiinteä peruspalkka	Tulokseen perustuvat kannustimet	Luontoisedut	Osakeperusteiset palkkiot	Työsuhteen päättymisen jälkeiset edut	2010 Yhteensä	2009 Yhteensä
Toimitusjohtaja	293 000	108 000	26 000	243 000	84 000	754 000	682 000
Konsernin johtoryhmä	1 376 000	94 000	112 000	863 000	24 000	2 469 000	2 642 000
Yhteensä	1 669 000	202 000	138 000	1 106 000	108 000	3 223 000	3 324 000

kohdentamisen yli 100 johtajalle ja avainhenkilölle kaikista Cramon toimintamaisista, mukaan lukien ylimmän johtoryhmän jäsenet ja muut konsernin johtoryhmän jäsenet.

Optioita jaettaessa hallitus ottaa huomioon, ketkä avainhenkilöistä ovat myös lisänneet suoraa omistustaan yhtiössä.

Eläke-edut

Cramon johtajat kuuluvat kotimaassaan paikallisen eläkejärjestelmän piiriin, joissa eläke määräytyy palvelusvuosien lukumäärän ja ansiotulojen perusteella lakisääteisen järjestelmän mukaisesti. Suomalainen työeläkejärjestelmä mahdollistaa eläkkeelle siirtymisen joustavasti 63–68 vuoden iässä ilman, että oikeutta täyteen eläkkeeseen rajoitetaan. Toimitusjohtaja sekä kaksi konsernin johtoryhmän jäsentä kuuluvat vapaaehtoisen eläkejärjestelmän piiriin. Vapaaehtoinen eläkejärjestelmä on maksuperusteinen. Vapaaehtoisen eläkejärjestelyn kustannukset olivat yhtiölle vuonna 2010 toimitusjohtajan osalta 84 000 euroa ja kahden johtoryhmän jäsenen osalta 30 000 euroa, yhteensä 114 000 euroa.

Toimitusjohtajan palkitseminen ja toimisuhte

Cramon toimitusjohtajalla on kirjallinen toimisuhtedesopimus, jonka hallitus on hyväksynyt. Kiinteän perusvuosipalkan lisäksi toimitusjohtajalle maksettavat palkkiot sisältävät tulokseen perustuvan kannustinosuuden, joka on hallituksen päätöksen mukaisesti sidottu konsernin taloudellisiin tavoitteisiin ja/tai henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Vuonna 2010 toimitusjohtajalle maksettu enimmäisbonus oli 65 prosenttia peruspalkasta. Toimitusjohtajan palkkioihin kuuluvat myös luontoisedut, kuten auto ja puhelin. Ylimmän johtoryhmän jäsenenä toimitusjohtaja osallistuu pitkäaikaiseen osakeomistussuhteen, ja lisäksi hän kuuluu kaikkien Cramon optio-ohjelmien piiriin.

Toimitusjohtajan toimisuhteen irtisanomisaika on 6 kuukautta. Tältä ajalta

hän saa täyttä palkkaa. Työnantajan päätäessä toimisuhteen toimitusjohtaja voi olla lisäksi oikeutettu 18 kuukauden palkkaa vastaavaan erorahaan.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Lakisääteisen eläketurvan lisäksi Cramo tarjoaa toimitusjohtajalle vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Toimitusjohtajan vapaaehtoisen eläkejärjestelyn kustannukset olivat yhtiölle 84 000 euroa vuonna 2010. Toimitusjohtajan eläke on 60 prosenttia vuosipalkasta, ja se lasketaan keskiarvona vuosipalkasta viimeisen viiden vuoden ajalta ennen eläkkeelle jäämistä.

Toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän palkat ja palkkiot

Yllä olevassa taulukossa on esitetty toimitusjohtajalle ja konsernin johtoryhmälle vuonna 2010 maksetut palkkiot.

SISÄINEN VALVONTA

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaan hallitus vastaa sisäisen valvonnan toimintaperiaatteiden määrittelystä ja prosessin toiminnan seurannasta. Näin varmistetaan konsernin kannattava toiminta. Cramo on määritellyt sisäisen valvonnan prosessiksi, jota toteuttavat hallitus, johto ja Cramon henkilöstö kaikilla tasoilla. Sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa johdon kohtuullinen varmuus siitä, että

- toiminnot ovat tehokkaita, toimivia sekä strategian ja tavoitteiden mukaisia
- taloudellinen raportointi ja johdon saamat tiedot ovat luotettavia, täydellisiä ja ajantasaisia
- konserni noudattaa sovellettavia lakeja ja määräyksiä sekä Cramon sisäisiä toimintaohjeita.

CRAMON SISÄISEN VALVONNAN RAKENNE

Sisäisen valvonnan määrittelymallin pohjaksi Cramo on ottanut Committee of Sponsoring Organisations (COSO) -järjestelmän, jota on muokattu yhtiön tarkoituksen mukaan. Malliin on esimerkiksi lisätty strategisia ja liiketoimintatavoitteita tukevia

elementtejä. Konsernin hallitus keskittyy omistaja-arvon luomiseen ja suojaamiseen. Hyvän hallinnointitavan mukaisesti hallitus varmistaa, että Cramolla on sisäisen valvonnan periaatteet, ja seuraa lisäksi yhtiön sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan tehokkuutta.

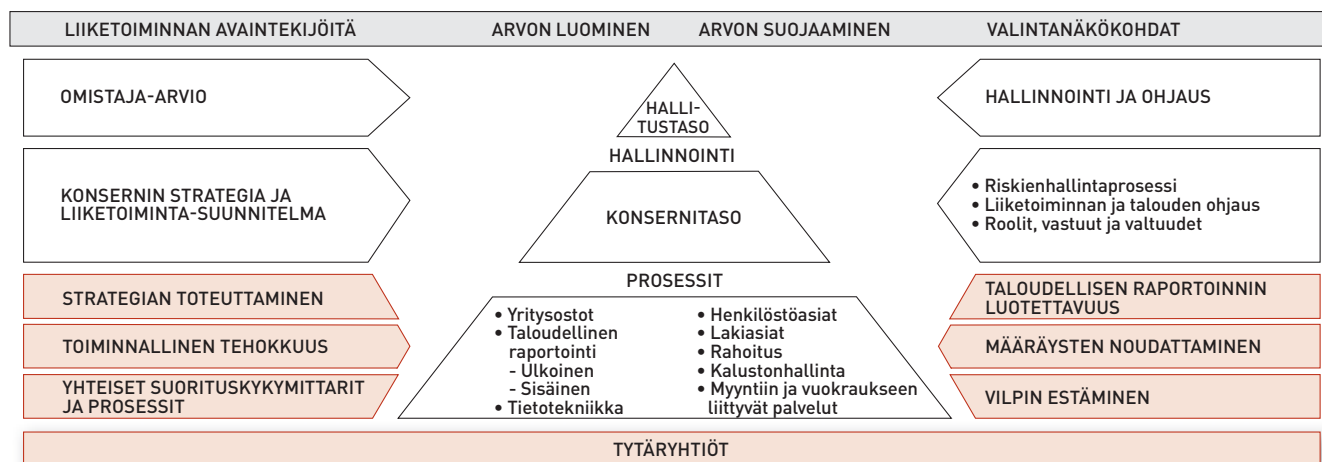
Cramon sisäisen valvonnan järjestelmä koostuu

- hallituksen määrittämistä sisäistä valvontaa, riskienhallintaa ja hyvää hallinnointitapaa koskevista toimintaohjeista ja periaatteista
- johtajistosta, joka valvoo toimintaohjeiden ja periaatteiden toteuttamista ja soveltamista
- konsernin talous- ja kehittämistoiminnasta, joka seuraa toimintojen tehokkuutta sekä taloudellisen ja johtamiseen liittyvän raportoinnin luotettavuutta
- kokonaisvaltaisesta riskienhallintaprosessista, joka tunnistaa, arvioi ja lieventää Cramon tavoitteiden toteuttamista uhkaavia riskejä
- toimintatavoista, joilla varmistetaan kaikkien sovellettavien lakien, määräysten, sisäisten toimintaohjeiden ja eettisten arvojen noudattaminen
- tehokkaasta valvontaympäristöstä kaikilla organisaatiotasolla ja kutakin prosessia varten muokatusta valvontatoiminnoista
- yhteisistä eettisistä arvoista ja kaikkia työntekijöitä koskevasta vahvasta sisäisen valvonnan kulttuurista
- hallituksen tarkastusvaliokunnasta ja konsernin sisäisestä tarkastustoiminnasta, jotka seuraavat sisäisen valvonnan tehokkuutta

SISÄISET VALVONTATOIMET

Cramon sisäinen valvonta koostuu hallitus- ja johtoryhmätason toiminnoista sekä erilaisista talous- ja laskentatoiminnoista. Valvontatoimilla tarkoitetaan toimintaohjeita ja menettelytapoja, joilla varmistetaan, että johdon ohjeet toteutuvat. Lisäksi ne auttavat varmistamaan, että yrityksen tavoitteiden saavuttamista uhkaavien riskien osalta ryhdytään tarvittaviin toimiin.

RISKIENHALLINTAJÄRJESTELMÄ

Organisaation kaikille tasoille on määritetty valvontatoimet, joilla varmistetaan, että kaikkia sovellettavia lakeja, määräyksiä, sisäisiä toimintaohjeita ja eettisiä arvoja noudatetaan. Niihin kuuluvat muun muassa hyväksynnit, valtuutukset, tarkastukset, täsmätykset, suoritusten seuranta, omaisuuden suojaaminen ja tehtävien eriyttäminen.

Konsernin liiketoiminta-alueiden ja konsernitoimintojen johtajat ovat vastuussa omien alueidensa lainsäädännön ja määräysten kehityksen seuraamisesta ja asianmukaisesta tiedottamisesta organisaatiolle. Liiketoiminta-alueiden ja konsernitoimintojen johtajat vastaavat riittävien valvontatoimien sekä määräysten noudattamista koskevan koulutuksen järjestämisestä yksikössään.

RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta on kiinteä osa Cramo-konsernin valvontajärjestelmää. Sen tarkoituksena on varmistaa, että konsernin liiketoimintaan kohdistuvat riskit tunnistetaan ja että niitä arvioidaan ja seurataan jatkuvasti. Yhtiön riskienhallintapolitiikan mukaisesti riskienhallinta tarkoittaa jatkuvaa ja järjestelmällistä toimintaa, jonka tarkoituksena on estää henkilövahingot, turvata Cramo-konsernin ja kaikkien sen konserniyhtiöiden omaisuus ja varmistaa vakaa ja kannattava liiketoiminta.

MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA RISKIENHALLINTATOIMET

Cramo-konsernin laajentuminen ja liiketoiminnan kehitys perustuvat osittain yritysostoihin. Yritysosojen riskit liittyvät muun muassa paikallisten markkinoiden tunteeseen, asiakkaisiin, avainhenkilöihin ja

toimittajiin. Tavoitteena on ottaa riskit huomioon huolellisen valmistelun ja yrityskauppojen järjestelmällisen seurannan avulla.

Riskienhallintatoimien tarkoituksena on turvata Cramo-konsernin pitkän aikavälin kilpailukyky. Hallitus ja konsernijohto ovat vastuussa strategisten, operatiivisten ja rahoitusriskien, olosuhde- ja ympäristö-riskien sekä näihin liittyvän vakuutusturvan hallinnasta.

Liiketoimintariskien hallinta

Cramo-konsernin liiketoimintaan vaikuttaa suuressa määrin aktiivisuus rakentamis- ja kiinteistömarkkinoilla, joilla kausivaihtelut ovat tyypillisiä. Toisaalta konserniin eivät vaikuta yksittäiset asiakkaat tai hankkeet, koska sillä on useille markkinoille ulottuva laaja asiakaskunta. Lisäksi yhtiön vuokrauskaluston käyttöasteen jatkuva hallinta ja optimointi ovat konsernille erittäin tärkeitä menestystekijöitä.

Hallitus arvioi konsernin ja sen liiketoimintayksiköiden taloudellista tulosta kuu-kausittain. Liiketoiminnan riskejä vähentää konsernin vuokrauskaluston jakautuminen alueellisesti 288 operatiiviseen toimipisteeseen yhdessätoista maassa.

Rahoitusriskien hallinta

Konserni rahoittaa toimintansa tulo-rahoituksen lisäksi pankkilainoilla ja koneiden leasingsoimuksilla. Konsernin pääasialliset rahoitusriskit ovat rahavirran korkoriski, valuuttariski, luottoriski ja likviditeettiriski. Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoihin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseen voidaan käyttää apuna

johdannaissoimuksia, kuten koronvaihtosopimuksia. Valuuttariski muodostuu pääasiassa nettosijoituksista ulkomaisiin yksiköihin sekä valuuttamääräisistä lainoista, ja suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä. Konserniyhtiöiden ostot ja myynnit tehdään pääasiassa kunkin yksikön toimintavalueella, ja siten konserni ei altistu merkittävässä määrin näihin transaktioihin liittyville valuuttakurssiriskeille.

Konsernirahoitus tunnistaa, analysoi ja hallitsee rahoitusriskejä yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa.

Ympäristöriskien hallinta

Cramo-konsernin ympäristöystävällisen toiminta-ajatuksen tavoitteita ovat asian- tuntevasti huollettujen laitteiden korkea käyttöaste sekä laitteiden ja käytetyn energian aiheuttaman ympäristökuormituksen minimointi. Cramo-konserni kiinnittää näihin näkökohtiin erityistä huomiota vuokrattavien koneita ja laitteita ostaessaan. Cramo-konsernin laadunhallintajärjestelmää ohjaa Det Norske Veritasin myöntämä ISO 9001:2000 -laatusertifikaatti, joka kattaa yhtiön kaikki toiminnot ja toimipisteet Suomessa. Cramon toiminnot Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa on sertifioitu ISO 14001 (ympäristö)- ja ISO 9001 (laatu) -järjestelmän mukaisesti. Sisäinen auditointi on jatkuvaa, ja ajoittain järjestetään myös ulkoisia arviointia.

Vakuutusturva

Kattava vakuutusturva on olennainen osa Cramo-konsernin riskienhallintaa. Toimiva johto arvioi jatkuvasti vakuutusturvan riittävyyttä ja kattavuutta konsernin toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen.

CRAMON KOKONAISVALTAISEN RISKIENHALLINNAN JÄRJESTELMÄ

KOKONAISVALTAISEN RISKIENHALLINTA			
STRATEGINEN SUUNNITTELU	RISKIEN TUNNISTAMINEN JA PRIORISOINTI	PROSESSIT JA VALVONTA	INVESTOINTIEN HALLINTA
• Strateginen suunnittelu toimii kokonaisvaltaisen riskienhallinnan pohjana • Strategia ja strategiset projektit • Tytäryhtiöiden liiketoiminta-suunnitelmat • Muut lähtötiedot riskienhallintaan	• Strategiaan liittyvien riskialueiden tunnistaminen konserni- ja yhtiötasolla • Riskien luokittelu • Strategiset riskit • Operatiiviset riskit • Taloudelliset riskit • Olosuheriskit • Ympäristöriskit • Muut riskit • Riskialueiden priorisointi seuraavien seikkojen suhteen • Vaikutuksen laajuus • Todennäköisyys • Toimintasuunnitelma	• Tavoitteiden saavuttamisen ja strategian toteuttamisen kannalta tärkeimpien prosessien valinta • Tärkeimpien valvontatoimien tunnistaminen • Muiden prosessien (esim. tukitoimintojen) ja valvontatoimien tarkastelu ENNAKOIVIEN INDIKAATTOREIDEN VALINTA • Ennakoivien indikaattoreiden valinta ensisijaisten riskialueiden mukaisesti ja riskien laajuuden mittaamiseksi • Indikaattoreita ovat sekä ulkoiset indikaattorit (markkinaindikaattorit) että sisäiset indikaattorit (yhtiön indikaattorit) • Ennakoivia indikaattoreita käytetään yhdessä tavanomaisten johdon raportointitietojen kanssa	• Investoinnit pitkäaikaisiin varoihin • Yritystojen pitkäaikaiset varat • Pääoman ja hyväksyntöjen kustannus VALMIUSSUUNNITTUELU NORMAALIT OLOSUHTEET LASKUSUHDANNE KRIISI • Ennakoivien indikaattoreiden seuranta-prosessi • Johtopäätökset indikaattoreista päivittäiseen päätöksentekoon ja toimintaan • Vuokrausliiketoiminnan toiminnalliset suojaukset • Tilanteen vakavuuden tunnistaminen ja määrittäminen ennakoivien indikaattoreiden avulla • Valmiussuunnitelma tietyssä tilanteessa tehtävistä toimista • Valmiussuunnitelman mukaisten toimien toteuttaminen tarpeen mukaan

KOKONAISVALTAISEN RISKIENHALLINTA

Riskienhallinnan muodostama kokonaisuus on merkittävä osa Cramo-konsernin valvontajärjestelmää. Sen tarkoituksena on varmistaa, että konsernin liiketoimintaan kohdistuvat riskit tunnistetaan ja niitä arvioidaan ja seurataan jatkuvasti. Kokonaisvaltainen riskienhallinta on Cramo-konsernin strategiaprosessiin, operatiiviseen suunnitteluun, päivittäiseen päätöksentekoon ja toiminnan valvontaan integroitu jatkuva prosessi. Se on myös osa konsernin sisäistä valvontaympäristöä.

Hallitus, konserni johto ja konsernin talous- ja rahoitusosasto ovat vastuussa strategisten, operatiivisten ja rahoitusriskien, olosuhte- ja ympäristöriskien sekä näihin liittyvän vakuutusturvan hallinnasta. Toimitusjohtajat laativat lisäksi vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä maa-kohtaisen riskiprofiilin. Riskiprofiili ja siihen liittyvä riskienhallintaohjelma on mukautettava kyseistä tytäryhtiötä vastaavaksi.

Osana strategista suunnittelua Cramo on tunnistanut voitettavat taistelut -tavoitteiden toteuttamiseen liittyviä riskejä sekä konsernin että toimintamaiden tasolla. Riskialueet on asetettu tärkeysjärjestykseen vaikutuksen laajuuden ja todennäköisyyden perusteella. Myös toimintasuunnitelma on laadittu.

Strategian seurantaan kuuluu tiettyjen ennakoivien indikaattoreiden aktiivinen

seuranta, jonka avulla pyritään havaitsemaan muutokset markkinaolosuhteissa tai yhtiön toiminnassa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Ennakoivat indikaattorit voidaan jakaa ulkoisiin ja sisäisiin indikaattoreihin. Ulkoisia indikaattoreita ovat esimerkiksi bruttokansantuotteen ja rakentamisen kasvuvauhti sekä luottamusindeksit; sisäisiä indikaattoreita ovat esimerkiksi vuokrauskaluston käyttöasteet ja siirtokelpoisten tilojen tilauskanta. Cramo seuraa varsinaisten indikaattorien lisäksi myös useita päivittäisessä vuokraustoiminnassa ilmeneviä heikkoja signaaleja.

VUOKRAUSLIIKETOIMINTOJEN TOIMINNALLINEN SUOJAUTUMINEN

Cramo on luonut joukon toiminnallisia suojaus- ja riskiä lisääviä vuokrausliiketoiminnan joustavuutta ja vähentävät sen altistumista riskeille. Cramo on ensinnäkin pyrkinyt vähentämään liiketoiminnan riskialttiutta kehittämällä siirtokelpoisten tilojen liiketoimintaa aktiivisesti. Siirtokelpoisten tilojen kysyntä on kone- ja laitevuokrausta vähemmän riippuvainen talouden suhdanteista. Vuokrasopimukset ovat pidempiä, ja julkisen sektori on tärkeä asiakassegmentti.

Toiseksi Cramo keskittyy vähentämään asiakasriskejään kasvattamalla, laajentamalla ja tasapainottamalla asiakaskuntansa siten, että riippuvuus yksittäisistä

asiakkaista ja asiakassegmenteistä vähennee. Kolmanneksi Cramo rajoittaa maantieteellistä riskialttiutta laajentamalla liiketoimintansa maantieteellistä ulottuvuutta.

Lisäksi Cramo rajoittaa pääomavaltaisuuttaan konserninlaajuudella kalustonhallinta- ja rahoitusstrategialla. Cramon kalustonhallintastrategian ansiosta konserni voi nopeasti reagoida kysynnän muutoksiin joko siirtämällä kalustoa laajan kansainvälisen toimipisteverkostonsa sisällä tai myymällä ylimääräistä kalustoa vakiintuneiden myyntikanavien kautta. Kaluston rahoitusstrategia auttaa Cramoa luomaan joustavan rahoitusyhdistelmän, joka vastaa niin pitkäaikaisiin kaluston rahoitustarpeisiin kuin lyhytaikaisiin kysynnän muutoksiinkin kustannustehokkaasti ja riskejä minimoiden.

VALMIUSSUUNNITTELU LÄPI KOKO LIKETOIMINTASYKLIN

Cramon valmiussuunnitelmassa määritetään toimet, joihin ryhdytään markkinoiden kääntyessä laskuun niin konserni- kuin tytäryhtiötasollakin. Normaaleissa markkinaolosuhteissa Cramon valmiussuunnitelmaan liittyvät toimet keskittyvät suunnitteluun ja liiketoimintaympäristön aktiiviseen seurantaan. Ennakoivista indikaattoreista ja keskeisistä tunnuslukuista tehtävät johtopäätökset otetaan huomioon

päivittäisissä liiketoiminnallisissa päätöksissä toimintasyklin vaiheesta riippumatta. Lisäksi Cramo keskittyy jatkuvasti parantamaan vuokrausliiketoiminnan toiminnallisia suojauksia.

Laskusuhdanteessa tai kriisissä ennakkoindikaattoreita käytetään lisäksi tilanteen vakavuuden tunnistamiseen ja määrittämiseen. Tilanneanalyysin pohjalta toteutetaan valmiussuunnitelmia tarvittavassa määrin. Valmiussuunnitelman mukaisia toimia laskusuhdanteessa ovat mm. investointien vähentäminen, käyttöleasigilla rahoitetun kaluston palauttaminen, organisaation ja toimipisteverkoston uudelleenjärjestely, kaluston siirrot ja myynnit, alihankintatyön vähentäminen sekä erilaiset kiinteiden kulujen leikkaukset.

VASTUU RISKIENHALLINNASTA

Vastuu konsernin riskienhallintaprosessien toimivuuden ja kokonaisvaltaisuuden valvonnasta ja varmistamisesta kuuluu hallitukselle. Hallitus määrittää yhtiön riskinsietokykyä vallitsevien olosuhteiden mukaan.

Konsernin operatiivinen johto vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta sekä tavoitteita uhkaavien riskien valvonnasta ja hallinnasta. Operatiivinen johto on sitoutunut tukemaan riskienhallintatoimien toteuttamista kaikin tavoin sekä varmistamaan riskienhallintaprosessin toimivuuden ja riittävien resurssien saatavuuden.

Riskienhallinnan arviointien koordinoimista vastaa konsernin talous- ja rahoitusosasto, joka myös tukee johtoa, eri liiketoimintayksiköitä ja muita tukitoimintoja riskienhallintaohjelman toteuttamisessa. Osasto on vastuussa yksiköiden ohjauksesta ja neuvonnasta sekä toiminnan käytännön toteutuksen valvonnasta.

Konsernin talous- ja rahoitusosastoon kuuluva sisäisen tarkastuksen yksikkö tekee läheistä yhteistyötä yrityksen riskienhallinnan kanssa ja keskittyy toiminnassaan riskien arviointiin.

Liiketoimintayksiköt ja yritystoiminnot tunnistavat ja arvioivat omien vastualueidensa osalta suunnitteluprosesseihin kohdistuvat merkittävät riskit ja huolehtivat tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin ryhtymisen lisäksi sovitusta raportoinnista.

RISKIENHALLINTA VUONNA 2010

Vuonna 2010 riskienhallinta keskittyi arvioimaan muuttuvien markkinoiden vaikutuksia konsernin liiketoimintaan ja toimintoihin. Riskiarviointien perusteella Cramo tarkasteli ja arvioi muuttuneisiin markkinoihin liittyviä olennaisia lyhyen aikavälin strategisia tavoitteita. Lisäksi

konsernin riskienhallinta keskittyi yhtiön ydinprosessien ja kontrollien kehittämiseen. Lisäksi uudistettiin kunkin liiketoimintayksikön valmiussuunnitelmat.

SISÄINEN TARKASTUS

Cramo-konsernissa sisäinen valvonta perustuu riippumattomaan sisäiseen tarkastukseen, sisäisiin toimintaperiaatteisiin ja ohjeisiin, taloudelliseen raportointiin, valvontaan ja dokumentointiin sekä prosessien ja menettelytapojen läpinäkyvyyteen. Erytishuomiota on kiinnitetty operatiivisten toimintojen järjestelmällisyyteen toimipisteissä, vuokrauskaluston hallintaan ja selkeään raportointiin.

Sisäinen tarkastus tutkii ja arvioi organisaation hallinnon, riskienhallintaprosessin ja sisäisen valvontarakenteen riittävyyttä ja tehokkuutta sekä toiminnan laatua organisaation toteuttaessa sille kuuluvia tehtäviä määritettyjen tavoitteidensa saavuttamiseksi. Tarkastukseen kuuluu

- taloudellisten ja toiminnallisten tietojen luotettavuuden ja asianmukaisuuden tarkastaminen
- toimintoihin merkittävästi vaikuttavien toimintaohjeiden, suunnitelmien, menettelytapojen, lakien ja määräysten noudattamisen tarkastaminen
- omaisuuden turvaamistapojen tarkastaminen ja tilanteen mukaan omaisuuden olemassaolon toteaminen
- resurssien hankinnan, käyttämisen ja suojauksen taloudellisuuden ja tehokkuuden tarkastaminen ja arviointi
- toimintojen ja ohjelmien tarkastaminen sen toteuttamiseksi, ovatko tulokset määritettyjen tavoitteiden mukaisia ja toteutetanko toimintoja ja ohjelmia suunnitelman mukaisesti
- tiettyjen toimintojen tarkastaminen hallituksen tai johdon pyynnöstä
- yhteisten valvontatoimien tehokkuuden seuranta ja arviointi
- tarkastettavan organisaation riskientunistus- ja hallintajärjestelmän tehokkuuden seuranta ja arviointi.

Tarkastusvaliokunta vahvistaa konsernin sisäisen tarkastuksen yksikön työjärjestyksen ja vuosittaisen tarkastussuunnitelman sekä arvioi yksikön toimintaa. Yksikkö tekee säännöllisiä tarkastuskäyntejä Cramon toimipisteisiin eri maissa. Lisäksi sisäinen tarkastus vastaa konsernin eri yksiköiden toiminnan tehokkuuden ja määräysten noudattamisen arvioinnista. Sisäisen tarkastuksen päällikkö raportoi tuloksista ja suositeltavista toimista tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle. Sisäisen tarkastuksen päällikkö raportoi hallinnollisesti

talous- ja rahoitusjohtajalle sekä esittelee auditointien tulokset konsernin johdolle.

TALOUDELLISTA RAPORTOINTIA KOSKEVA SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Lisätietoja taloudelliseen raportointiin liittyvästä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on dokumentissa Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, joka on julkaistu Internet-sivuillamme.

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN YLEINEN KEHITTÄMINEN VUONNA 2010

Konsernin johtoryhmä toteutti strategisia analyysejä valmistellessaan Cramo-konsernin visiota, strategiaa, missiota, arvoja sekä strategisia ja taloudellisia tavoitteita kaudelle 2010-2013. Analysoituja kysymyksiä olivat esimerkiksi eri konserniyksiköiden toimintaympäristöt, Cramon asemointi markkinoilla ja liiketoimintamallin arviointi. Toimipistekohtaista kannattavuutta ja toimintaedellytyksiä eri markkinoilla arvioitiin myös riskinäkökulmasta. Vuonna 2010 Cramo jatkoi One Cramo Enterprise Rental-sovelluksen käyttöönottoa ja paransi edelleen Cramo Business intelligence (CraBi)-raportointityökalua konsernin raportoinnin kehittämiseksi ja yhtenäistämiseksi.

TALOUDELLISEEN RAPORTOINTIPROSESSIIN LIITTYVÄN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN KEHITTÄMINEN VUONNA 2010

Vuonna 2010 konsernin talous- ja kehittämistoiminto arvioi kontrollien tehokkuutta eri tytäryhtiöissä varmistaa, että määritettyjä kontrolleja toteutetaan johdonmukaisesti. Kussakin tytäryhtiössä toteutettiin kontrollien itsearviointi. Konsernin sisäisen tarkastuksen tuella tehty itsearviointi perustuivat vuonna 2009 kehitettyyn ja testattuun kontrollityökaluun, johon on määritetty konsernitasolla eri liiketoimintaprosessien kontrollitavoitteet. Koska liiketoimintaprosessien kontrollien arviointi sisältää myös taloudelliseen raportointiin liittyviä kysymyksiä, itsearviointityökalu parantaa taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvää sisäistä valvontaa. Tytäryhtiöiden lisäksi kontrollien itsearviointi toteutettiin konsernin kalustonhallintatoiminnassa. Muiden konsernitoimintojen osalta itsearviointi toteutetaan lähivuosi suunnitelman mukaan. Myös juridisten uudelleenjärjestelyjen vaikutusten kontrolleja arvioitiin ja kehitettiin edelleen. Lisäksi toimipistetaso sisäisiä tarkastuksia jatkettiin edellisten vuosien tapaan.

VUODEN 2011 PAINOPISTEALUEET

Vuoden 2011 keskeisiä teemoja ovat tuoksellinen liiketoiminnan ohjaus sekä sisäisen ja ulkoisen raportoinnin eheys. Painopistealueisiin kuuluvat tehostettujen kontrollitoimenpiteiden täytäntöönpanon jatkaminen ja taloudelliseen raportointiin liittyvien kontrollien riittävyyden ja tehokkuuden operatiivinen seuranta. Lisäksi konsernin talous- ja kehittämistoiminto päivittää taloushallinnon käsikirjan osana taloudellisen raportoinnin vahvistamista. Konsernin talous- ja kehitystoiminto määrittä vuonna 2010 omat voitettavat taistelutaudelle 2011–2013, joihin liittyviä projekteja ja tavoitteita työtetään edelleen vuonna 2011.

Vuonna 2011 sisäisen valvonnan kehittämiseen kuuluu myös valittujen tytäryhtiöiden kontrollien seuranta. Arvioitavien tytäryhtiöiden valinta tapahtuu riskiperusteisesti, ja arvioinnin toteuttaa konsernin sisäinen tarkastus. Prosessissa hyödynnetään tytäryhtiöiden vuonna 2010 toteuttamia kontrollien itsearviointeja. Itsearviointien tulokset kootaan yhteen, ja tulosten pohjalta suunnitellaan sekä toteutetaan parannustoimia, jotka edistävät sisäisen valvonnan toimivuutta. Myös konsernin IT-toiminnossa tullaan suorittamaan

kontrollien itsearviointi. Lisäksi toimipisteiden sisäistä tarkastusta kehitetään ja yhdenmukaistetaan edelleen.

Konsernin sisäinen tarkastus toteuttaa lisäksi kontrollien tarkastuksen Ruotsissa hiljattain käyttöön otetun uuden vuokrausjärjestelmän osalta. Vuokrausjärjestelmä otetaan lähivuosina käyttöön myös muissa liiketoimintayksiköissä.

SISÄPIIRIASIOIDEN HALLINTO

Cramo noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sisäpiirisääntöjä. Yhtiön sisäiset sisäpiirisäännöt päivitetään säännöllisesti sekä asetetaan kaikkien pysyvien sisäpiiriläisten sekä työntekijöiden nähtäville. Euroclear Finland Oy pitää sisäpiirirekisteriä Cramon pysyvistä sisäpiiriläisistä.

Cramo edellyttää henkilöstöltään ja yhteistyökumppaneiltaan sisäpiirisääntöjen noudattamista. Sisäpiiriasioiden hoidosta ja valvonnasta vastaa talous- ja rahoitusjohtaja.

TILINTARKASTAJAT

Yhtiöllä on vähintään yksi ja enintään kaksi tilintarkastajaa, joiden on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai tilintarkastusyhteisöjä. Tilintarkastajien toimikausi päättyy

valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Jos varsinainen yhtiökokous valitsee ainoastaan yhden tilintarkastajan eikä tämä ole Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö, on valittava yksi varatilintarkastaja.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 13.4.2010 valittiin yhtiön tilintarkastajaksi vuonna 2011 pidettävän seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti KHT-yhteisö Ernst & Young Oy, joka on nimittänyt päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT Erkka Talvingon. Sekä Talvinko että Ernst & Young Oy ovat toimineet yhtiön tilintarkastajina vuodesta 2006.

TILINTARKASTAJIEN PALKKIOT

1 000 €	2010	2009	Muutos, %
Tilintarkastuspalkkiot	654	621	5,31
Veroneuvonta	94	126	-25,40
Muut palvelut	249	85	192,94
Kulut yhteensä	997	832	19,83

HALLITUS

31.12.2010

6. 3. 7. 1. 5. 2. 4.

1. Stig Gustavson

S.1945, Suomen kansalainen, vuorineuvos, tekniikan tohtori (h.c.) ja DI. Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2007, jäsen vuodesta 2006, Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtaja.

Keskeinen työkokemus: Konecranes Oyj:n toimitusjohtaja ja konsernijohtaja 1994–2005, KONEen Nosturidivisioonan toimitusjohtaja 1988–1994, useita johtotehtäviä suomalaisissa suuryrityksissä 1969–1988.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja seuraavissa: Konecranes Oyj, Stiftelsen Arcada, Svenska Handelsbanken AB (publ) Suomen aluepankki, Tekniikan Akatemia -säätiö.

Hallituksen varapuheenjohtaja seuraavissa: Mercantile Oy Ab, Dynea Oy.

Hallituksen jäsen seuraavissa: Vaisala Oyj. Keskinäisen eläkevakuutusyhtiö Varman hallintoneuvoston jäsen; Senior Regional Advisor, IK Investment Partners

Yhtiöstä ja suurimmista osakkeenomistajista riippumaton.

2. Eino Halonen

S. 1949, Suomen kansalainen, rahoitusneuvos, ekonomi. Hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2007, jäsen vuodesta 2003, Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja.

Keskeinen työkokemus: Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen toimitusjohtaja 2000–2007.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen jäsen seuraavissa: Metsäliitto-konserni, YIT Oyj *Yhtiöstä riippumaton ja Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Suomen entisenä toimitusjohtajana suurimmista osakkeenomistajista riippuvainen 31.12.2010 saakka.*

3. Fredrik Cappelen

S. 1957, Ruotsin kansalainen, B.Sc. (Business Administration). Hallituksen jäsen vuodesta 2008, Tarkastusvaliokunnan jäsen.

Keskeinen työkokemus: Nobian konsernijohtaja 1995–2008.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja seuraavissa: Bygghem AB, Munksjö AB, Dustin AB, Sanitec Oy Hallituksen jäsen seuraavissa: Securitas AB, Granngården AB

Yhtiöstä ja suurimmista osakkeenomistajista riippumaton.

4. Victor Hartwall

S. 1966, Suomen kansalainen, KTM. Hallituksen jäsen vuodesta 2010, Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen.

Päätoimi: K. Hartwall Invest Oy Ab:n toimitusjohtaja.

Keskeinen työkokemus: Lankapaja Oy:n varatoimitusjohtaja 2001–2006.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja: Lankapaja Oy Hallituksen jäsen:

K. Hartwall Oy Ab

Yhtiöstä riippumaton, mutta ei riippumaton suurimmista osakkeenomistajista.

5. Thomas von Hertzen

S. 1952, Suomen kansalainen, KTM. Hallituksen jäsen vuodesta 2010, Tarkastusvaliokunnan jäsen.

Päätoimi: Hartwall Capital Oy Ab:n toimitusjohtaja.

Keskeinen työkokemus: Johtaja, M&A, Business Development, OMYA Management AG 2007–2009; useita johtotehtäviä OMYA Groupissa 1995–2007.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja seuraavissa: Karelia-Upofloor Oy, Oy Bond & Stock Ab, Skanditrä Ab *Yhtiöstä riippumaton, mutta ei riippumaton suurimmista osakkeenomistajista.*

6. Jari Lainio

S. 1955, Suomen kansalainen, rakennusmestari. Hallituksen jäsen vuodesta 2009, Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen.

Päätoimi: Lainio & Laivoranta Oy:n toimitusjohtaja, Rakennustoimisto Lainio & Laivoranta Oy:n toimitusjohtaja.

Keskeinen työkokemus: Rakennustoimisto Laivoranta Oy:n toimitusjohtaja 1989–1994, Rakennustoimisto Laivoranta Oy:n teknillinen johtaja 1986–1989, Rakennustoimisto Lainio & Laaksonen Oy:n toimitusjohtaja 1982–1986.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen jäsen seuraavissa: Turun Rakentamistaidon edistämissäätiö; Rakennusteollisuus RT, Lounais-Suomi *Yhtiöstä ja suurimmista osakkeenomistajista riippumaton.*

7. Esko Mäkelä

S. 1943, Suomen kansalainen, teollisuusneuvos, DI, MBA. Hallituksen jäsen vuodesta 2007, Tarkastusvaliokunnan jäsen.

Keskeinen työkokemus: Varatoimitusjohtaja, talousjohtaja YIT OYJ.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja: Everalis Oy *Yhtiöstä ja suurimmista osakkeenomistajista riippumaton.*

Mika Puittinen

Hallituksen sihteeri
(ei hallituksen jäsen)

”Riippumattomalla” tarkoitetaan, ettei hallituksen jäsenellä ole jäsenyyttään lukuun ottamatta olennaista suhdetta Cramoon ja että jäsen on riippumaton yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista.

Lisätietoja hallituksen toiminnasta on sivuilla 40–43.

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

31.12.2010

1. Vesa Koivula

S. 1954, Suomen kansalainen, DI
Toimitusjohtaja vuodesta 2003.
Cramon palveluksessa vuodesta 2003.

Aiempi työkokemus: Fiskars Inha, Ähtärin tehtaasta, toimitusjohtaja 2001–2003 ja varatoimitusjohtaja 1995–2001; Morus Oy, toimitusjohtaja 1992–1995.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen jäsen seuraavissa: Marinetek Group Oy, European Rental Association.

2. Göran Carlsson

S. 1958, Ruotsin kansalainen, tekniikan opinnut Lundin yliopistossa Ruotsissa. Varatoimitusjohtaja vuodesta 2006. Vastannut Tanskan, Puolan, Tsekin tasavallan ja Slovakian toiminnoista vuodesta 2009. Cramon palveluksessa vuodesta 2005.

Aiempi työkokemus: Cramo AB, konsernijohtaja 2005; FläktWoods Group, johtaja 2002–2004; Electrolux South Africa, toimitusjohtaja 1998–2001; The Lux Group, konsernijohtaja 1993–1998; Lux France, toimitusjohtaja 1991–1993; Electrolux Philippines, toimitusjohtaja 1986–1991; Electrolux Far East, toimitusjohtaja 1984–1986.

3. Martti Ala-Härkönen

S. 1965, Suomen kansalainen, KTT, TkL Talous- ja rahoitusjohtaja vuodesta 2006. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006. Cramon palveluksessa vuodesta 2006.

Aiempi työkokemus: WM-data Oy, talousjohtaja 2004–2006; Novo Group Oyj, johtaja, liiketoiminnan kehitys-, talous- ja rahoitusjohtaja 1998–2003; Postipankki Oy, rahoituspäällikkö, emissiopäällikkö 1995–1998.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen jäsen seuraavassa: Kauppatieteellinen yhdistys.

4. Ossi Alastalo

S. 1966, Suomen kansalainen, opinnut Tampereen teknillisessä korkeakoulussa. Johtaja, siirtokelpoiset tilat, vuodesta 2006. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006. Cramon palveluksessa vuodesta 2000.

Aiempi työkokemus: Tilamarkkinat Oy (myöhemmin Cramo Instant Oy), toimitusjohtaja 2001–2006, varatoimitusjohtaja 1999–2001 ja logistiikkajohtaja 1989–1999.

5. Erik Bengtsson

S. 1969, Ruotsin kansalainen, M.Sc. (Industrial Engineering). Johtaja, Ruotsi, vuodesta 2008. Cramon palveluksessa vuodesta 2005.

Aiempi työkokemus: Cramo Sverige AB, itäisen alueen aluejohtaja 2005–2008; Toyota Material Handling (BT Svenska), myyntijohtaja 2001–2005; Parker Hannifin, tuotantoinisinööri ja kenttämyynti 1995–2001.

6. Tatu Hauhio

S. 1970, Suomen kansalainen, KTM. Johtaja, Suomi, vuodesta 2006. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006. Cramon palveluksessa vuodesta 2004.

Aiempi työkokemus: RK-konserni, projektivuokrauksen ja ulkomaantoimintojen johtaja 2004–2005; Suomen Projektivuokraus Oy, kehitysjohtaja 2003; Cap Gemini Oy, IT-konsultti, laatu- ja riskienhallintatehtävät 1997–2002.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja seuraavissa: Imaginative Minds Oy.

7. Martin Holmgren

S. 1967, Ruotsin kansalainen, B.Sc. (Bus. Admin.). Johtaja, kalustonhallinta / kone- ja laitevuokraus vuodesta 2009. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2009. Cramon palveluksessa vuodesta 2003.

Aiempi työkokemus: Cramo AB, Nostinkaluston ja rakennuskoneiden tuotepäällikkö 2003–2008; Telia Mobile, kehityspäällikkö 2000–2003; ABB, hankintapäällikkö 1998–2000; Platzer Bygg, työmaapäällikkö 1989–1995.

8. Jarmo Laasanen

S. 1950, Suomen kansalainen, MBA. Johtaja, Baltian maat ja Venäjä vuodesta 2009. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006. Cramon palveluksessa vuodesta 2004.

Aiempi työkokemus: Cramo Suomi Oy, toimitusjohtaja 2004–2005; Addsoft Solutions Oy, toimitusjohtaja 2001–2004; Getronics Oy/Corp., toimitusjohtaja, Koillis-Euroopan aluepäällikkö, apulaisjohtaja 1998–2001; Olivetti Oy, palvelujohtaja, toimitusjohtaja 1992–1998; Unisys Oy, myyntipäällikkö, myyntijohtaja 1980–1992.

9. Per Lundquist

S. 1967, Ruotsin kansalainen, M.Sc. (Eng.), Tekniska Högskolan, Linköpingin yliopisto, Ruotsi. Tietohallintojohtaja vuodesta 2010. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2010. Cramon palveluksessa vuodesta 2010.

Aiempi työkokemus: Toyota Material Handling Group, tietohallintojohtaja/IT-johtaja 2004–2010; Sogeti AB, avainasiakaspäällikkö 2000–2004; Cap Gemini Telecom ja Media Lab Atherton CA, USA 1999–2000 projektipäällikkö/systeemiarkkitehti; Cap Gemini Sverige AB 1996–1999, projektipäällikkö/systeemiarkkitehti; Linköpingin yliopistollinen sairaala 1993–1996, tutkimusinsinööri (neuropsykologinen ja lääketieteellinen kuvantaminen).

10. Finn Løkken

S. 1964, Norjan kansalainen, koneteknikko. Johtaja, Norja, vuodesta 2009. Konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2009. Cramon palveluksessa vuodesta 2003.

Aiempi työkokemus: Cramo Norja, toimitusjohtaja vuodesta 2003; Bautas, aluepäällikkö 1998–2003; Stavdal Øst AS, toimitusjohtaja 1996–1998; Finn Løkken AS, toimitusjohtaja 1992–1996.

Muut luottamustehtävät: Hallituksen puheenjohtaja seuraavissa: Cramo Instant AS ja Hamar Liftutleie AS; hallituksen jäsen Norwegian Rental Association.

Lisätietoja toimitusjohtajan ja johtoryhmän vastualueista on sivulla 43.

SISÄLLYSLUETTELO SIVU

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 56

KONSERNITILINPÄÄTÖS 61

Liiketoiminnan keskeiset tunnusluvut	61
Konsernitase	62
Konsernin tuloslaskelma	63
Laskelma konsernin	
oman pääoman muutoksista	64
Konsernin rahavirtalaskelma	65
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	66
1. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet	66
2. Segmenttiraportointi	73
3. Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet	75
4. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	76
5. Myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät	76
6. Liikearvon ja muun taloudelliselta vaikutus- ajaltaan rajoittamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus	77
7. Myytävissä olevat sijoitukset	79
8. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot	79
9. Myynti- ja muut saamiset	80
10. Vaihto-omaisuus	81
11. Rahavarat	81
12. Osakepääoma ja oman pääoman rahastot	81
13. Korolliset velat	82
14. Rahoitusriskien hallinta	83
15. Laskennalliset verot	87
16. Varaukset ja muut pitkäaikaiset velat	87
17. Osto- ja muut velat	87
18. Annetut pantit ja vastuusitoumukset	87
19. Liiketoiminnan muut tuotot	88
20. Materiaalit ja palvelut	88
21. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	88
22. Poistot ja arvonalentumiset	88
23. Muut liiketoiminnan kulut	88
24. Rahoitustuotot ja -kulut	88
25. Tuloverot	89
26. Muut ei-rahavirtavaikutteiset oikaisut	89
27. Osakekohtainen tulos	89
28. Osakeperusteiset maksut	89
29. Lähipiiritapahtumat	91
30. Liiketoimintahankinnat	92
31. Eläkevelvoitteet	93
32. Raportointikauden päättymispäivän jälkeiset tapahtumat	93
33. Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n ja 10 §:n mukaiset ilmoitukset	93
34. Tunnuslukujen laskentakaavat	94
35. Osakkeet ja osakkeenomistajat	95

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS 96

Emoyhtiön tase	97
Emoyhtiön tuloslaskelma	98
Emoyhtiön rahoituslaskelma	99
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	100

ALLEKIRJOITUKSET 104

TILINTARKASTUSKERTOMUS 105

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

57. TOIMINTAVUODESTA

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Cramo Oyj on palveluyritys, joka tarjoaa kone- ja laitevuokrauspalveluja sekä vuokraa ja myy siirtokelpoisia tiloja. Kone- ja laitevuokraus koostuu rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrauksesta sekä vuokraukseen liittyvistä palveluista. Liitännäisiä palveluja ovat muun muassa työmaa- ja asennuspalvelut. Cramo Oyj on alansa johtavia palveluntarjoajia Pohjoismaissa sekä Keski- ja Itä-Euroopassa. Yhtiöllä oli tilikauden päättyessä toimintaa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tsekin tasavallassa, Slovakiassa ja Venäjällä.

Heikon talven ja kevään jälkeen sekä rakentamisessa että vuokrausmarkkinoilla tapahtui toisen vuosineljänneksen lopulla myönteinen markkinakäänne, joka vahvistui loppuvuonna 2010.

Suomessa ja Ruotsissa rakennusmarkkinat kääntyivät vuoden aikana odotetusti kasvuun. Rakentaminen lisääntyi molemmissa maissa asuinrakentamisen vetämänä 2–4 prosenttia. Ruotsissa rakentaminen ja vuokrauspalveluiden kysyntä kehittyi koko vuoden myönteisesti. Suomessa rakentaminen oli alkuvuonna korjausrakentamista lukuun ottamatta vielä vaimeaa, mutta talouden elpyminen näkyi vuoden jälkimmäisellä puoliskolla erityisesti asuinrakentamisen runsaina aloituksina.

Puolassakin rakentaminen kasvoi mutta odotetun kymmenen prosentin sijaan vain neljä prosenttia, sillä maa- ja vesirakentaminen jäi arvioitua vähäisemmäksi. Venäjällä rakentaminen säilyi edellisvuoden tasolla, mutta alueelliset erot ovat suuria.

Cramon muilla markkina-alueilla rakentamisen kokonaismarkkina ei vuositasolla kasvanut. Norjassa rakentaminen supistui noin kolme prosenttia mutta alkoi kuitenkin elpyä vuoden loppupuolella. Tanskassa rakentaminen supistui yli seitsemän prosenttia. Baltian maissa rakentaminen supistui 12–19 prosenttia. Myös Slovakiassa ja Tsekin tasavallassa markkina supistui.

Markkinaennusteet: Suomen Rakennusteollisuus 10/2010; Svensk Bygginstrumenter 10/2010; Euro-construct, 12/2010.

KATSAUS LIIKETOIMINTAAN

Cramo-konsernin liiketoimintasegmentit ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska sekä Keski- ja Itä-Eurooppa. Segmenttitietojen lisäksi Cramo raportoi siirtokelpoisten tilojen tilauskannan. Cramo-konsernin vuoden 2010 liikevaihdosta 99,6 [92,1] miljoonaa euroa eli 20,2 [20,4] prosenttia kertyi

Suomen markkinoilta, 251,9 [215,7] miljoonaa euroa eli 51,2 [47,8] prosenttia Ruotsista, 69,1 [63,4] miljoonaa euroa eli 14,1 [14,0] prosenttia Norjasta ja 29,5 [36,3] miljoonaa euroa eli 6,0 [8,1] prosenttia Tanskasta. Liikevaihdosta 49,9 [44,1] euroa eli 10,1 [9,8] prosenttia kertyi Keski- ja Itä-Euroopasta.

Liikevaihto ja EBITA-liikevoitto kehittyivät vuoden aikana myönteiseen suuntaan kaikissa markkinasegmenteissä. Liikevaihto kasvoi kaikissa muissa segmenteissä paitsi Tanskassa.

Cramo solmi katsauskaudella useita merkittäviä ulkoistussopimuksia ja onnistui vahvistamaan markkinaosuuttaan useimmilla markkina-alueillaan. Vuoden merkittävimmät asiakassopimukset tehtiin Lemminkäinen-konsernin kanssa Suomessa.

Koko vuoden kannattavuus oli Cramon odotusten mukaisesti hyvällä tasolla Suomessa ja Ruotsissa. Norjassa tulos kääntyi voitolliseksi kolmannella vuosineljänneksellä. Tanskassa sekä Keski- ja Itä-Euroopassa koko vuoden EBITA-liikevoitto oli selvästi negatiivinen, mutta Tanskassa saavutettiin vuoden viimeisellä neljänneksellä lähes nollatulos. Keski- ja Itä-Euroopassakin kaluston käyttöasteet nousivat lähes kaikissa maissa hyvälle tasolle. Siirtokelpoisten tilojen kannattavuus säilyi hyvänä koko vuoden.

Liikevaihtoa ja kannattavuutta paransivat kysynnän elpyminen ja vuonna 2009 toteutetut kulusäästöt sekä kaluston käyttöasteiden selkeä parantuminen vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Konsernin päätaavoitteet vuodelle 2010 olivat positiivinen rahavirta, kannattavuuden parantaminen sekä nettovelkaantumisasteen laskeminen. Nämä tavoitteet saavutettiin.

LIKEVAIHTO JA TULOS

Cramo-konsernin liikevaihto vuonna 2010 kasvoi 10,2 prosenttia ja oli 492,1 [446,7] miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Keski- ja Itä-Euroopassa mutta supistui Tanskassa. Liikevaihdon muutos paikallisissa valuutoissa oli 2,8 prosenttia.

EBITA-liikevoitto oli 34,5 [17,3] miljoonaa euroa ja 7,0 [3,9] prosenttia liikevaihdosta. Koko vuoden EBITA-liikevoitto oli positiivinen Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Käyttökate (EBITDA) oli 117,6 [106,0] miljoonaa euroa eli 23,9 [23,7] prosenttia liikevaihdosta.

Konsernin uudelleenorganisointikulut vuonna 2010 olivat 2,0 [6,1] ja luottotappiot

ja luottotappiovaraukset 5,0 [6,7] miljoonaa euroa. Tulos sisältää myös kaluston arvonalentumisia 0,5 [2,0] miljoonaa euroa. Optioihin liittyvät kulukirjaukset olivat 2,3 [2,3] miljoonaa euroa.

Vuoden 2010 liikevoitto (EBIT) oli 27,4 [-11,5] miljoonaa euroa eli 5,6 [-2,6] prosenttia liikevaihdosta. Tulos ennen veroja oli 4,8 [-34,2] miljoonaa euroa ja tilikauden tulos -2,2 [-39,9] miljoonaa euroa. Tilikauden nettorahoituskulut olivat 22,6 [22,7] miljoonaa euroa.

Varovaisuusperiaatteen mukaisesti yhtiö ei ole kirjannut laskennallista verosaamista useimmista tappiollisista yhtiöistään vuonna 2010. Kirjaamattoman laskennallisen verosaamisen määrä vuodelta 2010 oli 4,8 [7,9] miljoonaa euroa.

Osakekohtainen tulos oli -0,07 [-1,30] euroa. Laimennettu osakekohtainen tulos oli -0,07 [-1,28] euroa.

Sijoitetun pääoman tuotto (rullaava 12 kuukautta) oli 3,7 [-1,2] prosenttia ja oman pääoman tuotto (rullaava 12 kuukautta) -0,6 [-12,1] prosenttia.

INVESTOINNIT, POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin olivat katsauskaudella 86,2 [31,9] miljoonaa euroa, josta 33,8 miljoonaa liittyy liiketoiminta- ja yrityshankintoihin. Investointiastetta nostettiin viimeisellä vuosineljänneksellä. Investointeja kohdennettiin suunnitelmien mukaisesti Ruotsiin sekä siirtokelpoisten tilojen tuotealueelle.

Konsernin kalustoon ja aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuneet poistot ja arvonalentumiset olivat 83,1 [88,7] miljoonaa euroa. Tähän sisältyy 0,8 [2,4] miljoonaa euroa arvonalentumiskirjauksia konsernin aineellista käyttöomaisuushyödykkeistä ja myytäväksi luokitellusta kalustosta.

Yrityshankinnoista aiheutuneet aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 7,1 [28,8] miljoonaa euroa. Liikearvon yhteismäärä katsauskauden lopussa oli 148,0 [137,3] miljoonaa euroa.

RAHOITUS JA TASE

Liiketoiminnan rahavirta oli positiivinen 68,3 [76,6] miljoonaa euroa. Investointien rahavirta oli -40,9 [-11,2] miljoonaa euroa ja rahoituksen rahavirta -24,1 [-53,5] miljoonaa euroa. Katsauskauden lopussa yhtiön likvidit rahavarat olivat 22,3 [18,5] miljoonaa euroa. Nettomuutos vuoden alusta käteisvaroissa oli 3,3 [11,9] miljoonaa euroa. Konsernin rahavirta investointien jälkeen oli 27,4 [65,4]

miljoonaa euroa. Rahavirtaa pienensivät investointiasteen nosto viimeisellä vuosineljänneksellä, sekä viimeisellä vuosineljänneksellä tehdyt merkittävät sopimukset Lemminkäinen- ja Peab-konsernien kanssa.

Myytäviksi luokiteltuja omaisuuseriä oli taseessa katsauskauden päättyessä 2,7 (6,1) miljoonaa euroa. Korollinen vieras pääoma katsauskauden lopussa oli 404,3 (402,2) miljoonaa euroa. Cramo Oyj allekirjoitti joulukuussa 375 miljoonan euron pitkäaikaisen lainasopimuksen rahoittaakseen uudelleen 375 miljoonan euron syndikoidun lainajärjestelynsä. Vuodelta 2007 oleva laina olisi erääntynyt tammikuussa 2013. Uusi vakuudeton lainasopimus on pituudeltaan neljä vuotta sisältäen vuoden pidennysmahdollisuuden. Lainaa koostuu 175 miljoonan euron kertalyhenteisestä lainasta ja 200 miljoonan euron luottolimiitistä. Taloudelliset kovenantit ovat nettovelat/käyttökate sekä nettovelkaantumistaso-kovenantit. Uusi lainasopimus parantaa konsernin likviditeettiä ja pienentää korkokuluja sekä tuo joustavuutta yrityskauppojen toteutukseen.

Konsernin vaihtuvakorkoisista veloista oli 31.12.2010 suojattu koronvaihtosopimuksilla 181,3 (144,2) miljoonaa euroa. Näistä korkosuojauksista 104,9 (98,2) miljoonaa euroon sovelletaan suojauslaskentaa. Konserni lisäsi loppuvuonna kiinteäkorkoisten lainojen osuutta. Cramo-konsernilla oli 31.12.2010 käyttämättömiä sitovia rahoituslimiittejä (pois lukien leasing-limiitit) yhteensä 135,6 (130,1) miljoonaa euroa, joista pitkäaikaisia rahoituslimiittejä oli 118,0 (95,0) miljoonaa euroa ja lyhytaikaisia rahoituslimiittejä 17,6 (35,1) miljoonaa euroa.

Konsernin korollinen nettovelka 31.12.2010 oli 382,0 (383,7) miljoonaa euroa. Nettovelkaantumistaso jatkoi suunnitellusti laskuaan ja oli katsauskauden lopussa 103,4 (113,4) prosenttia.

Taseen loppusumma 31.12.2010 oli 965,7 (918,4) miljoonaa euroa. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden määrä taseessa oli 526,3 (522,2) miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli 38,7 (37,4) prosenttia.

Tilikaudella 2010 euro heikentyi useimmiten Cramon muita toimintavaltuuja vastaan. Tällä oli positiivinen vaikutus konsernin laajaan tulokseen ja omaan pääomaan.

Taseen ulkopuolisten operatiivisten leasing-sopimusten vuokravastuut 31.12.2010 olivat yhteensä 37,6 (40,2) miljoonaa euroa. Taseen ulkopuolinen hybridilainaan liittyvä korkovastuu oli tilikauden lopussa 4,0 (4,0) miljoonaa euroa. Cramo Oyj maksoi huhtikuussa 2010 hybridilainansa merkittävää korkoa ajankaksolta 29.4.2009–28.4.2010.

UUDET TAVOITTEET JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Cramo julkisti uudet strategiset ja taloudelliset tavoitteensa ajankaksolle 2010–2013 pääomamarkkinapäivässä 1.9.2010.

Cramon strategisina tavoitteina vuosina 2010–2013 on olla asiakkaiden ensisijainen vaihtoehto sekä paikallisesti paras vuokraustoimialalla. Tämä tarkoittaa asemaa johtavana vuokrausratkaisujen toimittajana jokaisella yhtenäisellä paikallisella markkina-alueella kuten kaupungissa, seudulla tai alueella. Muita strategisia tavoitteita ovat kannattava kasvu markkinoita nopeammin ja vuokraustoimialan kehityksen edistäminen.

Konsernin taloudelliset tavoitteet ajankaksolle 2010–2013 ovat: liikevaihdon kasvu yli 10 prosenttia vuodessa, EBITA-liikevoittomarginaali yli 15 prosenttia liikevaihdosta, oman pääoman tuotto (ROE) yli 15 prosenttia sekä korkeintaan 100 prosentin nettovelkaantumistaso. Tavoitteena on saavuttaa taloudelliset tavoitteet mahdollisimman nopeasti vuosien 2010–2013 aikana.

Strategisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää yhtenäisen Cramo Konseptin ja yhtenäisten prosessien käyttöönottoa kaikilla markkinoilla, kasvua paikallisesti parhaaksi nykyisillä ja uusilla maantieteellisillä alueilla Euroopassa sekä siirtokelpoiset tilat -tuotealueen laajentamista aiempaa voimakkaammin Suomen ja Ruotsin ulkopuolella. Onnistuminen edellyttää luonnollisesti myös osaavaa, innostunutta ja tehtävänsä sitoutunutta henkilöstöä.

KONSERNIRAKENNE

Cramo-konserniin kuuluivat tilikauden päättyessä konsernipalveluja tarjoava emoyhtiö Cramo Oyj sekä liiketoimintaa harjoittavina yhtiöinä sen täysin omistamat yhtiöt Suomessa, Ruotsissa, Norjassa,

Tanskassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tsekin tasavallassa, Slovakiassa ja Venäjällä. Lisäksi Cramo Oyj omistaa rahoitusyhtiön Belgiassa sekä konsernipalveluja tarjoavan yhtiön Ruotsissa. Ylimmän johtoryhmän jäsenten omistama Cramo Management Oy on yhdistelty konserniin SIC-12 mukaisena erityistä tarkoitusta varten perustettuna yhtiönä (Special Purpose Entity).

Kone- ja laitevuokraustoimintaa harjoitettiin tilikauden lopussa 288 (284) vuokrauspalvelupisteen kautta.

HENKILÖSTÖ

Konsernin henkilöstömäärä oli katsauskaudella keskimäärin 2.083 (2.356). Lisäksi konsernissa työskenteli noin 109 (49) henkeä vuokratyövoimana. Henkilöstön määrä katsauskauden lopussa oli 2.131 (2.018). Henkilöstön määrä on ilmoitettu henkilötöyvuosina.

Henkilöstö jakaantui alueittain katsauskauden lopussa seuraavasti: Suomi 590 (492) työntekijää, Ruotsi 700 (700), Norja 189 (178), Tanska 120 (115) sekä Keski- ja Itä-Eurooppa 532 (533) työntekijää.

Maksettujen palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli 76,1 (76,8) miljoonaa euroa.

Vuoden 2010 aikana aloitettiin viisi keskeistä koko konsernin kattavaa kehityshankeetta, joilla pyritään varmistamaan konsernin yhteiset arvot ja kasvustrategian menestykselliseen toteutukseen. Maakohtaisesti henkilöstön kehittämissuunnitelmissa keskityttiin edelleen asiakaspalvelu- ja myyntivalmiuksien kehittämiseen sekä kalustonhallintaan.

HENKILÖSTÖ SEGMENTEITTÄIN VUODEN VAIHTEESSA

	Henkilömäärä 2010	2009	Prosenttia koko henkilöstömäärästä 2010	2009
Suomi	570	472	26,7	23,4
Ruotsi	664	656	31,2	32,5
Norja	189	178	8,9	8,8
Tanska	120	115	5,6	5,7
Keski- ja Itä-Eurooppa	532	533	25,0	26,4
Konsernitoiminnot	56	64	2,6	3,2
-joista emoyhtiössä	20	20	0,9	1,0
Konserni yhteensä	2 131	2 018	100,0	100,0

HENKILÖSTÖN IKÄJAKAUMA

	Henkilömäärä 2010	2009	Prosenttia koko henkilöstömäärästä 2010	2009
-23	87	88	4,1	4,4
24-35	672	616	31,5	30,5
36-45	638	664	29,9	32,9
46-59	623	540	29,2	26,8
60-	111	110	5,2	5,5
Konserni yhteensä	2 131	2 018	100,0	100,0

KONSERNIN JOHTO

Cramo-konsernin johtoryhmään kuuluivat tilikauden päättyessä toimitusjohtaja Vesa Koivula, varatoimitusjohtaja Göran Carlson vastuualueenaan liiketoiminnot Tanskassa, Puolassa, Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa sekä talous- ja rahoitusjohtaja Martti Ala-Härkönen vastuualueinaan myös liiketoiminnan kehitys, lakitoiminnot ja henkilöstön kehittäminen. Vesa Koivula, Göran Carlson ja Martti Ala-Härkönen muodostavat konsernin ylimmän johtoryhmän ("Executive Committee").

Muut johtoryhmän jäsenet olivat tilikauden päättyessä Tatu Hauhio, johtaja, Suomi; Erik Bengtsson, johtaja, Ruotsi; Jarmo Laasanen, johtaja, Baltian maat ja Venäjä; Finn Løkken, johtaja, Norja; Ossi Alastalo, johtaja, siirtokelpoisten tilojen kaluston hallinta, Martin Holmgren, johtaja, kone- ja laitevuokrauksen kalustonhallinta sekä Per Lundquist, tietohallintojohtaja.

OSAKKEET JA OSAKEPÄÄOMA

Cramo Oyj:n kauppakameriin merkitty osakepääoma 31.12.2010 oli 24.834.753,09 euroa ja osakkeiden lukumäärä 30.660.189 kappaletta sisältäen 316.288 Cramo Management Oy:n omistamaa osaketta. Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärässä tai osakepääomassa ei tapahtunut tilikaudella muutoksia.

Cramo Oyj:n hallitus päätti 30.9.2010 hakea vuoden 2006 optio-ohjelman 2006B-optio-oikeuksien listaamista NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä 1.10.2010 alkaen. 2006B-optio-oikeuksia on laskettu liikkeelle 1.000.000 kappaletta. Niistä 737.000 on yhtiön 74 avainhenkilön hallussa. Optio-oikeuksista 247.000 on Cramo Oyj:n kokonaan omistaman tytäryhtiön hallussa eikä niitä käytetä osakkeiden merkintään. Kukin 2006B-optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään yhden Cramo Oyj:n osakkeen 25,62 euron merkintähintaan. Osakkeiden merkintäaika alkoi 1.10.2010 ja päättyi 31.1.2012. Optio-oikeuksien 2006B perusteella mahdollisesti merkittävien osakkeiden osuus on enintään 2,4 prosenttia yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamista äänistä uusien osakkeiden tultua rekisteröidyksi.

Optio-oikeuksilla 2006A merkittiin joulukuussa yhteensä 142.191 uutta osaketta. Uudet osakkeet rekisteröitiin kauppakameriin katsauskauden jälkeen 13.1.2011 ja otettiin kaupankäynnin kohteeksi 14.1.2011. Koko merkintähinta, 1.871.233,56 euroa, kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Merkintöjen seurauksena Cramo Oyj:n osakkeiden määrä nousi 30.802.380 osakkeeseen.

VOIMASSAOLEVAT OPTIO-OHJELMAT JA KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Optio-ohjelman 2006A perusteella Cramo on laskenut liikkeelle 1.000.000 kappaletta, joista 306.000 oli katsauskauden

päättyessä Cramo Oyj:n kokonaan omistaman tytäryhtiön halussa eikä niitä käytetä osakkeiden merkintään. Jokainen optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään yhden osakkeen. Merkintäaika oli 1.10.2009–31.1.2011. Näillä 2006A optio-oikeuksilla merkittävät osakkeet pyritään listaamaan NASDAQ OMX Helsingissä siten, että viimeistään merkityt 31.1.2011 osakkeet tulevat kaupankäynnin kohteeksi 11.2.2011.

Vuoden 2010 yhtiökokous päätti antaa optio-oikeuksia Cramo-konsernin avainhenkilöille osana avainhenkilöiden kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Optio-oikeuksien määrä on yhteensä enintään 1.000.000 kappaletta, ja ne annetaan vastikkeetta. Optio-oikeudella merkittävän osakkeen merkintähinta perustuu Cramo Oyj:n osakkeen markkinahintaan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä lokakuussa 2010. Optio-oikeuksilla merkittävien osakkeiden merkintäaika on 1.10.2013–31.12.2014. Hallitus päätti marraskuussa 1.000.000 vuoden 2010-optio-oikeuden jakamisesta.

Cramo-konserni oli jakanut 31.12.2010 mennessä avainhenkilöilleen yhteensä 551.809 2006A-optio-oikeutta, 737.000 2006B-optio-oikeutta, 882.500 2006C-optio-oikeutta, 895.000 2009-optio-oikeutta ja 1.000.000 2010-optio-oikeutta.

Cramon ylimmän johtoryhmän jäsenten omistama Cramo Management Oy omistaa 316.288 yhtiön osaketta. Niiden luovuttamista on rajoitettu järjestelyn voimassaoloaikana, joka päättyi syksyllä 2012.

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS JA HALLITUKSEN VOIMASSA OLEVAT VALTUUDET

Cramo Oyj:n varsinainen yhtiökokous 13.4.2010 vahvisti konsernitalinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen tilikaudelta 2009 ja myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous päätti hallituksen esityksen mukaisesti, ettei osinkoa jaeta. Hallitus päätti joulukuussa 2010, ettei se kutsu koolle ylimääräistä yhtiökokousta päättämään mahdollisesta osingonmaksusta vuodelle 2009.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen puheenjohtajan palkkio on 60.000, varapuheenjohtajan 40.000 ja muiden jäsenten 30.000 euroa vuodessa. Pääsääntöisesti vuosipalkkiosta 40 prosentilla hankitaan hallituksen jäsenten nimiin yhtiön osakkeita. Lisäksi hallituksen jäsenille maksetaan 1.000 euroa kokouspalkkiota valiokunnan kokouksesta.

Hallituksen valittiin edelleen Stig Gustavson, Eino Halonen, Jari Lainio, Esko Mäkelä ja Fredrik Cappelen sekä uusia jäseninä Victor Hartwall ja Thomas von Hertzen.

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö Ernst & Young Oy päävastuullisena tilintarkastajana KHT Erkkä Talvinko.

Yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen hankkimaan tai ottamaan pantiksi enintään 3.066.000 yhtiön omaa osaketta. Omia osakkeita voidaan hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Hallitus päättää miten osakkeita hankitaan ja/tai otetaan pantiksi.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiölle hankittujen omien osakkeiden luovuttamisesta siten, että valtuutuksen kohteena on enintään 3.066.000 osaketta, ja niitä voidaan luovuttaa yhdessä tai useammassa erässä. Hallitus päättää omien osakkeiden luovutuksen ehdoista.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään osakeannista sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta seuraavasti: Annettavat osakkeet ovat yhtiön uusia osakkeita, joita voi olla yhteensä enintään 6.132.000. Osakkeita tai osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia voidaan antaa yhdessä tai useammassa erässä. Hallitus voi päättää uusien osakkeiden antamisesta yhtiölle itselleen, ja hallitus päättää kaikista osakeannin ja osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisen ehdoista.

Yhtiökokous päätti antaa optio-oikeuksia Cramo-konsernin avainhenkilöille osana avainhenkilöiden kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Optio-oikeuksien määrä on yhteensä enintään 1.000.000 kappaletta, ja ne annetaan vastikkeetta. Optio-oikeudella merkittävän osakkeen merkintähinta perustuu Cramo Oyj:n osakkeen markkinahintaan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä lokakuussa 2010. Optio-oikeuksilla merkittävien osakkeiden merkintäaika on 1.10.2013–31.12.2014.

Yhtiökokous päätti muuttaa yhtiöjärjestyksen 8. kohdan 2. kappaleen kuulumaan seuraavasti: "Kutsu yhtiökokoukseen julkaistaan hallituksen määräämässä sanomalehdessä vähintään kolme (3) viikkoa ennen kokouspäivää, kuitenkin viimeistään yhdeksän (9) päivää ennen yhtiökokouksen täsmäytyspäivää. Kokouskutsussa on mainittava päivä, jolloin osakkeenomistajan on viimeistään ilmoitauduttava yhtiölle saadakseen osallistua yhtiökokoukseen.

HALLINTO JA TILINTARKASTAJAT

Cramo Oyj:n hallituksessa ovat toimineet 13.4.2010 alkaen Stig Gustavson (puheenjohtaja), Eino Halonen (varapuheenjohtaja), Fredrik Cappelen, Victor Hartwall, Thomas von Hertzen, Jari Lainio ja Esko Mäkelä. Tarkastusvaliokunnan muodostivat Eino Halonen (puheenjohtaja), Fredrik Cappelen, Thomas von Hertzen ja Esko Mäkelä. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan muodostivat Stig Gustavson (puheenjohtaja), Jari Lainio ja Victor Hartwall.

Hallituksessa toimivat 13.4.2010 saakka Stig Gustavson (puheenjohtaja), Eino Halonen (varapuheenjohtaja), Fredrik Cappelen, Gunnar Glifberg, Hannu Krogerus, Jari Lainio ja Esko Mäkelä.

Hallitus kokoontui tilikaudella 11 kertaa, ja jäsenten keskimääräinen osallistumisaste oli 96,6 prosenttia. Tarkastusvaliokunta kokoontui 5 kertaa ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunta 3 kertaa.

Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen omistivat 31.12.2010 henkilökohtaisesti tai määräysvalta-yhtiöidensä kautta yhteensä 2.985.060 Oyj:n osaketta, mikä edustaa 9,7 prosenttia yhtiön koko osake- ja äänimäärästä, sekä optioita yhteensä 348.000 kappaletta.

Varsinaisena tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, jossa päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Erkka Talvinko.

Cramo Oyj noudattaa 1.10.2010 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Cramo Oyj:n sisäpiiriohjeet perustuvat arvopaperimarkkinalakiin, Finanssivalvonnan sääntöihin ja määräyksiin sekä arvopaperipörssin sisäpiiriohjeeseen. Euroclear Finland Oy pitää sisäpiirirekisteriä Cramo Oyj:n pysyvistä sisäpiiriläisistä, joiden omistustiedot ovat nähtävissä myös Cramo Oyj:n verkkosivuilta.

Cramo Oyj:n hallituksen antama selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä löytyy Cramo Oyj:n verkkosivuilta.

OLENNAISET RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Cramon liiketoiminnan merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät maailmanlaajuisen talouskehityksen lisäksi kun-kin maan suhdanne- ja talouskehitykseen, korkotason ja valuuttakurssien vaihteluihin, rahoituksen saatavuuteen, luottotappioriskeihin, konsernin yritysostojen onnistumiseen, henkilöstöriskeihin, pätevän johdon saatavuuteen ja rekrytointiin liittyviin riskeihin, verotukseen liittyviin riskeihin sekä muihin liiketoiminnan riskeihin.

Taloudellisen taantuman aikana riskitekijöistä voimistuivat erityisesti konsernin uudelleenorganisointiin liittyvät riskit, kalustonhallintaan liittyvät riskit, rahoituksen saatavuus ja hinta, laina-ehdojen kovenanttiriskit, valuuttakurssiriskit, konsernin toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyvät riskit, franchising-järjestelyihin liittyvät riskit, vuokrauksen hintatasoon eri markkinoilla liittyvät riskit sekä luottotappioriskit. Tämän lisäksi taloudellinen taantuma lisäsi konsernin yrityskaupoista aiheutuneisiin tasearvoihin kohdistuvia arvonalentumisriskejä. Konsernin riskienhallintaan on kiinnitetty muuttuneessa toimintaympäristössä entistä suurempaa huomiota.

RISKIENHALLINTA JA YMPÄRISTÖ

Cramo-konsernissa riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että liiketoimintaan liittyvät riskit tunnistetaan ja niitä arvioidaan ja seurataan jatkuvasti. Riskienhallinta on Cramossa jatkuvaa ja

järjestelmällistä toimintaa, jonka tavoitteena on estää henkilövahingot, turvata Cramo-konsernin omaisuus sekä taata konsernin vakaa ja kannattava liiketoiminta.

STRATEGISET RISKIT

Konsernin liiketoiminta on riippuvainen yleisestä talouskehityksestä ja rakentamis- ja kiinteistömarkkinoista. Näiden markkinoiden epäedullisella kehityksellä saattaa olla haitallinen vaikutus konsernin toimintaan, tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Kysyntään ja hintakehitykseen liittyvää riskiä on pyritty tasaamaan jakamalla liiketoiminta eri tuote- ja asiakassegmentteihin sekä lieventämällä riippuvuutta yhdestä maantieteellisestä markkinasta.

Kausivaihtelut ovat tyypillisiä rakennusteollisuudelle, ja konsernin liikevaihto ja tulos vaihtelevat vuosineljänneksittäin konevuokrausliiketoiminnalle tyypillisellä tavalla. Siirtokelpoisten tilojen liiketoiminta on vähemmän suhdanneherkkää kuin kone- ja laitevuokraus ja vähentää siten konsernin riippuvuutta suhdannevaihteluista. Suhdannevaihteluiden vaikutusta pyritään vähentämään myös vuokrauskaluston käyttöasteen jatkuvalla optimoinnilla.

Laajentuminen ja liiketoiminnan kehitys perustuu osittain yritysostoihin. Yritysostojen riskit liittyvät muun muassa paikallisten markkinoiden ja sääntelyn tuntemukseen, asiakkaisiin, avainhenkilöihin ja toimittajiin. Laajentuminen uusille maantieteellisille alueille altistaa kulttuurisille, poliittisille, taloudellisille sekä sääntely- ja juridisille riskeille. Tavoitteena on ottaa riskit huomioon huolellisen valmistelun ja yrityskaupan järjestelmällisen seurannan avulla.

Lisäksi konsernin investointien määrään, kohdentamiseen ja ajoitukseen sekä muihin strategisen tason liiketoimintapäätöksiin liittyviä riskejä. Tavoitteena on hallita investointeihin liittyviä riskejä muun muassa huolellisella investointien hyväksymismenettelyllä, optimoimalla kaluston käyttöä konserninlaajuisesti, rahoittamalla osa investoinneista operatiivisella leasingilla sekä hyödyntämällä tulevaa markkina-kehitystä ennustavia ulkoisia ja sisäisiä mittareita. Näitä tulevaisuutta luotaavia mittareita seurataan maayhtiökohtaisesti kuukausittain.

Strategian seurantaan kuuluu myös ennakoivien indikaattoreiden aktiivinen seuranta, jotta muutokset markkinaolosuhteissa tai yhtiön toiminnassa havaitaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

OPERATIIVISET RISKIT

Konsernin operatiivisista riskeistä merkittävimmät ovat liiketoimintaan ja henkilöstöön liittyvät riskit, sopimusriskit, työturvallisuusriskit, tietotekniikkaan liittyvät riskit, yleisten lakien ja säädösten noudattamiseen liittyvät riskit sekä konsernin hallintoperiaatteisiin liittyvät riskit.

Merkittävempien strategisten ja operatiivisten riskien hallinnoimiseksi konsernilla ja sen tytäryhtiöillä on omat valmiussuunnitelmansa.

TALOUDELLISET JA RAHOITUSRISKIT

Taloudellisten ja rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on turvata yhtiön korkeatasoinen ulkoinen ja sisäinen taloudellinen raportointi, konsernin rahoituksen saatavuus sekä minimoida toimintaympäristön ja rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Konsernin pääasiallisia rahoitusriskejä ovat rahavirran korkoriski, valuuttakurssiriski, luottoriski ja likviditeettiriski. Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi käytetään hyväksi johdannaissoleimuksia, kuten koronvaihotosoleimuksia. Valuuttakurssiriski muodostuu pääasiassa nettosijoituksista ulkomaisiin yksiköihin sekä valuuttamääräisistä lainoista, joihin liittyvän riskin suojausinstrumentteina on käytetty valuuttatermiinejä.

Konsernin rahoituspolitiikassa on määriteltä rahoitustoiminnon vastuut ja menetetlytavat sekä suojaustoiminnan tavoitteet ja periaatteet. Konsernin maakohtainen rahoitus hoidetaan keskitetysti pääsääntöisesti konsernin sisäisillä lainoilla.

LIKETAPAHTUMARISKIT

Konsernin liiketapahtumariskejä ovat muun muassa kaluston vuokraamiseen ja toiminnan häiriöttömään jatkumiseen liittyvät riskit, joita on mahdollista hallinnoida vakuutuksin. Kattava vakuutusturva on oleellinen osa Cramo-konsernin riskienhallintaa.

YMPÄRISTÖRISKIT

Ympäristövastuu on tärkeä osa Cramon liiketoimintamallia. Konserni kykenee vähentämään rakentamisen ympäristökuormitusta kone- ja laitekantansa korkeilla käyttöasteilla. Cramon ympäristövastuuseen kuuluu huolehtia, että vuokrattavat koneet, laitteet ja toimitilat ovat korkealaatuisia ja huolellisesti huollettuja ja kunnostettuja. Laittehankinnoissa huomioidaan kaluston valmistuksen ja käytön ympäristökuormitus. Ympäristökuormitusta pyritään rajoittamaan luovuttamalla laitteet testattuina ilman tarpeettomia pakkauksia. Laitteiden elinkaari pidetään pitkänä huolellisella kunnossapidolla. Käytöstä poistettavasta laitteesta syntyvä materiaali kierrätetään mahdollisimman kattavasti. Aluekohtaiset tuloksiköt vastaavat kemikaalien ja ongelmajätteiden varastoinnista ja jälleenkäsittelystä.

Cramon toiminnot Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa on sertifioitu ISO 14001 -ympäristö- ja ISO 9001 -laatu-järjestelmien mukaisesti. Suomessa Cramon

laatu- ja toimintajärjestelmää ohjaa Det Norske Veritasin myöntämä ISO 9001:2000 -laatusertifikaatti.

KATSAUSKAUDEN JÄLKEISET OLENNAISET TAPAHTUMAT

Optio-oikeuksilla 2006A joulukuussa merkityt 142.191 uutta osaketta rekisteröitiin kaupparekisteriin 3.1.2011 ja otettiin kaupankäynnin kohteeksi 14.1.2011. Merkintöjen seurauksena Cramo Oyj:n osakkeiden määrä nousi 30.802.380 osakkeeseen.

Cramo ilmoitti 11.1.2011 ostavansa saksalaisen vuokrauskonserni Theisen Bau-maschinen AG:n koko osakekannan. Myyjäosapuoli on Arrex Beteiligungs-GmbH, yksityisomistuksessa oleva holding-yhtiö. Kauppahinta oli 47 miljoonaa euroa, josta 40 miljoonaa euroa maksettiin käteisenä ja noin seitsemän miljoonaa euroa suuntaamalla myyjälle Cramo Oyj:n uusia osakkeita. Cramon vastattavaksi siirtyivät myös ostettavan yrityksen korolliset nettovelat ja rahoitusleasingvastuut, jolloin järjestelyn kokonaisarvo on noin 85 miljoonaa euroa.

Cramo käytti nykyistä pitkäaikaisista lainakapasiteettiaan yrityskaupan rahoituksessa. Cramo Oyj:n hallitus käyttää suunnatussa osakeannissa varsinaiselta yhtiökokoukselta 13.4.2010 saamaansa osakeantivaltuutusta.

Theisen-konserni kuuluu Saksan kolmen suurimman kone- ja laitevuokraus-yhtiön joukkoon. Noin 90 prosenttia konsernin myynnistä kertyy Saksasta, joka on Euroopan suurin rakennusmarkkina ja neljänneksi suurin kone- ja laitevuokrausmarkkina. Saksan kone- ja laitevuokrausmarkkinoiden kooksi arvioidaan noin 3,5 miljardia euroa. Lisäksi Theisen-konsernilla on toimintaa Itävallassa, Sveitsissä ja Unkarissa. Theisen-konsernin henkilöstön määrä oli kaupan allekirjoitushetkellä 274.

Cramo ilmoitti 11.1.2011 Theisen-konsernin liiketoiminnan luvuista seuraavaa:

”Theisen-konsernin IFRS-vertailukelpoinen liikevaihto vuonna 2009 oli noin 85,7 miljoonaa euroa, käyttökate (EBITDA) noin 11,4 miljoonaa euroa ja liikevoitto (EBIT) noin 3,0 miljoonaa euroa. Theisenin EBITDA-marginaalitasoon vaikuttaa, että merkittävä osa konsernin kalustosta on rahoitettu operatiivisella leasingilla. Konsernin kannattavuuden arvioidaan jonkin verran parantuneen vuonna 2010.”

Theisen-konsernin Saksan laskentakäytäntöjen mukaisen konsernitilinpäätöksen laadinta ja tilintarkastus vuodelta 2010 ovat kesken. Theisenin vaikutus Cramo-konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen tulee riippumaan IFRS-laskentaperiaatteiden (muun muassa Theisenin rahoitusleasingvastuiden muuntaminen IFRS:n mukaisiksi ottamalla rahoitusleasing-sopimukset taseeseen sekä jakamalla leasingvuokrat poistoiksi ja korkokuluiksi) ja Cramon IFRS-mukaisten tilinpäätöskäytäntöjen

lisäksi kauppakirjassa sovittujen kauppahintaa koskevien ehtojen toteutumisesta.

Tästä johtuen, poiketen 11.1.2011 ilmoituksesta, yhtiö ei anna tarkempaa tietoa Theisenin vuoden 2010 tuloksesta.

Aiemmin julkistetun mukaisesti Cramo kuitenkin arvioi Theisen-yrityskaupalla olevan neutraali vaikutus Cramo-konsernin osakekohtaiseen tulokseen vuonna 2011, ja tästä eteenpäin osakekohtaista tulosta parantava vaikutus.

Cramo ilmoitti 31.1.2011, että Theisen-yrityskauppa toteutui 31.1.2011. Yrityskaupan ehtojen mukaisesti Arrex Beteiligungs-GmbH:lle suunnattiin 374.532 Cramo Oyj:n uutta osaketta. Uudet osakkeet merkitään kaupparekisteriin ja kaupankäynti uusilla osakkeilla Cramon nykyisten osakkeiden kanssa alkaa arviolta 20.2.2011 mennessä. Lock-up -ehdon mukaan 50 prosenttia annissa annettavista osakkeista ei saa luovuttaa yhden vuoden ajan yrityskaupan täytäntöönpanosta lukien ja loppuja 50 prosenttia annissa annettavista osakkeista koskee kahden vuoden mittainen luovutuskielto yrityskaupan täytäntöönpanosta.

Theisen-konserni yhdistellään osaksi Cramo-konsernia 1.2.2011 alkaen. Theisen-konserni tulee muodostamaan uuden liiketoimintasegmentin Cramon raportoinnissa nimellä ”Keski-Eurooppa” Q1 2011 alkaen. Cramo ei tule erikseen julkistamaan pro forma -laskelmia kauppaa edeltävältä ajanjaksoilta.

Cramo ilmoitti 10.2.2011, että optio-oikeuksilla 2006A tammikuussa 2011 merkityt 551.809 uutta osaketta rekisteröitiin kaupparekisteriin 10.2.2011, ja että ne otetaan kaupankäynnin kohteeksi 11.2.2011. Merkintöjen seurauksena Cramo Oyj:n osakkeiden määrä nousee 31.354.189 osakkeeseen.

NÄKYMÄT VUODELLE 2011 POSITIIVISET

Rakentamisen ja kone- ja laitevuokrauksen markkinoiden arvioidaan vahvistuvan lähes kaikilla Cramon markkina-alueilla vuonna 2011. Alan markkinatutkimuslaitoksen Euroconstructin mukaan rakentaminen kasvaa kussakin Pohjoismaassa noin 3–4 prosenttia vuonna 2011. Kaksinumeroisiin kasvulukuihin ennustetaan päästävän Puolassa ja Virossa, kun muualla Keski- ja Itä-Euroopassa, Venäjä mukaan lukien, markkinat kasvavat noin 4–6 prosenttia. Cramon markkina-alueista ainoastaan Tsekin tasavallassa rakentamisen ennustetaan supistuvan. Rakentamisen ennustetaan kasvavan myös Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä ja Unkarissa.

Cramo uskoo vuokrauspalveluiden kysynnän vahvistuvan rakentamisen kasvua enemmän. Kasvanut kiinnostus kone- ja laitevuokraukseen omistamisen vaihtoehtona on tärkeä syy vuokrausmarkkinoiden kasvulle. Monet rakennusyhtiöt pitävät

myös aiempaa houkuttelevampina järjestelyjä, joissa kone- ja laitekanta ulkoistetaan vuokrauspalveluyhtiön hoidettavaksi.

Siinä missä näkymät koko vuodelle 2011 ovat positiiviset, odotukset ensimmäisen vuosineljänneksen tuloksesta ovat varovaiset johtuen talvikaudesta ja Theisen-yrityskauppaan liittyvistä kertaluonteisista kuluista, minkä lisäksi vuosineljännekselle kohdistuu integrointikuluja.

Parantuneiden näkymien johdosta konserni nostaa investointiasetettaan vuonna 2011.

Konsernin ohjeistus vuodelle 2011 on: ”Kone- ja laitevuokrauksen markkinanäkymät vuodelle 2011 ovat positiiviset. Vuonna 2011 konsernin liikevaihto kasvaa merkittävästi sekä Theisen-yrityskaupasta johtuen että orgaanisesti. Konsernin EBITA-marginaali paranee vuoteen 2010 verrattuna.”

VOITONJAKOPOLITIikka JA HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Cramo Oyj:n voitonjakokelpoiset varat ovat 34.626.288,66 euroa, josta tilikauden tappio 437 162,21 euroa.

Hallitus esittää 24.3.2011 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti: osinkoa jaetaan 0,10 euroa osakkeelta ja loput voitonjakokelpoisista varoista jätetään omaan pääomaan.

LIKETOIMINNAN KESKEISET TUNNUSLUVUT

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT		IFRS 2010	IFRS 2009	IFRS 2008	IFRS 2007	IFRS 2006
Liikevaihto	M€	492,1	446,7	579,8	496,4	402,4
Muutos-%	%	+10,2	-23,0	+16,8	+23,4	+422,6
Liikevoitto/-tappio	M€	27,4	-11,5	91,8	91,8	68,6
% liikevaihdosta	%	5,6	-2,6	15,8	18,5	17,0
Voitto/tappio ennen veroja	M€	4,8	-34,2	63,7	75,8	56,6
% liikevaihdosta	%	1,0	-7,7	11,0	15,3	14,1
Tilikauden tulos	M€	-2,2	-39,9	48,7	57,5	41,9
% liikevaihdosta	%	-0,4	-8,9	8,4	11,6	10,4
Oman pääoman tuotto	%	-0,6	-12,1	14,9	18,4	15,5
Sijoitetun pääoman tuotto	%	3,7	-1,2	12,0	13,7	11,7
Omavaraisuusaste	%	38,7	37,4	32,3	37,3	38,2
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin	M€	52,4	31,5	201,2	175,5	111,9
% liikevaihdosta	%	10,6	7,0	34,7	35,4	27,8
Bruttoinvestoinnit pitkäaikaisiin varoihin (ml. yrityshankinnat)	M€	86,2	31,9			
% liikevaihdosta	%	17,5	7,1			
Oma pääoma	M€	369,4	338,4	319,5	333,7	292,2
Korolliset nettovelat	M€	382,0	383,7	477,1	365,0	305,6
Nettovelkaantumisaste	%	103,4	113,4	149,3	109,4	104,6
Henkilöstö keskimäärin	No.	2 083	2 356	2 688	2 070	1 828
OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT						
Tulos/osake	€	-0,07	-1,30	1,59	1,88	1,39
Tulos/osake, laimennettu*	€	-0,07	-1,28	1,59	1,87	1,36
Oma pääoma/osake	€	10,52	9,50	10,42	10,88	9,66
Osinko/tulos	%	Neg.	0,0	12,6	34,6	36,0
Osinko/osake	€	0,10**	0,00	0,20	0,65	0,50
Osakkeiden vaihto	No.	16 303 921	38 541 898	38 913 460	45 714 185	37 070 980
% lukumäärästä	%	53	126	127	149	123
Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä	No.	30 343 901	30 552 534	30 660 189	30 586 040	30 121 137
Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa	No.	30 343 901	30 343 901	30 660 189	30 660 189	30 332 793
Hinta/voitto -suhde (P/E)		Neg.	Neg.	2,9	9,2	13,9
Efektiivinen osinkotuotto	%	0,5	0,0	4,3	3,8	2,6
Osakekannan markkina-arvo	M€	585,0	367,6	141,0	531,0	571,8
Keskikurssi	€	14,22	7,72	10,96	26,66	13,44
Tilikauden viimeinen kaupankäyntikurssi	€	19,08	11,99	4,60	17,32	18,90
Alin kaupankäyntikurssi	€	11,04	4,78	4,25	16,75	11,10
Ylin kaupankäyntikurssi	€	19,44	13,07	18,50	38,80	19,00

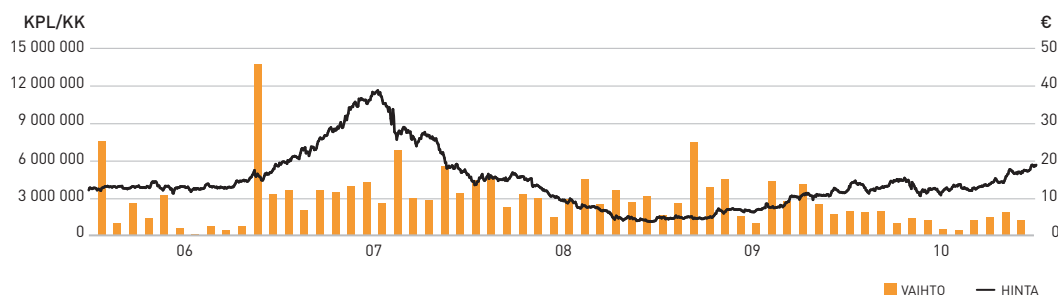
* Optiotodistusten oikeuttamien osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistuna

** Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,10 euroa osakkeelta.

YLEISLAUSEKE

Tietyt lausunnot tässä tiedotteessa ovat tulevaisuuteen kohdistuvia ja perustuvat johdon tämänhetkisiin näkemyksiin. Luonteensa vuoksi ne sisältävät riskiä ja epävarmuutta ja ovat alttiita yleisen taloudellisen ja toimialan tilanteen muutoksille.

CRAMON OSAKKEEN KURSSIKEHITYS JA VAIHTO 2006–2010

KONSERNITASE

1 000 €	Liite	31.12.2010	31.12.2009
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	4	526 326	522 191
Aineettomat hyödykkeet	3	249 999	228 182
Laskennalliset verosaamiset	15	14 301	19 137
Myytavissä olevat sijoitukset	7	347	340
Johdannaisinstrumentit	14	1 053	238
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9	3 613	4 990
Pitkäaikaiset varat yhteensä		795 638	775 079
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	10	13 803	11 591
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9	125 333	99 526
Verosaamiset		5 114	6 599
Johdannaisinstrumentit	14	825	898
Rahavarat	11	22 313	18 520
Lyhytaikaiset varat yhteensä		167 388	137 134
Myyttävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät	5	2 671	6 148
VARAT YHTEENSÄ		965 697	918 360
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osakepääoma	12	24 835	24 835
Osakeanti	12	1 871	
Muut rahastot	12	186 926	186 910
Arvonmuutosrahasto	12	117	117
Suojausrahasto	12	-1 197	-2 296
Muuntoerot	12	3 426	-12 431
Kertyneet voittovarot	12	103 309	91 117
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma		319 287	288 252
Vähemmistöosuus	12	503	503
Hybridi pääoma	12	49 630	49 630
Oma pääoma yhteensä		369 420	338 385
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	13	346 776	351 606
Johdannaisinstrumentit	14	2 543	3 809
Laskennalliset verovelat	15	78 348	79 036
Muut pitkäaikaiset velat	16	4 207	6 816
Pitkäaikaiset velat yhteensä		431 875	441 267
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	13	57 569	50 596
Johdannaisinstrumentit	14	1 853	680
Osto- ja muut velat	17	100 984	82 855
Verovelat		3 997	4 576
Lyhytaikaiset velat yhteensä		164 403	138 707
Velat yhteensä		596 277	579 975
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		965 697	918 360

KONSERNIN TULOSLASKELMA

1 000 €	Liite	1.1.–31.12.2010	1.1.–31.12.2009
Liikevaihto		492 103	446 676
Liiketoiminnan muut tuotot	19	15 110	7 262
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos	20	1 015	-1 486
Valmistus omaan käyttöön	20	4 694	9 148
Aineiden ja tarvikkeiden käyttö	20	-183 479	-150 882
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	21	-101 939	-103 062
Poistot ja arvonalentumiset käyttöomaisuudesta ja myytävänä oleviksi luokitelluista omaisuuseristä	22	-83 145	-88 669
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset	22	-7 089	-28 754
Liiketoiminnan muut kulut	23	-109 880	-101 700
Liikevoitto/-tappio		27 389	-11 467
Rahoitustuotot	24	733	1 684
Rahoituskulut	24	-23 318	-24 419
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-22 586	-22 734
Voitto/tappio ennen veroja		4 804	-34 202
Tuloverot	25	-7 007	-5 657
Tilikauden tulos		-2 203	-39 858
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		-2 142	-39 831
Vähemmistölle		-61	-27
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos		-2 203	-39 858
Laimentamaton, €	27	-0,07	-1,30
Laimennusvaikutuksella oikaistu, €	27	-0,07	-1,28
LAAJA TULOSLASKELMA			
Tilikauden tulos		-2 203	-39 858
Muut laajan tuloksen erät			
Suojausrahaston muutos, verojen jälkeen		1 099	-923
Muuntoerojen vaikutus, verojen jälkeen		33 956	15 915
Muut laajan tuloksen erät yhteensä		35 055	14 992
Tilikauden laaja tulos		32 852	-24 866
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		32 913	-24 839
Vähemmistölle		-61	-27
		32 852	-24 866

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

1 000 €	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							Vähemmistö- osuus	Hybridi pääoma	Oma pääoma yhteensä
	Osake- pääoma	Osake- anti	Muut rahastot	Arvon- muutos- rahasto	Suojaus- rahasto	Muunto- erot	Kertyneet voitto- varat			
1.1.2009	24 835		186 910	117	-1 373	-22 124	131 111	319 476		319 476
Muuntoerot						9 693	6 222	15 915		15 915
Suojausrahasto					-923			-923		-923
Tilikauden tappio							-39 858	-39 858		-39 858
Laaja tulos					-923	9 693	-33 636	-24 866		-24 866
Osingonjako							-6 132	-6 132		-6 132
Osakeperusteiset maksut							2 254	2 254		2 254
Vähemmistöosuus							-2 480	-2 480	503	-1 977
Hybridi pääoma									49 630	49 630
31.12.2009	24 835		186 910	117	-2 296	-12 431	91 117	288 252	503	338 385
1.1.2010	24 835		186 910	117	-2 296	-12 431	91 117	288 252	503	338 385
Muuntoerot						15 857	20 011	35 868		35 868
Muuntoeron verovaikutus*							-1 912	-1 912		-1 912
Suojausrahasto					1 099			1 099		1 099
Tilikauden tappio							-2 203	-2 203		-2 203
Laaja tulos					1 099	15 857	15 896	32 852		32 852
Optiomerkinnot		1 871						1 871		1 871
Osakeperusteiset maksut							2 312	2 312		2 312
Hybridi pääoma							-6 000	-6 000		-6 000
Muutokset erien välillä			16				-16			
31.12.2010	24 835	1 871	186 926	117	-1 197	3 426	103 309	319 287	503	369 420

* Oman pääoman suojauksen muuntoeron kirjaamaton verovaikutus.

Lisätietoja osakepääomasta ja oman pääoman rahastoista on esitetty liitetiedossa 12.

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

1 000 €	Liite	1.1.–31.12.2010	1.1.–31.12.2009
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto/tappio ennen veroja		4 804	-34 202
Ei-rahavirtavaikutteiset oikaisut			
Poistot ja arvonalentumiset	22	90 234	117 423
Muut ei-rahavirtavaikutteiset oikaisut	26	-9 558	1 171
Rahoitustuotot ja -kulut	24	22 586	22 734
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta		108 066	107 126
Käyttöpääoman muutos			
Vaihto-omaisuuden muutos		-1 313	2 689
Myynti- ja muiden saamisten muutos		-14 535	18 025
Osto- ja muiden velkojen muutos		6 789	-11 631
Liiketoiminnan rahavirta		99 007	116 209
Maksetut korot		-19 427	-21 636
Saadut korot		670	1 360
Muut rahoituserät		-2 239	324
Maksetut verot		-9 678	-19 692
Liiketoiminnan nettorahavirta		68 333	76 565
Investointien rahavirta			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-50 354	-31 311
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynti		35 634	22 581
Tytäryhtiö- ja liiketoimintahankintojen nettorahavirta		-26 220	-2 432
Investointien nettorahavirta		-40 940	-11 162
Rahoituksen rahavirta			
Korollisten saamisten muutos		-610	94
Rahoitusleasingvelkojen muutos		-35 309	-25 806
Korollisten velkojen lisäys		24 278	
Korollisten velkojen vähennys		-8 326	-69 209
Hybridi pääoma		-6 000	49 500
Optiomerkinnot		1 871	
Omien osakkeiden hankinta			-2 480
Lähipiirin sijoitus			503
Maksetut osingot	12		-6 132
Rahoituksen nettorahavirta		-24 095	-53 530
Rahavarojen muutos		3 298	11 873
Rahavarat 1.1.		18 520	8 123
Muuntoero		495	-1 476
Rahavarat 31.12.	11	22 313	18 520

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

LIITE 1. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Cramo Oyj on palveluyritys, joka tarjoaa kone-, ja laitevuokrauspalveluja sekä vuokraa ja myy siirtokelpoisia tiloja. Kone- ja laitevuokraus koostuu rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokrauksesta sekä vuokraukseen liittyvistä palveluista. Cramo toimii 11 maassa Pohjoismaissa sekä Keski- ja Itä-Euroopassa 288 toimipisteessä ja sillä on 2 083 työntekijää.

Konsernin emoyhtiö Cramo Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka Y-tunnus on 0196435-4. Yhtiön kotipaikka on Vantaa ja sen rekisteröity osoite on Kalliosolantie 2, 01740 Vantaa. Cramo Oyj:n osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:n päälistalla.

Jäljennös konsernitiilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.cramo.com tai konsernin emoyrityksen pääkonttorista osoitteesta Kalliosolantie 2, 01740 Vantaa.

Cramo Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 9.2.2011 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

LAATIMISPERUSTA

Cramon konsernitiilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2010 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitiilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitiilinpäätös on laadittu alkupe- räisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon kirjattavia myytävissä olevia rahoitusvaroja sekä myöntämishetkellä käypään arvoon arvostettu- ja osakeperusteisia maksuja (myönnetty

optiot). Tilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina. Konserni on soveltanut 1.1.2010 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja ja tulkintoja:

- Uudistettu IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistämien* (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardiin on tehty merkittäviä muutoksia, jotka mm. laajentavat IFRS 3:n soveltamisalaa sekä vaikuttavat hankinnoista kirjattavan liikearvon määrään sekä liiketoimintojen myyntituloksiin. Ehdollinen vastike arvostetaan käypään arvoon ja sen myöhempi muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Hankintaan liittyvät menot, kuten asiantuntijapalkkiot, kirjataan myös tulosvaikutteisesti aktivoi- nin sijaan. Standardin siirtymäsääntöjen mukaisesti liiketoimintojen yhdistämisestä, joissa hankinta-ajankohta on ennen standardin pakollista käyttöön- ottoa, ei ole oikaistu. Näillä muutoksilla ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia konsernitiilinpäätökseen.
- IAS 27 *Konsernitiilinpäätös ja erillistilin- päätös* (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.) Standardimuutok- set vaikuttavat vaiheittaisten yrityshan- kintojen sekä vaiheittaisten yritysmyn- tien kirjanpitoikäsitteeseen. Emoyrityksen määräysvallan säilyessä tytäryrityksen omistussuuden muutoksista syntyvät vaikutukset kirjataan suoraan konser- nin omaan pääomaan, eikä liikearvoa tai tulosvaikutteisesti kirjattavia tuot- toja tai kuluja synny. Mikäli määräys- valta tytäryrityksessä menetetään, jäl- jellä oleva sijoitus arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Osakkuus- yritys sijoituksiin ja yhteisyrityssuhteisiin sovelletaan myös vastaavaa kirjanpi- dollista käsittelytapaa. Näillä muutok- silla ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia konsernitiilinpäätökseen.
- *IFRS-standardeihin tehty parannuk- set* (*Improvements to IFRSs* -muutok- set, huhtikuu 2009) (voimaan pääsään- töisesti 1.1.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements -me- nettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutok- set kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Hankkee- seen kuuluvat muutokset koskevat yhe- tensä 12 standardia. Muutosten vaiku- tukset vaihtelevat standardeittain, mutta muutokset eivät ole olleet merkittäviä konsernitiilinpäätöksen kannalta.

Seuraavilla uusilla tai uudistetuilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole vaikutus- ta konsernitiilinpäätökseen:

- Muutokset IFRS 2:ään *Osakeperus- teiset maksut* – Käteisvaroina mak- settavat osakeperusteiset liiketoimet konsernissa (voimaan 1.1.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- Muutos IAS 32:een *Rahoitusinstrumentit: esittämistapa* – Classification of Rights Issues (voimaan 1.2.2010 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- Muutos IAS 39:ään *Rahoitusinstrumen- tit: kirjaaminen ja arvostaminen* – Suo- jauskohteiksi hyväksyttävät erät (voi- maan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 17 *Muiden kuin käteisvarojen jaka- minen omistajille* (voimaan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).
- IFRIC 18 *Varojen siirrot asiakkailta* (voi- maan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standarden mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja tie- toa harkintaan perustuvista ratkaisuksista, joita johto on tehnyt. Tietoa harkintaan pe- rustuvista ratkaisuksista, jota johto on käyt- tänyt konsernin noudattamia tilinpäätök- sen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty laatimis- periaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

Tytäryritykset

Konsernitiilinpäätökseen on sisällytetty Cramo Oyj:n lisäksi tytäryhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysval- ta syntyy, kun konserni omistaa yli puo- let äänivallasta tai sillä on muutoin mää- räysvalta. Myös potentiaalisen äänivallan olemassaolo on otettu huomioon mää- räysvallan syntymisen ehtoja arvioitaes- sa silloin, kun potentiaaliseen äänivalltaan oikeuttavat instrumentit ovat tarkastelu- hetkellä toteutettavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Han- kitut tytäryritykset yhdistellään konserni- tilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luo- vutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin

määräysvalta lakkaa. Tytäryhtiöt on lueteltu liitteessä 29.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankintameno perustuu hankittujen varojen hankintahetken käypään arvoon, liikkeeseen laskettuihin oman pääoman ehtoihin instrumentteihin ja velkoihin, jotka ovat syntyneet tai otettu vastattavaksi kaupan toteutumisajankohtana, lisättyä hankintaan liittyvillä välittömillä kuluilla. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat varat, velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon, josta ei ole vähennetty vähemmistön osuutta. Liikearvona kirjataan määrä, jolla hankintameno ylittää hankittujen nettovarojen käyvän arvon. Jos hankintameno on vähemmän kuin konsernin osuus tytäryhtiön nettovaroista käypään arvoon arvostettuna, ero kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tilikauden voiton tai tappion jakautuminen emoyrityksen omistajille ja vähemmistölle esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja vähemmistölle esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Vähemmistölle kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eräänä taseessa oman pääoman osana. Vähemmistön osuus kertyneistä tappioista kirjataan konsernitilinpäätökseen enintään sijoituksen määrään saakka.

Erityistä tarkoitusta varten perustettu yksikkö

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty SIC-12 mukaisesti Cramo Management Oy, joka on perustettu konsernin ylimmän johtoryhmän jäsenten osakeomistusohjelmaa varten. Osakeyhtiön tarkoituksena on hankkia markkinoilta Cramo Oyj:n osakkeita yhteensä enintään 2.500.000 eurolla. Osahankinnat rahoitetaan johtajien yhteensä noin 500.000 euron suuruisella oman pääoman ehtoisella rahoituksella ja Cramo Oyj:ltä otettavalla lainalla. Katso tarkemmin palkitsemisjärjestelyn kirjanpitoikäisyydestä laatimisperiaatteiden kohta Osakeperusteiset maksut.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISTEN ERIEN MUUTTAMINEN

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut määritetään siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämismuuttu.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Käytännössä käytetään usein kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät on muutettu toimintavaluutan määräisiksi raportointikauden päättymispäivän kurssia käyttäen. Ulkomaan rahan määräiset ei-monetaariset erät, jotka on arvostettu käypiin arvoihin, on muutettu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen käyvän arvon määrittämispäivän kurssia. Muutoin ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuttamisesta syntyneet voitot ja tappiot on käsitelty tulosvaikutteisesti. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin lukuun ottamatta kurssieroja niistä lainoista, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaisiin yksikköihin tehtyjä nettosijoituksia ja jotka ovat siinä tehokkaita. Nämä kurssierot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja kertyneet kurssierot esitetään omana eräänä omassa pääomassa, kunnes ulkomaisesta yksiköstä luovutaan kokonaan tai osittain.

Ulkomaisten konserniyritysten tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden painotettua keskimurssia käyttäen ja taseet raportointikauden päättymispäivän kurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuttamisesta syntyneet muuntoerot ja nettosijoitusta suojaavan instrumentin arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi osana myyntivoittoa tai -tappiota. Muuntoerot, jotka ovat syntyneet ennen 1.1.2004, joka oli konsernin IFRS-standardeihin siirtymispäivä, on kirjattu IFRS 1-standardin salliman helpotuksen mukaisesti kertyneisiin voittovaroihin IFRS-standardeihin siirtymisen yhteydessä, eikä niitä myöskään myöhemmin tytäryrityksen myynnin yhteydessä kirjata tulosvaikutteisesti. Siirtymispäivästä lähtien konsernitilinpäätöstä laadittaessa syntyneet muuntoerot esitetään omassa pääomassa erillisenä eränä.

1.1.2004 lähtien ulkomaisten yksiköiden hankinnasta syntyvä liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksikköjen varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käypien arvojen oikaisu on käsitelty paikallisessa valuutassa kyseisten ulkomaisten yksikköjen varoina ja velkoina. Ne muunnetaan euroiksi raportointikauden päättymispäivän kurssia käyttäen. Ennen 1.1.2004 tapahtuneiden hankintojen liikearvot ja käypien arvojen oikaisu on kirjattu euromääräisinä.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Ennen 1.1.2010 tehdyissä hankinnoissa hankintameno on sisällytetty lisäksi muut välittömästi hankinnasta johtuvat menot, kuten asianajajien palkkiot. Ennen vuotta 2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS-standardien mukaisena oletushankintamenona. Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

Asiakassuhteet, brändi ja toimipisteverkko

Asiakassuhteiden arvostuksessa on sovellettu Multi-period Excess Earnings -menetelmää ja brändin sekä co-brändin arvostuksessa tuottooperusteista "relief-from-royalty" -menetelmää. Toimipisteverkko on arvostettu perustuen siihen hyötyyn, minkä toimiva toimipiste tuottaa suhteessa itse perustettavaan toimipisteeseen. Cramo-brändin taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska sen on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

Cramo-brändistä ei kirjata poistoa, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Brändi on konsernin yhteinen omaisuus, joka testausta varten uudelleen kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille myynnin suhteessa. Omaisuuserien kohdistaminen yksiköille on esitetty liitteessä 6. Brändi arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan, kun yritys pystyy todentamaan kehitettävän tuotteen teknisen

toteutettavuuden ja kaupalliset hyödyntämismahdollisuudet sekä kun hankintameno pystytään luotettavasti määrittämään. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi.

Yrityksen tämänhetkinen kehittämistyö on sen luonteista, että se ei täytä aktivointikriteereitä ja siten kehittämismenot kirjataan kuluksi niiden syntyessä.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenoa siinä tapauksessa, että hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi tulosvaikutteisesti niiden tunnetun tai arvioitun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat ovat seuraavat:

Asiakassuhteet	3–10 vuotta
Toimipisteverkko	20 vuotta
Co-brändit	1–5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	2–5 vuotta

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintameno. Hankintameno sisältää hankinnasta välittömästi aiheutuvat kustannukset. Myöhemmin syntyneet menot sisällytetään hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai kirjataan erillisenä hyödykkeenä vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti sille kaudelle, kun ne ovat toteutuneet.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot seuraavien arvioitujen taloudellisten vaikutusajien kuluessa:

Rakennukset ja rakennelmat	15–50 vuotta
Vuokrattavat:	
• Siirtokelpoiset tilat	10–15 vuotta
• Koneet ja laitteet	3–10 vuotta
Palvelutuotannon koneet ja kalusto	6–10 vuotta
Oman käytön koneet ja kalusto	3–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Omaisuuserän jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan

taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* -standardin mukaisesti, poistojen kirjaaminen lopetetaan.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hyödykkeiden arvoa alennetaan vastaamaan niiden kerrytettävissä olevaa rahamäärää, mikäli hyödykkeen kirjanpitoarvo ylittää niiden kerrytettävissä olevan rahamäärän. Hyödykkeiden luopumista aiheutunut voitto tai tappio määräytyy niistä saatavan rahamäärän ja kirjanpitoarvon erotuksen mukaan ja se sisällytetään liikevoittoon.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana. Tutkimus- ja kehittämismenoja koskevat avustukset sekä sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi jo toteutuneista kuluista, kirjataan tulosvaikutteisesti sille kaudella, jonka aikana oikeus avustuksen saamiseen syntyy. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

AINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskenäiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa ja pitkälle riippumattomia muiden vastaavien yksiköiden rahavirroista.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttaus korkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka

kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Aineellisia käyttöomaisuushyödykeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai vähimmäisvuokrien nykyarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai mikäli omistusoikeuden hankkimisesta vuokratuoden päättyessä ei ole täyttä varmuutta, sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-ajana siten, että kullakin kaudella jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokravelvoitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingsopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisina.

Saaminen kirjataan nykyarvoon. Muilla kuin rahoitusleasing sopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisen vai- kutusaikana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttö- omaisuushyödykkeistä.

Vuokrasopimusten tulouttamista on se- lostettu laatimisperiaatteiden kohdassa ”Tuloutusperiaatteet”.

RAHOITUSVARAT JA -VELAT

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seu- raaviin ryhmiin: a) käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, b) lainat ja saamiset sekä c) myytävissä ole- vat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu ra- hoitusvarojen hankinnan tarkoituksen pe- rusteella. Varat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden käyttötarkoi- tuksen perusteella ja tätä luokittelua arvioi- daan uudelleen säännöllisin väliajoin. Ta- seessa yli 12 kuukauden pituiset sijoitukset sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin ja alle 12 kuukauden pituiset lyhytaikaisiin varoihin.

a) *käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjat- tavat rahoitusvarat*

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kir- jattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyn- titarkoituksessa pidettäviä varoja. Ra- hoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pää- asiallisena tarkoituksena myydä se ly- hyen aikavälin kuluessa. Mikäli johdan- naisiin ei sovelleta suojauslaskentaa, luokitellaan ne kaupankäyntitarkoi- tuksessa pidettäviksi. Tämän ryhmän omaisuuserät sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

b) *lainat ja saamiset*

Lainat ja saamiset ovat johdannaisvaroi- hin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markki- noilla. Ne sisältyvät lyhytaikaisiin varoi- hin, lukuun ottamatta erä, joiden ma- turiteetti on tilinpäätöspäivästä lukien yli 12 kuukautta. Nämä sisältyvät pit- kääaikaisiin varoihin. Lainat ja saamiset luokitellaantaseessa myyntisaamiset ja muut saamiset -ryhmään (liite 9).

c) *myytävissä olevat rahoitusvarat*

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia va- roja, jotka on nimenomaisesti määrät- ty tähän ryhmään tai joita ei ole luoki- teltu muuhun ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitus pitää alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne si- sällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Ra- hoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä eli päivänä, jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myy- mään kyseisen omaisuuserän.

Rahoitusvarat merkitään alun perin ta- seeseen käypään arvoon sisältäen transak- tiomenot lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatta- vat rahoitusvarat merkitään alun perin ta- seeseen käypään arvoon, ja transaktiomenot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen myy- tävissä olevat ja käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvos- tetaan käypään arvoon. Lainat ja saamiset arvostetaan taseessa myöhemmin jak- sotettuun hankintamenoön käyttäen efeki- tiivisen koron menetelmää.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käy- vän arvon muutokset kirjataan omaan pää- omaan. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan rahoi- tuseriin silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituk- sesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaa- minen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt mer- kittäville osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Arvonalentumistestaus

Mahdollisen arvonalentumisen tunnistami- seksi varojen kirjanpitoarvoja tarkastel- laan säännöllisesti, vähintään vuosittain. Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivä- nä onko olemassa objektiivista näyttöä yk- sittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentu- misesta. Arvonalentumistestauksessa ote- taan huomioon niin ulkoiset lähteet, kuten merkittävä lasku markkina-arvossa, joka ei aiheudu ajan kulumisesta, normaalikäytös- tä tai korkotason muutoksesta, kuin myös sisäiset lähteet kuten todiste varojen epä- kuranntiudesta tai vauriosta.

Osakesijoitusten merkittävä ja pitkään jatkunut arvonalentuminen, jolloin käypä arvo alittaa hankintahinnan, on osoitus myytävissä olevan osakkeen arvonalentu- misesta. Jos kyseisestä arvonalentumi- sesta on näyttöä, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tuloslaskel- maan. Kertynyt tappio on hankintameno ja tarkasteluhetken käyvän arvon erotus vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aikaisemmin tulosvai- kutteisesti kirjatulla arvonalentumistap- pioilla. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääomanehtoisten si- joitusten arvonalentumistappiota ei peru- teta tuloslaskelman kautta.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjan- pitoon käypään arvoon ja transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäi- seen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron

menetelmällä jaksotettuun hankinta- menoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan mak- sua vähintään 12 kuukauden päähän tilin- päätöspäivästä, luokitellaan rahoitusvelat lyhytaikaisiksi.

Vieraan pääoman menot kirjataan ku- luiksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainasitoumuksiin liitty- vät järjestelypalkkiot kirjataan transaktio- menoiksi siihen määrään asti kuin on to- dennäköistä, että koko lainasitoumus tai osa siitä tullaan nostamaan. Tällöin palkkio merkitään taseeseen, kunnes laina nos- tetaan. Lainan noston yhteydessä lainasi- toumuksiin liittyvä järjestelypalkkio mer- kitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin on todennäköistä, että lainasitoumus- ta ei tulla nostamaan, järjestelypalkkio kir- jataan ennakkomaksuksi maksuvalmiuteen liittyvästä palvelusta ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

Kaikkien rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen määrittämisperiaatteet on esitetty liitetiedossa 8 ”*Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot*”.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Johdannaisopimukset merkitään kirjan- pitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä kun konsernista tulee sopimus- osapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappi- ot, jotka syntyvät käypään arvoon arvos- tamisesta, käsitellään kirjanpidossa joh- dannaisopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Konserni määrittää tietyt johdannaiset joko:

- taseeseen merkittyjen velkojen käy- vän arvon suojausiksi (käyvän arvon suojaus)
- taseeseen merkittyjen velkojen sisältä- män tietyn riskin tai ennakoidun erittäin todennäköisen liiketoimen suojausiksi (rahavirran suojaus); tai
- ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosi- joituksen suojausiksi (nettosijoituksen suojaus).

Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suo- jausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallintatavoitteet ja suo- jaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi myös sekä suojausta aloitetta- essa että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojaussuhteessa käytettävät johdannaiset erittäin tehokkaita kumoamaan suojattavi- en kohteiden käypien arvojen tai rahavirto- jen muutokset.

Rahavirran suojauksen ehdot täyttä- vien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan suoraan omaan pääomaan. Suojaussuh- teen tehoton osuus merkitään välittömästi

tuloslaskelman rahoituseriin. Omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jolla suojattu erä merkitään tuloslaskelmaan.

Voitto tai tappio, joka syntyy vaihtuvakorkoisia lainoja suojaavien koronvaihtosopimusten käyvän arvon muutosten tehokkaasta osasta, kirjataan tuloslaskelmaan rahoituseriin. Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoitujen suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan rahoituseriin.

Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltujen rahoitusvarojen mukaisesti. Tällaisten johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan rahoituseriin.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli Ruotsin kruunun määräisiä lainoja, jotka on kohdistettu suojaamaan Ruotsin kruunun määräistä nettosijoitusta. Näiden ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaukset käsitellään kirjanpidossa samalla tavalla kuin rahavirran suojaukset. Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksesta kirjataan käyvän arvon muutos suoraan omaan pääomaan muuntoeroihin siltä osin, kuin suojaus on tehokas. Suojauksen tehoittomaan osaan liittyvät käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Suojausinstrumentin tehokkaan osan suoraan omaan pääomaan kirjattu voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti vain ulkomaisesta yksiköstä luovuttaessa.

Suojausinstrumenttien käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 14. Arvonmuutosrahaston muutokset on esitetty laskelmassa konsernin oman pääoman muutoksista (liitetieto 12). Suojauslaskennassa olevien johdannaisen käyvät arvot on esitetty taseen pitkäaikaisissa varoissa tai veloissa, mikäli suojattavan erän maturiteetti on yli 12 kuukautta, muutoin ne sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin tai velkoihin. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, esitetään taseen lyhytaikaisissa varoissa tai veloissa.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmällä. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä kiinteistä yleismenoista. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa

liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty myynnistä aiheutuvat menot.

MYNTISAAMISET

Myyntisaamiset on kirjattu kirjanpitoon alkuperäisen laskutuksen määräisenä. Arvonalentuminen kirjataan, kun on objektiivista näyttöä siitä, että arvonalentumistappio on syntynyt. Lisäksi arvonalentuminen kirjataan, jos on muutoin näyttöä velallisen maksukyvyttömyydestä, konkurssista tai selvitystilasta. Luottotappiot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan.

RAHAVARAT

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta ja lyhytaikaisista pankkitalletuksista, joiden maturiteetti on enintään kolme kuukautta hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimiitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAKSI LUOKITELLUT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) ja lopetettuihin toimintoihin liittyvät omaisuuserät ja velat luokitellaan myytävänä olevaksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun edellytyksien katsotaan täyttyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, kun johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Välittömästi ennen luokittelua myytävänä olevaksi kyseiset omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmän varat ja velat arvostetaan niihin sovellettavien IFRS-standardien mukaisesti. Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) arvostetaan kirjanpitoarvoon tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Luovutettavien erien ryhmään kuuluvat omaisuuserät, jotka eivät kuulu IFRS 5-standardin arvostussääntöjen soveltamisalaan, ja velat arvostetaan niitä koskevien IFRS-standardien mukaan myös luokitteluhetken jälkeen.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omana eränä konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuuserät, luovutettavien erien ryhmät, myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät sekä luovutettavien erien ryhmään sisältyvät velat esitetään taseessa erillään muista eristä.

OMA PÄÄOMA

Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma

Kantaosakkeet esitetään osakepääomana. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä.

Yrityksen hankkiessa omia osakkeita niistä maksettu määrä sekä hankinnasta välittömästi aiheutuneet kustannukset (veroilla vähennettynä) vähennetään omasta pääomasta.

Jos jokin konserniin kuuluva yhtiö ostaa yhtiön osakkeita (omat osakkeet), niihin maksettu vastike ja hankinnasta aiheutuneet menot (verovaikutuksilla vähennettynä) vähennetään yhtiön kertyneistä voittovaroista omassa pääomassa. Yhdistelyn kautta konsernitiilinpäätökseen tulevat Cramo Management Oy:n osakkeet on esitetty kertyneissä voittovaroissa oman pääoman vähennyksenä.

Optiojärjestelyissä osakemerkinnöistä saadut varat, mahdollisilla transaktiomenoilla oikaistuna, kirjataan järjestelyn ehtojen mukaisesti sijoitetun vapaan omaan pääoman rahastoon.

Vähemmistöosuus

Cramo Management Oy:n oma pääoma esitetään kokonaisuudessaan konsernin vähemmistöosuutena.

Hybridilaina

Hybridilaina on eräpäivätön oma pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina, joka on heikommassa maksusija-asemassa kuin yhtiön muut velkasitoumukset. Sen maksusija-asema on kuitenkin muita omaan pääomaan luettavia erii parempi. Hybridilainan korot maksetaan jos yhtiökokous päättää jakaa osinkoa tai muuten palauttaa pääomaa. Jos osinkoa ei jaeta, yhtiöllä on oikeus päättää mahdollisesta koron maksusta erikseen. Maksamattomat korot kumuloituvat ja esitetään taseen ulkopuolisina vastuina. Maksettavat korot esitetään oman pääoman vähennyksenä ja velkana maksuvelvollisuuden syntymisestä maksuhetkeen. Hybridilainanhaltijoilla ei ole osakkeenomistajille kuuluvia oikeuksia.

VARAUKSET JA EHDOLLISET VELAT

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aikaarvosta ja veloitteeseen liittyvistä riskeistä. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus

kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka on esitetty liitetiedossa 18.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläkevelvoitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspuhjaiksi tai maksupuhjaiksi järjestelyiksi. Maksupuhjaissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspuhjaista eläkejärjestelyjä. Maksupuhjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset merkitään tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. Konsernin kaikki eläkejärjestelyt ovat luonteeltaan maksupuhjaista järjestelyjä.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on seuraavat oman pääoman ehtoiset kannustinjärjestelmät: optiojärjestelmä 2006 jossa on kolme sarjaa 2006A, 2006B ja 2006C sekä optiojärjestelmät 2009 ja 2010. Kannustinjärjestelmä arvostetaan myöntämishetkellä käypään arvoonsa, pois luki- ei-markkinaperusteiset ansaintaehdot. Kannustinjärjestelmän määrä jaksetaan kuluksi oikeuden syntymisjakson ajalle ja sitä vastaava muutos kirjataan omaan pääomaan. Tilinpäätöshetkellä konserni arvioi merkittäväksi tulevien optioiden määrää ja kirjaa mahdollisen muutoksen tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan.

Optioiden myöntämishetkellä määritetty kulu perustuu konsernin arvioon niiden optioiden määrästä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson lopussa. Konserni päivittää oletuksen lopullisesta optioiden määrästä jokaisena raportointikauden päättymispäivänä. Arvioiden muutokset käsitellään tulosvaikutteisesti. Optiojärjestelyjen käypä arvo määritetään Black-Scholes-optionhinnoittelumallin perusteella. Muita kuin markkinaperusteisia ehtoja, kuten kannattavuus ja tietty tuloksen kasvutavoite, ei oteta huomioon määrittäessä option käypää arvoa, vaan ne vaikuttavat arvioon optioiden lopullisesta määrästä.

TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään

arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla oikaistuin.

Vuokratuotot

Vuokratuotot kone-, laite- ja siirtokelpoisten tilojen vuokrasopimuksista on kirjattu tuotoksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Niissä tapauksissa, joissa konserni myy siirtokelpoisen kolmannelle osapuolelle vuokratun rakennuksen rahoitusyhtiölle takaisinostoehdoin, on myyntisopimus tulkittu muuksi vuokrasopimukseksi, koska omistajalle ominaiset riskit ja edut eivät ole siirtyneet rahoitusyhtiölle. Rakennusten myynnistä saatava tuotto, joka sisältää vuokratuoton, kirjataan vuokratuottona sopimuskaudelle. Velan korko on laskettu efektiivisen koron menetelmällä.

Rahoitusleasingsopimusten rahoitus-tuotto kirjataan siten, että se tuottaa kulta-kin kaudelta samansuuruisen tuottoasteen vuokrasopimuksen nettosijoitukselle. Koh-teiden myyntivoitto tuloutetaan kuten tavaroiden myynti.

Myydyt tavarat ja palvelut

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Pääsääntöisesti tämä tapahtuu tuotteiden sopimusehtojen mukaisen luovutuksen yhteydessä. Tuotot palveluista tuloutetaan sillä tilikaudella, jolla palvelu suoritetaan.

Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jona ne ovat syntyneet. Hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot on aktivoitu osana hyödykkeen hankintamenoa.

KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON PERUSTUVAT VEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassa olevan verokannan perusteella.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista veroa ei kuitenkaan kirjata, jos se johtuu

omaisuuserän tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutumisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon.

Tytäryrityksiin ja osakkuusyhtiöihin tehdyistä sijoituksista kirjataan laskennallinen vero, paitsi milloin konserni pystyy määräämään väliaikaisen eron purkautumisaikakohdan eikä väliaikainen ero todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista, johdannaissopimusten arvostamista käypään arvoon, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin perustuvista oikaistuista.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

OSINGONJAKO

Hallituksen yhtiökokoukselle esittämää osinkoa ei ole vähennetty omasta pääomasta, vaan osingot kirjataan yhtiökokouksen päätöksen perusteella.

EBITA

IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* -standardi ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni käyttää nimitystä EBITA-liikevoitto ja on määritellyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut oikaistuin valmiiden ja keskenäisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla, vähennetään työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot (muista kuin yrityshankinnoista aiheutuneista aineettomista hyödykkeistä) sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella. Kurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muuten ne on kirjattu rahoituseriin.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista.

Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyvä johdon harkinta

Konsernin johto tekee harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja.

Merkittävin osa-alue, jossa johto on käyttänyt edellä kuvattua harkintaa, liittyy aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskeviin vuokrasopimuksiin (konserni vuokralle ottajana). Konsernilla on sekä rahoitusleasingsopimuksiksi että muiksi vuokrasopimuksiksi luokiteltavia vuokrasopimuksia.

Arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen raportointikauden päättymispäivänä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset sekä tulevaisuutta koskevat, tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset, jotka liittyvät muun muassa konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettuun kehitykseen myynnin ja kustannustason kannalta. Konsernissa seurataan arvioiden ja oletusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä liiketoimintayksiköiden kanssa käyttämällä useita, sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja oletusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai oletusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Ne keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja sellaiset raportointikauden päättymispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän riskin konsernin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, on esitetty alla. Konsernin johto on katsonut näiden tilinpäätöksen osa-alueiden olevan keskeisimmät, sillä niitä koskevat laatimisperiaatteet ovat konsernin näkökulmasta monimutkaisimmat ja niiden soveltaminen edellyttää eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä esimerkiksi omaisuuserien arvostamisessa. Lisäksi näillä tilinpäätöksen osa-alueilla käytettyjen oletusten ja arvioiden mahdollisten muutosten vaikutusten on arvioitu olevan suurimmat.

Arvon alentumistestaus

Konsernissa testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja

ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, sekä arvioidaan viitteitä arvonalentumisesta edellä laatimisperiaateissa esitetyn mukaisesti. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näissä laskelmissa rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat 5 vuoden ajanjakson.

Lisätietoja kerrytettävissä olevan rahamäärän herkkyydestä käytettyjen oletusten muutoksille on annettu liitetietojen kohdassa 6 *”Liikearvon ja muun taloudelliselta vaikutusajaltaan rahoittamattomien aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus”*.

Tuloverot

Konserni on verovelvollinen useissa maissa. Konsernin tuloverojen määrittäminen edellyttää merkittävien arvioiden tekemistä. Monien normaaliin liiketoimintaan liittyvien liiketapahtumien ja laskelmien lopullisen veron määrittäminen on epävarmaa. Laskennalliset verot on esitetty liitetiedossa 15 *”Laskennalliset verot”*.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on henkilöstölle suunnattu ja osakeperusteisia kannustinjärjestelmiä. Optioiden käypä arvo on arvioitu myöntämispäivänä Black Scholes -mallin avulla tiettyihin oletuksiin perustuen. Oletukset liittyvät muun muassa oletettuun osinkotuottoon, volatilitettiin ja juoksu-aikaan. Nämä muuttujat tekevät optioiden käyvän arvon arvioinnin vaikeaksi. Oletuksia on kuvattu liitetiedossa 28 *”Osakeperusteiset maksut”*.

Vuokrauskaluston arvostus

Vuokrauskaluston käyttöasteen optimointia ohjataan konsernitason tasoisesti. Vuokrauskaluston arvostus perustuu käyttöarvolaskelmiin, joissa huomioidaan kaluston siirtomahdollisuudet konsernin sisällä. Näiden laskelmien laadinta edellyttää arvioiden tekemistä.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen

Aineellisten hyödykkeiden käypä arvo ja määrittäessä konsernin talousosasto ja tarvittaessa kalustonhallinta tekevät vertailuja vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin ja arvioivat myös hankittujen hyödykkeiden iästä, kulumisesta ja muista vastaavista tekijöistä aiheutuva arvon vähentymistä. Aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon määrittäminen perustuu arvioihin hyödykkeisiin liittyvistä rahavirroista, sillä markkinoilta ei tyypillisesti ole saatavissa tietoja vastaavanlaisten hyödykkeiden kaupoista. Lisätietoa liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen aineettomien hyödykkeiden arvostamisesta on esitetty

liitetiedossa 30 *”Liiketoimintahankinnat”*. Johto uskoo käytettyjen arvioiden ja oletusten olevan riittävän tarkkoja käyvän arvon määrittämisessä. Hyvin merkittävässä liiketoimintojen yhdistämisissä konserni käyttää ulkopuolista neuvonantajaa arvioimaan aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypä arvo.

Lisäksi konsernissa käydään läpi vähintään jokaisena raportointikauden päättymispäivänä mahdolliset viitteet niin aineellisten kuin aineettomienkin hyödykkeiden arvonalentumisesta.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- IFRS 9 *Financial Instruments* (voimassa 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi muuttaa rahoitusvarojen luokittelua; jatkossa rahoitusvarat kirjataan joko käypään arvoon arvostettaviin rahoitusvaroihin tai jaksotettuun hankintamenoan arvostettaviin rahoitusvaroihin. Muutokset eivät ole merkittäviä tulevien konsernitilinpäätösten kannalta. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- Uudistettu IAS 24 *Lähipiiritapahtumat* (voimassa 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistetussa standardissa on lähipiirin määritelmää muutettu siten, että aikaisempi symmetrian puute lähipiirisuhteiden määritelmässä on korjattu. Lisäksi on annettu ohjeistus julkisen vallan alaisten yhteisöjen lähipiirisuhteiden raportoinnista sekä täydennetty liitetietovaatimuksia. Muutokset eivät ole merkittäviä tulevien konsernitilinpäätösten kannalta. Standarsi on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS-standardeihin tehdyt parannukset (*Improvements to IFRSs* -muutokset, toukokuu 2010) (voimaan pääsääntöisesti 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta muutokset eivät ole merkittäviä tulevan konsernitilinpäätöksen kannalta. Muutetut standardit on hyväksytty sovellettaviksi EU:ssa.

2. SEGMENTTIRAPORTOINTI

Cramo-konserni on raportoinut maantieteellisten segmenttien mukaisesti vuonna 2010. Segmenttirakenne noudattaa konsernin sisäistä raportointia, jossa kone- ja laitevuokrausta sekä siirtokelpoisten tilojen liiketoimintaa seurataan yhdessä yksittäisten maiden tasolla. Segmentti-informaation lisäksi Cramo on jatkanut siirtokelpoisten tilojen myynnin ja vuokrauksen tilauskannan raportointia.

Cramo-konsernin liiketoiminta-alueet jakautuivat seuraaviin raportoitaviin segmentteihin vuonna 2010:

- Suomi
- Ruotsi
- Norja
- Tanska
- Keski- ja Itä-Eurooppa

Cramo tarjoaa kaikilla toimintasegmenteillään nykyaikaisia vuokrauspalveluratkaisuja Cramo Konseptin mukaisesti. Konseptin mukaan rakennusyrityksille, kaupan, teollisuuden ja julkisen sektorin asiakkaille sekä yksityishenkilöille tarjotaan erilaisia vuokrausratkaisuja ja -palveluja koneiden, laitteiden ja siirtokelpoisten tilojen vuokraamiseen.

Konsernissa segmenttien tuloksellisuuden arviointi sekä segmenteille kohdennettavia resursseja koskevat päätökset perustuvat segmenttien liike tulokseen ennen yrityshankinnoista aiheutuneita aineettomien hyödykkeiden poistoja ja alaskirjauksia. Tämä on johdon käsityksen mukaan soveltuvin mittari vertailtaessa segmenttien tuloksellisuutta toimialan muihin yrityksiin. Konsernissa edellä mainituista arvioinneista ja resursointipäätöksistä vastaa ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä konsernitason johtoryhmä.

Segmenttien varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Kohdistamattomat erät koostuvat keskitetysti hallinnoiduista rahoituksesta (mukaan lukien korkokulut ja -tuotot) ja veroista sekä muista konsernin yhteisistä eristä. Investoinnit koostuvat useammalla kuin yhdellä tilikaudella käytettävien aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä.

Toimintasegmenttien välinen hinnoittelu tapahtuu käypään markkinahintaan.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2010

1 000 €	Keski- ja Itä-Eurooppa					Kohdistamattomat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Tuloslaskelma	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Eurooppa			
Liikevaihto	97 745	246 612	69 120	29 344	49 281			492 103
josta segmenttien välistä	1 838	5 245		148	604		-7 837	
Liikevaihto yhteensä	99 583	251 857	69 120	29 493	49 886		-7 837	492 103
Poistot	-14 566	-31 916	-9 613	-5 692	-21 399	-497	538	-83 145
EBITA	12 466	41 186	303	-5 328	-11 464	-2 634	-52	34 478
Yrityshankinnoista aiheutuneet aineettomien hyödykkeiden poistot ja alaskirjaukset	-626	-3 820	-620	-219	-1 803			-7 089
Rahoituserät								-22 586
Tulos ennen veroja								4 804
Tuloverot								-7 007
Tilikauden tulos								-2 203
Varat ja velat								
Aineettomat varat	45 380	114 732	21 101	7 719	25 625	35 441		249 999
Aineelliset ja muut varat	119 526	334 859	77 314	41 431	121 278	23 163	-1 872	715 698
Varat yhteensä	164 906	449 591	98 415	49 150	146 903	58 604	-1 872	965 697
Velat yhteensä	39 986	160 869	34 996	10 990	41 119	308 182	135	596 277
Muut tiedot								
Investoinnit	34 854	35 133	8 453	690	5 143	1 946		86 219
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	570	665	189	120	532	56		2 131
Henkilöstö keskimäärin	529	677	184	117	518	59		2 083

SIIRTOKELPOISTEN TILOJEN MYYNIN JA VUOKRAUKSEN TILAUSKANTA 2010

1 000 €	Keski- ja Itä-Eurooppa					Kohdistamattomat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Eurooppa			
Myynti	4 424							4 424
Vuokraus	29 019	36 776	7 067	10 399				83 261
Yhteensä	33 443	36 776	7 067	10 399				87 685

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2009

1 000 €	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Keski- ja Itä- Eurooppa	Kohdistamattomat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Tuloslaskelma								
Liikevaihto	91 639	211 513	63 427	36 199	43 837		61	446 676
josta segmenttien välistä	428	4 162		104	281		-4 976	
Liikevaihto yhteensä	92 067	215 675	63 427	36 303	44 119		-4 915	446 676
Poistot	-16 678	-30 573	-9 391	-8 071	-23 843	-517	406	-88 669
EBITA	10 704	36 026	3 995	-8 860	-17 631	-6 982	34	17 286
Yrityshankinnoista aiheutuneet aineettomien hyödykkeiden poistot ja alaskirjaukset	-373	-3 345	-638	-219	-24 178			-28 754
Rahoituserät								-22 734
Tappio ennen veroja								-34 202
Tuloverot								-5 657
Tilikauden tulos								-39 858
Varat ja velat								
Aineettomat varat	36 191	103 848	19 678	7 951	27 085	33 430		228 182
Aineelliset ja muut varat	115 402	294 300	74 834	50 931	134 209	22 779	-2 278	690 178
Varat yhteensä	151 593	398 148	94 512	58 882	161 294	56 209	-2 278	918 360
Velat yhteensä	44 291	148 230	37 019	15 679	54 047	281 155	-447	579 975
Muut tiedot								
Investoinnit	10 406	8 874	7 782	288	2 589	1 992		31 931
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	472	657	178	115	533	64		2 018
Henkilöstö keskimäärin	632	683	188	129	660	65		2 356

SIIRTOKELPOISTEN TILOJEN MYYNNIN JA VUOKRAUKSEN TILAUSKANTA 2009

1 000 €	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Keski- ja Itä- Eurooppa	Kohdistamattomat	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Myynti	1 488							1 488
Vuokraus	47 710	34 236	7 610	11 729				101 285
Yhteensä	49 197	34 236	7 610	11 729				102 773

3. LIIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1 000 €	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet							Yhteensä
		Cramo-brändi	Co-brändit	Asiakas-suhteet	Toimipiste-verkko	Kilpailukieltosopimukset	Muut aineettomat hyödykkeet	Atk-ohjelmat	
Hankintameno									
1.1.2009	152 074	29 500	992	27 868	44 820	4 207	2 894	6 430	268 785
Muuntoerot	6 379		-6	1 178	2 082	99	10	269	10 011
Lisäykset							1 282	1 708	2 991
Liiketoimintahankinnat (liite 30)	258				259				517
Vähennykset							-14	-8	-23
31.12.2009	158 711	29 500	986	29 047	47 160	4 306	4 172	8 400	282 281
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset									
1.1.2009	-4 224		-727	-8 033	-6 858	-1 460	-862	-1 510	-23 674
Muuntoerot	19		10	-310	-362	-21	-10	-20	-693
Vähennykset								7	7
Siirrot erien välillä								-11	-11
Poistot (liite 22)							-466	-509	-975
”Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot (liite 22)”			-269	-3 157	-2 380	-1 114			-6 921
Arvonalentumistappiot (liite 22)	-17 167			-3 075	-1 590				-21 833
31.12.2009	-21 372		-986	-14 576	-11 191	-2 595	-1 338	-2 043	-54 100
Hankintameno									
1.1.2010	158 711	29 500	986	29 047	47 160	4 306	4 172	8 400	282 281
Muuntoerot	11 573		50	2 607	4 142	357	26	925	19 679
Lisäykset				675			240	1 584	2 499
Liiketoimintahankinnat (liite 30)	900			13 172					14 072
Vähennykset	-1 564						-2 294		-3 858
31.12.2010	169 620	29 500	1 036	45 501	51 302	4 663	2 145	10 908	314 674
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset									
1.1.2010	-21 373		-986	-14 576	-11 191	-2 595	-1 338	-2 043	-54 100
Muuntoerot	-248		-50	-1 291	-935	-234	-26	-92	-2 876
Vähennykset							263		263
Siirrot erien välillä								-6	-6
Poistot (liite 22)							-292	-573	-865
”Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot (liite 22)”				-3 485	-2 417	-1 187			-7 089
31.12.2010	-21 621		-1 036	-19 352	-14 544	-4 016	-1 392	-2 714	-64 674
Kirjanpitoarvo:									
1.1.2009	147 850	29 500	266	19 835	37 961	2 747	2 032	4 919	245 109
31.12.2009	137 339	29 500		14 471	35 969	1 711	2 835	6 357	228 182
31.12.2010	147 998	29 500		26 149	36 758	647	752	8 194	249 999

4. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

1 000 €	Maa-alueet	Rakennukset ja perusparannukset	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno					
1.1.2009	2 124	19 673	733 777	68	755 642
Muuntoerot	33	759	30 306		31 099
Lisäykset	144	689	27 642		28 474
Liiketoimintahankinnat (liite 30)			160		160
Vähennykset	-150	-1 283	-26 793		-28 225
Siirrot erien välillä	-3	-51	2 315	-68	2 192
Siirrot myytäväksi luokiteltuihin omaisuuseriin (liite 5)			-29 275		-29 275
31.12.2009	2 148	19 787	738 132		760 067
Kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot					
1.1.2009	-8	-9 819	-160 261		-170 088
Muuntoerot		-474	-11 391		-11 866
Vähennykset		858	17 638		18 496
Siirrot erien välillä		42	-159		-117
Siirrot myytäväksi luokiteltuihin omaisuuseriin (liite 5)			13 029		13 029
Poistot (liite 22)		-1 658	-83 669		-85 327
Arvonalentumistappiot (liite 22)	-7	-307	-1 688		-2 002
31.12.2009	-15	-11 359	-226 501		-237 875
Hankintameno					
1.1.2010	2 148	19 787	738 132		760 067
Muuntoerot	94	762	65 534		66 390
Lisäykset		828	49 906	265	50 999
Liiketoimintahankinnat (liite 30)			18 649		18 649
Vähennykset	-116	-2 674	-31 531		-34 320
Siirrot erien välillä	98	33	1 399	90	1 621
Siirrot myytäväksi luokiteltuihin omaisuuseriin (liite 5)			-10 729		-10 729
31.12.2010	2 225	18 736	831 361	355	852 677
Kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot					
1.1.2010	-15	-11 359	-226 501		-237 875
Muuntoerot		-508	-29 072		-29 580
Vähennykset		2 268	12 195		14 463
Siirrot erien välillä		-4	-804		-808
Siirrot myytäväksi luokiteltuihin omaisuuseriin (liite 5)			9 518		9 518
Poistot (liite 22)		-1 566	-79 963		-81 529
Arvonalentumistappiot (liite 22)		-19	-519		-538
31.12.2010	-15	-11 189	-315 146		-326 350
Kirjanpitoarvo:					
1.1.2009	2 116	9 853	573 517	68	585 554
31.12.2009	2 133	8 428	511 631		522 191
31.12.2010	2 210	7 547	516 215	355	526 326

Aineellisen käyttöomaisuuden kirjanpitoarvo nousi 522,2 miljoonasta eurosta 526,3 miljoonaan euroon vuonna 2010. Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kirjattiin 0,5 (2,0) miljoonan euron arvonalentumistappio vuonna 2010.

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otettuja hyödykkeitä. Näiden hankintameno vuoden lopussa on 243,5 (244,4) miljoonaa euroa, kertyneet poistot 89,4 (88,4) miljoonaa euroa ja kirjanpitoarvo 154,1 (156,0) miljoonaa euroa.

5. MYYTÄVÄNÄ OLEVIKSI LUOKITELLUT OMAISUUSERÄT

1 000 €	2010	2009
Kirjanpitoarvo 1.1.	6 148	
Muuntoerot	114	1
Siirrot myytäväksi luokiteltuihin omaisuuseriin	1 211	16 247
Vähennykset	-4 589	-9 736
Arvonalentumistappiot	-213	-365
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 671	6 148

Arvonalentumistappiota kirjattiin 0,2 (0,4) miljoonaa euroa myytävänä oleviksi luokiteltuihin varoihin, jotka arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alemmaa myyntikuluilla vähennettyyn käypään arvoon.

6. LIIKEARVON JA MUUN TALOUDELLISELTA VAIKUTUSAJALTAAN RAJOITTAMATTOMIEN AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVONALENTUMISTESTAUS

Liikearvon ja muun taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomien aineettomien hyödykkeiden kohdistus

Liikearvo ja muut liiketoimintojen hankinnoista syntyneet aineettomat hyödykkeet on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille arvonalentumistestin suorittamista varten. Rahavirtaa tuottava yksikkö sisältää liiketoimintasegmentin toiminnot kussakin maassa. Cramo-brändi on

konsernin yhteinen omaisuus, joka testausta varten kohdistetaan vuosittain rahavirtaa tuottaville yksiköille liikevaihdon suhteessa. Liikevaihdon arvioidaan parhaiten kuvastavan brändin tuottamia vastaisia rahavirtoja.

Liikearvo ja Cramo-brändi on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

1 000 €	2010		2009	
	Liikearvo	Cramo-brändi	Liikearvo	Cramo-brändi
Suomi	30 119	5 856	29 219	5 996
Ruotsi	80 237	14 811	71 536	14 046
Norja	15 844	4 065	14 889	4 131
Tanska	5 508	1 734	5 517	2 364
Viro	11 806	551	11 806	624
Latvia		295		341
Liettua	948	377	948	343
Puola	3 498	712	3 387	677
Tsekin tasavalta ja Slovakia		315		404
Venäjä, Pietari		490		379
Venäjä, Moskova ja muut	38	296	36	193
Yhteensä	147 998	29 500	137 339	29 500

Arvonalentumistestaus

Liikearvo testataan arvonalentumisen osalta vuosittain tai useammin mikäli on viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta. Viimeisin arvonalentumistestaus on suoritettu joulukuussa 2010. Testauksessa käytettiin 31. lokakuuta 2010 tasetta. Liikearvon arvonalentumistestauksessa rahavirtaa tuottavan yksikön varoja verrataan kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla, joka arvioidaan diskontatun rahavirtamallin avulla. Laskelmien pohjana olevat rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymään seuraavan vuoden budjettiin ja sitä seuraavien neljän vuoden ennusteisiin. Rahavirtaennusteet, jotka kattavat yhteensä viiden vuoden jakson, perustuvat kokemukseen ja tulevaisuuden ennustettuihin markkinakehityksiin. Ennusteet ovat yhdenmukaisia ulkoisten tietolähteiden kanssa siltä osin, kun ennusteita on saatavilla. Johto on hyväksynyt suunnitelmat, joihin arvonalentumistestaukset perustuvat.

Vuokrausmarkkinat alkoivat elpyä vuonna 2010. Käyttöasteet ovat nousseet selvästi vuoden 2010 aikana. Myös vuokrahinnat ovat alkaneet nousta. Näiden johdosta liikevaihto ja kannattavuus ovat parantuneet

vuoteen 2009 verrattuna. Vuokrauskaluston määrää ja kulutasoa sopeutettiin vuoden 2010 alkupuolella. Markkinoiden elpymistähti on vaihdellut maittain. Arvonalentumistestauksen perusteella käyttöarvo ylittää kirjanpitoarvon kaikissa rahavirtaa tuottavissa yksiköissä.

Arvonalentumistappio 2009

Joulukuussa 2009 tehdyn arvonalentumistestauksen seurauksena tehtiin arvonalentumistappiokirjaus, yhteensä 21,8 miljoonaa euroa, vuoden 2009 tilinpäätökseen. Arvonlennustappio kohdistui kokonaisuudessaan Keski- ja Itä-Eurooppa -liiketoimintasegmenttiin. Arvonalentumistappiota kirjattiin 8,4 miljoonaa euroa Latviassa, 7,0 miljoonaa euroa Liettuassa ja 6,4 miljoonaa euroa Tsekin tasavallassa. Arvonalentumistappiota kirjattiin 17,1 miljoonaa euroa liikearvoon, 3,1 miljoonaa euroa asiakassuhteisiin sekä 1,6 miljoonaa euroa toimipisteverkkoon. Arvonalentumistappiokirjaus oli seurausta liike-toimintavolyymien merkittävästä laskusta suhteessa testattuihin varoihin.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset oletukset:

2010	EBITA-%	Kasvutekijä 1–5 vuotta, %	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen, %	Diskontto -korko, %
Suomi	18,3–21,0	3,6	1,0	7,44
Ruotsi	19,9–22,0	4,1	1,0	7,44
Norja	9,3–10,5	3,5	1,0	7,89
Tanska	1,5–7,5	6,8	1,0	8,19
Keski- ja Itä-Eurooppa	-6,3–19,3	7,3–19,8	2,0	8,19–10,29

2009	EBITA-%	Kasvutekijä 1–5 vuotta, %	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen, %	Diskontto -korko, %
Suomi	14,1–22,0	3,8	1,0	8,17
Ruotsi	18,0–21,9	3,0	1,0	8,17
Norja	7,4–12,9	4,9	1,0	8,62
Tanska	-1,4–11,0	1,9	1,0	9,37
Keski- ja Itä-Eurooppa	-33,6–29,0	1,7–16,3	2,0	10,12–11,32

EBITA marginaali

Kannattavuustaso on parantunut vuoden 2010 aikana nousseiden käyttöasteiden asteittaisen, hintatason sekä vuosina 2008–2009 toteutettujen sopeutustoimien johdosta. Hintatason sekä käyttöasteiden ennustetaan edelleen paranevan, minkä arvioidaan parantavan Cramon rahavirtaa tuottavien yksiköiden kannattavuutta ennustejakson 2011–2015 aikana. Ennustetut EBITA-marginaalit ajanjaksolla 2011–2015 eivät kuitenkaan ylitä vuosien 2007–2008 kannattavuustasoa muissa yksiköissä paitsi Norjassa Suomessa ja Moskovassa. Norjassa markkinoiden elpymisen ennustetaan parantavan EBITA-marginaalia 10,5 prosentin tasolle ennustejakson 2011–2015 aikana. Moskovan yksikön kannattavuutta on painanut perustamisvaihe jota seurasi taloussuhdanteen nopea lasku. Tämän jakson ei ennusteta kuvastavan yksikön pidemmän aikavälin ennustettua kannattavuustasoa. Tanskassa suoritettujen voimakkaiden sopeutustoimien ja

parantuneiden käyttöasteiden ennustetaan parantavan EBITA-marginaalia 7,5 prosentin tasolle ennustejakson 2011–2015 aikana. Verrattuna edelliseen vuoteen EBITA-% ennusteita on laskettu, mutta pääoman tehokkuus-ennusteita nostettu.

Keski- ja Itä-Euroopan yksiköissä EBITA-marginaalit vaihtelevat suuresti yksiköittäin. Vuoden 2010 aikana EBITA-marginaali on parantunut selvästi edellisvuodesta. Poistojen määrä suhteessa liikevaihtoon on edelleen vuonna 2010 lähes 50 prosenttia. Keski- ja Itä-Eurooppa -liiketoimintasegmentin käyttökatemarginaali (EBITDA-marginaali) parani vuonna 2010 19,9 (14,4) prosenttiin. Kaikissa Keski- ja Itä-Euroopan yksiköissä ennustetaan saavutettavan selvästi positiivinen EBITA-marginaali (13,6–19,3 prosenttia) ennustejakson 2011–2015 aikana. EBITA-% ennusteita on laskettu jonkin verran vuodesta 2009.

Kasvutekijä 1-5 vuoden ennustejaksolla

Vuonna 2010 toteutuneen vuokrauskaluston hintatason ei katsota edustavan pitkän aikavälin normaalia tilannetta millään Cramon markkina-alueella. Käyttöasteet paranivat kauden loppua kohden ja olivat joillakin markkinoilla jo lähellä konsernin tavoitetasoja. Tulevaisuuden ennusteissa liikevaihdon ennustetaan kasvavan ajanjaksolla 2011–2015 keskimäärin 3,5–19,8 prosenttia vuodessa rahavirtaa tuottavasta yksiköstä riippuen. Kasvu perustuu paranevaan hintatasoon sekä käyttöasteisiin sekä tietyillä markkinoilla vuoden 2011 investointeihin. Pohjoismaissa seuraavien viiden vuoden keskimääräisen vuosikasvun odotetaan olevan yksiköstä riippuen 3,5–6,8 prosenttia vuodessa. Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa liikevaihdon odotetaan kasvavan voimakkaaimmin keskimäärin 19,8 prosenttia vuodessa ajanjaksolla 2011–2015. Baltian maissa liikevaihdon vuosikasvun odotetaan olevan keskimäärin 7,3–10,6 prosenttia vuodessa.

Kasvutekijä viiden vuoden jälkeen

Keski- ja Itä-Euroopan yksiköiden kasvuennuste viiden vuoden jälkeen on kaksi prosenttia. Pohjoismaisten liiketoimintojen viiden vuoden jälkeinen kasvuennuste on yksi prosenttia vuodessa. Näiden ennustetaan vastaavan matlilla pitkän aikavälin inflaatioennustetta.

Kaluston siirrettävyys

Käyttöarvon laskennassa on huomioitu suunnitellut vuokrauskaluston sopeuttamisesta sekä myynnein että siirroin maiden välillä.

Diskonttokorko

Cramo-konsernin painotettu keskimääräinen pääomakustannus ennen veroja (Weighted Average Cost of Capital, WACC pre-tax) muodostaa diskonttokoron määrittelylle perustan. Yksikkökohtaisia diskonttokorkoja määritettäessä painotettua keskimääräistä pääomakustannusta korotetaan erikseen yksikkökohtaisesti määriteltävällä markkinariskitekijällä. Yksikkökohtainen diskonttokorko kuvaa kullekin testattavalle rahavirtaa tuottavalle yksikölle ominaisia markkinariskejä.

Konsernin painotettu keskimääräinen pääomakustannus ennen veroja on laskenut 0,73 prosenttiyksikköä vuonna 2009 suoritettusta arvonalentumistestauksesta.

Konsernin painotettu keskimääräinen pääomakustannus ennen veroja on määritetty seuraavien tekijöiden perusteella: Pääomarakenteen ennustetaan pitkällä aikavälillä koostuvan 60 (40) prosenttisesti oman pääoman ehtoista rahoituksesta sekä 40 (60) prosenttisesti vieraan pääoman ehtoista rahoituksesta. Pääomarakenne vastaa konserni tavoitteen mukaista pääomarakennetta. Oman pääoma suhteellista määrää on lisätty konsernin tavoitteiden mukaisesti.

Vieraan pääoman kustannus on laskenut 1,47 prosenttiyksikköä vuoden 2009 testauksesta. Sekä riskitön korko että konsernin luottomarginaalit ovat laskeneet kauden aikana.

Oman pääoman kustannus on laskenut 1,61 prosenttiyksikköä vuoden 2009 testauksesta. Markkinariskipreemiota on laskenut 0,70 prosenttiyksikköä vuoden 2009 tasosta. Cramon yhtiökohtainen riskitaso (beta) on edellisvuoden tasolla. Sekä markkinariskipremio että yhtiökohtainen beta perustuvat osakeanalyttikoiden mediaanitasoon.

	2010	2009
Pääomarakenne		
Oman pääoman osuus, %	60,0	40,0
Vieraan pääoman osuus, %	40,0	60,0
Vieraan pääoman kustannus		
Riskitön korko, %	2,81	3,58
Vieraan pääoman marginaali, %	1,80	2,50
Vieraan pääoman kustannus, %	4,61	6,08
Oman pääoman kustannus		
Markkinariskipremio, %	4,80	5,50
Oman pääoman kustannus (markkina), %	7,61	9,08
Beta	1,20	1,20
Oman pääoman kustannus, %	8,57	10,18
Cramo WACC ennen veroja, %	6,99	7,72

Rahavirtayksikkökohtaista markkinariskitekijää arvioidaan kuhunkin yksikköön kohdistuvan maa-, valuutta- ja hintariskin perusteella. Kullekin riskikomponentille annetaan arvo väliltä 0 ja 10, jolloin riskipisteet voivat vaihtella välillä 0–30. Yksi riskipiste vastaa 0,15 prosentin lisäkorkoa. Markkinariskitekijä voi yhteensä vaihdella välillä 0–4,5 prosenttia riskipisteiden määrästä riippuen. Alla on esitetty rahavirtayksikkökohtaiset diskonttokorot, jotka heijastelevat Cramon johdon omaa arviota Cramon liiketoiminnan rahavirtayksikkökohtaisista markkinariskeistä. Yksikkökohtaisia markkinariskejä ei ole suoraan saatavilla yksittäisestä lähteestä vaan ne perustuvat Cramon johdon parhaaseen arvioon erilaisia markkina- ja riskiarvioita hyödyntäen. Rahavirtayksikkökohtaiset markkinariskit ovat laskeneet viime vuotisesta Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Tanskassa ja pysyneet samalla tasolla Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Rahavirtayksikkökohtaiset diskonttokorot ovat laskeneet kaikissa yksiköissä.

2010	Maariski (0–10 p.)	Valuutariski (0–10 p.)	Hintariski (0–10 p.)	Markkinariski yhteensä (0–30 p.)	Rahavirta- yksikkökohtainen markkinariski, %	Cramo WACC (%) ennen veroja	Rahavirta- yksikkökohtainen diskonttokorko, %
Suomi	0	0	3	3	0,45	6,99	7,44
Ruotsi	0	2	1	3	0,45	6,99	7,44
Norja	0	2	4	6	0,90	6,99	7,89
Tanska	0	1	7	8	1,20	6,99	8,19
Keski- ja Itä-Eurooppa	4–9	0–6	4–7	8–22	1,20–3,30	6,99	8,19–10,29

2009	Maariski (0–10 p.)	Valuutariski (0–10 p.)	Hintariski (0–10 p.)	Markkinariski yhteensä (0–30 p.)	Rahavirta- yksikkökohtainen markkinariski, %	Cramo WACC (%) ennen veroja	Rahavirta- yksikkökohtainen diskonttokorko, %
Suomi	0	0	3	3	0,45	7,72	8,17
Ruotsi	0	2	1	3	0,45	7,72	8,17
Norja	0	2	4	6	0,90	7,72	8,62
Tanska	0	1	10	11	1,65	7,72	9,37
Keski- ja Itä-Eurooppa	5–10	5–10	5–8	16–24	2,40–3,60	7,72	10,12–11,32

Keskeisten muuttujien herkkyyshanalyysi

Alla olevat arvot kuvaavat ne maksimimuutokset keskeisten oletusten osalta kunkin oletuksen osalta erikseen, jonka jälkeen yksikön kirjanpitoarvo vastaa

kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Herkkyyshanalyysissä kutakin tekijää on muutettu kerrallaan pitäen muut tekijät ennallaan.

	EBITA-marginaalin muutos Max. muutos, %	Kasvutekijä 1–5 vuotta Max. muutos, %	Kasvutekijä 5 vuoden jälkeen Max. muutos, %	Diskonttokorko Max. muutos, %	Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon miljoonaa euroa	Määrä, jolla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon, %
Suomi	-13,7	-22,9	-51,3	15,3	257,1	> 100
Ruotsi	-14,0	-21,9	-39,7	13,8	693,7	> 100
Norja	-3,3	-8,6	-5,4	3,7	39,1	50–100
Tanska	-0,7	-2,5	-1,2	0,9	4,5	10–20
Keski- ja Itä-Eurooppa	-0,1– -5,5	-0,1– -5,5	0– -10,2	0–6,0	0,1–12,1	0–100

Herkkyysanalyysin yhteenveto

Kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon kaikissa rahavirtaa tuottavissa yksiköissä.

Tsekin tasavallassa ja Slovakiassa kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon 0,1 miljoonaa euroa. Liikevaihdon tulee kasvaa selvästi nykyisellä kalustolla, jotta arvonalentumiselta vältytään. Liikevaihdon kasvun tulisi realisoitua pääasiassa kohonneista vuokrahinnoista ja käyttöasteista.

Tanskassa kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää käyttöarvon 4,5 miljoonaa euroa. Vuokrauskaluston määrää on sopeutettu selvästi Tanskassa vuosien 2009 ja 2010 aikana. Pääomatehokkuus on parantunut selvästi vuoden 2010 aikana ja kannattavuustrendi on ollut nousussa vuoden 2010 lopulle asti. Kannattavuuden sekä pääomatehokkuuden tulisi parantua edelleen vuonna 2011.

Ruotsissa ja Suomessa kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon yli 100 prosenttia. Katsauskauden lopulla Ruotsiin ja Suomeen kohdistunut liikearvon määrä oli 110,4 miljoonaa euroa eli 74,6 prosenttia konsernin liikearvosta. Näihin maihin kohdistuva Cramo-brändin yhteismäärä on noin 20,7 miljoonaa euroa.

Norjassa kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon 50–100 prosenttia.

Keski- ja Itä-Euroopassa kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon 50–100 prosenttia Venäjällä, 20–50 prosenttia Virossa, Liettuassa ja Puolassa sekä 10–20 prosenttia Latviassa.

7. MYYTÄVISSÄ OLEVAT SIOITUKSET

1 000 €	2010	2009
1.1.	340	314
Muuntoerot	8	1
Lisäykset		25
Vähennykset	1	
31.12.	347	340
Pitkäaikaiset myytävissä olevat sijoitukset	347	340

Konserni ei ole uudelleenluokitellut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tai jaksettua hankintamenoa arvostettavia sijoituksia tilikausien 2009 ja 2010 aikana.

Myytävissä olevat sijoitukset koostuvat As Oy Saarihelyn, Golf Sarfvikin ja Rym Shok Oy:n osakkeista sekä noteeraamattomista puhelinosaakkeista. Noteeraamattomien puhelinosaakkeiden arvona on käytetty alkuperäinen hankintameno. Muiden osakkeiden arvo perustuu ulkopuoliseen arvioon tai markkinoilta saatua arvoa tilikauden lopussa.

8. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

1 000 €		Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat sijoitukset	Muut velat	Suojaus- laskennan alaiset johtannaiset	Kirjan- pito- arvo	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia
31.12.2010	Liite	rahoitusvarat/-velat							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat									
Myytävissä olevat sijoitukset	7			347			347	347	-
Johdannaisinstrumentit	14	1 053					1 053	1 053	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9	3 613					3 613	3 613	-
Lyhytaikaiset rahoitusvarat									
Johdannaisinstrumentit	14	825					825	825	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9		125 333				125 333	125 333	-
Rahavarat	11		22 313				22 313	22 313	-
Yhteensä		5 491	147 646	347			153 484	153 484	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat									
Korolliset velat	13				346 776		346 776	349 802	-
Johdannaisinstrumentit	14	926				1 617	2 543	2 543	2
Muut pitkäaikaiset velat	16				4 207		4 207	4 207	-
Lyhytaikaiset rahoitusvelat									
Korolliset velat	13				57 569		57 569	57 569	-
Johdannaisinstrumentit	14	1 853					1 853	1 853	2
Ostovelat ja muut velat	17				100 984		100 984	100 984	-
Yhteensä		2 779			509 536	1 617	513 932	516 958	

1 000 €		Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat sijoitukset	Muut velat	Suojaus- laskennan alaiset johtannaiset	Kirjan- pito- arvo	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia
31.12.2009	Liite	rahoitusvarat/-velat							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat									
Myytävissä olevat sijoitukset	7			340			340	340	-
Johdannaisinstrumentit	14	238					238	238	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9	4 990					4 990	4 990	-
Lyhytaikaiset rahoitusvarat									
Johdannaisinstrumentit	14	898					898	898	2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9		99 526				99 526	99 526	-
Rahavarat	11		18 520				18 520	18 520	-
Yhteensä		6 126	118 046	340			124 512	124 512	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat									
Korolliset velat	13				351 606		351 606	353 106	-
Johdannaisinstrumentit	14	706				3 103	3 809	3 809	2
Muut pitkäaikaiset velat	16				6 816		6 816	6 816	-
Lyhytaikaiset rahoitusvelat									
Korolliset velat	13				50 596		50 596	50 596	-
Johdannaisinstrumentit	14	680					680	680	2
Ostovelat ja muut velat	17				82 855		82 855	82 855	-
Yhteensä		1 386			491 873	3 103	496 362	497 862	

Myytävikissä olevat sijoitukset

Myytävikissä olevat rahoitusvarat koostuvat As Oy Saarihelyn, Golf Sarfvikin ja Rym Shok Oy:n osakkeista sekä noteeraamattomista puhelinosaikkeista. Noteeraamattomat osakesijoitukset on arvostettu hankintameno, sillä niille ei ole toimivia markkinoita, eikä konsernilla ole myöskään aikomusta luopua näistä sijoituksista. Muiden osakkeiden arvo perustuu ulkopuoliseen arvioon tai markkinoilta saatuaan arvoon tilikauden lopussa.

Johdannaisinstrumentit

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinikursseja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinakorot. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii lisäksi oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä käyttäen.

Korolliset velat

Lainojen käypä arvo pohjautuu diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttaus-korkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa uutta lainaa ulkopuolelta tilinpäätöshetkellä. Kokonaiskorko muodostuu riskittömästä korosta ja yrityskohtaisesta riskipreemiosta. Rahoitusleasingisopimusten käypä arvo on laskettu diskonttaamalla tulevat rahavirrat korolla, joka peilaa vastaavien sopimusten korkoa.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

Muiden kuin johdannaisopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Ostovelat ja muut velat

Ostovelkojen ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole velkojen maturiteetti huomioon ottaen olennainen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

Konsernissa on sovellettu 1.1.2009 alkaen IFRS 7 tullutta muutosta koskien käypään arvoon arvostettavia rahoitusinstrumentteja. Muutos edellyttää, että käypään arvoon arvostettavat rahoitusinstrumentit jaotellaan kolmitasoisen käyvän arvon hierarkian mukaisesti.

- Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuus-erien tai velkojen noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla.
- Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina).
- Tason 3 instrumenttien käyvät arvot puolestaan perustuvat omaisuus-erää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot), vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksytyissä arvostusmalleissa.

9. MYynti- JA MUUT SAAMISET

1 000 €	2010	2009
Pitkäaikaiset		
Korolliset pitkäaikaiset saamiset		
Rahoitusleasingisaamiset	2 523	2 020
Korottomat pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	1 089	2 970
Yhteensä	3 613	4 990
Lyhytaikaiset		
Korolliset lyhytaikaiset saamiset		
Rahoitusleasingisaamiset	241	132
Muut saamiset	9	11
Korottomat lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	105 019	82 994
Muut saamiset	5 879	3 237
Siirtosaamiset	14 185	13 152
Yhteensä	125 333	99 526
Rahoitusleasingisaamisten erääntymisajat		
Yhden vuoden kuluessa	400	251
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	1 566	1 067
Yli viiden vuoden kuluttua	2 242	2 240
Bruttosijoitus rahoitusleasingisopimuksiin	4 208	3 558
Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	241	132
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	1 107	680
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	1 417	1 340
Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo	2 764	2 152
Kertymätön rahoitustuotto	1 444	1 406
Bruttosijoitus rahoitusleasingisopimuksiin	4 208	3 558

Myyntisaamiset ovat korottomia, ja niiden pääasialliset maksuehdot ovat 14–60 päivää.

Myyntisaamisista on kirjattu luottotappioiksi tuloslaskelmaan yhteensä 4 950 (6 671) tuhatta euroa. Luottotappiovaraus on muuttunut alla esitetyn taulukon mukaisesti. Luottotappioriskiä on kuvattu tarkemmin liitteessä 14.

1 000 €	2010	2009
Luottotappiovaraus		
1.1.	7 783	5 284
Tilikauden kulu	4 950	6 671
Käytetyt varaukset	-4 972	-4 172
31.12.	7 762	7 783

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä ottamatta huomioon vakuuksien käypää arvoa siinä tapauksessa, että toiset sopimusosapuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Konsernin toimintatapoihin ei kuulu vakuuksien hankkiminen myyntisaamisten ja muiden saamisten osalta. Myynti- ja muut saamiset eivät sisällä merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti kirjanpitoarvosta.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät liittyvät etukätein maksettuihin vuokra-, leasing- sekä investointimenoihin.

1 000 €	2010	2009
Myyntisaamisten ikäjakauma		
Erääntymättömät myyntisaamiset	85 373	63 501
1–30 päivää erääntyneet myyntisaamiset	11 507	11 810
31–60 päivää erääntyneet myyntisaamiset	3 487	2 267
61–90 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 771	1 180
91–180 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 687	1 860
Yli 180 päivää erääntyneet myyntisaamiset	1 193	2 375
Yhteensä	105 019	82 994
Myyntisaamisten valuuttajakauma		
EUR	14 320	9 914
SEK	59 105	46 219
NOK	12 992	11 315
DKK	7 929	8 164
PLN	3 243	2 562
RUB	3 395	2 211
Muut	4 033	2 608
Yhteensä	105 019	82 994

Myyntisaamisissa ei ole riskikeskittymää, koska asiakasmäärä on suuri ja myyntisaamiset ovat pääasiassa euro- sekä Ruotsin ja Norjan kruunun määrisiä.

10. VAIHTO-OMAISSUUS

1 000 €	2010	2009
Aineet ja tarvikkeet	8 823	6 467
Keskeneräiset työt	4 485	3 881
Valmiit tuotteet	494	1 244
Yhteensä	13 803	11 591

Päätyneellä tilikaudella kirjattiin kuluksi 180 (116) tuhatta euroa, jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa. Arvonlennus on kirjattu hankinnan ja valmistuksen kuluihin.

11. RAHAVARAT

1 000 €	2010	2009
Rahat ja pankkisaamiset	22 313	18 520
Yhteensä	22 313	18 520

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta sekä vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Käytössä olevat luottolimitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

Pankkisaamisten tuotto perustuu päivittäin vaihtuviin talletuskorkoihin.

Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli 136 (130) miljoonaa euroa käyttämättömiä sitovia luottolimittejä, joiden osalta kaikki ennakkoehdot olivat täyttyneet.

Rahavirtalaskelman rahavarat vastaavat taseen rahavaroja 31.12.2010.

12. OSAKEPÄÄOMA JA OMAN PÄÄOMAN RAHASTOT

OSAKEPÄÄOMA, 1 000 €	Osakemäärä	Osakepääoma	Osakeanti	Muut rahastot	Yhteensä
1.1.2009	30 660 189	24 835		186 910	211 745
31.12.2009	30 660 189	24 835		186 910	211 745
Optiomerkinnot			1 871		1 871
Muutokset oman pääoman erien välillä				16	16
31.12.2010	30 660 189	24 835	1 871	186 926	213 632

Vuoden 2006 optio-ohjelmaan kuuluvilla optioilla 2006A on 31.12.2010 mennessä merkitty yhteensä 142 191 uutta osaketta. Merkintöjen seurauksena osakkeiden määrä nousee 30 802 380 osakkeeseen sen jälkeen kun osakkeet merkitään kaupparekisteriin. Koko merkintähinta kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Cramo Oyj:llä on kolme voimassa olevaa osakeoptio-ohjelmaa. Osakeperusteiset maksu on esitetty liitteessä 28.

Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa ja samansuuruiseen osinkoon. Tilinpäätöshetkellä osakepääoma oli kokonaan maksettu ja rekisteröity.

Muut rahastot

Muut rahastot sisältävät vanhan osakeyhtiölain aikana optio- tai muiden osakemerkintöjen yhteydessä syntyneen preemion.

MUUT OMAN PÄÄOMAN RAHASTOT, 1 000 €	Avonmuutosrahasto	Suojausrahasto	Yhteensä
1.1.2009	117	-1 373	-1 256
Rahavirran suojaukset			
Käypään arvoon arvostuksesta syntyneet tappiot kaudella		-1 248	-1 248
Verot käypään arvoon arvostuksesta		325	325
31.12.2009	117	-2 296	-2 179
Rahavirran suojaukset			
Käypään arvoon arvostuksesta syntyneet voitot kaudella		1 486	1 486
Verot käypään arvoon arvostuksesta		-387	-387
31.12.2010	117	-1 197	-1 080

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää myytävissä oleviksi sijoituksiksi luokiteltujen varojen käyvän arvon muutoksen.

Suojausrahasto

Konsernin rahavirran suojaukseen käytettävistä korkojohdannaisista osa kuuluu suojauslaskennan piiriin. Tehokas osuus käyvän arvon muutoksista kirjataan suojausrahastoon. Tehottoman osuuden voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKENNASSA ESITETTYJEN MUIDEN RAHASTOJEN SISÄLTÖ

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet valuuttakurssierot.

Tilinpäätöshetkellä konserni on suojannut Ruotsin kruunuissa raportoitavaa omaa pääomaa ulkoisella valuuttalainalla. Suojauksen tehokas osuus lainan kurssierojen muutoksesta kirjataan muuntoeroihin. Tehoton osuus kurssivoitoista tai -tappioista kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Hybridi pääoma

Cramo Oyj laski huhtikuussa 2009 liikkeeseen 50 miljoonan euron suuruisen hybridilainan kotimaisille sijoittajille. Lainan kuponkikorko on 12,0 prosenttia vuodessa. Lainalla ei ole eräpäivää, mutta yhtiöllä on oikeus lunastaa se takaisin neljän vuoden kuluttua. Laina käsitellään konsernin IFRS-tilinpäätöksessä omana pääomana, mutta se ei laimenna nykyisten osakkeenomistajien omistuksia.

Vähemmistöosuus

Cramo Oyj:n hallitus päätti kesäkuussa 2009 uudesta Cramo-konsernin ylimmän johtoryhmän jäsenten osakeomistussuhteista. Osakeomistusta varten ylimmän johtoryhmän jäsenet ovat perustaneet Cramo Management Oy -nimisen yhtiön. IFRS-konsernitiilinpäätöksessä Cramo Management Oy raportoidaan kuten erityistä tarkoitusta varten perustettu yksikkö.

OSINGONJAKO

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle tilikauden 2010 osingoksi 0,10 (0,00) euroa osakkeelta.

13. KOROLLISET VELAT

1 000 €	2010		2009	
Pitkäaikaiset korolliset velat	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Syndikoitu pankkilaina	253 716	255 161	226 744	226 744
Muut pankkilainat	2 371	3 816	3 339	3 339
Eläkelainat	3 814	4 080	8 900	9 573
Takaisinostovelat	1 807	1 677	5 939	6 765
Rahoitusleasingvelat	85 068	85 068	106 685	106 685
Yhteensä	346 776	349 802	351 606	353 106
Lyhytaikaiset korolliset velat	Kirjanpitoarvo		Kirjanpitoarvo	
Syndikoitu pankkilaina			12 430	
Muut pankkilainat	1 293		3 245	
Eläkelainat	2 543			
Takaisinostovelat	802		1 334	
Rahoitusleasingvelat	29 484		31 598	
Yritystodistukset	23 447		1 989	
Yhteensä	57 569		50 596	
Korolliset velat yhteensä	404 345		402 202	

Lyhytaikaisten lainojen kirjanpitoarvot vastaavat olennaisilta osin käypää arvoa. Kaikki pankkilainat ovat vaihtuvakorkoisia, minkä vuoksi niiden käypä arvo ei poikkea merkittävästi kirjanpitoarvosta. Eläkelainat ja takaisinostovelat ovat kiinteäkorkoisia ja niiden käyvät arvot on laskettu diskonttaamalla sopimusten korko markkinakorolla.

Muut pankkilainat muodustuvat pääosin tililimiiteistä sekä osamaksuveloista.

Konsernilla oli tilinpäätöshetkellä nostettavissa olevia sitovia luottolimiittejä yhteensä 135,6 (130,1) miljoonaa euroa, joista pitkäaikaisia 118,0 (95,0) miljoonaa euroa ja lyhytaikaisia 17,6 (35,1) miljoonaa euroa.

Uuden syndikoidun luottojärjestelyn keskeiset taloudelliset kovenantit ovat Nettovelat/EBITDA ja nettovelkaantumisasaste. Tämän lisäksi luottojärjestelyssä on muita yleisiä ehtoja. Nettovelat huomioidaan tarkasteluhetken mukaisena ja EBITDA 12 viimeisen kuukauden käyttökateena. Nettovelkaantumisasaste lasketaan nettovelat jaettuna omalla pääomalla. Nettovelat/EBITDA -kovenantti määrittelee syndikoidun luottojärjestelyn hintatason, joka määräytyy kvartaaleittain. Taloudellisten kovenanttien korkeimmat mahdolliset tasot muuttuvat laina-ajan kuluessa. Taloudellisten kovenanttien maksimi-arvot sekä yhtiön toteutumat tilinpäätöshetkellä 31.12.2010 on esitetty alla:

1 000 €	2010		2009	
	Maksimi kovenanttiarvo	Toteutuma	Maksimi kovenanttiarvo	Toteutuma
Nettovelat/EBITDA, enintään	4,00	3,13	–	3,62
Nettovelkaantumisasaste, enintään	130,00	104,74	–	113,39

Seuraavassa taulukossa esitetään herkkysanalyysi taloudellisten kovenanttien 31.12.2010 toteutuma-arvoilla, kuinka paljon kukin keskeinen muuttuja olisi maksimisissaan voinut muuttua rikkomatta taloudellista kovenanttia.

M €	Bruttovelat maksimilisäys	EBITDA maksimivähennys	Oma pääoma maksimivähennys
Nettovelat / EBITDA	105,9	26,5	–
Nettovelkaantumisasaste	96,7	–	74,4

Korollisten velkojen erääntymisaikataulu, 2010

1 000 €	2011	2012	2013	2014	2015	2016+	Yhteensä
Syndikoitu pankkilaina				253 716			253 716
Muut pankkilainat	1 293	1 771	600				3 664
Eläkelainat	2 543	2 543	1 271				6 357
Takaisinostovelat	802			1 069	140	598	2 609
Rahoitusleasingvelat	29 484	25 636	20 148	13 512	12 310	13 462	114 552
Yritystodistukset	23 447						23 447
Yhteensä	57 569	29 950	22 019	268 297	12 450	14 060	404 345

Syndikoidun pankkilainan erääntymisaikataulu valuutoittain, 2010

1 000 €	2011	2012	2013	2014	2015	2016+	Yhteensä
EUR				177 982			177 982
SEK				75 734			75 734
Yhteensä				253 716			253 716

Korollisten velkojen erääntymisaikataulu, 2009

1 000 €	2010	2011	2012	2013	2014	2015+	Yhteensä
Syndikoitu pankkilaina	12 430	12 430	12 430	201 884			239 174
Muut pankkilainat	3 245	1 749	849	741			6 584
Eläkelainat	2 543	2 543	2 543	1 271			8 900
Takaisinosovelat	1 334	802		260	4 139	738	7 273
Rahoitusleasingvelat	31 598	31 056	22 925	16 246	11 580	24 876	138 283
Yritystodistukset	1 989						1 989
Yhteensä	53 139	48 580	38 747	220 401	15 719	25 614	402 202

Syndikoidun pankkilainan erääntymisaikataulu valuutoittain, 2009

1 000 €	2010	2011	2012	2013	2014	2015+	Yhteensä
EUR	4 000	4 000	4 000	147 720			159 720
SEK	8 430	8 430	8 430	54 164			79 454
Yhteensä	12 430	12 430	12 430	201 884			239 174

Rahoitusleasingvelat

Konserni on tehnyt rahoitusleasing sopimuksia vuokrauskalustoon liittyen. Tämä leasing sopimukset ovat kestoaltaan keskimäärin kolmesta viiteen vuotta. Rahoitusleasingvelat ovat pääosin muuttuvakorkoisia ja sidottu 1-3 kuukauden markkinakorkoihin. Alla olevat taulukot kuvaavat, kuinka rahoitusleasing sopimuksiin perustuvat vähimmäiskassavirrat jakaantuvat ajallisesti sekä valuutoittain.

Rahoitusleasingvelat valuutoittain

1 000 €	2010	2009
SEK	54 472	61 426
NOK	21 626	20 242
DKK	4 361	8 385
EUR	20 984	18 015
Muut	13 109	30 215
Yhteensä	114 552	138 283

Rahoitusleasingvelat – vähimmäisvuokrien kokonaismäärä

1 000 €	2010	2009
Yhden vuoden kuluessa	32 007	36 994
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	75 685	83 260
Yli viiden vuoden kuluttua	13 865	25 782
Yhteensä	121 557	146 036
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	7 005	7 753
Rahoitusleasingvelkojen vähimmäisvuokrien nykyarvo	114 552	138 283

Korollisten velkojen painotetut erääntymisajat ja korkokannat

	2010		2009	
	Erääntymis- aika (vuotta)	Korko- kanta [%]	Erääntymis- aika (vuotta)	Korko- kanta [%]
Pankkilainat	2,7	3,55	1,7	3,49
Pankkilainat mukaan lukien koronvaihtosopimukset	2,7	4,41	1,7	4,04
Eläkelaina	1,4	4,75	1,8	4,75
Rahoitusleasingvelat	2,4	4,62	2,2	4,56
Takaisinosovelat	3,0	3,97	3,9	4,20
Yritystodistukset	0.2	1.78	0.0	1.57

14. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konserni altistuu liiketoiminnassaan useille rahoitusriskeille: markkina-riskille (sisältäen valuutariskin ja rahavirran korkoriskin), luottoriskille ja likviditeettiriskille. Konsernin riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen, rahavirtoihin ja taseeseen sekä varmistaa riittävä maksuvalmius. Konserni käyttää johdannaisinstrumentteja tiettyjen riskipositoidensa suojaamiseen.

Riskienhallinnan toteutuksesta vastaa konsernin keskitetty rahoitusosasto. Konsernin rahoitusosasto tunnistaa, arvioi ja suojaa rahoitusriskejä tiiviissä yhteistyössä operatiivisten yksiköiden kanssa hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mukaisesti. Rahoitushallinnon tavoitteena on varmistaa, että yhtiöllä on riittävästi varoja harjoittaa liiketoimintaa kaikkina aikoina ilman rajoitteita, tuottaa tarpeellisia rahoituspalveluja liiketoimintayksiköille, minimoida rahoituskustannukset, hallita rahoitusriskejä (valuutta-, korko-, maksuvalmius- ja jälleenrahoitusriskit, luottoriskit sekä operatiiviset riskit) sekä tuottaa johdolle säännöllisesti informaatiota konsernin ja sen liiketoimintayksiköiden rahoituksellista tilanteesta ja riskeistä.

MARKKINARISKI

Korkoriski

Markkinakorkojen muutoksilla on vaikutusta konsernin nettokorkoihin sekä korollisten saamisten ja velkojen sekä johdannaisopimusten käypiin arvoihin. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on pienentää korkojen muutoksen vaikutusta tuloslaskelmaan, taseeseen ja kassavirtaan ottaen myös huomioon nettovelkaposition markkina-arvon.

Konsernin korkoriski liittyy ensisijaisesti pitkäaikaiseen lainasalkkuun. Konserni on pääasiassa altistunut rahavirran korkoriskille, joka syntyy vaihtuvakorkoisista veloista. Tilinpäätöspäivänä 51,6 (41,7) prosenttia korollisista veloista on johdannaisten vaikutus mukaan lukien kiinteäkorkoista. Tilikausien 2010 ja 2009 aikana konsernin muuttuvakorkoisia lainoja oli EUR-, LVL- ja SEK-määräisinä. Rahoitusleasingvelkojen valuuttajakauma on esitetty myöhemmin tässä liitetiedossa. Rahoitussalkun korkosidonnaisuus oli 2,0 (1,4) vuotta. Rahoituspolitiikan mukainen raja kiinteäkorkoisten lainojen osuudelle koko lainasalkusta on 20–60 prosenttia sekä korkosidonnaisuusajalle 1–3 vuotta. Tilikauden aikana molemmissa arvoissa siirryttiin ylöspäin.

Konserni hallinnoi rahavirran korkoriskiä käyttämällä koronvaihtosopimuksia rahoituspolitiikan puitteissa. Koronvaihtosopimuksia käyttämällä saadaan tavoitteen mukaisesti vaihtuvakorkoinen laina vaihdettua kiinteäkorkoiseksi. Koronvaihtosopimusten nimellisarvo 31.12.2010 oli 181,3 (144,2) miljoonaa euroa. Koronvaihtosopimusten, joihin sovelletaan IAS 39 mukaista suojauslaskentaa, nimellisarvo oli tilinpäätöspäivänä 104,9 (98,2) miljoonaa euroa. Korkosuojausten erääntyminen on esitetty myöhemmin tämän liitetiedon osana.

IFRS 7 -standardin mukaisen herkkyyssanalyysin perusteella, jos konsernin euromääräisten lainojen korkotaso 31.12.2010 olisi muiden muuttujien pysyessä paikallaan ollut yhden prosenttiyksikön verran korkeampi/matalampi, olisi vaikutus konsernin tulokseen ennen veroja ollut -1,4/+1,4 [-0,3/+0,3] miljoonaa euroa, johtuen vaihtuvakorkoisten lainojen ja korkosuojausten korkovirtojen sekä suojauslaskennan ulkopuolella olevien korkosuojausten markkina-arvon muutoksesta. Korkotason muutoksen vaikutus taseen omaan pääomaan olisi ollut +3,3/-3,3 [+2,6/-2,6] miljoonaa euroa johtuen suojauslaskennan alaisten korkosuojausten markkina-arvon muutoksesta. Herkkyyssanalyysi esitetään seuraavassa taulukossa.

	2010				2009			
	Tuloslaskelma		Oma pääoma		Tuloslaskelma		Oma pääoma	
	+ 1 %	- 1 %	+ 1 %	- 1 %	+ 1 %	- 1 %	+ 1 %	- 1 %
Korolliset velat	-2,8	2,8			-2,8	2,8		
Korkojohdannaiset								
Suojauslaskennan alaiset	0,8	-0,8	3,3	-3,3	0,7	-0,7	2,6	-2,6
Ei-suojauslaskennan alaiset	3,4	-3,4			1,8	-1,8		
Yhteensä	1,4	-1,4	3,3	-3,3	-0,3	0,3	2,6	-2,6

Koska konsernilla ei ole merkittäviä korollisia varoja, konsernin tuotot ja operatiiviset kassavirrat eivät olennaisesti altistu markkinakorkojen vaihtelulle. Korolliset velat ja niiden keskimääräiset korkokannat esitetään liitetiedossa 13.

Valuuttariski

Konserni toimii kansainvälisesti ja on siten altistunut valuuttakurssivaihteluista aiheutuville riskeille. Konsernin merkittävimmät valuuttapositiot muodostuvat Ruotsin kruunu -määräisistä eristä. Valuuttakurssiriski syntyy pääasiassa nettosijoituksista ulkomaisiin tytäryrityksiin (translaatoririski) sekä taseen valuuttamääräisistä eristä.

Koska Cramolla on tytäryrityksiä euroalueen ulkopuolella, valuuttakurssien muutokset altistavat euromääräisen oman pääoman valuuttariskille. Valuuttakurssieroista johtuvat oman pääoman muutokset esitetään muuntoeroissa konsernitilinpäätöksessä. Konsernirahoitus seuraa ja arvioi translaatoririskiä säännöllisesti. Tilinpäätöshetkellä konsernilla on suojattu Ruotsin kruunu -määräistä omaa pääomaa Ruotsin kruunu -määräisellä ulkoisella valuuttalainalla. Lainasta syntyneet kurssierot kirjataan konsernin oman pääoman muuntoeroihin.

Konsernin sisäiset rahoituksen sekä taseen valuuttamääräisistä eristä syntyvää valuuttakurssiriskiä suojataan ensisijaisesti valuuttatermiineillä, joiden erääntyminen on esitetty tämän liitetiedon taulukoissa. Näihin johdannaisiin ei sovellettu tilikaudella suojauslaskentaa, vaan käyvän arvon muutos kirjattiin tulosvaikutteisesti.

Konserniyhhtiöiden myynti tapahtuu kunkin yksikön toimintavaluutassa eikä konserni tältä osin altistu merkittäville valuuttakurssiriskeille. Konsernin ostot tapahtuvat sekä euroissa että paikallisissa valuutoissa. Ostosta aiheutuva valuuttakurssiriski katsotaan tuloksen kannalta niin vähäiseksi, että rahoituspolitiikan mukaisesti tulevia ostoja ei suojata.

IFRS 7 -standardin edellyttämä herkkyysanalyysi havainnollistaa konsernin tuloksen ja oman pääoman herkkyyttä valuuttakurssien muutokselle. Konsernin valuuttakurssimuutoksille avoin europositio muita toiminnallisia valuuttoja kohtaan syntyy ostoveloista, muissa kuin paikallisvaluutassa olevista leasingvastoista sekä konsernirahoituksen avoimesta positioista.

Oheisissa taulukoissa on esitetty konsernin avoimet muuntoero- ja transaktiopositiot sekä herkkyysanalyysin mukaiset vaikutukset tulokseen ennen veroja sekä omaan pääomaan. Herkkyysanalyysi perustuu euron 5 prosentin muutokseen konsernin kaikkia toimintavaluuttoja vastaan.

Muuntoeroriski ja suojaukset 31.12.2010

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Muuntoeroriskille altis oma pääoma	296 805	33 249	14 968		2 974	1 735	11 843	-1 144	11 662	372 092
Investointina käsiteltävät lainasaamiset					9 233			15 311		24 544
Suojaavat lainat	-76 136									-76 136
Avoim positio	220 669	33 249	14 968		12 207	1 735	11 843	14 167	11 662	320 500

Herkkyysanalyysi, 5 % heikentyminen euroa vastaan

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Muuntoeroriskille altis oma pääoma	-14 840	-1 662	-748		-149	-87	-592	57	-583	-18 605
Investointina käsiteltävät lainasaamiset					-462			-766		-1 227
Suojaavat lainat	3 807									3 807
Yhteensä	-11 033	-1 662	-748		-610	-87	-592	-708	-583	-16 025

Muuntoeroriski ja suojaukset 31.12.2009

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Muuntoeroriskille altis oma pääoma	254 524	33 199	1 466	42 714	-9 373	-2 866	12 978	4 296	4 356	341 294
Investointina käsiteltävät lainasaamiset					11 225			14 484		25 709
Suojaavat lainat	-55 930									-55 930
Avoim positio	198 594	33 199	1 466	42 714	1 852	-2 866	12 978	18 780	4 356	311 073

Herkkyysanalyysi, 5 % heikentyminen euroa vastaan

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Muuntoeroriskille altis oma pääoma	-12 726	-1 660	-73	-2 136	469	143	-649	-215	-218	-17 065
Investointina käsiteltävät lainasaamiset					-561			-724		-1 285
Suojaavat lainat	2 797									2 797
Yhteensä	-9 930	-1 660	-73	-2 136	-93	143	-649	-939	-218	-15 554

Osaa, 76,1 (55,9) miljoonaa euroa, konsernin SEK-määräisestä korollisesta velasta käsitellään konsernin ruotsalaisten tytäryhtiöiden SEK-määräisen oman pääoman suojauksena. Suojauksena käsiteltävän lainan käyvänarvon vaikutus taseeseen 31.12.2010 oli 0,3 (8,5) miljoonaa euroa. Vuonna 2010 suojauksesta kirjattiin kurssitappiota 8,2 (tappiota 4,6) miljoonaa euroa muuntoeroihin omaan pääomaan.

Osaa konsernin RUB- ja LVL-määräisistä korollisista saamisista tytäryhtiöiltä käsitellään osana kyseisiin tytäryhtiöihin tehtyä nettoinvestointia, yhteensä 24,5 (25,7) miljoonaa euroa. Näiden lainasaamisten käyvän arvon vaikutus taseeseen 31.12.2010 oli -2,9 (-3,7) miljoonaa euroa. Vuonna 2010 näistä saamisista kirjattiin kurssitappiota 0,8 (0,8) miljoonaa euroa muuntoeroihin omaan pääomaan.

Transaktioriski ja suojaukset 31.12.2010

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Transaktiiopositio	-84 781	27 919	24 183		9 527	3 276	7 062	28 306	2 716	18 208
Suojaukset	6 692	-28 782	-22 808			-3 186	-6 918	-10 534	-2 514	-68 050
Avoin positio	-78 089	-863	1 375		9 527	90	144	17 772	202	-49 842

Herkkyysanalyysi, 5 % heikentyminen euroa vastaan

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Transaktiiopositio	4 239	-1 396	-1 209		-476	-164	-353	-1 415	-136	-910
Suojaukset	-335	1 439	1 140			159	346	527	126	3 403
Yhteensä	3 904	43	-69		-476	-5	-7	-889	-10	2 492

Transaktioriski ja suojaukset 31.12.2009

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Transaktiiopositio	-70 555	22 933	38 163		13 058	9 052	4 114	18 529	14 242	49 536
Suojaukset	12 290	-22 181	-38 163			-8 565	-4 025	-3 012	-15 169	-78 825
Avoin positio	-58 265	752			13 058	487	89	15 517	-927	-29 289

Herkkyysanalyysi, 5 % heikentyminen euroa vastaan

1 000 €	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTL	PLN	RUB	CZK	Yhteensä
Transaktiiopositio	3 528	-1 147	-1 908		-653	-453	-206	-926	-712	-2 477
Suojaukset	-615	1 109	1 908			428	201	151	758	3 941
Yhteensä	2 913	-38			-653	-24	-4	-776	46	1 464

Hintariski

Konsernilla on vähäinen määrä noteeraamattomia osakkeita, jotka eivät muodosta merkittävää hintariskiä. Konserni ei ole altistunut hyödykeriskeille.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Johdannaisopimusten käyvät arvot, 31.12.2010

1 000 €	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Netto käypä arvo
Valuuttatermiinit	825	-1 853	-1 028
Koronvaihtosopimukset, suojauslaskennan ulkopuolella	1 053	-926	127
Koronvaihtosopimukset, rahavirran suojaus		-1 617	-1 617
Yhteensä	1 878	-4 396	-2 518
Pitkäaikaisten johdannaisopimusten osuus			
Valuuttatermiinit			
Koronvaihtosopimukset, suojauslaskennan ulkopuolella	1 053	-926	127
Koronvaihtosopimukset, rahavirran suojaus		-1 617	-1 617
Pitkäaikaisten johdannaisopimusten osuus	1 053	-2 543	-1 490
Lyhytaikaisten johdannaisopimusten osuus	825	-1 853	-1 028

Johdannaisopimusten käyvät arvot, 31.12.2009

1 000 €	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Netto käypä arvo
Valuuttatermiinit	898	-629	269
Koronvaihtosopimukset, suojauslaskennan ulkopuolella	238	-757	-519
Koronvaihtosopimukset, rahavirran suojaus		-3 103	-3 103
Yhteensä	1 136	-4 489	-3 353
Pitkäaikaisten johdannaisopimusten osuus			
Valuuttatermiinit		-178	-178
Koronvaihtosopimukset, suojauslaskennan ulkopuolella	238	-528	-290
Koronvaihtosopimukset, rahavirran suojaus		-3 103	-3 103
Pitkäaikaisten johdannaisopimusten osuus	238	-3 809	-3 571
Lyhytaikaisten johdannaisopimusten osuus	898	-680	218

Johdannaisopimusten nimellisarvot

1 000 €	2010	2009
Valuuttatermiinit	177 380	129 588
Koronvaihtosopimukset	181 331	144 178
Yhteensä	358 711	273 767

Yhtiön vuosina 2010 ja 2009 käyttämät johdannaisopimukset koostuivat valuuttatermiineistä sekä koronvaihtosopimuksista. Kyseisiä sopimuksia on käytetty yhtiön rahoituspolitiikan mukaiseen suojaukseen.

Valuuttajohdannaisten ja suojauslaskennan ulkopuolella olevien korkojohdannaisten käyvän arvon muutos on kirjattu tulosaikavaihteesta. Suojauslaskentaan kuuluvat korkojohdannaisten on kirjattu suoraan omaan pääomaan laskennallisella verolla vähennettynä. Tilinpäätöshetken johdannaispositio vastaa hyvin tilikauden aikana ylläpidettyä positiota.

Johdannaissoimusten erääntymisaikataulu, 2010

1 000 €	2011	2012	2013	2014	2015	2016+	Yhteensä
Valuuttajohdannaissoimukset	177 380						177 380
Koronvaihtosopimukset							
EUR			10 000			111 000	121 000
SEK		53 921					53 921
NOK				6 410			6 410
Koronvaihtosopimukset yhteensä	177 380	53 921	10 000	6 410		111 000	358 711

Johdannaissoimusten erääntymisaikataulu, 2009

1 000 €	2010	2011	2012	2013	2014	2015+	Yhteensä
Valuuttajohdannaissoimukset	97 376	32 213					129 588
Koronvaihtosopimukset							
EUR	10 000			61 000	20 000		91 000
SEK				47 154			47 154
NOK					6 024		6 024
Koronvaihtosopimukset yhteensä	10 000			108 154	26 024		144 178

LUOTTORISKI

Konsernin politiikka määrittelee asiakkaiden, sijoitustransaktioiden ja johdannaissoimusten vastapuolten luottokelpoisuusvaatimukset sekä sijoitusperiaatteet. Konsernilla ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä, koska sillä on laaja asiakaskunta, joka on jakautunut maantieteellisesti laajalle alueelle ja konserni luottaa yrityksiä ja yksityishenkilöitä, joilla on asianmukaiset luottotiedot. Konsernin luottoriskin enimmäismäärä on saamisten ja muiden rahoitusvarojen käypä arvo 31.12.2010.

Myyntisaamisten erääntymisjakauma on esitetty liitetiedossa 9.

Myös luottotappioiden ja luottotappiovarausten määrät esitetään liitetiedossa 9. Saamiset eivät sisällä merkittäviä riskikeskittymiä.

JÄLLEENRAHOITUS- JA LIKVIDITEETIRISKI

Liiketoiminnan dynaamisen luonteen vuoksi konsernirahoitus hallinnoi konsernin likviditeettiriskiä varmistamalla rahoituksen joustavuuden ja saatavuuden riittävillä sitovilla luottolimiiteillä. Konserni käyttää useita rahoituslähteitä ja velat ovat pääsääntöisesti pitkäaikaisia. Konsernilla on sitovia luottolimiittejä ja muita luottojärjestelyjä, joita se voi käyttää tasapainottaakseen likviditeettiä. Tilinpäätöshetkellä käyttämättömät sitovat luottolimitit olivat 135,6 (130,1) miljoonaa euroa.

Pientääkseen jälleerahoitusriskiä konserni pyrkii hajauttamaan lainojen erääntymisiä ja neuvottelee hyvissä ajoin tarpeen mukaan uusia sitovia luottolimiittejä. Alla olevassa taulukossa on esitetty rahoitusvelkojen ja johdannaisinstrumenttien sopimusperusteinen maturiteettianalyysi. Luvut kuvaavat diskonttaamattomia kassavirtoja. Maturiteettijakaumaan on sisällytetty johdannaiset, joiden sopimuksiin perustuvien juoksuajojen tunteminen on välttämätöntä rahavirtojen ajoituksen ymmärtämisen kannalta.

Rahoitusvelkojen takaisinmaksuaikataulu 2010

1 000 €	Alle 1 vuosi	1–2 vuotta	2–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Johdannaiset					
Valuuttatermiinit, kassasta maksut	-1 390				-1 390
Valuuttatermiinit, kassaan maksut	852				852
Koronvaihtosopimukset, kassasta maksut	-4 845	-4 998	-9 230	-2 981	-22 054
Koronvaihtosopimukset, kassaan maksut	2 362	2 406	3 518	1 135	9 421
Johdannaiset, netto	-3 020	-2 592	-5 712	-1 846	-13 170
Ostovelat ja muut korottomat velat	-111 041				-111 041
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset ja rahoituskulut	-41 804	-16 557	-269 911	-620	-328 892
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset ja rahoituskulut	-32 007	-27 276	-48 409	-13 865	-121 557
Takaisinostovelat	-1 081	-236	-2 118	-1 840	-5 275
Yhteensä	-185 933	-44 069	-320 438	-16 325	-566 765

Rahoitusvelkojen takaisinmaksuaikataulu 2009

1 000 €	Alle 1 vuosi	1–2 vuotta	2–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Johdannaiset					
Valuuttatermiinit, kassasta maksut	-246	-99			-345
Valuuttatermiinit, kassaan maksut	993				993
Koronvaihtosopimukset, kassasta maksut	-4 699	-3 417	-4 438		-12 554
Koronvaihtosopimukset, kassaan maksut	915	880	1 759		3 554
Johdannaiset, netto	-3 037	-2 637	-2 679		-8 353
Ostovelat ja muut korottomat velat	-82 855				-82 855
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset ja rahoituskulut	-28 811	-24 682	-219 781		-273 274
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset ja rahoituskulut	-36 994	-32 013	-51 247	-25 782	-146 036
Takaisinostovelat	-1 612	-1 035	-4 522	-753	-7 922
Yhteensä	-150 272	-57 730	-275 551	-26 535	-510 087

PÄÄOMARAKENTEEN HALLINTA

Konsernin pääomarakenteen hallinnan tavoitteena on varmistaa konsernin toimintaedellytykset kaikissa olosuhteissa sekä säilyttää pääomakustannusten kannalta optimaalinen pääomarakenne. Hallitus päättää pääomarakenteen tavoitteista ja rahoitusosasto seuraa pääomarakenteen kehittymistä säännöllisesti.

Muiden toimialalla toimivien tapaan konserni seuraa pääomarakenteen tunnuslukuna nettovelkaantumisasetta (gearing) eli korollisen nettovelan suhdetta omaan pääomaan. Konsernin eräänä keskeisenä tavoitteena tilikaudella 2010 oli edelleen nettovelkaantumisasteen pienentäminen. Tässä tavoitteessa onnistuttiin hyvin (31.12.2010: 103,4 %, 31.12.2009: 113,4 %).

Konsernin nettovelat olivat 382,0 miljoonaa euroa 31.12.2010. Nettovelat olivat 383,7 miljoonaa euroa 31.12.2009, joten vuoden 2010 aikana nettovelat pienenevät 1,7 miljoonaa euroa.

Tunnuslukujen arvot on esitetty alla olevassa taulukossa.

1 000 €	2010	2009
Korolliset velat	404 345	402 202
Rahat ja pankkisaamiset	-22 313	-18 520
Korollinen nettovelka	382 032	383 682
 Oma pääoma	 369 420	 338 385
 Nettovelkaantumisaste, %	 103,4	 113,4

15. LASKENNALLISET VEROT

1 000 €	2010	2009
Laskennalliset verosaamiset		
Vahvistetut tappiot	4 647	4 538
Rahoitusleasing	9 977	12 256
Suojausrahaston arvostusero	420	807
Valuuttakurssierot nettosisijoituksista	1 059	3 401
Johdannaisinstrumentit	672	360
Sisäisen katteen eliminointi	1 751	1 997
Muut väliaikaiset erot	1 653	1 237
Yhteensä	20 179	24 596
 Laskennalliset verovelat		
Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset	46 476	43 188
Rahoitusleasing	9 931	10 092
Valuuttakurssierot nettosisijoituksista	1 059	3 401
Johdannaisinstrumentit	488	295
Pitkäaikaisten varojen arvostaminen käypään arvoon tytäryhtiöhankeissa	21 889	21 399
Realisoitumattomat kurssivoitot	1 689	3 833
Muut väliaikaiset erot	2 694	2 287
Yhteensä	84 226	84 495
 Laskennalliset verovelat (netto)	64 047	59 899
 Taseessa laskennalliset verot on esitetty seuraavasti		
Laskennalliset verosaamiset	14 301	19 137
Laskennalliset verovelat	78 348	79 036
Laskennalliset verovelat (netto)	64 047	59 899
 Taseeseen kirjattujen laskennallisten verojen muutos		
Laskennalliset verovelat (netto) tilikauden alussa	59 899	61 576
Tytäryhtiöhanke -myynnit	1 512	83
Verokantojen muutos		-63
Tuloslaskelmaan kirjatut erät	-3 799	-2 081
Omaan pääomaan kirjatut erät	387	-1 758
Muuntoerot	6 048	2 142
Laskennalliset verovelat (netto) tilikauden lopussa	64 047	59 899

Viron jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska voitonjako on konsernin päättäväisessä, eikä verovaikutuksen toteutumiseen johtava voitonjako ole todennäköinen lähitulevaisuudessa.

Konsernitalinpäätöksessä on jätetty kirjaamatta laskennallista verosaamista 4 766 (7 894) tuhatta euroa tytäryhtiöistä jotka ovat tappiollisia. Tytäryhtiöistä, joiden odotetaan kääntyvän voitolliseksi, on kirjattu laskennallinen verosaaminen siihen määrään saakka, kuin on todennäköistä, että niitä voidaan käyttää tulevia verotettavia tuloja vastaan. Kirjatuista laskennallisista verosaamisista 167 tuhatta euroa erääntyy vuonna 2014 ja loput sen jälkeen.

16. VARAUKSET JA MUUT PITKÄAIKAISET VELAT**Varaukset**

Konsernilla ei ollut varauksia tilinpäätöshetkellä eikä vertailuvuonna 2009.

1 000 €	2010	2009
Muut pitkäaikaiset velat		
Saadut ennakot	3 914	6 154
Muut pitkäaikaiset velat	293	662
Yhteensä	4 207	6 816

17. OSTO- JA MUUT VELAT

1 000 €	2010	2009
Ostovelat	46 163	31 225
Saadut ennakot	7 114	7 970
Siirtovelat	39 155	36 765
Muut lyhytaikaiset velat	8 552	6 895
Yhteensä	100 984	82 855

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät muodostuvat jaksotetuista henkilöstökuluista ja asiakasbonuksista.

Ostovelkojen ja muiden velkojen käypä arvo ei poikkea olennaisesti kirjanpitoarvosta.

Yllä mainittujen rahoitusvelkojen ehdot

- Ostovelat ovat korottomia ja niiden tavanomainen maksuaika on 14–60 päivää
- Muut lyhytaikaiset velat ovat korottomia ja niiden keskimääräinen maksuaika on kolme kuukautta
- Konsernin luottoriskien hallintaa ja prosesseja on kuvattu tarkemmin liitteessä 14

18. ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET

1 000 €	2010	2009
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Velat, joille annettu vakuuksia		
Lainat rahoituslaitoksilta		241 082
Rahoitusleasingvelat	114 552	138 283
Annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset		83 317
Pantit		169 424
Pantit, rahoitusleasing	154 091	156 018
Vastuut, joille annettu vakuuksia		
Työ- ja takuuaikaiset vastuut	580	355
Muut vastuut		
Hybridilainan kumuloitunut ehdollinen korkovelka*	4 044	4 044
Investointisitoumukset	1 226	93

* Huhtikuussa 2009 Cramo Oyj laski liikkeeseen 50 miljoonan euron suuruinen hybridilainan (oman pääoman ehtoinen joukkovelkakirjalaina) jonka kuponkikorko on 12,0 prosenttia vuodessa. Lainalla ei ole eräpäivää, mutta yhtiöllä on oikeus lunastaa se takaisin neljän vuoden kuluttua. Lainan korko kumuloituu ehdollisena siihen asti kun koronmaksuvelvollisuuden laukaisema osingonjakoehdotus on tehty.

Vuokravastuut, toimitilavuokrat, 1 000 €	2010	2009
Yhden vuoden kuluessa	22 052	18 747
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	56 618	45 736
Yli viiden vuoden kuluttua	19 601	18 918
Yhteensä	98 271	83 401

Operatiiviset leasingvastuut, 1 000 €	2010	2009
Yhden vuoden kuluessa	21 712	17 708
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	15 890	22 518
Yli viiden vuoden kuluttua		
Yhteensä	37 602	40 226

Konserni on tehnyt operatiivisia leasing sopimuksia vuokrauskalustoon liittyen. Nämä leasing sopimukset ovat kestoltaan keskimäärin kolmesta viiteen vuotta ja enintään 5 vuotta. Operatiiviset leasing vastuut ovat muuttuvakorkoisia ja pääosin sidottu 1–3 kuukauden Euriboriin, Stiboriin, Niboriin ja Ciboriin.

19. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 €	2010	2009
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitto	12 875	5 060
Toimitilojen vuokratuotot	615	278
Vakuutuskorvaukset	21	1 002
Muut liiketoiminnan tuotot	1 599	922
Yhteensä	15 110	7 262

20. MATERIAALIT JA PALVELUT

1 000 €	2010	2009
Ostot	-29 774	-24 067
Ulkopuoliset palvelut	-153 705	-126 815
Yhteensä	-183 479	-150 882
Keskeneräisten tuotteiden varaston muutos (-) vähennys / (+) lisäys	1 015	-1 486
Valmistus omaan käyttöön	4 694	9 148

21. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

1 000 €	2010	2009
Palkat, mukaan lukien uudelleenjärjestelymenot 1.073 euroa (2008: 2.407)	-76 091	-76 825
Sosiaaliturvasta aiheutuvat kulut	-15 218	-15 372
Osakeperusteiset maksut	-2 312	-2 254
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-8 318	-8 611
Yhteensä	-101 939	-103 062
Henkilöstön määrä keskimäärin	2 083	2 356

Tiedot konsernin johtohenkilöiden työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 29 ja optio-ohjelmiin liittyvät tiedot esitetään liitetiedossa 28.

22. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 €	2010	2009
Poistot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-81 529	-85 327
Poistot aineettomista hyödykkeistä*	-865	-975
Yhteensä	-82 394	-86 302
Arvonalentumiset aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-538	-2 002
Arvonalentumiset myytävänä oleviksi luokitelluista omaisuuseristä	-213	-365
Poistot ja arvonalentumiset käyttöomaisuudesta ja myytäväksi luokitelluista omaisuuseristä	-83 145	-88 669
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot	-7 089	-6 921
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset		-21 833
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot ja arvonalentumiset	-7 089	-28 754
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-90 233	-117 423
Poistot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-81 529	-85 327
Poistot aineettomista hyödykkeistä*	-865	-975
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden poistot	-7 089	-6 921
Poistot yhteensä	-89 482	-93 223
Arvonalentumiset aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä	-538	-2 002
Arvonalentumiset myytävänä oleviksi luokitelluista omaisuuseristä	-213	-365
Yrityshankinnoista aiheutuneiden aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset		-21 833
Arvonalentumiset yhteensä	-751	-24 199
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-90 233	-117 423

23. MUUT LIIKETOIMINNAN KULUT

1 000 €	2010	2009
Toimitilavuokrat	-22 579	-21 166
Toimitilojen muut kulut	-10 475	-9 111
Leasingkulut	-20 418	-21 832
Luottotappiot	-4 951	-6 671
Markkinointikulut	-8 326	-7 268
Vuokratyövoima	-7 632	-4 823
Muut henkilöstökulut	-8 453	-7 219
Muut hallintokulut	-25 220	-21 725
Myyntitappiot käyttöomaisuudesta	-1 004	-1 885
Muut liiketoiminnan kulut	-822	0
Yhteensä	-109 880	-101 700
Tilintarkastajien palkkiot		
KHT-yhteisö Ernst&Young		
Tilintarkastuspalkkiot	-654	-621
Veroneuvonta	-94	-126
Muut palvelut	-249	-85
Yhteensä	-997	-832
Muut tilintarkastustoimistot	0	-52

24. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1 000 €	2010	2009
Korkotuotot lainasaatavista ja rahavaroista	670	1 360
Muut rahoitustuotot	62	324
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista rahoituslainoista	-13 475	-13 871
Korkokulut, rahoitusleasing	-4 033	-6 863
Korkotuotot ja -kulut rahavirran suojauksiksi määritellyistä korkojohdannaisista	-2 552	-1 796
Korkotuotot ja -kulut korkojohdannaisista, ei suojauslaskennassa	-1 083	-381
Korkojohdannaisien markkina-arvon muutos, ei suojauslaskennassa	645	-168
Valuuttajohdannaisien käyvän arvon muutos, ei suojauslaskennassa	-1 226	-5 020
Muut valuuttakurssierot	1 125	5 244
Korollisiin velkoihin liittyvät järjestely- ja varauspalkkiot	-824	-969
Muut rahoituskulut	-1 896	-595
Rahoituskulut, netto	-22 586	-22 734

Yhtiön rahoituspolitiikan mukaisesti suojauslaskentaan kuuluvina rahavirran suojauksina käytetään koronvaihtosopimuksia, joiden määrä, maturiteetti ja muut ehdot vastaavat suojauskohteen ehtoja. Siten suojaus on täysin tehokas. Tilikauden aikana ei ole kirjattu tehottomuutta rahavirran suojauksista.

*Poistot aineettomista hyödykkeistä liittyvät ohjelmistojen ja muiden aineettomien hyödykkeiden poistoihin. Muissa aineettomissa hyödykkeissä on aktivoituna kuljetus- ja kokoonpanokustannuksia, jotka laskutetaan asiakkaalta vuokran yhteydessä. Aktivoidut kulut poistetaan vuokratuotot aikana.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tehtiin 538 (2002) tuhannen euron arvonalennus vuonna 2010.

Myytävänä oleviksi luokiteltuihin omaisuuseriin tehtiin 213 (365) tuhannen euron arvonalennus vuonna 2010.

Vuonna 2009 liikearvon arvonalentumistauksen yhteydessä tehtiin 21,8 miljoonan euron alaskirjaus liikearvoon ja yrityshankinnoista aiheutuneisiin muihin aineettomiin hyödykkeisiin.

25. TULOVEROT

1 000 €	2010	2009
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-9 929	-8 036
Edellisten tilikausien verot	-877	235
Laskennallisten verojen muutos	3 799	2 144
Tuloverot yhteensä	-7 007	-5 657

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 26 prosentin verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Voitto ennen veroja	4 804	-34 202
Vero laskettuna kotimaan yhtiöverokannalla	-1 249	8 893
Ulkomaisten tytäryhtiöiden poikkeavat verokannat +/-	-2 724	-6 129
Verokantojen muutos		63
Verovapaat tulot	468	9
Vähennyskeltottomat kulut	-307	-3 591
Vain verotuksessa käsiteltävät erät	3 049	3 343
Osakeperusteiset maksut	-601	-586
Verotukselliset tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-4 766	-7 894
Edellisten tilikausien verot	-877	235
Tuloverot tuloslaskelmassa	-7 007	-5 657
Konsernin efektiivinen verokanta, %	145,9	neg

Laskennalliset verot on laskettu uudelleen, koska yhtiöverokanta on muuttunut seuraavasti:

- Tsekin tasavalta (2009: 20 prosentista 19 prosenttiin)
- Liettua (2009: 20 prosentista 15 prosenttiin)

Konsernin osakkeenomistajilleen maksamat osingot eivät aiheuttaneet veroseuraamuksia vuonna 2010 tai 2009.

26. MUUT EI-RAHAVIRTAVAIKUTTEISET OIKAISUT

1 000 €	2010	2009
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-12 875	-5 060
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	1 004	1 885
Osakeperusteiset maksut	2 312	2 254
Muut ei-rahavirtavaikutteiset oikaisut		2 092
Yhteensä	-9 558	1 171

27. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2010	2009
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, 1 000 €	-2 142	-39 831
Osakkeiden lukumäärä		
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	30 343 901	30 522 534
Liikkeeseen laskettujen optioiden vaikutus	1 406 840	599 110
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	31 750 741	31 121 644
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos		
Laimentamaton, €	-0,07	-1,30
Laimennusvaikutuksella oikaistu, €	-0,07	-1,28

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus. Konsernilla on laimentavana osakkeiden määrää lisäävänä instrumenttina osakeoptioita. Osakeoptioilla on laimentava vaikutus, kun osakeoptioiden merkintähinta on alempi kuin osakkeen käypä arvo.

Laimennusvaikutukseksi tulee se määrä osakkeita, jotka joudutaan laskemaan liikkeelle vastikkeettomana, koska optioiden käytöstä saatavilla varoilla konserni ei voisi laskea liikkeelle samaa määrää osakkeita käypään arvoon. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeiden tilikauden keskimääräiseen hintaan.

28. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Katsauskauden päättyessä yhtiöllä oli voimassa optio-ohjelmat 2006, 2009 ja 2010 osana yhtiön avainhenkilöiden kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Ohjelmien puitteissa enimmillään 5 miljoonaa optio-oikeutta myönnetään hallituksen päätöksellä Cramo-konsernin avainhenkilöille tai Cramon tytäryhtiölle, joka voi hallituksen päätöksellä antaa optioita edelleen ohjelman kohderyhmälle. Mikäli optionomistajan työsuhde Cramoon päättyy ennen

oikeuksien vapautumista, on hänen palautettava optiot yhtiölle. Optiot ovat niiden merkintäajan alettua vapaasti käytettävissä, jolloin työntekijä voi merkitä tai myydä optiot kolmannelle osapuolelle. Optioiden tarkemmat ehdot on esitetty alla olevassa taulukossa.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu Cramon optioiden perustiedot sekä tilikauden aikaiset tapahtumat.

OPTIOT Perustiedot	Optiojärjestelmä 2006			Optiojärjestelmä 2009	Optiojärjestelmä 2010
	2006A	2006B	2006C		
Yhtiökokouspäivä	20.11.2006	20.11.2006	20.11.2006	26.3.2009	13.4.2010
Myöntämispäivät	21.12.2006 27.2.2007	14.11.2007 2.4.2008 12.5.2008	10.11.2008 21.12.2009	2.11.2009	4.11.2010
Optioiden maksimimäärä, kpl	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Merkittäviä osakkeita per optio, kpl	1	1	1	1	1
Alkuperäinen merkintähinta, €	14,51	26,47	5,56	11,06	14,79
Osinko-oikaisu	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Merkintähinta 31.12.2008, €	13,36	25,82	5,56	-	-
Merkintähinta 31.12.2009, €	13,16	25,62	5,36	11,06	-
Merkintähinta 31.12.2010, €	13,16	25,62	5,36	11,06	14,79
Merkintäaika alkaa, pvm (vapautuminen)	1.10.2009	1.10.2010	1.10.2011	1.10.2012	1.10.2013
Merkintäaika päättyy, pvm (raukeaminen)	31.1.2011	31.1.2012	31.1.2013	31.12.2013	31.12.2014
Jäljellä oleva juoksuaika 31.12.2010, vuotta	0,1	1,1	2,1	3,0	4,0
Henkilöitä 31.12.2010	n/a	74	92	110	118

OPTIOT Tapahtumat 2010	Optiojärjestelmä 2006			Optio- järjestelmä 2009	Optio- järjestelmä 2010	Yhteensä	Toteutus- hinta painotettu, €*	Jäljellä oleva juoksuaika, painotettu, vuosia
	2006A	2006B	2006C					
Optioiden määrät 1.1.2010								
Kauden alussa ulkona olevat	694 000	820 000	949 500	955 000	0	3 418 500	13,40	
Tilikauden muutokset								
Kaudella myönnettyt	0	0	0	0	1 000 000	1 000 000	14,79	
Kaudella menetetyt	0	83 000	67 000	60 000	0	210 000	15,00	
Kaudella toteutetut	142 191	0	0	0	0	142 191	13,16	
Kaudella rauenneet	0	0	0	0	0	0	0,00	
Merkintäjakson vaihdolla painotettu osakkeen keskimurssi, €	14,22	16,48	-	-	-	0	0,00	
Optioiden määrät 31.12.2010								
Kauden lopussa ulkona olevat	551 809	737 000	882 500	895 000	1 000 000	4 066 309	13,66	2,31
Kauden lopussa toteutettavissa olevat	551 809	737 000	0	0	0	1 288 809	20,29	

* Merkintähintana käytetty tilikauden alussa 31.12.2009 tilannetta.
Tilikauden muutoksissa huomioitu osinko-oikaisu ja käytetty 31.12.2010 tilannetta.

OPTIOT Tapahtumat 2009	Optiojärjestelmä 2006			Optio- järjestelmä 2009	Yhteensä	Toteutus- hinta painotettu, €*	Jäljellä oleva juoksuaika, painotettu, vuosia
	2006A	2006B	2006C				
Optioiden määrät 1.1.2010							
Kauden alussa ulkona olevat	712 000	865 000	1 000 000	0	2 577 000	14,52	
Tilikauden muutokset							
Kaudella myönnettyt	0	0	13 000	957 000	970 000	10,98	
Kaudella menetetyt	38 000	45 000	63 500	2 000	148 500	13,57	
Kaudella toteutetut	0	0	0	0	0	0,00	
Kaudella rauenneet	0	0	0	0	0	0,00	
Merkintäjakson vaihdolla painotettu osakkeen keskimurssi, €	-	-	-	-	0	0,00	
Optioiden määrät 31.12.2010							
Kauden lopussa ulkona olevat	674 000	820 000	949 500	955 000	3 398 500	13,40	2,71
Kauden lopussa toteutettavissa olevat	674 000	0	0	0	674 000	13,16	

* Merkintähintana käytetty tilikauden alussa 31.12.2008 tilannetta.
Tilikauden muutoksissa huomioitu osinko-oikaisu ja käytetty 31.12.2009 tilannetta.

Käyvän arvon määrittäminen

Optioille määritellään niiden myöntämishetkellä käypä arvo, joka kirjataan henkilöstökuluihin optioiden sitouttamisajanjaksolle. Myöntämishetki on päivä jolloin hallitus päätti optioiden jakamisesta. Optioiden käypä arvo on määritetty Black-Scholes -optiohinnoittelumallilla. Käyvän arvon määrittämisessä käytetyt keskeiset oletukset on koottu alla olevaan taulukkoon. Tilikaudella myönnettyjen optioiden käypä arvo oli yhteensä 4,69 miljoonaa euroa. Kaikkien voimassaolevien optioiden kuluvaikutus tilikaudella 2010 oli 2,31 miljoonaa euroa [2009: 2,25 miljoonaa euroa]. Optio-oikeuksien 2006A tulosvaikutus tilikaudella oli 0,15 miljoonaa euroa, optio-oikeuksien 2006B

tulosvaikutus tilikaudella oli 0,59 miljoonaa euroa, optio-oikeuksien 2006C tulosvaikutus tilikaudella oli 0,42 miljoonaa euroa, optio-oikeuksien 2009 tulosvaikutus tilikaudella oli 0,89 miljoonaa euroa ja optio-oikeuksien 2010 tulosvaikutus tilikaudella oli 0,26 miljoonaa euroa. 2006 optioiden arvostuksessa on otettu huomioon työsuhdeoptioiden epälikvidi jälkimarkkina: teoreettisesta B&S-arvosta on odotettu realisoituvan 90 prosenttia. Likvideettialennus 10 prosenttia tilikausina 2006, 2007 ja 2008 myönnettyjen optioiden arvostuksessa tulee alentamaan yhtiön IFRS2-kulua seuraavasti 2009: 0,75 miljoonaa euroa, 2010: 0,14 miljoonaa euroa 2011: 0,03 miljoonaa euroa.

Black-Scholes -mallin keskeisimmät oletukset	Vuonna 2010 jaetut		Vuonna 2009 jaetut		Vuonna 2008 jaetut	
	2010		2009	2006C	2006B	2006C
Jaetut optiot, kpl	1 000 000		957 000	13 000	30 000	1 000 000
Osakkeen päätöskurssi antohetkellä, €	16,56		10,90	11,02	15,86	5,37
Merkintähinta, €*	14,79		11,06	5,36	26,25	5,56
Korko, %	1,52		2,39	1,68	3,82	3,28
Juoksuaika, vuotta*	4,0		3,5	2,6	3,8	4,2
Volatiliteetti, %**	35,00		35,00	35,00	31,79	31,00
Osinkotuotto-oletus, €***	0		0	0	0	0
Käypä arvo yhteensä, €	4 694 601		2 603 778	70 976	32 940	1 102 926

* Yhtiön aikaisempien optio-ohjelmien merkintähistoriaan perustuen tehty oletus, että osakemerkinnät 2006C optioilla tehdyistä merkinnöistä lähtien tapahtuvat tasaisesti merkintäjakson aikana.

** Volatiliteetin laskentaan on käytetty historiallista volatiliteettia 5 vuoden ajalta 2006A ja 2006B optioiden osalta ja 10 vuoden ajalta 2006C optioiden arvostuksesta lähtien.

*** Merkintähinnasta vähennetään jaettavat osingot, jolloin osinkoja ei tarvitse erikseen huomioida käyvän arvon laskennassa.

29. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konserni muodostuu Cramo Oy:stä sekä seuraavista tytäryhtiöistä. Konserniin ei kuulu osakkuusyhtiöitä.

Tytäryhtiöt	Kotipaikka	Omistussuus %	
		Emoyhtiö	Konserni
Cramo A/S	Glostrup	Tanska	100
Cramo AS	Oslo	Norja	100
Cramo AS Estonia	Tallinna	Viro	100
Cramo Finance NV	Antwerpen	Belgia	99,9
Cramo Finland Oy	Vantaa	Suomi	63,3
Cramo Holding BV	Amsterdam	Alankomaat	100
Cramo Instant AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo JV Oy	Vantaa	Suomi	100
Cramo Kaliningrad OOO	Kaliningrad	Venäjä	100
Cramo New Holding AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo Production Oy	Ylöjärvi	Suomi	100
Cramo s.r.o.	Praha	Tsekin tasavalta	100
Cramo SK s.r.o.	Bratislava	Slovakia	100
Cramo Sverige AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo UAB	Vilna	Liettua	100
Construction Vehicles Karvina s.r.o.	Karvina	Tsekin tasavalta	100
SIA Cramo	Riika	Latvia	100
Suomen Tähtivuokraus Oy	Vantaa	Suomi	100
Cramo AB	Sollentuna	Ruotsi	100
Cramo Dutch Holding BV	Rotterdam	Alankomaat	100
Cramo Scaffolding Oy	Kemi	Suomi	100
Cramo Sp.zo.o	Varsova	Puola	100
Fastigheten Tändstiftet HB	Sollentuna	Ruotsi	100
Hamar Liftutleie AS	Hamar	Norja	100
Hans Eriksson Förvaltnings AB	Tukholma	Ruotsi	100
Mupol Förvaltnings AB	Tukholma	Ruotsi	100
ZAO Cramo	Pietari	Venäjä	100
ZAO Cramo Rus	Moskova	Venäjä	100
Entreprenad Telearbeten AB	Tukholma	Ruotsi	100
Sulautuneet ja puretut tytäryhtiöt			
Cramo Instant AS	Drammen	Norja	100
Maropol Sp.zo.o.	Radzionkow	Puola	100
Hego Maskintuleie AS	Bergen	Norja	100
Cramo Podesty Sp.zo.o.	Krakova	Puola	100

Johdon työsuhde-etuudet

1 000 €	2010	2009
Konsernijohtajan työsuhde-etuudet		
Palkat, bonukset ja luontaisedut	427	354
Työsuhteen päättymisen jälkeiset edut	84	84
Osakeperusteiset maksut	243	244
Yhteensä	754	682
Muun konsernijohtajan työsuhde-etuudet		
Palkat, bonukset ja luontaisedut	1 583	1 603
Työsuhteen päättymisen jälkeiset edut	23	30
Osakeperusteiset maksut	863	1 009
Yhteensä	2 469	2 641
Konsernin johtoryhmän työsuhde-etuudet yhteensä	3 223	3 323

Osakeperusteiset maksut ovat konsernijohtajan ja muun johtoryhmän hallussa olevien optioiden IFRS 2 mukaisia kulukirjauksia.

Konsernijohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Lakisääteisen eläkkeen lisäksi Cramo tarjoaa konsernijohtajalle vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Konsernijohtajan toimeisuhteen irtisanomisaika on 6 kuukautta, minkä aikana hän saa täyden palkan. Mikäli työnantaja irtisanoo toimeisuhteen, irtisanomiskorvausta maksetaan 18 kuukauden palkan verran.

Hallituksen jäsenten etuudet

	2010	2009
Gustavson Stig	63	67
Halonen Eino	45	45
Hartwall Erik	2	
Hartwall Victor	32	
Herzen von Thomas	34	
Krogerus Hannu	1	34
Lainio Jari	33	34
Mäkelä Esko	35	35
Cappelen Fredrik	34	33
Glifberg Gunnar	1	34
Yhteensä	280	281

Hallituksen palkkioista 100 (100) tuhatta euroa on maksettu Cramon osakkeina.

Lähipiiriin kuuluvien kanssa suoritettavat liiketoimet

Tatu Hauhio, Suomen kone- ja laitevuokrausliiketoiminnan maajohtaja on osakkaana Kiinteistö Oy Hosionrinteessä, jonne on maksettu kiinteistövakuuria 1 171 (668) tuhatta euroa. Tämän lisäksi Cramo on maksanut Kiinteistö Oy Hosiorinteen toimistoon liittyviä rakennuskuluja 0 (255) tuhatta euroa.

Lähipiiriin kuuluville annetut lainat**Lainat yhtiön johtoon kuuluville avainhenkilöille**

1 000 €	2010	2009
1.1.	2 027	
Tilikaudella annetut lainat		2 000
Takaisinmaksut		
Kertyneet korot	60	27
Saadut korot		
31.12.	2 087	2 027

Cramo Oyj:n hallitus päätti vuonna 2009 uudesta Cramo-konsernin ylimmän johtoryhmän jäsenten osakeomistusohjelmasta. Osana järjestelyä Cramo Oyj antoi Cramo Management Oy:lle 2 miljoonan euron suuruisen korollisen lainan yhtiön osakkeiden hankinnan rahoittamiseksi. Laina maksetaan kokonaisuudessaan takaisin 31.12.2012 mennessä. Mikäli järjestelyn voimassaoloaikaa

jatketaan kahdella vuodella (alla kuvatussa tilanteessa), laina-aikaa voidaan jatkaa vastaavasti. Cramo Management Oy:llä on velvollisuus maksaa laina ennenaikaisesti takaisin myymällä hallussaan olevia Cramo Oyj:n osakkeita, mikäli yhtiön osakekurssi ylittää muuten kuin tilapäisesti tietyn järjestelyssä määritetyn tason.

Järjestely on voimassa syyskuun 2012 saakka, jolloin järjestely on tarkoitus purkaa myöhemmin päätettävällä tavalla. Järjestely voidaan purkaa esimerkiksi asettamalla Cramo Management Oy selvitystilaan, sulauttamalla se Cramo Oyj:hin tai myymällä Cramo Management Oy:n omistamat Cramo Oyj:n osakkeet muulla tavoin. Järjestelyä jatketaan kahdella vuodella, mikäli Cramo Oyj:n osakekurssi marraskuussa 2012 on alle sen keskihinnan, jolla Cramo Management Oy hankki omistamansa Cramo Oyj:n osakkeet. Cramo Management Oy:n omistamien Cramo Oyj:n osakkeiden luovuttamista on rajoitettu järjestelyn voimassaoloaikana. Ylimmän johtoryhmän jäsenten omistus Cramo Management Oy:ssä pysyy voimassa järjestelyn purkamiseen saakka.

30. LIIKETOIMINTAHANKINNAT 2010

Vuonna 2010 konserni teki 6 liiketoimintahankintaa. Kokonaishankintameno oli yhteensä 32,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2010 tehdyt liiketoimintahankinnat lisäsivät konsernin liikevaihtoa noin 3,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 lopussa hankintamenoista oli maksamatta 2,0 miljoonaa euroa. Ruotsissa ostettiin Svensk Byggleasingin liiketoiminta. Lisäksi Frijo AB ulkoisti kalustonsa Cramo Ruotsille. Suomessa tehtiin kolme ulkoistusta Lemminkäinen konsernin kanssa. Kahta näistä ulkoistuksista on käsitelty liiketoimintahankintana. Lisäksi konserni teki ulkoistussopimuksen Lambertssonin kanssa Suomessa ja samaan aikaan pidensi vuokrasopimusta Peabin kanssa Ruotsissa. Norjassa tehtiin yksi liiketoimintahankinta.

Hankintameno**1 000 €**

Hankintameno	32 425
Hankitut nettovarot käypään arvoon	31 525
Liikearvo	900

Liiketoimintahankinnat lisäsivät liikearvoa 0,9 miljoonaa euroa. Liikearvo koostuu pääosin Lemminkäisen ulkoistussopimuksen synergiahyödyistä.

Hankitut varat ja velat on arvostettu hankintahetkellä käypään arvoon. Alla on esitetty hankittujen varojen ja velkojen kirjanpitoarvo, käypä arvo hankintahetkellä sekä hankintahetken käypä arvo tilinpäätöspäivän kurssilla.

1 000 €	Käypä arvo tilinpäätöspäivän kurssilla	Kurssierot	Käypä arvo hankinta- hetkellä	Hankinnan kohteen kirjanpitoarvot
Varat				
Asiakassuhteet	13 172	107	13 065	
Liikearvo	900		900	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	18 649	117	18 531	16 831
Myynti- ja muut saamiset	419	8	411	411
Rahavarat	2 857	119	2 738	2 738
Varat yhteensä	35 997	352	35 645	19 980
Velat				
Laskennalliset verovelat	1 512	33	1 479	
Korolliset velat	1 478	26	1 452	1 452
Osto- ja muut velat	294	5	288	288
Velat yhteensä	3 284	64	3 220	1 740
Nettovarot	32 713	288	32 425	18 240
Maksamaton kauppahinta vuoden 2010 lopussa				2 000

LIIKETOIMINTAHANKINNAT 2009

Vuonna 2009 konserni teki yhden liiketoimintahankinnan. Cramo Oyj:n kokonaan omistama ruotsalainen tytäryhtiö Cramo Sverige AB on ostanut Lidingö Hyrcenterin (Hans Eriksson Förvaltnings AB) vuokraustoiminnot. Kauppaan sisältyi koko vuokrauskalusto, toimipisteen vuokrasopimus sekä kaksi työntekijää. Vuonna 2009 Lidingö lisäsi konsernin liikevaihtoa noin 0,6 miljoonaa euroa.

Hankintameno

1 000 €	
Hankintahinta	307
Hankinnasta välittömästi aiheutuneet kulut	8
Hankintameno yhteensä	315
Hankitut nettovarot käypään arvoon	194
Liikearvo	121

Liikearvo koostuu paikallisesta markkina-asetusta sekä ammattitaitoisesta henkilöstöstä. Alue, jossa toimipiste sijaitsee, on tärkeä kehittyvä rakennus-alue, kun nykyiset satamatoiminnot siirretään muualle ja aluetta kehitetään asuntoalueeksi sekä toimistotarkoitukseen. Alueelle on myös suunniteltu laajoja infrastruktuuriprojekteja, ja näin ollen uuden toimipisteen sijainti on erinomainen tulevaisuuden kasvun kannalta.

Hankitut varat ja velat on arvostettu hankintahetkellä käypään arvoon. Alla on esitetty hankittujen varojen ja velkojen kirjanpitoarvo, käypä arvo hankintahetkellä sekä hankintahetken käypä arvo tilinpäätöspäivän kurssilla.

1 000 €	Käypä arvo tilinpäätöspäivän kurssilla	Kurssierot	Käypä arvo hankinta- hetkellä	Hankinnan kohteen kirjanpitoarvot
Varat				
Toimipisteverkko	259	9	250	
Liikearvo	125	4	121	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	82	3	79	79
Varat yhteensä	466	16	450	79
Velat				
Laskennalliset verovelat	68	2	66	0
Osto- ja muut velat	72	2	70	70
Velat yhteensä	140	5	136	70
Nettovarot	326	11	315	9
Maksamaton kauppahinta vuoden 2009 lopussa				59

Yllämainitun liiketoimintahankinnan lisäksi aikaisempien vuosien liiketoimintahankintojen hankintamenoa on oikaistu 211 tuhatta euroa. Tästä lisäkauppahinnasta on allokoitu liikearvoon 133 tuhatta euroa ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin 78 tuhatta euroa.

31. ELÄKEVELVOITTEET

Ruotsissa Alectan ITP-eläkejärjestelyt ovat monen työnantajan määrittelemiä etuuspohjaisia järjestelyjä. Alectasta ei ole mahdollista saada riittäviä tietoja työnantajan vastuiden ja etujen laskennasta, joten eläkejärjestely on

tilinpäätöksessä käsitelty maksupohjaisena järjestelynä. Lisäksi Norjassa konsernilla on etuuspohjaisia lisäeläkejärjestelyjä, joiden vaikutus ei ole merkittävä ja jotka on tästä syystä käsitelty maksupohjaisina.

32. RAPORTOINTIKAUDEN PÄÄTTYMISPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

31.1.2011 konserni hankki saksalaisen vuokrauskonserni Theisen Baumaschinen AG:n koko osakekannan. Theisen konserni on yksi Saksan kolmesta suurimmasta kone- ja laitevuokrausyhtiöstä. Myyjäosapuoli on yksityisomistuksessa oleva holdingyhtiö Arrex Beteiligungs-GmbH. Kauppahinta oli noin 47 miljoonaa euroa, josta 40 miljoonaa euroa maksettiin käteisenä ja noin seitsemän miljoonaa euroa suuntaamalla myyjälle 374.532 uutta Cramo Oyj:n osaketta. Cramon vastattavaksi siirtyivät ostettavan yrityksen korolliset nettovelat ja rahoitusleasingvastuut, jolloin järjestelyn kokonaisarvo on noin 85 miljoonaa euroa.

Theisen konserni yhdistellään osaksi Cramo konsernia 1.2.2011.

Theisen konsernin hankintahetken taseen IFRS-konversio on tilinpäätöksen allekirjoitushetkellä meneillään. Tästä syystä luetettavan arvion antaminen taloudellisista vaikutuksista ei tässä vaiheessa ole mahdollista.

Optio-oikeuksilla 2006A joulukuussa merkityt 142.191 uutta osaketta rekisteröitiin kaupparekisteriin 13.1.2011 ja otettiin kaupankäynnin kohteeksi 14.1.2011 sekä tammikuussa merkityt 551.809 uutta osaketta rekisteröitiin kaupparekisteriin 10.2.2011 ja otetaan kaupankäynnin kohteeksi 11.2.2011. Merkintöjen seurauksena Cramo Oyj:n osakkeiden määrä nousi 31.354.189 osakkeeseen.

33. ARVOPAPERIMARKKINALAIN 2 LUVUN 9 §:N JA 10 §:N MUKAISET ILMOITUKSET

Cramo Oyj sai katsauskaudella seuraavat arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaiset ilmoitukset:

Hartwall Capital Oy Ab ilmoitti 26.3.2010 saamastaan oikeudesta käyttää seuraavien osapuolten osakkeiden äänivaltaa: K. Hartwall Invest Oy, Kusinkapital Ab, Pinewood Invest OÜ, Pallas Capital Oy, Fyrklöver-Invest Oy Ab, Gustav Tallqvist, Christel Hartwall ja Gulle Therman. Näiden tahojen yhteenlaskettu omistusosuus Cramo Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä oli tuolloin 7.775.672 osaketta ja 25,3 prosenttia.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomen osuus Cramo Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä ylitti 19.5.2010 yhden kahdeskymmenesosan (1/20). Sen osuus äänimäärästä ja osakepääomasta oli tuolloin 5,06 prosenttia ja omistus 1.552.069 osaketta.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomen osuus Cramo Oyj:n osakkeista ja äänimäärästä alitti 26.5.2010 yhden kahdeskymmenesosan (1/20). Sen osuus yhtiön äänimäärästä ja osakepääomasta oli tuolloin 4,93 prosenttia ja omistus 1.510.176 osaketta.

34. TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT:

Oman pääoman tuotto (%)

$$= \frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin tilikauden aikana)}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotto (%)

$$= \frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma - korottomat velat (keskim. tilikauden aikana)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste (%)

$$= \frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$$

Korollinen nettovelka

$$= \text{Korolliset velat - rahavarat}$$

Nettovelkaantumisaste (%)

$$= \frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma yhteensä}} \times 100$$

Henkilöstö keskimäärin

$$= \frac{\text{Tilikauden kalenterikuukausien lopussa palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärän keskiarvo, oikaistuna osa-aikaisten henkilöiden lukumäärällä}}$$

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT:

Tulos/osake

$$= \frac{\text{Tilikauden voitto (emoyhtiön osakkeenomistajille laskettu osuus)}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikaudella keskimäärin}}$$

Oma pääoma/osake

$$= \frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$$

Osinko/osake

$$= \frac{\text{Tilikaudelta jaettava osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$$

Osinko/voitto (%)

$$= \frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tulos/osake}} \times 100$$

Efektiivinen osinkotuotto (%)

$$= \frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantikorjattu pörssikurssi tilikauden lopussa}} \times 100$$

Hinta/voitto -suhde (P/E)

$$= \frac{\text{Osakeantikorjattu pörssikurssi tilikauden lopussa}}{\text{Tulos/osake}}$$

Osakekannan markkina-arvo

$$= \text{Tilikauden lopun osakkeiden lukumäärä kerrottuna osakkeen pörssikurssilla tilikauden lopussa}$$

35. OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

	2010		2009	
	Kpl	1 000 €	Kpl	1 000 €
Osakkeet	30,660,189	24,835	30,660,189	24,835

Kaikki osakkeet on merkitty, rekisteröity ja kokonaan maksettu. Jokainen osake oikeuttaa yhtiökokouksessa äänestämään yhdellä äänellä.

Osakkeenomistajat

Yhtiöllä oli 31.12.2010 osakerekisterin mukaan 8 307 osakkeenomistajaa.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2010	Osakkeiden määrä		Äänimäärä kpl	
		%		%
Hartwall Capital Oy Ab	4 993 619	16,29	4 993 619	16,29
K. Hartwall Invest Oy Ab	2 432 000	7,93	2 432 000	7,93
Rakennusmestarien Säätiö	1 862 620	6,08	1 862 620	6,08
Mariatorp Oy	1 238 000	4,04	1 238 000	4,04
Sijoitus-Wipunen Oy	750 000	2,45	750 000	2,45
Odin Finland	643 944	2,10	643 944	2,10
Nordea Nordenfonden	509 780	1,66	509 780	1,66
Fondita Nordic Micro Cap	404 000	1,32	404 000	1,32
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	352 256	1,15	352 256	1,15
Cramo Management Oy	316 288	1,03	316 288	1,03
Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry	300 938	0,98	300 938	0,98
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	258 000	0,84	258 000	0,84
Etola Erkki	200 000	0,65	200 000	0,65
Sijoitusrahasto Aktia Capital	198 046	0,65	198 046	0,65
Nordea Avanti Fund	182 186	0,59	182 186	0,59
EQ Pikkujätkiläiset/ EQ Rahastoyhtiö	175 000	0,57	175 000	0,57
OP-Suomi Arvo -sijoitusrahasto	168 181	0,55	168 181	0,55
Helsingin Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK ry	156 873	0,51	156 873	0,51
Laakkonen Mikko Kalervo	153 000	0,50	153 000	0,50
Kusinkapital Ab	141 000	0,46	141 000	0,46
Sijoitusrahasto Evli Select	130 000	0,42	130 000	0,42
Lindström Kim	128 400	0,42	128 400	0,42
Asikainen Visa Taneli	124 855	0,41	124 855	0,41
Pinewood Invest	105 250	0,34	105 250	0,34
Oy Etra Invest Ab	100 000	0,33	100 000	0,33
Muut	7 801 129	25,44	7 801 129	25,44
Hallintarekisteröidyt ja ulkomaiset omistajat	6 834 824	22,29	6 834 824	22,29
Yhteensä arvo-osuusjärjestelmään siirtyneet	30 651 270	99,97	30 651 270	99,97
Arvo-osuusjärjestelmään siirtymättömät	8 919	0,03	8 919	0,03
Yhteensä	30 660 189	100,00	30 660 189	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2010

Osakkeiden lukumäärä	Osakkeiden lukumäärä		Osakkeiden lukumäärä	
	Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %	Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %
1–100	2 094	25,21	140 142	0,46
101–1000	4 761	57,31	2 042 361	6,66
1001–10 000	1 298	15,63	3 597 392	11,73
10 001–100 000	126	1,52	3 674 149	11,98
100 001–500 000	19	0,23	3 819 232	12,46
500 001–	9	0,11	17 377 994	56,68
Yhteensä arvo-osuusjärjestelmään siirtyneet	8 307	100,00	30 651 270	99,97
Arvo-osuusjärjestelmään siirtymättömät			8 919	0,03
Yhteensä			30 660 189	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.12.2010

Osakkeiden sektorijakauma	Osakkeiden lukumäärä		Osakkeiden lukumäärä	
	Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %	Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %
Yksityiset yritykset	598	7,20	11 637 450	37,96
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	38	0,46	7 231 539	23,59
Julksyhteisöt	5	0,06	504 463	1,65
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	129	1,55	2 988 356	9,75
Kotitaloudet	7 499	90,27	6 780 376	22,11
Ulkomaat	38	0,46	1 509 086	4,92
Yhteensä arvo-osuusjärjestelmään siirtyneet	8 307	100,00	30 651 270	99,97
Arvo-osuusjärjestelmään siirtymättömät			8 919	0,03
Yhteensä			30 660 189	100,00

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistuosuus

Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen omistivat 31.12.2010 henkilökohtaisesti tai määräysvalta-yhtiöidensä kautta yhteensä 2 985 060 Cramo Oyj:n osaketta, mikä edustaa 9,74 prosenttia yhtiön koko osake- ja äänimäärästä, sekä optioita yhteensä 348 000 kappaletta.

Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

Cramo Oyj noudattaa 1.10.2010 voimaan tullutta Suomalaisten listayhtiöiden hallinnointikoodia. Cramo Oyj:n sisäpiiriohjeet perustuvat arvopaperimarkkinlakiin, Finanssivalvonnan sääntöihin ja määräyksiin sekä arvopaperipörssin sisäpiiriohjeeseen. Euroclear Finland Oy pitää sisäpiirirekisteriä Cramo Oyj:n pysyvistä sisäpiiriläisistä, joiden omistustiedot ovat nähtävissä myös Cramo Oyj:n verkkosivuilta.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS (FAS)

EMOYHTIÖN TASE

1 000 €	Liite	31.12.2010	31.12.2009
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	11	23	38
Aineelliset hyödykkeet	11	847	920
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	11	546 346	493 472
Muut sijoitukset	11	119	120
Pitkäaikaiset saamiset	12	58 206	53 369
Pysyvät vastaavat yhteensä		605 540	547 919
Vaihtuvat vastaavat			
Lyhytaikaiset saamiset	13	66 761	59 061
Rahat ja pankkisaamiset		8 311	5 887
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		75 071	64 949
VASTAAVAA YHTEENSÄ		680 612	612 867
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma	14	24 835	24 835
Ylikurssirahasto	14	3 331	3 331
Osakeanti	14	1 871	
Edellisten tilikausien voitto	14	35 063	29 277
Tilikauden voitto/tappio	14	-437	5 787
Oma pääoma yhteensä		64 663	63 229
Tilinpäätössiirtojen kertymä	15	47	52
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	16	483 230	437 949
Lyhytaikainen vieras pääoma	16	132 671	111 636
Vieras pääoma yhteensä		615 901	549 586
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		680 612	612 867

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

1 000 €	Liite	1.1.-31.12.2010	1.1.-31.12.2009
Liikevaihto	2	1 179	1 525
Liiketoiminnan muut tuotot	3	31	49
Henkilöstökulut	4	-2 741	-3 017
Poistot ja arvonalentumiset	5	-92	-89
Liiketoiminnan muut kulut	7	-5 325	-4 610
Liikevoitto/-tappio		-6 949	-6 142
Rahoitustuotot	8	65 475	71 727
Rahoituskulut	8	-66 115	-69 685
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-640	2 042
Tappio ennen satunnaisia eriä		-7 589	-4 100
Satunnaiset tuotot ja kulut	9	7 147	9 888
Voitto/Tappio ennen tilinpäätösiirtoja ja veroja		-442	5 789
Tilinpäätössiirrot	6	5	-2
Tilikauden voitto/tappio		-437	5 787

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

1 000 €	1.1.–31.12.2010	1.1.–31.12.2009
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	-442	5 789
Oikaisut:		
Poistot	92	89
Rahoitustuotot ja -kulut	640	-2 042
Muut ei -rahavirtavaikutteiset oikaisut	475	1 564
Satunnaiset erät	-15 150	-9 888
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-14 385	-4 489
Käyttöpääoman muutos ¹⁾	-854	-5 191
Liiketoiminnan rahavirta	-15 239	-9 681
Maksetut verot	1 907	47
Saadut osingot	22 251	19 945
Saadut korot	14 320	3 332
Maksetut korot ja rahoituskulut	-48 712	-22 985
Liiketoiminnan rahavirta	-25 474	-9 341
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-4	-557
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin	-42 170	-10 073
Myönnetty pitkäaikaiset lainat		-50 279
Pitkäaikaisista lainoista saadut maksut	40 297	1 343
Investointien rahavirta	-1 877	-59 566
Rahoituksen rahavirta		
Optiomerkinnot	1 871	0
Pitkäaikaisten lainojen nostot	256 779	61 185
Pitkäaikaisten lainojen maksut	-251 862	-56 297
Lyhytaikaisten lainojen nostot	173 265	206 302
Lyhytaikaisten lainojen maksut	-150 029	-170 672
Maksetut osingot		-6 132
Rahoituksen rahavirta	30 025	34 386
Rahavarojen muutos	2 674	-34 520
Rahavarat 1.1.	5 887	38 465
Kurssiero	-251	1 943
Rahavarat 31.12.	8 311	5 887
¹⁾ Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-1 208	-776
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	354	-4 415
Yhteensä	-854	-5 191

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Käyttöomaisuuden arvostus ja poistot

Käyttöomaisuus aktivoidaan välittömään hankintamenuon, johon luetaan valmistuksen kiinteät menot ja arvostetaan suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kunnossapito- ja korjausmenot kirjataan tilikauden kuluksi.

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan konsernissa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuus-hyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisistä hankintamenuista.

Suunnitelman mukaiset poistoaajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	15–50
Koneet ja kalusto	3–6
Muut aineelliset hyödykkeet	10
Aineettomat hyödykkeet	5

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaan valuutan määräiset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi tilinpäätöspäivän valuuttakurssin mukaisesti. Kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti. Ulkomaan valuutan määräiset liiketapahtumat muunnetaan euroiksi tapahtuma-ajankohdan valuuttakurssin mukaisesti.

Tilinpäätössiirrot

Suunnitelman mukaisten poistojen ja Suomen verolainsäädäntöön pohjautuvien poistojen kertynyt ero esitetään tilinpäätössiirroissa.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Yhtiön taseeseen ei merkitä laskennallisia verovelkoja ja -saamisia. Yhtiön kannalta olennaiset laskennalliset verosaamiset ja -velat ilmoitetaan liitetiedoissa.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Liikevaihto koostuu tytäryhtiöille myydyistä palveluista ja se kirjataan tuotoksi suoriteperusteisesti. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään välilliset verot sekä myyntiin liittyvät alennukset ja hyvitykset.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan mm. vuokratuotot, saadut avustukset ja fuusiovoitto. Liiketoiminnan muut tuotot kirjataan tuotoksi suoriteperiaatteen mukaan.

Eläkejärjestelyt

Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna. Kattamattomia eläkevastuita ei ole. Eläkkeet on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Toimitusjohtajan eläkeikä on sopimuksen mukaan 63 vuotta.

Satunnaiset erät

Satunnaisissa erissä esitetään sellaiset tuotot ja kulut, jotka perustuvat tavanomaisesta liiketoiminnasta poikkeaviin kertaluontoisiin ja olennaisiin tapahtumiin tai laskentaperiaatteiden muutoksiin. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin kirjataan myös saadut ja annetut konserniavustukset.

Tuloverot

Tilikauden ja aikaisempien tilikausien tuloverot esitetään tuloslaskelman veroissa.

Rahoitusinstrumenttien arvostus

Johdannaiset sisältävät korko- ja valuuttajohdannaisia. Valuuttatermiineillä suojaudutaan valuuttakurssimuutosten aiheuttamilta vaikutuksilta yhtiön rahavirtaan. Koronvaihtosopimuksia käytetään pienentämään markkina-korkojen muutoksista yhtiön rahavirtaan aiheutuvia vaikutuksia. Suojaus-instrumenttien käyvät arvot esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa ja valuuttatermiinien negatiiviset käyvät arvot kirjataan tilinpäätökseen tulosvaikutteisesti. Johdannaisinstrumenttien suojausvaikutus kirjataan tuloslaskelmaan niiden rahoituskulujen oikaisuna, jotka syntyvät suojattavien kohteiden perusteella.

2. LIIKEVAIHTO MAANTIETEELLISTEN ALUEIDEN MUKAAN

1 000 €	2010	2009
Hallintopalvelut		
Suomi	102	152
Ruotsi	231	186
Norja	72	63
Tanska	41	50
Keski- ja Itä-Eurooppa	732	1 074
Yhteensä	1 179	1 525

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 €	2010	2009
Toimitilojen vuokratuotot	22	20
Muut	8	29
Yhteensä	31	49

4. HENKILÖSTÖKULUT

1 000 €	2010	2009
Palkat ja palkkiot	-2 204	-2 450
Eläkekulut	-447	-463
Muut henkilösivukulut	-90	-105
Yhteensä	-2 741	-3 017

Henkilöstö keskimäärin

Toimihenkilöitä	22	25
-----------------	----	----

Johdon työsuhde-etuudet

Palkat ja palkkiot luontoisetuineen		
Toimitusjohtaja	-427	-354
Johtoryhmä	-516	-698
Hallituksen jäsenet	-280	-281
Yhteensä	-1 222	-1 333

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 €	2010	2009
Suunnitelman mukaiset poistot aineettomista hyödykkeistä	-15	-15
Suunnitelman mukaiset poistot aineellisista hyödykkeistä	-77	-74
Yhteensä	-92	-89

6. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

1 000 €	2010	2009
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+):		
Koneet ja kalusto	5	-2
Yhteensä	5	-2

7. LIIKETOIMINAN MUUT KULUT

1 000 €	2010	2009
Toimitilavuokrat	-187	-187
Sijoittajasuhteet	-331	-286
Asiantuntijapalvelut	-1 903	-1 426
Konsernin palveluveloitukset	-1 896	-1 550
Muut hallinnon kulut	-1 009	-1 161
Yhteensä	-5 325	-4 610
Tilintarkastajien palkkiot		
KHT-yhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastus	-105	-82
Veroneuvonta	-15	-115
Muut palvelut	-106	-174
Yhteensä	-227	-370

8. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1 000 €	2010	2009
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	22 251	19 945
Muilta	0	0
Osinkotuotot yhteensä	22 251	19 945
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	5 608	2 771
Muilta	126	296
Korkotuotot yhteensä	5 734	3 067
Korkokulut		
Saman konsernin yrityksille	-4 988	-6 563
Muille	-22 227	-14 354
Korkokulut yhteensä	-27 215	-20 918
Muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille		
Muille	-2 254	-1 469
Muut rahoituskulut yhteensä	-2 254	-1 469
Kurssierot		
Saman konsernin yrityksille	8 598	-1 350
Muille	-7 755	2 767
Kurssierot yhteensä	844	1 417
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-640	2 042

Cramo Finance NV on Cramo konsernin rahoitusyhtiö, jonka keskeisiä tehtäviä on tytäryhtiöiden rahoituksen varmistaminen Cramo Oyj:n huolehtiessa konsernin rahoitusriskeistä.

Cramo Oyj:n ja Cramo Finance NV:n välisen palvelusopimuksen mukaisesti Cramo Finance NV:lle lainasaamisista syntyneet valuuttakurssivoitot/-tappiot hyvitetään/veloitetaan Cramo Oyj:lle/ltä, jolle on syntynyt vastaavat valuuttakurssitappio/-voitot näihin lainasaamisiin liittyvän kurssiriskin suojaamisesta.

Cramo Finance NV:n toiminnallaan saavuttamalle sijoitetun pääoman tuotolle on asetettu tavoitearajat, joiden yli menevät/alle jäävät tuotot hyvitetään/laskutetaan Cramo Oyj:lle/ltä varmistamaan rahoitusyhtiölle kohtuullinen tuotto suorittamista palveluista.

9. SATUNNAISET ERÄT

1 000 €	2010	2009
Saadut konserniavustukset	15 150	9 888
Taloudellinen tuki tytäryhtiölle	-8 003	0
Satunnaiset erät yhteensä	7 147	9 888

10. TULOVEROT

1 000 €	2010	2009
Tilikauden varsinaisesta toiminnasta	3 939	2 571
Satunnaisista eristä	-3 939	-2 571
Yhteensä	0	0

11. PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEELLISET HYÖDYKKEET 1 000 €	Maa- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2010	339	40	90	557	1 027
Lisäykset			4		4
Hankintameno 31.12.2010	339	40	94	557	1 031
Kertyneet poistot 1.1.2010		-15	-36	-55	-107
Tilikauden poistot		-5	-18	-54	-77
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	339	20	39	448	847
Hankintameno 1.1.2009	339	40	70	515	965
Lisäykset			20	42	62
Hankintameno 31.12.2009	339	40	90	557	1 027
Kertyneet poistot 1.1.2009		-10	-19	-4	-33
Tilikauden poistot		-5	-17	-51	-74
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	339	25	54	502	920

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 1 000 €	Aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2010	76	76
Hankintameno 31.12.2010	76	76
Kertyneet poistot 1.1.2010	-38	-38
Tilikauden poistot	-15	-15
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	23	23
Hankintameno 1.1.2009	76	76
Hankintameno 31.12.2009	76	76
Kertyneet poistot 1.1.2009	-23	-23
Tilikauden poistot	-15	-15
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	38	38

SIJOITUKSET €	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Sijoitukset yhteensä
Hankintameno 1.1.2010	493 472	120	493 592
Lisäykset	52 873	0	52 873
Vähennykset	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2010	546 346	119	546 465
Hankintameno 1.1.2009	484 600	120	484 719
Lisäykset	8 873		8 873
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	493 472	120	493 592

Cramo Oyj:n tytäryhtiöosakkeet ja osakkeiden omistuksen jakautuminen ks. konsernin liitetieto 29.

KERTYNYT POISTOERO 1 000 €	2010	2009
Koneet ja kalusto		
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	52	51
Poistoeron muutos 1.1–31.12.	-5	2
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	47	52

Kertyneisiin poistoeroihin sisältyy fuusioituneiden yhtiöiden kertyneet poistoerot.

12. PITKÄAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2010	2009
Saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	52 188	49 450
Muilta		
Lainasaamiset	2 000	2 000
Siirtosaamiset	4 018	1 918
Yhteensä	58 206	53 369

13. LYHYTAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2010	2009
Saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	44 470	44 297
Myyntisaamiset	181	465
Siirtosaamiset	19 832	12 111
Muilta		
Muut saamiset	2 039	71
Siirtosaamiset	239	2 117
Yhteensä	66 761	59 061
Siirtosaamiset		
Saman konsernin yrityksiltä		
Korkosaamiset saman konsernin yrityksiltä	807	11 114
Muut siirtosaamiset	19 025	997
Muilta		
Verosaamiset	24	1 965
Kulujaksotukset	216	152
Yhteensä	20 071	14 228

14. OMA PÄÄOMA

1 000 €	2010	2009
Osakepääoma	24 835	24 835
Osakeanti	1 871	0
Ylikurssirahasto	3 331	3 331
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	22 444	22 790
Osakkeiden vasta-arvon alennus	12 619	12 619
Osingonjako	-6 132	-6 132
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	35 063	29 277
Tilikauden voitto/tappio	-437	5 787
Oma pääoma yhteensä	64 663	63 229
Jakokelpoiset varat		
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	35 063	29 277
Tilikauden voitto/tappio	-437	5 787
Yhteensä	34 626	35 063

OSAKEPÄÄOMA

	2010		2009	
	kpl	€	kpl	€
Osakkeet	30 660 189	24 834 753,09	30 660 189	24 834 753,09

Optio-oikeudet

Tiedot yhtiön antamista optio-oikeuksista ja hallituksen antamista optio-oikeuksista on nähtävissä konsernitilinpäätöksen liitetiedoista.

15. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

1 000 €	2010	2009
Poistoero	47	52

16. VIERAS PÄÄOMA

1 000 €	2010	2009
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Hybridilaina	50 000	50 000
Lainat rahoituslaitoksilta	264 495	236 916
Velat konserniyrityksille	168 735	151 034
Yhteensä	483 230	437 949
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat saman konsernin yrityksille		
Velat konserniyrityksille	94 502	58 091
Ostovelat	334	54
Siirtovelat	5 702	19 740
Yhteensä	100 538	77 885
Muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	0	13 066
Ostovelat	131	54
Siirtovelat	8 282	17 927
Yritystodistukset	23 447	1 989
Muut lyhytaikaiset velat	272	715
Yhteensä	32 132	33 751
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	132 671	111 636
Vieras pääoma yhteensä	615 901	549 586
KOROLLINEN JA KOROTON VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Korollinen	483 230	437 949
Yhteensä	483 230	437 949
Lyhytaikainen		
Korollinen	110 196	72 919
Koroton	22 475	38 717
Yhteensä	132 671	111 636
SIIRTOVELAT		
Saman konsernin yrityksille		
Korkokulujen jaksotukset	4 132	18 287
Muut siirtovelat	1 571	1 453
Muille		
Korkokulujen jaksotukset	549	1 632
Henkilöstökulujen jaksotukset	620	446
Realisoitumattomat kurssivoitot		
pitkäaikaisista lainoista	6 497	14 742
Realisoitumattomat korkojohdannais-		
sopimukset	135	722
Muut jaksotukset	481	385
Yhteensä	13 984	37 667

17. MUUT LIITETIEDOT

1 000 €	2010	2009
TASEEN ULKOPUOLINEN EHDOLLINEN VELKA		
Hybridilainan kertynyt korko	4 044	4 044
Hybridilainasopimusta koskevat liitetiedot, ks. konsernin liitetieto 18.		
ANNNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET		
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Velat, joille annettu vakuuksia		
Lainat rahoituslaitoksilta (käytössä 31.12.)	0	241 082
Lainat ja tililimiitit (käyttämättä 31.12.)	128 074	124 654
Luottolimiitin määrä yhteensä	128 074	365 735
Muut vastuut		
Leasing-vastuut seuraavana vuonna	113	76
Leasing-vastuut myöhemmin	106	54
Leasing-sopimukset ovat 3–4 vuoden sopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.		
Vuokravastuut seuraavana vuonna	1 653	1 645
Vuokravastuut myöhemmin	10 470	12 061
Toimitilojen vuokravastuut ovat 10 vuoden sopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.		
Muut takaukset		
Annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	0	11 658
Pantit	0	169 424
Konserniyrityksen puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	53 597	59 395

18. KORKOJOHDANNAISET

	2010		2009	
1 000 €	Nimellis- arvo	Käypä arvo	Nimellis- arvo	Käypä arvo
Koronvaihotosopimukset	181 331	-375	144 178	-3 622
Positiivinen käypä arvo		1 053		238
Negatiivinen käypä arvo		-1 428		-3 860

19. VALUUTTAJOHDANNAISET

	2010		2009	
1 000 €	Nimellis- arvo	Käypä arvo	Nimellis- arvo	Käypä arvo
Valuuttatermiinit	177 380	-1 028	126 294	269
Positiivinen käypä arvo		825		899
Negatiivinen käypä arvo		-1 853		-630

Emoyhtiön tilikauden päättyessä voimassa olleet johdannaisopimukset erääntyvät tilikausien 2011–2018 aikana.

20. LASKENNALLISET VEROT

1 000 €	2010	2009
Laskennallinen verosaaminen		
valuuttajohdannaisista	482	164
Laskennallinen verosaaminen		
korkojohdannaisista	371	1 004
Laskennallinen verovelka poistoerosta	12	14
Laskennallinen verovelka valuuttajohdannaisista	215	234
Laskennallinen verovelka korkojohdannaisista	274	62
Yhteensä	-352	-858

ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Vantaalla, 9. päivänä helmikuuta 2011

Stig Gustavson

Eino Halonen

Fredrik Cappelen

Victor Hartwall

Thomas von Hertzen

Jari Lainio

Esko Mäkelä

Vesa Koivula, toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaalla, 16. päivänä helmikuuta 2011

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Erkka Talvinko, KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

CRAMO OYJ:N YHTIÖKOKOUKSELLE

Olemme tilintarkastaneet Cramo Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2010. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VASTUU

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammatteettisia periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että

suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheelisyyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syylistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheelisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä.

LAUSUNTO KONSERNITILINPÄÄTÖKSESTÄ

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

LAUSUNTO TILINPÄÄTÖKSESTÄ JA TOIMINTAKERTOMUKSESTA

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Vantaalla 16. helmikuuta 2011

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Erkka Talvinko
KHT

TIETOJA OSAKKEENOMISTAJILLE

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS

Aika: torstai 24.3.2011 klo 10.00

Paikka: Marina Congress Center, Katajanokanlaituri 6, Helsinki.

Rekisteröityneiden osakkeenomistajien vastaanottaminen alkaa klo 9.00.

Osakkeenomistajien, jotka haluavat osallistua yhtiökokoukseen, on oltava rekisteröitynä 14.3.2011 Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osaksluetteloon ja ilmoitettava yhtiölle osallistumisestaan viimeistään 21.3.2011 klo 16 jollakin seuraavista tavoista:

- yhtiön internet-sivuilla: www.cramo.com
- soittamalla numeroon 010 661 1242 (ma-pe, klo 8–16)
- faksaamalla ilmoitus numeroon 010 661 1298
- toimittamalla kirjallinen ilmoitus osoitteeseen Cramo Oyj, "Yhtiökokous", Kalliosolantie 2, 01740 Vantaa

Mahdolliset valtakirjat tulee toimittaa alkuperäisinä ennen viimeistä ilmoittautumispäivää.

Jos osakkeenomistaja haluaa yhtiökokouksen käsittelevän tiettyä asiaa, on hänen esitettävä asia hallitukselle kirjallisesti viimeistään neljä viikkoa ennen kokouskutsun julkaisemista, jotta asia voidaan sisällyttää yhtiökokouskutsuun.

OSINGONJAKO

Hallituksen esitys osingonjaosta on sivulla 60. Tilikaudelta 2009 ei maksettu osinkoa.

CRAMON OSAKKEEN PERUSTIEDOT

- Listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä
- Lista: Nordic Mid Cap
- Kaupankäyntitunnus: CRA1V
- ISIN-koodi: FI0009900476
- Toimialaluokka: Teollisuustuotteet ja -palvelut
- Toimiala: Kauppayhtiöt ja jälleenmyyjät
- Osakemäärä 31.12.2010: 30,660,189
- Listautumispäivämäärä: 1.8.1988

OSAKKEENOMISTAJAT

Cramolla oli 10 146 osakkeenomistajaa 1.1.2010 ja 8 307 osakkeenomistajaa 31.12.2010. **Tietoja suurimmista osakkeenomistajista on sivulla 95. Lisätietoja johtoryhmän osakeomistuksesta on yhtiön verkkosivuilla www.cramo.com > Suomi > Sijoittajat > Osake. Lisätietoja palkkioista on sivuilla 44–45**

HALLITUKSEN VOIMASSA OLEVAT VALTUUDET

Hallituksella on valtuutus päättää enintään 3 066 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta. Valtuutuksen nojalla omia osakkeita voidaan hankkia vain yhtiön vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla. Lisäksi hallituksella on valtuudet päättää optio-oikeuksien ja muiden osakeyhtiölain 10. luvussa tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. Hallituksella on myös valtuudet päättää enintään 6 132 000 uuden osakkeen osakeannista tai osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. **Lisätietoja on sivulla 58**

TALOUDELLINEN RAPORTOINTI

- Vuosikertomus, sähköinen versio viikolla 9/2011
- Varsinainen yhtiökokous torstaina 24.3.2011
- Tammi-maaliskuun osavuositarkastus 9.5.2011
- Tammi-kesäkuun osavuositarkastus 4.8.2011
- Tammi-syyskuun osavuositarkastus 1.11.2011

Vuosikertomukset ja osavuositarkastukset ovat saatavana suomeksi ja englanniksi, ja ne ovat luettavissa myös Cramon verkkosivuilla osoitteessa www.cramo.com > Suomi > Sijoittajat.

Cramon johto järjestää analyytikoille ja tiedotusvälineiden edustajille säännöllisesti tiedotustilaisuuksia. Johto tapaa sijoittajia yksittäin ja ryhmätapaamisissa. Cramo osallistuu erilaisiin sijoittajatapahtumiin. Cramo noudattaa kolmen viikon pituista hiljaista jaksoa tulosjulkistuksensa edellä.

ANALYYTIKOT

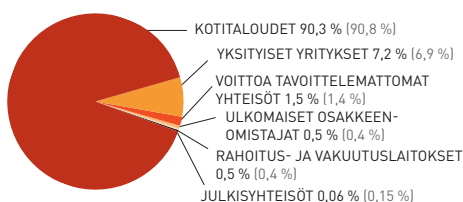
Tietomme mukaan ainakin seuraavat analyytikot seuraavat Cramon kehitystä. He ovat analysoineet omasta aloitteestaan Cramoa ja laatineet kirjallisia raportteja ja kommentteja ja pystyvät luonnehtimaan yhtiötä sijoituskohteena. Cramo ei vastaa analyyseissa esitetystä arvioista.

Carnegie
Danske Markets
Deutsche Bank AG London
Evli Pankki Oyj
FIM
Handelsbanken Capital Markets
Nordea Markets
Pohjola Pankki Oyj
SEB Enskilda Equities
Swedbank Markets
Ålandsbanken Equities

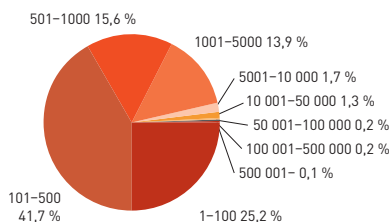
Cramoa seuraavien analyytikoiden ajantasaiset yhteystiedot ovat saatavilla osoitteessa www.cramo.com > Suomi > Sijoittajat > Osake.

Lisätietoa osakkeista ja osakkeenomistajista on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 35 sivulla 95

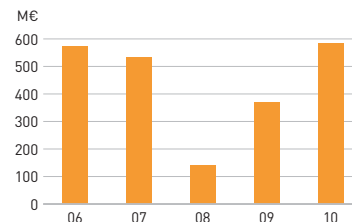
OSAKKEENOMISTAJAT
RYHMITTÄIN 31.12.2010

OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN
SUURUUSLUOKITTAIN 31.12.2010

MARKKINA-ARVO NASDAQ OMX HELSINGISSÄ,
2006–2010, M€

YHTEYSTIEDOT

SIJOITTAJASUHTEET

Vesa Koivula, toimitusjohtaja
puh. 010 661 1240
sähköposti: vesa.koivula@cramo.com

Martti Ala-Härkönen, talous- ja
rahoitusjohtaja
puh. 010 661 1270, sähköposti:
martti.ala-harkonen@cramo.com

Merja Naumanen, IR-tiedottaja
puh. 010 661 1211
sähköposti: merja.naumanen@cramo.com

Taloudellisia julkaisuja voi tilata osoitteesta
Cramo Oyj, Kalliosolantie 2, 01740 Vantaa
puhelinnumerosta 010 661 1211
tai sähköpostitse osoitteesta
investor.relations@cramo.com.

Tietoa sijoittajille on saatavana verkossa
osoitteessa www.cramo.com > **Suomi** > **Sijoittajat**.
Sijoittajaosio sisältää tässä julkaisussa esi-
tetyt asiat sekä muita sijoittajasuhteisiin
liittyviä tietoja, kuten 15 minuutin aikavii-
veellä toimivan osakemonitorin, luettelon
yrityksen pysyvistä julkisista sisäpiiriläisis-
tä ja heidän osakeomistuksistaan, esitys-
materiaalia ja ajankohtaista markkinatietoa
sekä muita palveluja, kuten sijoituslaskurin.

OSOITTEENMUUTOS

Jos osakkeenomistajan osoite tai osingon-
maksua varten ilmoittama tilinumero
muuttuu, osakkeenomistajan on toimitet-
tava tästä kirjallinen ilmoitus arvo-osuus-
tilinsä pitäjälle. Jos osakkeenomistajan tili
on Euroclear Finland Oy:n tilinhoitajapal-
velujen pitämä, kirjallinen ilmoitus lähete-
tään osoitteeseen Euroclear Finland Oy,
PL 1110, 00101 Helsinki,
faksi 020 770 6656.

**KONSERNIN
PÄÄKONTTORI**
Cramo Oyj
Kalliosolantie 2
01740 Vantaa
Suomi
Puhelin +358 10 661 10
www.cramo.com

PAIKALLISET PÄÄKONTTORIT

SUOMI
Cramo Finland Oy
Kalliosolantie 2
01740 Vantaa
Suomi
Puhelin +358 10 661 10
www.cramo.fi

Cramo Production Oy
PL 9, Huurretie 19
33471 Ylöjärvi
Suomi
Puhelin +358 10 661 5500
www.cramo.fi

RUOTSI
Cramo Sverige AB
Torshamnsgatan 35
SE-164 95 Kista
Sweden
Puhelin +46 8 623 5400
www.cramo.se

Cramo Instant AB
Torshamnsgatan 35
SE-164 95 Kista
Sweden
Puhelin +46 8 623 5400
www.cramo.se

NORJA
Cramo AS
PB 34, Alnabru
NO-0614 Oslo
Norway
Puhelin +47 23 37 55 60
www.cramo.no

Cramo Instant AS
PB 33, Tverrveien 1
NO-3056 Solbergelva
Norway
Puhelin +47 32 235 040
www.cramo.no

TANSKA
Cramo A/S
Fabriksparken 30-32
DK-2600 Glostrup
Denmark
Puhelin +45 70 110 210
www.cramo.dk

Cramo Instant A/S
Huginsvej 6A
DK-4100 Ringsted
Denmark
Puhelin +45 43 29 05 30
www.cramo.dk

TOINEN KONSERNIKONTTORI

Cramo AB
Torshamnsgatan 35
SE-164 95 Kista
Sweden
Puhelin +46 8 623 5400
www.cramo.com

VIRO
Cramo Estonia AS
Kadaka tee 131
EE-129 15 Tallinn
Estonia
Puhelin +372 6 830 800
www.cramo.ee

LATVIA
Cramo SIA
Mellužuiela 1
LV-1067 Riga
Latvia
Puhelin +371 673 875 54
www.cramo.lv

LIETTUA
Cramo UAB
Liudvinavo str. 131
LT-02241 Vilnius
Lithuania
Puhelin +370 5 235 7040
www.cramo.lt

PUOLA
Cramo Sp. Zo.o.
Ul. Pulawska 405
PL-02 801 Warsaw
Poland
Puhelin +48 22 211 98 98
www.cramo.pl

VENÄJÄ
ZAO Cramo
Zanevka 48/1
RU-195298 St.Petersburg
Russia
Puhelin +7 812 448 4818
www.cramo.ru

ZAO Cramo Rus
Mytishinsky district
Chelobityevo village
Moscow region 141031
Russia
Puhelin +7 495 926 7676
www.cramo.ru

Cramo Kaliningrad
P.O. Box 512, 4-aja Bolshaja
Okruzhnaja 33
236029 Kaliningrad
Russia
Puhelin +7 4012 776 222
www.cramo.ru

TSEKIN TASAVALTA
Cramo s.r.o.
Na Petynce 136/120
169 00 Prague 6
Czech Republic
Puhelin +420 220 512 182
www.cramo.cz

SLOVAKIA
Cramo
Kopčianska 16
851 01 Bratislava
Slovakia
Puhelin +421 263 810 799
www.cramo.cz

THEISEN BAUMASCHINENIN PÄÄKONTTORIT

SAKSA
Theisen Baumashinen
Emeranstrasse 49-51
85622 München-Feldkirchen
Germany
Puhelin +49 89 857 980
www.theisen.de

ITÄVALTA
Theisen Baumashinen
Strasse 2A-M13
A-2351 Wiener Neudorf
Austria
Puhelin +43 2236 636 350
www.theisen.de

SVEITSI
Theisen Baumashinen
Trockenloostrasse 81
CH-8105 Regensdorf
Switzerland
Puhelin +41 44 840 2929
www.theisen.de

UNKARI
Theisen Baumashinen
Védgát utca 8, XXI. Bezirk
H-1215 Budapest
Hungary
Puhelin +36 1 427 0103
www.theisen.de

CRAMO VUOSIKERTOMUS 2010

POWERING YOUR BUSINESS

